

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08755

DI NAYSTE VERK

Moishe Nadir

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די נייסטע ווערק

פון

משה נאדיר

פויסטן און פאָנען

און

שטייענדיקע ווייזערס

פארלאַנג „מאָרגן פרייהייט“

נומער פופצן, איסט דרייצנטע גאָס,

ניו-יאָרק.

Copyright 1932

By

Isaac Moishe Nadir
(Isaac Reiss)

FREIHEIT PUBLISHING CO.
Fifty East Thirteenth Street
New York City

פויסטן און פאָנען

מיט אונזערע פאָנען
וועלן מיר זיי פארברענען.
מיט אונזערע פויסמן
וועלן מיר זיי פארלעשן.

א נאכט אפן פרייען פעלד

1.

צומערשט איז געשטאנען א נאריש-אויפגערעגטע זון
און א דערשראקענע, פאראקשענמע לעוואנע.
ווי צוויי הענער, איינס קעגן ס'אנדערע— א געלער און א ווייסער;
— קוק זי נאָר אָן! זי שטופט זיך אויך מיט אירע קרומע פיס!
— קוק נאָר אָן, ווער סי רעדט!
— קוק נאָר אָן וועמען איך געפעל נישט!
— איך בין גאָלד קעגן דיר!
— און איך בין זילבער!
„זילבער“... „גאָלד“... „גאָלד“... „זילבער“...
האַט די זון געזען, אז סי ווערט שפעט, און מיט וועמען וועט זי
דאָ שטיין און טאָינען?
מיט אַ לעוואָנע, וואָס שלעפט זיך אַרום אַ גאַנצע נאַכט,
אין די טונקלסטע ערטער פונם הימל און פון דער ערד? ...
האַט די זון געכאַפט און פאַרגאַנגען הינטער די בערג,
ווי אַ קאַפּ פאַרגייט פון אַ קאַצעווס בלוטיקן טיש
אין אַ אירענעס פאַרטוך אַריין.

2.

עס האָט מיר אַנגעשמעקט אַ קוש צו טאָן דעם-אַ קאַפּ
און מיר איינרעכטן די ליפן מיטן בלוט פון דער זון,
עס האָט מיר אַנגעשמעקט אַרויפצעלייגן אַ ליפּנזיגל אַף דעם-אַ
זונניגעזונט אין די בערג.
וואָס האָט געכאַפט דעם אַנבליק פון אַ ביליק בילדער-קאַרטל,
וואָס מי זעט אַמאָל אין אַן אויסלאַגע פון אַ ריווינגטאָן-סטריטער
ספּאַריס-געשעפט
און וואָס „שטעלט-פאַר“ אַ זון, רויט ווי טריפּאַקס, באַשאַטן
מיט גליטער-זאַמד.

עם האָט מיר אָנגעשמעקט אַ קוש צו טאָן דעם הימל מיט
 דער ערד.
 מיט די ביימער, מיט די קי, מיטן ברונעם, מיט די זועווריקעס,
 מיטן ערדענעם לאַדישטש, וואָס אַ פאַרמער האָט אַרויסגעהאַט-
 גען אָף אַ ברעג פלוים,
 די דיקע פאַרמערקע, וואָס צעשפאַרט אַלע קליידלעך אונטער
 די אַרעמס.
 דעם פאַרעוואַטן הונט אָף דער קייט, וואָס האַווקעט בלויז
 אָף יויצע זיין פאַרן באַלעבאַם.
 עס האָט מיר אָנגעשמעקט אַרומצונעמען די וועלט מיט
 ביידע לאַבעס
 (אַ נעכטע אָף איר!)
 ווי אַ געזונטע, קיילעכדיקע, פרייכנדיקע קאַלע, און זאָגן מיט אַ
 נאַריש פאַנים:
 „נע-שאַ-מע מיינע!“
 נאָר איך האָב מיך באַרעכנט, אַז אימיצער האָט דאָס
 שוין אַמאָל געזאָגט.
 און צו וואָס איבערזאָגן?
 צו וואָס איבערזאָגן?

3.

צישן מיר און איר, צישן שמוסן פון קאמוניזם און לעקער,
 האָט זי אַריינגעכאַפט אַ ווישקראַביק לעוואַנע, און
 געזאָגט און געזונגען און געזיגן ליכטיקייט,
 ווי מ'זייט לאַקשן פון אַ צינענעם דאַרכשלאַג.
 וועלטן ווי גאַלדענע וועלשענע ניסלאַך
 האָבן געפלימערט אין דער הימלישיל
 האָבן געמינעט און געציטערט און געפלאַטערט מיט שפיצלעך
 פון שאַטנס
 אין פאַלדן פון בוימער.
 אַ ריס פון אַ לאַנגן שטיק קאַרע טוט לייכטן מיט נאַקעטער
 „זינדיקער“ ווייסקייט
 (צי קענען דען וואונדן זיין זינדיק?)
 וועלטן האָבן געפלאַטערט מיט שפיצעכדיקע געשפענצן.
 און געזאָגט און געזונגען און געזיגן ליכטיקייט,
 ווי מי זייט לאַקשן פון אַ צינענעם דאַרכשלאַג.

עס איז געווען ווייטע נאכט אף די קעטסקילבערג. דאס פארטא-
לאפעטע לעבן
צעוואשן אין די פארצעלייענע בעקנס מיט לעוואנע-שיין.
אירע אויגן פארנעפלט מיט געשמאקער ברוינער מידקייט—
נאכן טאג ארבעט אין האטעל, פון באקן געבעקלעך ברויט און
קיכלאך און קוילעטשן.

א, מוטיקע מויד פון דער קיך און פון באקשטוב!
ווי שמעקט מיר אן דיר א קוש צו טאן אין דייע קלייענדיקע
הענט.
וואס זענען שארסטקע, קויטיקלעך און הארט, און גיבן אפ דעם
רייך
פון אַנגעפלאצטע אויוונס, שמאַלע, טיפע מיט היימישע לאפעטעס
און קאטשערעס און פאמעלעס.
נאָר דו האָסט געזונגען מיט אויגן ווי מאַנדלען און ווייצע-
ראַזעווען לעקער.
אין שטיקייט פון נאכט און פון בערג, וואס דרימלען אין גרויסע
כאלוימעס:

„און ווער סי האָט פאַר קוילן מוידע—
צו דער מאַמען הינטערן קלייד!
יענער איז קיין באַלשטוויק נישט,
יענער איז קיין באַלשטוויק נישט,
ווער סינט שטאַרבן מיט זיין טויט“.

און די לעוואנע, א באַרואיקטע, נאכדעם ווי זי האָט גוט אַפגע-
זידלט און פאַרמריבן די זון,
האָט דערוויל געזאָגט און געזונגען און געזיגן ליכטיקייט
(ווי מי זייט לאַקשן פון אַ ציגענעם דאַרכשלאַג)
צו דיר אף די ברוינלעך-צעקערענצלמע האָר, וואָס שמעקן מיט
קיך,
מיט קויעך און מיט בוימל. א, לאַמיר כאַפן אַ פולע
רעשעטע מיט שמערן און—אַנשלאַפן ווערן!

4

כאַטאַג האָט די אויסצער, דער הונגער געגריזשעט די שמאַמען
פון פלאַנצן,

ווי ציין פון מעשונג-געוואָרענע מעשענע מיין.
 די ערד — א דארע און טרוקענע מאמע, בראנדיק פון דאַרשט,
 סאַדיסטיש געזויגן האָט קלעי פון די קינדישע ביינדלעך
 אַנשטאט זיי צו געבן איר ברוסט פול מיט רעגן און ראָסע.
 און בראנדיק און בלאַ איז געוואָרן די ערד ביו צום וואַרצל.
 ליפלעך פון פלאנצן פארשלאפטע און שוואַרץ ווי די ערד —
 זיי שפיצן זיך אָן צו גרייכן די מאַמעשע ניפלעך,
 און קומען קאריק פון וואונדיקע ליפן צעכיסן מיט מאמעשן
 גיפּט.

דער טויט, א, דער טויט איז אין דרויסן!
 מיט קלאפערדיקע ביינערשלעסער
 שמוצט ער אום איבער פארכאלעשטע פעלדער.
 זשאַווערדיקע קאָסע אויף דער פלייצע,
 א, פארמוטשעטער טאָג פון אויסטריקעניש און דאַרקייט!
 ווען פרייכיקע היץ
 צערט-איין דעם מענטש און די ערד, דאָס פי און די טייכן,
 שטויב — דינער, ברייאַקער שטויב לייגט זיך, ווי פריסק,
 אָף בלעטער,
 וואָס דארפן זיין גלאַנצפריש און קלעפיק מיט זאפט
 און מיט יוגנט.
 א, פארמוטשעטע שוועסטער! אין שטינקיקער קעך פון
 האַטעלן
 ווי א גאַרמן פארברענטער האַטמו דיין צוויט און דיין פרישקייט
 פארלוירן, א, שוועסטערל, זיסע,
 וואָס דיין אויג איז מאַנדל אין קאַרענעם לעקאָד פון ערלעכן
 פנים!
 דיין מאמע, א שלאפע, א מידע, ווי פעלדער אָן שפריי און
 אָן ראָסע,
 האָט דיר דייןע ביינדלעך גענאָגט אנשטאט זיי צו נערן.
 א, דערצייל מיר, דערצייל מיר, ליבלעכן, כאווערטע מינע!
 דערצייל פון דיין שמעטל ערעטשי, אין לאנד פון מאַדיאַרן,
 וואו פלאַמקעפ פון מאַנרויז פאררונדן די ראַנדן פון גערטנער,
 וואו וויינשמעק און זייפבלום זיך פלאַנטן די פעלז-בערג
 צישן די יאַסלעס.

5.

איך בעט דיר אויס א געלעגער פון ווערטער, וואָס שמעקן ווי היי און ווי גאלדענע סמייבערס פון צוויבל.

א פאָסע א גרינע פון הויכע סינטאקסישע זאנגען, דינע אזוינע ווי רויטער און זיידענער צווירן.

דערצייל מיר, אַ שוועסטער, פון יענע פארוואַגלטע טעג פון פיין און פון פייער,

וואָס האָבן די פאָנען די רויטע געפלאנצט אין די גערטנער ווי רויזן.

און בודא און פעסט האָט געפלאקערט מיט פלאמיקע פליגל פון אַדלערס פון רויטע! באוואפנטע בעלא-קוניסטן.

אונגאַרנס בלוטיקע רויזן אָף בלאַטיגע מיסטן.

ביז ס'האָבן די ווייסע כאַזיריס צעטראָטן די רויזן — די פאָנען די רויטע.

פלעדער-מייז האָבן געפעטשלט די פליגל אין בלוט און האָבן דאָס פייער דערוואַרגן.

דער בלוטקער טאַליען האָט סרייפּע באַס האַלז-קנופּ דערשטיקט, און שוואַרצס איבער רויטס, און נאכט איבער טאַג האָט געזיגט.

דאָך איז נאָך טויט-שרעק ווי גראַבליקע פיסלעך פון ראַצן געבליבן אין האַרץ פונם האַר און אין האַרטים פאַלאַצן.

א קנאַכיקער פינגער א לאנגער געמונקען אין בלוט פון אַפענע ווינד

שרייבט אָף דער וואַנט: „באַצאַל, דו בורזשוי, פאַר דיין זינד. אויסקויפן בלוט קאָן נאָר בלוט.“ דער פינגער שרייבט קלאַר און שרייבט דין;

אַ ס'זענען נאָך מערעמס פון פריזישע שלעסער מיט קונציק-געשניצאַכץ

געבליבן פארסמאליעט, געבראנדמארקט ווי קי צו דער באַינע. און ס'וועט אייך נישט העלפן, אַ פריצים, דאָס ווישן די שפורן פון פלאַמען.

א פונק איז געבליבן פון פייער, דער יאדער, דער זאמען. געבליבן איז אונגאַרנס פייער אין פייער-עסענץ:

אין האַרטים געגילטע פאַלאַצן שפּרייזט-אום א געשפּענץ — א טליאיקער פונק.

6.

לאמיר מינטערן דעם פונק.
 לאמיר מאכן פון פויסטן א קלעמקע
 אף צו נעסטן דעם פונק.
 לאמיר מינטערן דעם פונק מיט אונזער אטעם.
 ביז ער וועט ווערן א וואלדפייער, א נאכטצירונג.
 לאמיר הויכן אפן פונק אזוי צארטלעך, ווי נאר קריגער קאנען!
 לאמיר קיין מרערן נישט לאזן — ניין!
 ווי די שעה זאל נישט זיין,
 דער פונק מוז טרוקן זיין.
 לאמיר מינטערן דעם פונק, ביז ער'ט ווערן
 א ריזיקער בארג מיט פייער,
 און פון דעם שפיץ פייערבארג וועט ארויסשטעקן
 דער מאזאליטער ארעם פונם ארבעטער—ווי א פאנשמאנג.
 און די קנאכיקע פייערבאלויכטענע האנט
 וועט האלטן פארעקשנט די פאן.

לאמיר מינטערן דעם ציטערדיקן פונק אונזערן,
 וואס לאכצט צום פעסל פולווער.
 לאמיר קייקלען נענטער דאס פעסל פולווער,
 וואס לאכצט נאכן פונק.
 לאמיר טראגן דעם פונק אין שווארצעפל פון אויג,
 ביז די זון וועט אויפגיין,
 ביז די זון וועט אויפגיין.

7.

א, דאס הארץ איז אין מעש.
 דאס הארץ איז פארפאלן.
 די פאן איז געפאלן אינאיינעם מיט ארבעטער-קעפ אין די
 טויזנט.
 (מיר האלטן א כעשבן : צען קעפ פאר א קאפ).
 דאס קארליקל זיצט דעם ריז אפן שמערן
 און זויגט מיט די ליפעלעך שטיל, אז די שלעיה זאל נישט הערן.
 זויגט פונם שלעיה אים דעם מארעך, דאס זודיקע בלוט ;
 באלעקט זיך דער קארליק געשמאק און זאגט : „עס איז גוט“.

ער קושט פארשלאפן די שלעף און זויגט אויס דעם האַניק
פון טראַכטן.

און בלייך בלייבט דער ריז — פארטאיעט כאַם שוועל פון די
שלאַכטן.

עי, ריז — שטיי דאָך אויף!

עי, ריז! א פליג אָף דיין שלעף

איז דער קארליק-בורזשוי, וואָס גיפטיקט דיין ריינעם
פארשמאַנד.

שטיי אויף-זשע, דו ריז, און נעם ס'געווער אין דער האַנט!

דערצייל, א, דערצייל!

עס איז דארשטיק מיין אויער נאָך דיין וואָרט, וואָס איז פריש
און כאַטאַמט, ווי שישקעס פון וואָרעס און ראַזעווע
ברויט.

דיין וואָרט איז אַ הענטל צום האַמער, געפורעמט פון אייפריקע
מייסטערס.

דיין וואָרט איז אַן אַנשפאַר צום האַרץ, וואָס איז וויסט
און פאַרלוירן אין מידבער פון ווערטער.

אַ מיידל, מיין אויער איז אַ בעכער פאַר רויט-הייסן וויין,
וואָס טריפט פון דיין וואָרט,

וואָס איז מאַרד און איז וויין.
דערצייל-זשע, מיין קינד — —

„איך בין מיד. כ'זויל שלאָפן. ס'איז נאַכט אָף די בערג
פון די קעטסקילס,

און זומער, דער לעצטער שוין היי-וואָר!

לואַנעשער ראָד איז דער שטייער פון ליכטיקער שיף

(„אָף פינף אַקעאַנען

זאָל ווייען און פלאַמען!“)

אַ שיפראָד! אַ ראָד פונם ליכטיקן אַנהויב! האַלט פעסט
און האַלט אויס!

דער שמורעם — ער ברעכט און צעשאַקלט די ריפן פון אלע,
וואָס האַבן בלוזי ריפן פון ביינ-שטאַף!

אַ וויג מיך, לעוואַנע! אַ וויגט מיך אין סרייפעס, רויט-צינגיקע
שמורעם!

וויגט מיך און שיצט מיך און גורט מיך און צירט מיך אין רויטן!"

8.

לאמיר אויסטראכטן אן עמעס, מיין ליבלעבן.
 לאמיר אויסטראכטן א גרויסן עמעס, מיין ליבלעבן.
 לאמיר אויסטראכטן אן עמעס, אלע איניינעס, מיין ליבלעבן.
 לאמיר אויסטראכטן אן עמעס, וואָס קאָן אויסגעטראַכט ווערן
 בלויז ווען הימל און ערד עס רעדן זיך איבער מיט פייער,
 און קאנאן רעדט זיך דורך מיט קאנאן ווי קאנאנען נאָר קאנען!
 לאמיר אויסטראכטן אזא עמעס, ליבלעבן, וואָס קען אויסגע-
 טראַכט ווערן בלויז פון אלע אַרבעטאַרערס איניינעס.
 א, לאמיר אויסטראכטן א לאנגן, ליכטיקן עמעס פון
 יואַפטיקן וואַרצל און סטעלניק,
 פון ווימוט און פראכטיקע פאקליעס אין פולקייט פון טריפיקן,
 אויליקן פייער.
 א, לאמיר אויסטראכטן די וועלט, מיין ליבלעבן, און זי
 איבערטראכטן ;
 און באַטראַכטן זי אין די פולע פראכטן פון א וועלט,
 וואָס קלאַפט ווי א געזונטער פולס אין א געזונט געלענק
 פון א קעסלער, א שלאַסער, א לאַנגשאַרמאָן, א קוילנגרעכער,
 א באַן-אַרבעטער.
 לאמיר אויסטראכטן אן עמעס, וואָס איז קוראנטער ווי דער
 עמעס
 פון געליישטע באַלעכלעך, וואָס הייבן זיך אַרויף-און-אַראָפּ
 אָף וואַסער-שטראַלן פון א פאַנטאַן.
 לאמיר אויסטראכטן אזאָן עמעס, אז די וועלט זאל
 א ציטער-טאָן, אויפציטערן, איבערציטערן
 און בלייבן רואיק, ווי ס'צינגל פון א וואַג נאָכדעם ווי
 ס'האַט אַפּגעוואויגן זיינס, —
 בלייבן רואיק, פארטאיעט און פארשוויצט אין דעם זיסן נאָכוויי
 פון געבורטשמערץ,
 (מיט לעדערנע נאָכעס-קנייטשן אַפן ברייטן, האַרטן קאַרק).
 לאמיר אויפהויבן דעם עמעס ווי א באַרג
 און אים לייגן צוקאַפּנס.

לאמיר זיך לייגן די וועלט צוקאפנס, כאווייריס, וועט אונז זיין
העכער צו שלאפן.

לאמיר ארויפציען דעם עמעס ווי א פאן אויף א שפיץ טורם,
לאמיר אויפהויבן דעם טורם, ער זאל זיין אזוי הויך, ווי די פאן,
אויב נישט העכער!

לאמיר אלע אייניגעס, ברידער און שוועסטער, כאווייריס
און כאווערטעס,

דעם עמעס מעקאבל, קאבל, קאבל פאנים זיין!

לאמיר אנטאן דעם עמעס אין רויטע געוואנדן, ווייל רויט איז
ס'געוואנד פון עמעס!

לאמיר נעמען דעם נעכטן בא די פיס און אים ווארפן דורכן
פענצטער,

ער זאל ברעכן האלדזענאקן.

לאמיר אנטעמען דעם מארגן בא דער האנט און אים אריינפירן
אין שטוב אריין,

לאמיר נעמען דעם היינט און אים איבערכרענען,

איבערשמידן, אונטערקאווען מיט א קופערנער פידאווקע,

א האק, אן אוירינגל און א מעשענער קראקווע.

לאמיר נעמען דעם לאנגן היינט אף די פלייצעס (ס'שאט נישט,
אז זיינע לאנגע פיס

זאלן זיך נאכטאלעפען אף דר'ערד!) און אים אוועקטראגן

און מיט אים מיסטיקן א פעלד פאר די רויטע רויזן.

לאמיר אלע אייניגעס, אייניגעס דעם מארגן מעקאבל, קאבל,
קאבל פאנים זיין.

לאמיר אלע אייניגעס,

לאמיר אלע —

9.

— קאיען, וואו איז דיין ברודער העוועל?

— וואסער ברודער? איך קען אים נישט.

— יענער, וועמען דו האסט צום טויט געשלאגן!

— א, יענעם קאן איך נישט, יענעם טריט היט איך נישט.

איך בין מיר א פיינער מאן, איך גיי אין שול אריין,

אין קלויסטער אריין, איך טרינק גומן וויין, עס גוטע קרעפלעך.

איך קום מיך נישט צענויף מיט די געמיינע מענטשן אין די
שעפלעך.

איך בין פון בעסערן קלאס. א גרינע רויו אין לאץ,
איך סמארקע — אנטשולדיקן זי מיר זייער שטארק! — אין
וויסן טיכל אריין,

איך קוק אפט אין א שיינעם ביכל אריין.

מ'זאגט, אז ליבע, איר זאלט מיר אנטשולדיקן, איז טרויריק!
אז איך גיי מיט מיינער אין בעט אריין, איז קרעכצן מיר ביידע,
איר זאלט מיר אנטשולדיקן.

איז יא, איר פרעגט מיך, וואו מיין ברודער העוועל איז?
פון וואנען זאל איך וויסן, וואו יענער שלעפער איז, איר זאלט
מיר אנטשולדיקן?

וואו האט א הונט א היים?

וואו האט א העוועל א . . . טעלעפאן-נומער?

10

העוועלס קאל שרייט היינט העכער,
ווי ס'האט געשריגן אמאל.
מיט העוועלס העליש קאל איז פול
די בלוטשיסל, דער טאל.

העוועלס קאל מאכט ציטערן
דעם גאנצן טרערנמאל,
העוועל פלאם-שווערט צינגלט
אף וועלטן-וואַגןשאל.

העוועלס קלייד אין רויםן,
די רויטע פאן טוט ווייען.
העוועלס עמעסע ברידער
קומען די וועלט צו באפרייען.

11.

— „גוט נאָוונט, איר זענט אַ דיכטער?“

— „איך בין אַ דיכטער, און איר?“

— „איך בין אַ מיטגליד פון פאַראיין „געלע גענזענע פענעס.“

איך בין מיר געקומען באשטעלן א ליד אף—
— „אשטייגער?“

— „איך וועל מיר לאזן בויען א ליד אף צו גיין אַנקוקן א קאלע,
א ליד מיט א פאלאבאן, א ליד מיט א שפיץ און א שליין,
און מיט א סך קעשענעס און קעשענקעס, און מיט זילבערנע
העקעלעך.

איך וויל מיר לאזן בויען א ליד אף ווינטער, ווי א פומער
מיט א סויבל-קאלנער.

כ'וויל מיר לאזן בויען א ליד אף צו גיין אַנקוקן א קאלע.

אף צו פארקאמטשען א קנייטש און אף צו שניידן א פאלע.

צו פארן אפן לאשקעוויצער יריד; אף צו זיין א גומער איד.
כוויל מיר לאזן בויען א ליד מיט אטלעסענער פאטשיווקע
און מיט וואַסע, און מיט שטייפלייוונט און מיט כיטרע
גלאַנצלעך.

כ'וויל מיר לאזן אויפבויען א ליד, וואָס זאל האַבן א האַפּט
און א לעדערנעם הענגער,

און זאל קאָנען איבערגיין ביערושע אף דויר-דוירעם.

כ'וויל מיר לאזן בויען א ליד, וואָס זאל זיין אזוי ליכטיק,

ס'זאל אלעמען פארטונקלען.

כ'וויל מיר לאזן בוין א ליד עפעס אזוינס און אזאָס, פארשטייט

איך מיר, וואָס די וועלט

האַט נאָך אזוינס נישט געזען. א גומן שאַכעס!

.12

די מאַמע פלעגט זינגען: ראַזשינקעס, מאַנדלען.

דער טאַטע פלעגט לויפן האַנדלען און וואַנדלען.

די באַבע פלעגט מונקלען: „גאַלדענע ציגעלעך“.

נאָר באַ איצטיקע וויגעלעך שטייען נישט מער די ציגעלעך,

גאַלדענע קריגעלעך, זילבערנע קריגעלעך.

וועלך גרויסע שטייען באַ די וויגן — גרייט צו פאַרצוקן.

סערפעס בלישמשיקע וואַכן איבער וואַלף און וויגן.

נאָר דו קאַנסט דאָך דאָס ליד, שוועסטערל מיינס.

וואָס דיין פאַנים טוט שמעקן פון קאַרענעס לעקאָר,

פון קיר און פון קויער.

שלאַף, שלאַף, מיין באַשערטע, אפן הימל דער זייגער האַט אַ

ריינע קופערטע.

לויכט מיר זיין ראדיום-ווייזער דורך בוים און דורך שטרויך.
 פון יענעם האַטעל-קוימען דאַרט-אַ מי שפּאַרט שוין אַ רויך.
 ס'איז בלויז נאָך צוויי שמונדן
 צום וועקזייגערס קלינג
 זייגער זעקס —
 דו דאַרפסט שוין כּאַלד אויפשטיין פאַרקנעטן ס'פּוטערגעבעקס.

13.

ס'איז נאָכט אַף די בערג. און באַנאָכט אַף די בערג
 ווערט דעם מענטשנס האַרץ ווי אַ וועווריק צעצאַפּלט.
 דעם מענטשנס געפיל ווערט ווי אַ פּלוי אַזוי שוואַנגערדיק,
 גרינג.
 (א פּלויס שוואַנגערשאַפט דויערט בלויז, זאָגט מען, א י י י
 מינוט!)
 עפּעס דינס און גרינגס און קריכעדיקס,
 אינוועקטיש פיין און פּילעוודיק.
 ווי אורגעוועבן פון דעם ערשטן לעבן, וואָס רירט זיך אינס
 וואסערשליים.
 יעדער פינגער דיינער האַט טויזנט הענט, — טאַפּנדיקע,
 זוכנדיקע,
 גלעטנדיקע, צווייג-אַדערדיקע הענט, מיט אַדערן ווי אַ
 לאַנדקאַרט —
 צו ווייזן גאַלדענע האַר פון הענט, וואוהיין די וואונדער וואַנדערן.
 און זאָגן זאָגסטו שמיל צו זיך אליין: וועלט,
 גיב מיר טויזנט הענט צו פּילן וועלט און מענטש און לעבן!
 אַ, וועלט, גיב, מיר טויזנט ליפּן צו קושן יעדער פּיצל גראַז
 באַם וואַרצל.
 ארכוז און בלעטערפּלאַנץ און האַפּן-הענגלעך האַבן טויזנט
 פּיל-פעדים צו פּילן און צו טאַפּן,
 צו וואַנדלען און צו וועלן, צו הימלען און צו טהוימען.
 דער מענטש האַט בלויז צען פינגער און צוויי ליפּן.
 די נאָכט האַט מיליאָסן אויגן קליינע און א י י י אויג אַ גרויס.
 די ווילדע כאַיע-ראַע נאָכט לויערט דאָך אַף אונז מיט לוג
 און ליגן,
 איידער אַ טאַג גייט אוועק, געדויערט אמאָל אַ יאָר —

איידער דו קוקסט זיך אום, גייט אוועק א יאר.
 א, אַנגעשרויפט מיט אומרו איז דאָס האַרץ פון אונזער וועלט.
 און ווער קאָן שלאָפן שטיל, אז ס'קאָפּקישן איז שטאַל,
 ס'ליילעך — פייער ?

.14

באַנאַכט אָף די בערג רוט פאַרסמאַליעטער טאַג, פאַררויכערט
 פון שלאַכט.
 סאַסנענעס זענען ארמייען. ארמייען דרימלען. זאנגען אָף
 פעלדער
 זענען אויפגעשטעלטע ביקס-באנגעטן. אלע דרימלען מיד
 און שווער
 אין שייך פון מילדן מילכוועג.
 פערלדיקע טראַפנס. פערל וואַרימע אָף טונקל-גרינע פלאַש-
 קאַלירטע קרעמן-האַרטע וואַסערן.
 פערלמוטערנע שטילקייט. פערלשמערן. שמערנשנירלעך
 אָף אַ טונקלעם האַלדז פון העל געזאַנג און וואַרים וועלן.
 אַ זומפ גלאַנצט אויף אָף זילבער-פוסטע שליאַכן.
 דער נייער מוילעד
 איז מאַנאַקל אָף סנאַכיש אויג פון בלאַנדן דיכטער,
 וואָס שרייבט מיט פינקלדיגע פינטעלעך
 די שריפט פון אלע אויסגעשפילטע אימאַזשיוסטן —
 (פון איימי לאַועל ביז צום סאַמע לעצטן גראַפאַמאַן דעם וויסטן.
 און ווער איז דען זייער גרויסער אַפגאַט
 אויב נישט דער ענגלישער פאַעט מ. ס. עליאַט ?)

.15

דער בוים זאַגט : ווער שלאַגט מיין שאַטן צו דער ערד ?
 א, צי מיך נישט אראַפּ שאַטן, צי מיך נישט אראַפּ.
 דער טאַג האַט געדאַנקען, די נאַכט האַט כאַלוימעס.
 כאַלוימעס זענען געדאַנקנס שאַטן.
 דער שאַטן פון קעמלהאַרב איז נאָך נישט ס'קעמל אליין.
 זאָל דער דאַרשטיגער קעמל נאַכגיין זיין שטילן שאַטן צום
 וואַסער, וועט ער זיך אַנטרינקען.
 שווערע שאַטנס ציען אראַפּ צו דער ערד.

זינקען אין טיפער ערד אריין. דער בויך פון דער ערד איז פול מיט שאַטנס.

ס'אויער פונם קעמל איז פול מיט שאַטנס
(אין אויג פון קעמל דרימלען פיראַמידן).

אַ לאַנגער שאַטן ליגט איבער מענטשן אין וועלט און אַפּדאַכט.
— איז דער שאַטן פון אייזן?

— ניין, דער שאַטן איז נישט פון אייזן!

— איז דער שאַטן פון פייער?

— ניין, דער שאַטן איז דער שאַטן פון שפינוועב!

דער בוים דאָס, לעבן מיר, וואָס צווייגט זיינע צווייגן געשפּענצן
איבער מיר, אין מיר, דורך מיר צו מיר —
דער-אַ בוים האָט געדרייטן גוף פון לויטער הערנער.
אַ, בוים פון דער היינטוועלטיקער נאַכט,
(אַ נאַכט מיט אַוירינגלעך).

מיר שמעקט אַן דיר אַ קיש צו טאָן אין דיניע הערנער,
אין דיין קאַפּ, אין דיניע פיס, אין דיין האַרץ, וואָס איז לויטער
הערנער.

נאָר זע, כ'בעט דיר!

אונזער בוים איז פון אויבן ביז אראַפּ

אויפגעשפּאַלטן פון אַ בליין.

דער וויסער שראַם גרינצט,

ווי אַ געעפנט מויל פון אַ ביינערן מעס!

אַ שטיינערן מעס, ווייס האַרמ קלאַר, זונגעשליפן.

אַ בליין, וואָס האַסט צעשפּאַלטן דעם גוף

פונם בוים ביז אַראַפּ?

דער בליין שווייגט, נאָר דער בוים רעדט:

— איך טראַג זונפייער, זומפייער,

וואָס ווילסטו מער?

— איך טראַג גאַלד און גאַלעס אַף מיינע פלייצעס מיינע

הערנער,

וואָס ווילסטו מער?

— איך טראַג זונפייער, זומפייער,

פלינגפייער, שטערנפייער אויף מיינע פלייצעס, מיינע הערנער.

וואָס ווילסטו מער?

— איך טראַג פאַנען אַף מיר, — יעדער בלעמל אַ פאַן.

פאנען אין מיר, אף מיר, איבער מיר — פאנען
 אף פאנען.
 פלאצט פאנען — פלאצט!
 צינדט זיך אן! כאפט זיך אן —
 מיטן פלאס פונם ווייטן און פלאמיקן וואלד, אין מיר,
 איבער מיר, דורך מיר, אף מיינע פלייצעס, וואס זענען
 הערנער.
 וואס ווילסטו מער?

.16

ס'איז נאכט אף די בערג פון די קעטסקילס.
 מיין ליבלעכן שלאפט בא מיר אין די פארשלאפענע אַרמס.
 איך הוידע שוין אויך דעם קאפ ארויף און אראפ,
 איך שוויס אף א טייך און הענג אף א פאָדס,
 און שליטל מיך לאנג אף לאנגע זילבער-מראַקעס.
 אף סטעפעס פון שניי און פון וואַטע — באַטיפלט מיט בלוט
 פון אַדלערס געכאַפטע, וואָס לאָזן א פּוס אין דער פּאַנג-שטייג
 און
 פליען און קרייזלען ארום די אייגענע בלוט-הערצאָגליפּן
 זוכן אין טויט נקאַמע צו נעמען פון טויט.
 א, פּאַנען ווי רויזן! ווי ביטער איז ברויט און ווי פּיסנע איז
 ברויט,
 ווען גויט האָט קיין מוט נישט צו הויבן די פּויסט
 כאַטש העכער פון אייגענע שפיצן פון פינגער!
 א, פּאַנען ווי רויזן! ווי זיס איז ס'ברויט,
 ווען ברויט איז באַשמירט מיט ביטערע ליכטיקן וואָרן
 פון עפעס אזוינע פּאַרכרידערטע שטראַמען וואָס
 פליסן צו טייכן,
 וואָס גייען צום יאָם —
 וואָס איז שווייס,
 וואָס איז בלוט,
 וואָס איז טרערן,
 וואָס איז קאַכעדיק שוים
 פון גליאיקן אייזן,
 וואָס פּאַלט אף די האַרניקע דלאַניעס פון קעסלערס און שמידן
 וואָס בלאָזן דעם פּלאַס-שוים אראַפּ פון די דלאַניעס

און טראַגן אין העלע, האַרנביין-פויסטן,
 שוואַלכן און האַניק און זונפונק און פונק פון די ליכטיקע קוואַלן,
 וואָס שאַלן מיט נאַכעס און ראַכוועס פון טראַפּנבאַהעפּמונג.
 אַ, טראַפּנס, וואָס לעכערן פעלזן און וויגן-אויף בערג,
 און רירן-אויף זאַמדן פאַרטיפּטע און טיפּסטע פאַרווערימטע
 דנאַען פון פעלזן און שלאַמוואַנט-טונעלן!
 אַ, פּלאַמט-אויף, איר געפּעסטעטע וועלטן פון גאַלד און
 פון טרערן,
 כ'שנעל מיט אַ פינגער אין נאַז דער בלאַער לעוואַנע,
 האַרכט מיר, איר ווייטע פּלאַנעטן,
 איר מוזט אונז דערהערן!

17.

צישן מיר און דיר, צישן שמועסן פון ליבע און לעקאך,
 פון עלא מעי וויגינס, קאַטאַוויס, גאַנזאַלעס און סאַקאַ-וואַנעמי,
 פון „וואָס-וועלן-מיר-טוען-אין-שמאַט“?
 פון די איידעלע טעוועס פון וואַרימע שטרוודלען, וואָס מ'בעט
 איבער
 זייער קאַוועד און מ'שניידט זיי מיט קעכמעסערס קאַלמע.
 צישן די אלע שמועסן, אין אַ רעשעטע שיטערע שטערן,
 איז אויסגעפאלן אַ פעניצל קאַיאָר
 און געזאַגט און געזונגען און געזיגן ליכטיקייט,
 ווי מ'זייט לאַקשן פון אַ ציגענעם דאַרכשלאַג,
 איבער דיין בלאַס, מיר, ווייצנראַזעווע פּאַנים
 וואָס שמעקט מיט רעוואַלוציע אין אונגאַרן.
 אַ, ווען די אויגן זאלן זיך נאָר אויפכאַפן!
 נאָר דינע אויגן, אַ, מיידל פון שטעטל. ערעמשי אין אונגאַרן,
 דינע אויגן זענען געווען פאַרמאַכט. געוואַכט און געלאַכט
 אַן געלעכטער, נאָר מיט אויגן פול ווי עמערס מיט לואַנע
 און מיט גלויבן אינס רויםן סערפ, אין די רויםע שטערן
 האַט בלויז דער דיכטער פון דיזענע ריימען.
 ווי אויך דער האַפּערדיקער רויך פון דעם האַטעל-קוימען
 וואָס האַט גערופן דיך אויפצושטיין און באַקן טאַרטן,
 ברייטע ווי די כאַכמעס פון קאַנפּוציוס,
 און גערופן אונז אַלעמען — לעקאַכבאַקערס,
 קוימענקערערס, לידערשמידן,

שניידערס, בערשמערס
 צו מאַכן רעוואָלוציעס.
 ווייל הינטער אַלע רויכן, איז דאָס פייער.
 און פייער גילט אַפּ מיסט און מיעסקייט.
 הינטערן רויך — פייער.
 הינטערן פייער — טאָג.
 הינטערן טאָג — דעם טאָג אקעגן מיט צעפלאַמטע פּאַנען —
 מיר, די רוימע קנויטן אין דער רויטער זון.

18.

יא, מיר וואָס באַקן דעם לעקאָך,
 וועלן עסן דעם לעקאָך.
 און יענע, וואָס זייער לעבן איז לויטער לעקאָך,
 וואָס טונקען זייער לעקאָך אין אונזער שווייס,
 וועלן מוזן געבן דעם לעקאָך
 צו די, וואָס האַבן ביי איצט
 דערלאַנגט זיי מ'לעקאָך אין מויל אריין.
 אזוי וועט עס זיין, מיין ליבלעכן.
 אזוי וועט עס געוויס זיין, מיין ליבלעכן.

האַרץ! אַ בלעטל פּאַלט פון בוים אַראָפּ.
 אַ קו לאַזט וואַסער און מאַכט מו,
 אַ שטערן פּאַלט און פעדימט-אין
 אַ פּאַדעם פייער אין דער וועלט.
 אַ מערזשקע, וואָס האַט בויכווייטיק און קען נישט שלאָפּן,
 הערט ווי גענעזיקטע פליג, איבערגעקערט מיט די פיסלעך
 אַרויף,
 וויינט פון שלאָף און רופט מאַ-מע.
 דעם מאַרגנשטערן אייפערט אויף אַ פייערפליג.
 עמיצער נעמט צענויף די שטערן-טשייכן אין אַ ברוינעם
 קאַרע-קויש אַריין,
 וואו זיי רייבן זיך און רוישן מיט דעם אַרענטלעכן רויש פון
 שמערן,
 וואָס באַגעגענען זיך אין קאַרע-קויש.
 דער פּרימאַרגן איז אַ רייכער, טרעבלבאַך-טערק

מיט א פורפור-בארג פאר א יארמילקע,
 ער זיצט מיט די פיס הינטער זיך אף א סאך וואַלקנישעלעך
 און ציט זיין נאָרגיל.

דער טייך איז א דעמיטאס מיט דאמפנדיקער קאווע.
 א שוואַרצער האָן, פאַרשפעטיקטער, שפּרינגט אראָפּ פון
 סידאַלע,

פאַלט פונקט אָפּ אַ צעשראַקן הינדל
 און פאַרט-זיך אָפּ אויף גיך, גיך,
 גיט אַ ביס אין ווייבס קעפל און שטעלט זיך קרייען שאַכרים:

גע-דא-גע, אוקרי-הו!

גע-דא-גע, אוקרי-הו!

ס'איז שוין פרי, ס'איז שוין שפעט.

שטיי אויף, מיין לעבן,

דאס טייג רינט שוין זיכער אריבער

איבער די ראַנדן פון אַלטע מולטערס,

שטיי אויף,

דו דאַרפסט שוין אויפשטיין!

פראדוקציע

זאלן יענע זינגען פון הונגעריקער פיין פון ליבע,
זאלן יענע זינגען פון הונגעריקן שמערץ פון לעבן,
איר זינג פון הונגעריקן צאָהר פון הונגער.

און ווייל די טעג זענען זויער מיט הונגער,
און ווייל די וואַכן זענען בימער אין זייערע וואַרצלען,
און ווייל די הונגערשטאַרבערם שוואַלן-אָן די לאנגע גאַסן
און די ברייטע גאַסן

ביז צום פלאַצן ;

און ווייל פאַרשאַלטענע אַרבעט ווערט אויסגעטוילט צו די
צימערדיקע, ברוינע-בלויע הענט פון די באַלמעלאַכעס
ווי נעדאַווע-גראַשנס ווייס מיט פראַסט,
און ווייל ס'פאַלק טראַגט אָף ביידע אַקסלען אָן אייזערנע
מאַסע :

אָף איין אַקסל אַרבעט ; אָף דעם אַנדערן — אַרבעטלאַזיקייט,
מוזן מיר, וואָס אַרבעטן נאָך דערווייל, און עסן נאָך דערווייל,
אַרבעטן וואָס אַ טאַג אלץ מער,
און עסן וואָס אַ טאַג אלץ ווינציקער.

אונטער אונז די שרעק פאַרן מאַרגנדיקן טאַג, ווי טויכער
אַפגרונט ;

איבער אונז : איר אַרבעטלאַזע. אייערע פאַרמאַטערטע לייכער
ווי

בייטש-רימענס צום שטעקן פון עקספּלאַזאַציע.
אייערע פאַרשמאַכטע, געשלאַסענע ליפן ווי שעכטמעסערם
איבער אונזערע גאַרגלען.
יעדער בינמל אַראַפּגעלאַזטע, ליידיקע הענט פון אַרבעטער
אַ בינמל טרוקן האַלץ אָפּן שיימעהויפן וואו מיר סמאַליען.
יעדער שרענגע ליידיקייטענדיגע פים אין דאַרע שקראַכעס

א צענטנער אייזנשטאבעס
אף דעם וויג-ברעט פון אונזער נויטבאדערפטיקייט. ס'דריקט
אראפ

פון א י י ז זייט אונזער העל געמיט, און הויכט-אויף
פון דער אנדערער זייט, דעם קלאפעדיקן סקעלעט פון
אונזער הונגערשרעק.
און ווייל אונטער בערג מיט אויפגעארבעטער ארבעט, ליגן מיר
כארעוו און א טעל,
מוזן מיר אין אונזער אויסגעצויגענער ארבעטצייט באשאפן
נאך און נאך נוד,
נאך און נאך נויט.

אף אונזערע שפילנדיקע, גוטגעאייילטע מאשינען באשאפן מיר
נישט נאך אונזער מארגנדיק ברויט,
נאך אויך אונזער מארגנדיקן הונגער :
פיר שעה א טאג צו באשאפן טרוקן ברויט,
די איבעריקע זעקס אף באשאפן נויט
פאר זיך און פארן גאנצן הויז-געזינד.

א, האַרַכט, האַרַכט ! דער טויט גליטשט זיך אף
אונזערע מאשינענרימענס ;
די אַרבעטלאַזיקייט זשומט און זינגט
אף אונזערע פלינקע שפינדלעך ;
דער קריג קלינגט אין יעדן איבערצייט-קלאפ פון
אונזערע האַמערס !

א, ריז פארקנעכטיגער,
נישט פונם בעטלער אין גאס מיט אויגן ווי צוויי פארפרויענע
טרערן

זאַלסטו לערנען, נאָר
פון דעם געוויילד אין וואלד, וואָס בייסט זיך איבער דעם
אייגענעם פוס
אין פאַסמקע, און לאַזט זיך צעבלומיגט
נאָך זיינע פאַנגערס מיט א געשריי,
וואָס פאַרקילט ס'האַרץ פונם הימל.

ען, איילט זיך דאָרטן באַ די מאַשינען, איילט זיך!
 פלאַקערט ביי די שפינדלען, פלאַקערט!
 צאַפּלט באַ די פּלאַס-פּויערס פון די שמעלצאויגנס, צאַפּלט!
 האַסטיקער, הייסער אייער נויטשווייס,
 לענגער, לענגער אייער איבערצייט.

איגדרויסן וואַרט, באַ מיסמפּעסלעך, אייער ברודער,
 אייער קינד,
 אייער טאַטע, אייער שוועסטער, איר אליין—
 אַף פּרישער ארבעטלאָזיקייט,
 שפּאַגלניי פון די מאַשינען אַפּיר.

הערקולעס פאַרמשאַדעטער,
 מיט די אייגענע ציין האַלטסטו-צו די פאַרושאַווערטע קעיט
 וואָס קאָוועט דיך.
 מאַך-אויף דיינע ליפּן, ברודער, און שפּיי-אויס און
 לאַז פאַלן די קעיט און באַפּריי דיך.

נ א ט ז

די פראכט פון באנען האב איך מיטאמאל באנומען :
 די פערזנמאָס פון איינגעשפארטע גלייזן.
 ווילסטו ליריק ? ברענען אינדערלופטן בלומען,
 ווילסטו עפיק ? טאפטשען ריזנפנים פון אייזן.

האַסטו ליב דעם פידל ? טעלעגראף איז לאנג,
 זאגט ער אָן : „ס'שטאַרבט א שווענטמאַריע“
 גייט אף דראַטן-נאַטן א געזאַנג,
 ציטערט אין דער לופט א גרויסע אַריע.

העלע פייגל ווייזן זיך אין פלאם —
 שטעלן זיך אף לעקטערישע דראַטן.
 זעט דאָס אויס ווי אקוראט צום גראם
 אף נאַטן-בלאַט, די פלאטערדיקע נאַטן.

ס'איז גרויס די גרויסע וועלט, אַ כאַווער,
 ס'בלישטשעט טוי און שווייס און רעגן,
 און שיינן איז אויך די שיינקייט פונם זשאַווער,
 וואָס עסט-אויף דאָס, וואָס קאָן שוין מער נישט לעבן.

א קוימענקערער

און דארף מען זיין א קוימענקערער — איז מען!
 וואָס איז די בושע, און וואָס איז דאָ נישט שיין?
 ווייל מען, אז ס'זאל גיין א פייער, מוז מען
 זען, אז אויך דער רויך זאל האַבן וואו צו גיין!

און דארף מען זיך די נאָז פארשמירן — שמירט מען!
 לאַכן קינדער, לאַכט דער ראַשע, לאַכט דער נאָר;
 נאָר דו, וואָס וויילסט אַ ווייל אין שוואַרצע שלונדן
 ווערסט מיט העלן פלאם באַלוינט דערפאַר.

ס'איז אזוי באַשערט שוין מינאַסטאַמע,
 אז ווער ס׳קערט דעם קוימען, קוימיקט זיך דאָפּן;
 נאָר דארף מען זיין א קוימענקערער איז מען,
 איז קריכט מען דורכן קוימען צו דער זון!

מיר !

מיר בעטן נישט בא קיינעם קיין גנאדן,
מיר זענען נישט די אמאליקע געבאכעם.
און ווארפט מען אונז ארויס ס'ביסל בעביכעם
וויינען מיר נישט פאר די פעטע טרעלבאכעם.
מיר קומען מיט די בראונינגס אָנגעלאָדן.

מיר זענען היינט נישט מער די שטילע לעמעלעך
וואָס דאָוויד עדעלשטאָדט באַוויינט אין זיינע לידער.
מיר זענען נישט די זיבן אַרעמע ברידער
וואָס דאָווענען פון רייכן ברודערס סידער.
מיר האָבן אייגענע ניוקלוסן און קעמערלעך.

מיר האָבן נישט קיין כיינגריבלעך און נישט קיין שיד,
א סאך פון אונזערע האָבן פאַקנגריבלעך.
מיר קומען פון די ליימעדיקע שטיבלעך,
וואו מאַמעס זענען נישט צוגעלאָזט און ליבלעך.
מיר זענען די פאַרשאַלטענע וואָס שעלטן זיך !

מיר קומען אויפקנאַקן די האַרטע ניס, די גאַלדענע,
מיר קומען אַפּווישן דעם בלוטפאַרפעצטן טאָוול,
מיר קומען איינגעמען די טורעמער פון באָוול,
מיר פּראָפּן אין קאַנאַל אַרײַן ס'פאַריצל, ס'ראָוול,
מיר קומען אָן דורך האַגלווינט געמאַלדענע !

מיר האָבן קראַפט, מיר האָבן שיינע האַזע,
מיר האָבן אָנגעשרויפט די פיס מיט מאַרשן,
מיר האָבן גרייט די בלייערענע קאַרשן
פאַר יעדן פעטן, פינצטערן באַלדאַרשן,
מיר שיטן שרויט אין לידער און אין פּראָזע !

מיר האָבן נישט קיין פּאַכאד פאַר די שיידימלעך,
פאַר כימערע לאַפּיטוטן און שמעגעגעס.
אונזערע פאַרפלייצן אַלע ברעגעס.
און קומען-אָן די גוירל-פולע רעגעס
טרעפט מען אונז נישט ליגן אָף די ביידימלעך.

מיר האַלטן נישט פון אַלטע זאַכאַכאַגעס,
כאַטשע גיסן בליי איז באַ אונז אַ סגולע.
מיר האָבן צילן העלע, וואונדערפולע,
מיר האָבן דורכגעשוויצט די הייסע לענינשולעס:
מיר שיקן שאַלעכמאַנעס דורך קאַנאַנעס.

מיר טראָגן רויטע גהענימס אין די אויגן.
מיר קומען גרייט דעם סוינע צו פאַרצוקן.
מיר וועלן זיך שוין קיינמאַל מער נישט בוקן—
פאַר לאַרדן און פאַר פּערשמן און פאַר דיוקן,
וואָס האָבן אונזער קליי און מאַרד געזויגן.

שמעכט מען אונז די אויגן, טרעסן מיר די זיילן,
ברעכן מיר די ווענט אָף אונז'רע פאַנגער,
מיר לאָזן נישט פאַר זיי וואָס איז ווערט אַ מאַנגער,
מיט דער בליצכייטש פייערדיקער, לאַנגער,
וואַרפן מיר די טייטנדיקע פיילן!

רעד, וואַיט ענד בליו

. . . קליינע קינדער שרייען :
 „הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו“.

אין שולע און אין קינדערגארטן לערנט מען
 דזשאַנען, דזשעסין, דזשאַווען, אייביך שרייען :
 „הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו“.

אַף עסעקס סטריט, אַף מאַט סטריט, אַף סיגל סטריט,
 אין שול-הייזער פאַרדעמפּטע, קומען קינדער
 פון אַלע עקן וועלט : „שיניס“, „וואַפּס“,
 ווייסע, בלאַע, רויטע קינדער
 „ניגערס“, טשינקס—
 רוישן ווי די פליגן,
 קלאַפּן מיט די פּויקנדיקע שטימעלעך :
 „הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו“.

געלער שמעלצקעסל קאַכט די רעשטלעך פעלקער
 אין נולן אויסגעבלאַזענע.
 עס בלעזלען הערצלעך יונגינקע.
 אַ שוואַרצער שטעקן מישט און מישט.

פון אַלע ווייסע, בלאַע, רויטע ראַסן
 ווערט אַ י י י קאַליר : אַ קויטיק-ווייס, אַ גרוי.
 (די פאַרב פון טעמפּער אַרעמקייט)
 „הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו“.

אַז דזשאַן און דזשעס און פעט און אייבי
 קומען קריק פון קינדערגארטן,
 זענען די געזלעך רויט פון קעלט,

די ליפעלעך—וויים,
און די אייגעלעך בלאַ:
„הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו“.

„שוין זייער אַ סאך דער זייגער“, טראַכט פעט,
דער טאַטע שלאָפּט אַליין אין בעט.
די מאַמע איז אַוועק קיין נואַרק צו דער טאַנצע,
ברענגען פלייש און ברויט און עפל,
נאַר זי זאַמט זיך עפעס זייער שטאַרק.
אין דרויסן גייט אַ שניי אַ שיינער, אַזאַ ווייסער,
נאַר דאַס אייוועלע איז קאַלט. דער קוילן-עמער ליידיק.

דער טאַטע שלאָפּט... און פעט אַליין מעסט אָן
דעם קוילן-עמער אָף זיין קעפל,
לאַזט רענגענען דעם שטויב פון לעצטע קוילן
אָף בלאַנדע פאַסמעס האַר און לאַכט:
— אײַם ע פייערמען.
— אײַם ע פייערמען.

דער טאַטע שלאָפּט. פעט פאַלט אין נאַסן סטענדל. וויינט.
שפילט, זיך מיטן דאַרן קעצל,
וואָס וויינט און קלאַנט אין קאַלמער שטוב.

דער טאַטע שלאָפּט... זיין האַנט הענגט בלאַ אַראָפּ פון בעט.
פון זיינע ליפן גייט אַ רויטער שוים,
נאַר די נאַז איז שפיצעכדיק און וויים:
„הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו,
„הורא פאַר דהי רעד, ווהאַיט ענד בליו“.

די רויטע שוואוע

מיר ביילן די פויסטן און שווערן
 בא אייזן, בא ברויט און בא בלומ,
 אז בערג זאלן קניען און הערן
 דעם אייזן-און-פייער-מארשרוט.

מיר שווערן בא קוימנס מיט פייער,
 מיר שווערן בא אייזערנער רויז,
 אז צאלן פאר בלומ וועלן טייער
 די הימער פון גאלדענעם הויז.

מיר שווערן בא לעכנס געפייניקט,
 בא זון, וואס איז בלוטיקער טשערפ—
 אז שטארבן איז ביטערער טייניג,
 פאר האמער און שטערן און סערפ.

מיר שווערן בא שטאל און בא טוואוע ;
 מיר שווערן בא פלאמיקער פאן ;
 מיר שווערן די ארבעטער שוואוע
 צו נעמען אן אויג פאר א צאן.

שטייט-אויף ! עס איז אונזערס די שטונדע,
 עס איז אונזערס דער טאג און די ערד.
 וואס טיפער די קלינג אין די וואונדן,
 וואס הארטער די האנט אפן שווערט.

אן מירטן, אן גאלדענע צוימן —
 נאָר אייזן צו אייזן געווענדט!
 מיר וועלן די יאמען צעבויטען
 מיט קרומע, מיט נאקעמע הענט.

עס זשאַווערט די האַק, די אַפצוואַנגע
 אין ריוו, וואו עס דאַרט אונזער ברויט;
 מיר פלאַצן פאַנאַנד ווי אַ דאַמבע,
 אין אויסגוס פון צאַרן און טויט.

מיט פלאַם אינם סוינישן שמערן—
 דעם סוינישן מאַרעך פאַרלעש!
 און בלינקן און בלאַנקן די טרערן—
 דאָס האַרץ איז פון אייזן און מעש.

מיר זענען דאָס פאַלק און די פעלקער,
 דאָס זאַלץ פון דער ערד און די ערד;
 מיט בלוט פון די האַרן און הענקערס
 מיר שטילן דעם דאַרשט פון דער שווערד.

מיר ביילן די פויסטן און שווערן
 באַם ערעוו און אַנהויב און סאַף—
 זיך אַלע ווי באַרוועסע בערן
 צו וועקן פון הינטישן שלאַף.

די שווערד מיט צווייזייטיקע שאַרפן
 מיר ציען אין קאַמף מיטן קריג;
 די ליידיקע שייד מיר פאַרוואַרפן
 ביזן טאַג פונם ענדלעכן זיג.

אין שאַטן פון מילכאָמע

געשאַכטענער האַלז וויינט מיט רויטע טראַפנס
אָף ברוינעס לייב, אָף האַריגע בריסטן;
די וועלט איז האַרט און עפעס ווי אומיסטן
און האַרטע פויסט איז ווי אַ שטיין צעקאָפנס.

נאָר ס'ווייסן שוין דעם סאָד די הונגער-האַרדעס,
עס זינגען אים שוין קינדער אין די וויגן:
זיי קושן אונז, זיי קושן און ב א ט ר י ג ן,
עס רינגען כלומענרייד איבער כאַזער-מאַרדעס.

מיר טראַגן אום די הענט אָף אלע מאַרקן,
מיר באַטן אונזרע ביינער אָן ווי סכוירע;
פון קלויסטער פאַלט אָף אונז אַ בראַנזע מאַרעשכוירע,
די שטיינערענע יאָכן ברעכן אונזערע קאַרקן.

און וויפיל זענען זיי? און וויפיל זענען מיר?
מיר פילן-אָן די וועלט מיט לייב און לעבן!
עס וואַרט דער לייב דער הונט זאָל עפעס געבן —
עס שטייט דער ריז פארשעמט ביים קאַרליקס טיר.

אָה, נאַקעט, מומערנאַקעט—ס'האַרץ, די מאַט, די לידער.
עס איז די וועלט אָן אייגענע שמוכ-און-אַלקער.
מיר אַלע איין מישפּאַכע. אַלע פעלקער —
איינגעטיילט אָף שוועסטער און אָף ברידער.

געשאַכטענער האַלז וועט מער, וועט מער נישט אָוויינען
מיט הייסן בלוטגראַנאַט אָף ברוסט און פאַנצערשילדן,
שווימיק מויל וועט בייסן ווילד און שילטן
די האַנט פאַרגעסן צו פאַרשימטן וועט פאַרשטיינען!

א, ריסמעט אייך! א, גורט אייך אָן! די שלאַכטן
 רויכערן דורך לירישע טומאַנען.
 מ'הערט שוין קלאַר דעם אייזנקנאַפּל שפּאַנען,
 מ'הערט שוין ווייטע טיר-און-טוירען קראַכן.

א, ריסמעט אייך אַנטקעגן די פּלישטיים,
 און נעמט ארום ס'האַרץ מיט שמעכער-דראַטן;
 פון געלן גאַז עס קריכט אָף אונז אַ נאַסער שאַטן,
 פאַרטיליקט אים, פאַרטרייכט אים און פאַרווישט אים!

שארמאנקע

שארמאנקע האָט אַן אייזנפוס,
שארמאנטשיק האָט אַ צווייטן ;
און ביידע אייניגעם
שפילן זיי פאַר לייטן :
אי־טאַיאַנינאַס, טאַיאַנאַס !

אַף שאַרמאַנקע—אַ קעסטל,
אַפן קעסטל—אַ פייגעלע,
ציט פויגל אַ קוויטעלע
מיט אַ צוגעמאַכט אייגעלע :
אי־טאַיאַנינאַס, טאַיאַנאַס.

זון וואַרעמט די הענט־האַר,
זון דריקט אַפן קאַרק ;
אוי אַרעמקייט, אַרעמקייט
פאַרוואַלגערט דעם מאַרק.
אי־טאַיאַנינאַס, טאַיאַנאַס.

נישט גוט, נישט גוט אזוי,
עי, וואַרעם אין כריין !
פון זינגען און דרעמלען
וועט גאַרנישט נישט זיין.
אי־טאַיאַנינאַס, טאַיאַנאַס.

נעם אַ האַק, נעם אַ האַמער,
זעץ אין הימל אויס שויבן,
וועט פאַלן אין מויל אריין
געבראַמענע טויבן :
אי־טאַיאַנינאַס, טאַיאַנאַס.

אוי, פויסטן און גראבליעס
איז נישט קיין קליי-ני-קייט,
וואָרים אַ ליד פאַרגייט,
אַבער אַ פאַטש באַשטייט.
אַיטאַיאַניאַס, טאַיאַס.

סאלוט דעם זמן נאָוועמבער !

(א רויטארמייאישער גרוס דעם אַקטיאָבר־יאָנטעף, יאר 1930
אין נאָמען פון „פּראָלעטאַרע“)

מי זאָגט אָף אונז :
„געפערלעכע אַקשאַנים“. מיר זינגען אלע גלייך
און אַליץ דאָס אייגענע.
ווי געפאַנגענע אַדלערס בייסן מיר די שטייגן
און טוען טאַג-ווי-נאַכט נאָר דאָיגען —

ווי אַזוי די שטייגשטאַכעטן ברעכן. מיר
רייסן מיט די ציין, און שרייען אַדלערמעסיג,
דערוויילע גרייטן מיר די דינע שאַרפּע זעגלעך.
וואָס שניידן שטאַל ווי פּומער. פלייסן

אַרבעט אונזער ראָד און רידל. און ס'גלישעט
אויך די דאַרשטונג נאָך נעקאַמע.
דאָס פּאַנים איז אין פּרישן בלוט פון בייטשן,
און וואונדן זענען קיינמאַל נישט קיין שמומע.

מיר טרעטן פעסט דאָס בלאַטע-טייג פון דוירעם
הייסער באַרוויס-טריט באַקט-אויס געשמאַק אַ קוכן.
מיר וועלן מיט די טריט דעם סקוטשנעם וועג פאַרברענען.
מיר וועלן מיט די פּויסמנהעק די שטייג צעזעצן.

מיר זינגען בלויז פון קאַמף און אַרעמס מיט מאַזאַליעס.
די לירעס הענגען מיר אָף פּיסקעס פון האַרמאַטן.
יענע וועלכע זינגען איצט פון אייגענע מאַנקאַליעס
ניבן מיר אין טאַטנס-טאַטנס-טאַטן !

סאלוט, דיר אויפגאנג פון דעם נייעם רויטן יאר!
 מיר הויבן הויך פאר דיר צעריסענע קאשקעטן;
 ווי דונערקנאל באגריסט דיך היינט דער רוף—
 פון שלאגברייגאדעס ארבעטער-פאעמן.

מיר זאגן קלאר: מיר זינגען בלויז פון קאמף,
 דער קאמף איז אונז אין אלע אונזרע ביינער.
 מיר שלידערן דאס ווארט ווי שרויט און פלאם,
 מיר צאלן-אָפּ דעם פיינט מיט שטיין פאר שטיינער.

צום קאמף ארויס, איר יונג און אלט און יאטן,
 אראָפּ מיט אַלאַ, קריסטוס און. קאָנפּוציעס!
 אין רייע מיט די פערצן רויטע פאקליען
 צינדן מיר די לעצטע רעוואָלוציעס.

מיט פרייד פון זון

מיט פרייד פון זון צעטיילן זיך די שויבן,
מיט וואַרקען און מיט ווערעמלעך צעטיילן זיך די טויבן,
און איך צעטייל מיט דיר, מיין לעכטיקע מויד,
די געפאר פון צאלן מיט'ן לעבן פארן טויט.

ס'איז זומער אין לאַנד. אידעלע פעטרישקעס בליען,
אין טעלערדיקע מאַלן קומען שטאַרכן צו פליען.
איך האָב קיין פליגל נישט. נאַר הענט שפרייט איך אויס:
צוויי פלעדערווישן,
און איך פאל קאַריק אַראָפּ אַף קויטיקן קישן.

אַף צעדרייטן ליילעך ליג איך מיד און אויסגעצערט
און נאַענט אזוי פון אונזער מאַמע ערד!
זום-זום, זומער איז זיס, מיין זיסע כאַווערטאַרן.
מיר וועלן זומערצייט האַליך און נאַפט פאַרשפאַרן.

מיר וועלן טרוימען רויטע שטאַפן קעגן אויר-האַבויקער,
און לייענען הייסע נייעס אין דעם „דיילי וואַרקער“,
און גוט וועט זיין מיט דיר די קורצע רו פאַרלענגערן,
ביז ס'וועט דער טאַג מיט קריג פאַרשווענגערן.

אַ, האַלט דיך פעסט, מיין כאַווערטאַרן, אַן די זונענפעדים,
עס קומען אַן, עס קומען אַן אַרמאָדעס וויסטע שיידים,
אין האַנט באַ מיר אַ בלאַט איז קלעפיק-פעט מיט פּרילינג,
און איבער אונז די בלאַנקע שווערט איז וויליק!

1931

דאָס איז דאָס יאָר פון גרויסן געשריי,
 דאָס איז דאָס יאָר ווען אלע גרויסע געשרייען, אַרויסגעשריגן
 פון הונגער-הייסע נערוון, נעמען זיך צענויף
 אין א י י גרויס געשריי, וואָס שפּאַלט
 די ערד און מאַכט ציטערן די הימלען.

דאָס איז דאָס יאָר ווען באַרוויסע וועלף
 און נאַקעטע לייבן קריכן אַרויס פון די נאַרעס,
 און נעכט בלישמטשען מיט פייערלעך פון אויגן,
 און טעג דרעהנען מיט לייבנברום.

דאָס איז דאָס יאָר ווען הייסע בריוונגען
 פון צעגאנגענע צאַרנגלעטשערס רוקן-זיך
 פאמעלעך פונם הויכן באַרגשפיץ, און שלעפּן-מיט
 די ווערים-גליאונג און אַלפּנבלימלעך.

דאָס איז דאָס יאָר פון גרויסן געשריי, וואָס קומט פון
 מיליאָנען קליינע געשרייען, וואָס גיבן זיך די הענט,
 דריקן זיך צענויף, צעפונקן-זיך מיט שאַרפּקראַפט
 פון שווערדן, וואָס קושן איינס ס'אַנדערע בא די שאַרפּן.
 דער טויזנטיעריקער גליווערשטאַנד צעגליט אין בלאַגעלן
 בלעזדיקן פייערבראַנד, וואָס פּרעסט-אויף
 די נאַכט מיט אירע טיפע וואַרצלען.

דאָס איז דאָס יאָר פון אַלמעכטיקן, געקוילעטן געשריי,
 וואָס בלייבט שטיין אין לופט ווי לאַוואַ, פאַרגאַפּט
 און פאַרגליווערט פאַר שרעק פאַר דער אייגענער קראַפּט,
 פאַרטאַיעט אַ האַלבע רעגע פאַרן פּאַלן.

דאָס איז דאָס יאָר ניינצן-איינ-און-דרייסיג, לויט פינצטערן
 כעשבן פון יאָרן וואָס ציילעמען בלוטיק די וועלט,
 און דאָס יאָר ד ר י י צ ן פונם ליכט וואָס איז פון לענינס לערעם
 אויפגעגאנגען, לויט ווי דער ערשמער אויפגאנג פונם
 ערשן מאָרגן.

דאָס איז דאָס יאָר פון לעצטן געשריי, ווען הענט,
 דערוואָרגענע אין שלעסער-קייטן, צעברעכן די שמאַל-רינגען,
 וואָס וואָרגן דאָס בלוט אָף געלענקן.
 דאָס איז דאָס יאָר ווען גיגאַנטס טרערן ווערן
 קערלעך פון באַקסערן, און רעגענען בריאיק אַראָפּ
 אָף האַרץ פון פייניקער.

דאָס איז דאָס יאָר ווען הענט שלאַבריקע פון מיליאָנען קנעכט
 ווערן פּו י ס ט ן פעסטע פון מיליאָנען ריזן.
 דאָס איז דאָס יאָר פון ערעוו-סאַף, וואָס גייט-אויף
 אין בלוטיקע כמאַרעס איבער קעפּ פון צונויפגעלאָפּענע
 מענטשנמאַסן,
 וואָס וואָרטן, אַז אַ דונער זאָל אַ בריל טון מיט זייער קאָל,
 און אַ בליץ זאָל אויפרייסן דעם בויך פון פינצטערניש...

צו אונזערע פיאָנערן

קינדער, קינדער, קינדער, קינד און קייט,
שמענדיק, שמענדיק שטייט געגרייט!
דען דיין סוינעס שאַמן גייט,
דען דעם סוינעס שמאַנדאר ווייט.

קינד, דו קינד. דו פיאָנער,
זיין אַ באַלשעוויק איז שווער:
טיר-און-טויערן שטייען אַפֿן—
טאַרסט אַ רעגע נישט פאַרשלאָפֿן.

פיאָנער, דו אַרבעט-קינד,
זיין אַ באַלשעוויק איז גרינג,
ווי ס'איז גרינג צו זיין אַ ווינט
און צו טראָגן פייער-פינק.

קינדער, קינדער, קינד און קייט,
אַלע אָן שום אונטערשייד;
איד צי נעגער, מערק צי שווייד,
אַלע אַלע שטייט געגרייט!

פאַלט אַ וואַנט, איז מאַכט רעמאַנטן!
שטייט געפעסטיקט אַף די פראַנטן.
מעג עס דונערן און בליצן,
נאָר די פעסטונג מוז מען שיצן.

קינדער, קינדער, קינד און קייט,
פאַר די קאַמפֿן שטייט געגרייט,
אין די רויטע באַטאַליאַנען,
מיט צעפלאַמטע רויטע פאַנען.

קינדער, קינדער, מוטיק, מוטיק,
ס'איז דער וועג אַוואַדע בלוטיק,
נאָר פאַרצווייפלען דאַרף מען ניט:
מ'האַט נאָך בלויז אַ צוויי-דריי טריט!

א „דזשאב“

1.

ס'א לעבן,
שוין איינמאל א לעבן.
דעם גאנצן טאג מליקעסטו זיך ארום
ווי אין הינערפלעט, האלב שטום
איבער טרעפ זויער ווי פאפ:
„באס-לעבן, עפשער עפעס א דזשאב?“

„נישטא קיין דזשאבס,
דזשאבס גאר!
מ'הערט נישט מיין גאר: „דזשאבס, דזשאבס, דזשאבס!“
איצט קומען זיי די וואוילע-יונגען און זינגען:
„דזשאבס, דזשאבס, דזשאבס!“
זיי זינגען עס אריין אין לידיקע שאפס.

פריער איז עס געווען: „יוניאן, יוניאן, יוניאן,
מי דארף יוניאניזירן,
מי דארף קלענער פראדוצירן,
מי דארף זיך נישט לאזן פארפירן,
מי דארף פיקעמן און שפירן.“
נו, איצט האט איר אייך.
א מ י צ ו ע אף אייך.
אהן, עך בין מעך מעכאיע!
איצט גייט איר ווי אף א לעוואיע:
„דזשאבס, דזשאבס, דזשאבס!“
נישטא קיין דזשאבס, בא מיר אין שאפ,
פארנעמט זיך פון דאנען, מיסטער,
אייער בעטן-זיך איז אן אומזיסטער.

נישטאָ קיין דזשאַבס,
זיך אויסגעלאָזט די דזשאַבס,
ווי אין דרערד אַרײַן אַלע דזשאַבס!".

.2

ס'אָ לעבן,
שוין אײַנמאַל אַ לעבן.
דאָס ווייב וואָרט אָף דער גומער בסורע.
דאָס קינד וואָרט אָף פּיט-אײל און קאַנדלצוקער.
דער טיש וואָרט אָף הײסע עסנס.
דאָס מיטמוך איז פאַרשעמט און רײן,
און דו אַלײן
ביזט מיד, אוי מיד!
דו האָסט גענוג געאַרבעט הײנט
בא זוכן אַרבעט, איצט ביזטו מיד—
אוי מיד, ווי מיד דו ביזט.
נאָר לײגן זיך און שטאַרבן.
ווי גרינג איז צו זײן געשטאַרבן,
און נישט דאַרפן זוכן קיין דזשאַבס,
ווען קיין דזשאַבס זענען נישטאָ.
ס'אָ לעבן,
שוין אײַנמאַל אַ לעבן.

.3

אין דרויסן איז פּרילינג-לעבן,
די זון איז זיך זון. בײַמער ערגעץ אָפן פאַרם גיבן
שוין אַוואָדע ארויס בליאונג. די פּליאונג
פון שפּאַרבערס זעט מען איבערן „ברוקלין-בריק".
עס שמעקט מיט זויערע אוגערקעס און קריפּ.
עס שמעקט פּריש, וואָרים ברויט באַס בעקער.
עס שמעקט מיט פּײַערלעשערס גלעקער!
וואָס איז דאָ צו רײדן? דאָס אַפּריל-
ווינטל גײט אָף דעכער אַ קאַדריל.
(אָף דער פאַרם ערגעץ אין קאַנעקטיקוט
שפּילט אַוואָדע שוין באַנאַכט די גריל)
בא דיר אַכער ליגן לײדיקע די הענט

(אזוינע האַרמע, גווארעדיקע הענט!)
 באַ דיר אַבער וויינען ווילגאַט-ווענט.
 (אזוינע גרויע און געטרייע ווענט!)
 אַך, איז דאָס אַ לעבן אין דעם ניו יאָרק!
 קיינער גיט נישט אַ מאַג אויסצערונג אָף באַרג,
 קיינער באַרגט דיר נישט קיין ניקל.
 כאַטש נעם און הענג דיך אויף אַ צוקערשמריקל.
 טײַאָ לעבן,
 שוין איינמאַל אַ לעבן.

4.

נו, וואָס'זשע טוט מען?
 נו, וואָס'זשע טוט מען?
 מי טוט אַ זוי, כאַווער לעבן:
 מי גייט אַרויס אין גאַס און מי שרייט:
 „לעבן! לאַזט אונז לעבן!
 מיר ווילן לעבן!“
 מי נעמט די הענט, וואָס ליגן שטום און גאַל,
 הענט אזוינע, וואָס זענען האַרט ווי שטאַל.
 מי הייבט זיי אויף אָף טוינעט קאָפּ
 און מי לאַזט זיי קריק אַראָפּ.
 ווערט שוין געלט און גאַלד און שוויטן,
 ווערט שוין לאַנגע, פּרישע ברויטן,
 ווערט שוין אַרבעט, ווערט שוין דושאַכס,
 אין ליכטיק-צייכטיקע שאַפּס.
 דאָס איז פּראַסט, דאָס איז אַלעפּכיים;
 פּון באַרן-זיך ווערן קאַלטע פּויסטן—היים.
 מאַ וועק דיך אויף, דו אַרבעטער, און שלאַג צום שווערט
 די אַלע וואָס פּאַרדאַרבן דיר די פּרוכט פּון דרערד!
 דעמאַלט וועט זיין,
 אי זון, אי וויין,
 אי גליק, אי פּרייד,
 אי ברויט, אי קלייד.
 און דאָס לעבן וועט זיין
 אַ לעבן,
 שוין איינמאַל אַ לעבן.

ניו יארק פון דער הויך

„זע דיר אן ניו יארק פון דער הויך!“ אזוי זאגט א רעקלאַמע,
וועסטו פארקישעפט ווערן פון דער געוואלטיקער פאנאראַמע...

גאר מיר איז קיינמאל נישט אויסגעקומען באטראכטן ניו יארק,
ווי מי באטראַכט א משייניקלאַזעט וואס מ'נעמט אף באַרג.

איך בין אין ניו יארק פארנומען מיט ברויט און אַרבעט
און דאָס האָט מיר מיין פיינעס גוסט צעשאַרבעט.

אז איך הויב אַמאל אויף די אויגן צו די העכסטע דרענגן
זאָג איך צו מיר: „אלוואי איך זאל דאַרט אַמאל נישט הענגען!“

(עס האָבן שוין אזא מעווע די וואָס כליאַבן אונזער רויטע יויך
צו הענגען אונז ווי פּאַנען אין דער הויך!)

איך גיב מיך נישט אַפ מיט אזוינע זאַכן, ווי א שטייגער—
צו מעסטן מיין שפּאַציר לויטן זינגערטורעם-זייגער.

צו זען די וועלט דורכן פּאַקעל פון דער ליבערטי-סטאַטוע —
דאַצו בין איך, האַפּאַנים, אויך נישט ראַע.

טוריסטן אַבער האָבן ליב צו זען ניו יארק פון וואלוואַרטס
העכסטן מערס,
צו זען די מענטשן אונטן קליינע ווי די ווערים;

און זיך אליין צו זען גאַר וואַזשנע, וואַזשנע הויך—
דאָס גיט האַפּאַנים צו דעם לעבן כּיין און קויער.

מיר אליין איז איינמאל אויסגעקומען, איר מעגט הערן,
אנצורירן שיר-נישט מיט מיין לאנגער נאז—די שמערן.

ער איז געווען אפן העכסטן שטאק פון העכסטן הימלקראצער.
און איך בין דארט געווען—א פענצטער-פוצער.

ס'איז שוין ניו יארק, אוואדע שוין דער ווייטער „פויגלבליק“!
(און איך בין דאן נאך נישט געווען קיין באלשעוויק.)

דער וואש-לאפן אין האנט מוט צימערן. דאס הארץ א ברוין
שטיק דרעליעס.
און אנסטן שלאגן אויס אף מיר אין צען קאפעליעס.

פארפעסטיקט מיט צוויי רימענדלעך צו האקנס בא די
פענצטער—
קומט מיר פאר, אז אין ניו יארק בין איך דער סאמע קלענצטער.

עס וויינט מיין נאסער לאפן. ווינט הייבט מיין
לעדערנע שארץ.
און אונטן וויינט א שיף און נעמט ארויס דאס הארץ.

אוי ווי עלנט איז א מענטש אף זימסן פון א העכסטן שטאק!
און גרינג אזוי! אינגאנצן אז געוויכט, אן וואג.

א פינטעלע א קליינס, פארלוירן ווי א פלוי אין יאס,
פון „פארק ראו“ גרייכט אהער א טויטער טארזאראס.

די פיר-אזייגער זון—א בעלמע אף א מערדערס אויג.
די גאנצע ערד—ליוואסנס סאמאמאווועס-רויג.

עס שעלט מיין הארץ די אלע דיכטער וואס זעען בלויז פון
פענצטער אינעווייניק—
די שיינקייט פון א שטאט אזוי קאלט און פרעמד און שטייניק.

אף וואלוואַרטס מערס מיט „פעיל“ און „רעג“ אין האַנט—
עס זעט גאַר אַנדערש אויס די שענצטע שמאַט פון לאַנד!

דאָ רעדט דער טויט מיט ליפעלעך פון בלאַען שאַרפן ווינט,
און וויגט אייך נאָך דאַכיי ווי איינער וויגט אַ קינד.

און ס'איז קיין כידעש נישט, וואָס דאווקע אָט דער הויכער
פויגלבליק—

מאַכט אַמאל אזא ווי איך—פאַר באַלשעוויק!

אין קריג קעגן אימפערקריג

(ניו יארק, 1טער אויגוסט, 1930)

1.

רערן פון רעוואָלווערס קוקן אונז אין שלייף אַרײַן.
דורך אייגעלעך פון אַ גראַבן סוקענסיין.
עס שמייכלט ווי אַ נעזל פון אַ נאַפּקעס מאַפּס
אפן דאָך דאַרטאַ אַ ביקסמאַשײַן.

אַנמקעגן אונז אַ באַנק פון פינעף שטאַק.
שרײַט מיט שילדשריפט: „פּראַצענטן פּיר-דרייפּערטל“
מיר קוקן דאַרט אַהײַן און שמייכלען קרום,
עס גיט רעוואַנש דאַס בימער האַרץ אַ צערטל.

אַה, בלוטיקע פּראַצענטער! מיר צאָלן העכער נאָך;
ס'איז פעליק היינט דעם האַרעפּאַשניקס וועקסלעך.
מיר צאָלן זייער קראַנט. מיר צאָלן אויג פאַר אויג.
מיר צאָלן יעדן כוויז לויט לענינס טעקסט נאָך.

דער טאַג קומט אָן אַף קרומע אייזנפּיס,
די זון איז אָנגעגליט ווי רויטע בלעכן,
מיר שיטן זיך אַרויס צו יוניאַנסקווער
פון קאַלערליי פּראַפעסיעס און צעכן.

דרייסיק טויזנט שטאַרק זיך פּרעגלען אינס ברען
פון רויטן וואַרט אַף רויטע גאַסן,
פאַרציטערט אין אַ ליכשאַפט אַזוי טיף,
פאַרגליווערט אינס טיפּסטן האַסן.

מיר שלאַגן אָפּ די היץ מיט אונזער היץ,
און פּלאַסטערס זון מיר לייגן-צו צום האַרץ,

א וואַלד מיט פּאַנען, לאַזונגען און קעפּ,
שטורעם וויגט אונז ווי אַ וואַלד אין מאַרץ.

מיר קומען קעגן קריג צו פירן קריג,
און פעלזנמאַסיג ווערט דאָס יאָכיד-זאַמד.
„קײן סענט פאַר אימפּעריאַליזם, די אַרבעטלאָזע—ברויט!“
דאָס רעדט פאַר אונז אַ רויטער טראַנספּאַראַנט.

אַ פּיאַנער, אָף האַלז אַ רויטן שאַרף
וואַרפט שאַרפע רויטע רייד צום רויטן שאַרף;
ער צילט מיט אויג און ליפּ. די יונגע פּוּיסט
ווייזט אַקוראַט אַהינצו וואוּ מ'דאַרף.

עס רירט זיך מאַסנקלאַס. דער קלאַסנאַהאַט
ער שאַרפט זיין לאַנגע לייכטנדיגע שווערד.
אַנטוואַפנט ליגט אין פאַסע דער פאַשיסט,
צעבלומיקט ליגט דער רייטער און זיין פּערד.

עס שילט פּלאַקאַט. עס שרייען מויל און אויג
פון הונגעריקע, אויסגעצערטע האַרווער;
בלויז קלייען-ברויט עס גרייט פאַר אונז צום מיש
דער הואווערשער וויסטער סאַרווער.

ווי הייס דער טאַג! ס'העמד קלעפט טריי צום לייב,
דאָס לייב קלעפט טריי צו זון און מענטש און ערד.
און עפעס אַזאַ העלער הייסער דאַרשט
נאָך מערער ליכטיקייט ער צערט און צערט!

עס קוואַלט פון שטערן זאַלציק-הייסער שווייס,
רימשקעס רינען פון באַוואַקס'נע בריסט.
עס וואַרגט זיך שיר מיט זיין אייג'נעם שפּיי
קורצנאַזיקער, דערשראַקענער פאַשיסט.

דער סקווער איז פול מיט לידער ביז צום אויג,
דאָס אויג איז פול מיט נייע רויטע סקווערן;

אין שווארצע אַפּלען בלישטשען בלאַנד און בלאַ
די בלאַנקע דינגעדאנקלעכע געווערן.

אַ מאַג פון טעג, ווען נייעס קומען היים
פון כינעס רויטבאַקראַנצטע זיגן!
אַ ווער האַט צייט איצט טרייבן פון געזיכט
די לעצטע איינגעשפּאַרטע פליגן?

מיר לייענען אונזער בלאַט און אפן האַרצן ווערט
גוט אַזוי און ווייך אַזוי ווי סאַמעט.
און עפעס אַזאַ קילער ווינט קומט-אַן
מיזוייסט גאַרנישט: פון וואַסער, צי פון וואַנעט.

טשאַנגשאַ פּאַלט. און רייכעס גייען-אויף
פון קופּעס מיט פאַרפּוילטע מאַנדאַרינען.
עס ווישט דעם שווערן רייאַך אַפּ
דער צווייט פון כינעס רויטע אַפּעלסינען.

אַ, ווייטן פון דער וועלט, קומט נענטער, קומט!
קום נענטער אינדא-כינע און אַפּאַן.
פון פעשאַוואַר ביז בוקאַרעסט
מיט פליגלען פאַטשט דער לענין-עראַפּלאַן.

אַ, האַרץ, דו וועלט! שטיי אויף, דו לאַנד,
קום זען דאָס ביטער גרויסע בלוטיק וואַונדער:
דורך פעלדער פעט מיט האַניק און מיט מילעך
שטאַלפּערט אום דער דאַרער, לאַנגער הונגער!

2.

זיי קענען פאַנפן אף פראַנצויזיש,
און קענען אף לאַטיין דעקלאַמירן.
נאָר מיר דאַרפן אף ניינציק קאַפּאַרעס
די אַלע געפּוזטע מאַנירן,
מיר לאַזן זיך פון זיי נישט פאַרפירן.

ס'איז פאלג מיך א גאנג צום גאניידן.
 און פאלג מיך א גאנג צו יעהאָוואָ;
 מיר לעבן אף ברויט און אף אייזן
 און מיר האָבן דאָפּון האַנאווע,
 מיר דארפן נישט קיינעמס נעדאווע.

ס'איז פויל און ס'איז הויל און ס'איז ליגן.
 דער ליגן פארבלענדט לעגיאָנען.
 נו, לאַמיר דעם כוּישעך פארלעשן
 מיט אונזערע ליכטיקע פאָנען,
 וואָס פלאַמען ווי בליאיקע מאָנען.

דער בירגער קייט וואַמענע ווערמער,
 און מאַפּט זיין געליבטע גאר צערמלעך;
 גאר שלאָפן אין טפיסע איז האַרט.
 אוי, זענען די בעמלעך דאָרט האַרטמלעך!
 די נאַכט טראַגט אַן אייזערן פארטוך.

די נאַכט איז אַ פולע, אַ דולע,
 און שטערן אַ טויז פאר אַ פעניק.
 די אידישע דיכטער באַזינגען
 דעם הימלישן בלאַסן וואַרעניק.
 מיר פלאַמען ווי בערגעלסאַנס „פעניק“.

אַ נאַכט פול מיט בלינדע כידושים!
 אַ נאַפּל פון נאַכט אין גהעמאַ!
 אף שאַרפּן פון שפיציקע שאַטנס
 בלוטן נאָך סאַקאַ-וואַנזעטי,
 אַ, בלוטיקע שאַטנס איר פעטע!

אַ, פינקלט פארטונקלמע פלעקן!
 אף שווערדן עס פאלט נישט קיין טרערן.
 מיט שווערדשפיין מיר קריצן אף אייביק
 די נעמען פון פולער און טהעיערן.
 מיר הויבן די פויסטן און שווערן!

דער הונגער באווייזט שוין זיין פאנים
באדעקט מיט געפערלעכע נ א ר כ ון.
וועמען ער גלעט—דער מוז דארבן
וועמען ער קושט דער מוז שטארבן.
א, פעלדער מיט בלוטיגע גארבן!

סוינעם סקאדראנען מיר וועלן
מיט בליציקע שווערדן זון גאלן.
מיר וועלן מיט שווערט און מיט פייער
פאר שווערט און פאר פייער באצאלן, —
א, פראכט פון פילפלאמיקע שטאלן!

מען וועט טיילן דעם אייזקרים *

סי וועט שוין לאנג נישט דויערן
 יוראנאר
 מוירינן.

מיר וועלן צעטיילן קאמפאטן!
 דאס ארבעטערפאלק און די פויערן,
 וועט פרעגלען אין זיסן און זויערן—
 א מאלצייט אין רויםן פארקנאטן.
 יוראנאר,
 מוירינן.

א סודע א שיינע
 מיר גרייטן דיר צו.
 ווי סי פאסט פאר דינס גאטונג:
 אי רייך אי געשמאק
 ווי פאר ווראנגל-קאלטשאק.
 מיר גרייטן שוין צו דעם אייזקרים.

עהע, וועט דאס זיין א ביסל א קערמישל!
 דיין נאפקע פון טעקסעס וועט הויבן א פיסל.
 דיין לייבגווארדיע וועט קנאקן אפטריט-וויצן,
 און אונזערע סארווערס וועלן אויך ליידיק נישט זיצן.
 מ'וועט אלצדינג דערלאנגען צום טיש מיט א קנאק,
 מיט א הי און א הא און האפטשיקטשאק.
 עי, סארווערס, איר רויטע, שמעלט גיכער צום טיש,
 אי לעבערלעך פעטע, אי הימישע פיש!
 און לעקעך ווי פייער, און בראמפן ווי בלוט,
 עי, כעוורע, נו, רירט זיך, דינט אפ און ווערט קוויט
 עכ-הא, און א פריילעכס זאל געבן א סקריפ!

(* א דעלעגאציע פון ארבעטלאזע און פון ני יארקער בירגערמייסטער
 מר. וואקער אויפגענומען געווארן מיט דער כאכמע „נו, ווען וועט'ן טיילן דעם
 אייזקרים?“

מיט אַ הי און אַ האָ און אַ זיבעטן כליפּ.
 אַף מיט און אַף בענק
 אַף קעפּ און אַף טעלער
 נו, גיכער, נו, גיכער
 נו, יאַטן! נו, שנעלער!
 מי וואָרט דאָד, מי וואָרט דאָך אַף אייזקרים!

יוראַנאַר.

מויריינו.

מיר פאַרבקעטן דיך זייער,
 דיך און דיין הוואווער
 דיין פולער און מהעיער!
 צו פאַרשפּיל און כופּע און אויך שעוועבראַכעם—
 פאַרבקעטן אייך ליבלעך די וועלטבאַלמעלאַכעם.
 מיר שמויען ווי קעלנערס געבוקט ביז אַרונטער,
 מיט קוכנס פון פייער און צימעס פון צונטער.
 עי, סאַרווערס אין רויטן, פאַרשמייעט ביז גאָר—
 עי, טוט נאָר אַ קוק און ווערט נאָר געוואָר:
 ווי גייט עס די געסט דאָרט? צי אַלץ איז געגרייט?
 נו, גוט, זאָל מען עסן געזונטינקערהייט!
 אַ וויקשעפל יויד,
 און אַ מאַרכביין פעט,
 (זיי זענען געוואוינט דאָך
 צו מענטשן-קאַטלעט!)
 אַד סאַרווערט, אַד סאַרווערט—דעם אייזקרים!

יוראַנאַר דזשיס-וואַקער-מארי-אנטוואַנעט,
 דיין וויץ איז געקומען אַ ביסל צו שפעט.
 דו הונצוואַט דו איינער, דו וויסטע קאַנאַליע,
 מיר גייען אַף דיר, ווי אַף שפענדל די כוואַליע.
 מיר שאַרפן די נעגל די נויט צו צערייסן,
 מיר שאַרפן די ציין די קייט צו צעבייסן.
 און בלוטיקט די צונג,
 און זאַלציקט די וואונד—
 דאַס מויל אַפגעווישט,
 ס'איז גאַרנישט-מיט-נישט.

מיר שטייען צעכויטעט
ווי יאם נאך אן ערדנריס,
מיר שטייען פארן רוימן
סכאָבריס!

דאָס בלוט אָף די טרעפּ פון סיטי האָל
שרייט מיט גאַרגלדיקן-הייסן קאַל:
איר זאַלט נישט פאַרגעסן,
איר טאַרט נישט פאַרגעסן,
וואָס מ'גרייט אייך צום טיש
ווען איר פאַרלאַנגט עסן!
בלוי איבער מויל,
און בלוי איבער קאַפּ,
און גומבייטש יאָגט
פון שטיגן אַראָפּ.

נריאָ, נריאָ, מיר וועלן אַלעמען אָפּדינען אין פריידן,
פאַר אונזער פאַרגאַסן בלוט, פאַר אונזערע ביטערע ליידן.
און נאַכדעם ווי מיר וועלן דעם מיטאַסאָדין
אַפן דלאַן אויסצווילן,
וועלן מיר זיך נעמען אונזערע ליבע געסט
דעם אייזקרײם טיילן.
אוי, וועט מען טיילן אייזקרײם!

טענקסגיווינג ?

אױואַדע װאָלט אייך בעסער באַקומען דער פּרעסונזויף
ווען מיר זאָלן פאַר אייך ליגן מיטן בייליק אַרויף,
זיך קלאַפּן קאַפּ אין שטיין פון אייערע טעמפּלטרעפּ
און אָפּגעבן לויב צו אייך און אייער „גאַט“!

אױואַדע האָט איר ליבערשט די טויב ווי דעם פּאַלק,
ווייל די טויב איז מילד, און שטרעקט ס'העלזל צום שעכטער,
און איר פּלייש איז זיס צום גומען.
דער פּאַלק אָבער האַקט מיט נעגל און שנאָבל ביז בלוט,
און ער לאַזט זיך נישט פּאַנגען.

אױואַדע האָט איר ליב צו זען דאָס הייסע בלוט
יאַגן פון אונזערע ווינדן,
ווען כלינעניש פון געלער דאַנקבאַרקייט
שוימט אָפּ בייטש-צעהאַקטע ליפּן.

אױואַדע װאָלט נאָך געפּאַסט, אז מיר זאָלן, לויט אייער גוסט,
פּאַלן אייך צו קלעצלדיקע פּיס,
פון דאַנקבאַרקייט וואָס איר
לאַזט אונז לעבן, אַטעמען און האַרעווען פאַר אייך,
און מאַכן קינדער
וואָס זאָלן לעבן, אַטעמען און האַרעווען פאַר אייך.

אױואַדע װאָלטן מיר בעדאַרפט זיין דאַנקבאַר
פאַר די אינדיקעס געבראַמענע, וואָס איר שטאַפט אין זיך,
פאַר די טייערע געוואַנטן וואָס מיר וועבן און—איר טראַגט,
פאַר די געשמאַקע ברויטן, וואָס מיר אַקערן, זייען און שניידן,
און מאַלן און קנעטן און באַקן—פאַר אייך!

אונדע וואָלטן מיר אייך באַדאַרפט זיין דאַנקבאַר
 פאַר די טליעס, וואָס איר שפּיגלט-אויס
 מיט אונזערע פאַרגליווערטע אויגן,
 פאַר די געפּענגענישן אין וועלכע איר לאַזט אונז אויסגיין,
 פאַר די גאַזעטן מיט וועלכע איר פאַרסאַמט אונזערע מאַרכצעלן,
 פאַר אונזערע קינדער, וואָס שלייפּן פון זייערע טרערלעך
 גאַלדענע פאַטשערקעס פאַר אייך,
 פאַר דעם הונגער־וואָלף, וואָס איר האַט אַנגערייצט אַף אונז
 אין מיטן פון בערג מיט מילעך און האַניק,
 פאַר די בלייען, וואָס איר שיסט אין אונז אַריין—
 ווען מיר קומען זיך צענויף און מיר שרייען מיט די פויסטן
 אין דער הויך :

— ברויט !

— אַרבעט !

אונדע פּעלט אייך מער נישט צום סאַדיסטיש רומל
 נאָר מיר זאָלן זינגען הימנעס אייער „פאַטערלאַנד“
 פאַר דער „אַרדענונג“, וואָס איר האַט צוגעטשעפּעט
 צו דער פלייצע פון אַרבעטפאַלק,
 ווי אַ טאַרבע טויטע ביינער !

נאָר עס איז אייך נישט די פאַר-אַקטאַבער יאָרן, מסוּדאַהמס !
 דער באַלשעוויק האַט אונז געלערנט ווי אזוי
 מיט ביקס אין האַנט צו זיין אומדאַנקבאַר אייער קלאַס,
 און יעדער טאַג וואָס מיר זענען באַ אייך אין גאַלעס
 איז באַ אונז אַ טאַג פון אומדאַנקבאַרקייט.

וואָס ווייסט איר, וואָס ווייסט איר, דזשענטללייט,
 ווי אומדאַנקבאַר די הונגערשטאַרבערס קענען זיין —

ווען הונגער רייסט די קישקעס ווי מיט נעגל !
 וואָס ווייסט איר, וואָס ווייסט איר, פאַנאַווע,
 מיט וואָסער טויטער אומגעדולד
 מיר וואַרטן אַף דער מינוט אַרויסצעווייזן
 ווי אומדאַנקבאַר דער לייב, איז
 דער פליג וואָס גריזעט אים ס'אויג,
 בעייס ער ליגט אין הינערפלעט...

וואָס אַ רויטאַרמייער האָט ליב

מיר האָבן ליב פאַרשייטע מיידלענעלעך,
 די וואַרימקייט פון לעקטרישע גלעזלעך,
 דעם פרישן וואָל, דעם וואַרעמען לייך,
 (מיר קומען דאָך אויך נישט פון קיין שטיין!)
 נאָר סירענע שאַלט שוין אינעם שטורעמהאַפן:
 „שטייט-אויף איר אַלע ווער ווי שקלאַפן“ —
 עס וואַרט די רעוואָלוציע!

מיר האָבן ליב דעם רויש פון האַבערפעלדער,
 דעם רעגנבויגנס וואונדערלעכע טרעלדער,
 די פיינע קילקייט פון אַ זומער-האַגל,
 דעם צינגלציטער פון אַ גאַלדשמידס וואָגל,
 נאָר ווי לאַנג עס שטאַרבן אַרבעטער פון הונגער,
 זענען מיר די טרעגער און די זינגער —
 פון דער רעוואָלוציע.

מיר האָבן ליב די זאַפטיק-זיסע ערד,
 די פיינע פון ניאַגאַראַ וואַסער-פערד.
 די וועלט איז שוין — געשיידיקט מעג זי ווערן!
 האָט פרויען, פעטרישקע און שטערן,
 נאָר נישט פאַר אונז פאַרכלינעטע צו ווערן —
 ערעו רעוואָלוציע.

די קעכס-פאַעטן כראַסטן זיך אַף ווייכע זאַפעס,
 און געניצן מיט אויווערבאַטלע כראַכעס,
 נאָר אונזערע נאָגט דער גראַס פון קוילנוואַרפער,
 דער ראַפּטער סמיל פון אַ שווערד אַ שאַרפער.
 וועמען ליגט דער ליריק-כלאַם אין זינען?
 ווי יאַגואַרן שרייען מיר מיט ווילדע שטימעס —
 און וואַרפן זיך אין שטראַם פון רעוואָלוציע!

צו די וואָס ווערן געפייניקט פון דער פּוילישער דעפענסיווע

מיר דאָ-הי, אין די נידריקע גאַסן פון אַמעריקע,
וואו דער הונגער בייסט אונז מיט די ציין,
האַבן מיט פאַרכיסענע ציין געלייענט דיין בריף, רוטאַ.

דיין בריף פון פּוילישער טפיסע, וואו מ'האַט דיך
ווי אַ שאַף געבונדן אַף אַלע פיר, אַ דרענגל דורכגעצויגן,
(דיך אַזוי אויפגעהויבן אַפן מיט פון פאַרבלומיקטן דיל)
און דיך גענוואַלטיקט.

מיר האָבן געלייענט וועגן די כאַוויירים וולאַסיאַ פאַסטאַוויטש,
רעיוזנהאַף, בילאַוואַ און אַנדערע
וואָס מ'האַט זיי געשלאָגן איבער די מאַן-גלידער מיט
גומענע שמעקנס.

און דאָס האַרץ האָט זיך איבערגעקערט אין אונז.
און די צוויי אייגענע הענט האָבן זיך שיר אַליין צעריסן
אַף שטיקער,
פון צאַר און פון צאַרן און פון בושע.

מיר האָבן געלייענט וועגן יאַן קאַזאַר, וועמען מ'האַט
די אינגעווייד צעשמעטערט,
און אַ ברייטע, בלינדע סינע ווי אַ גרינער גאַוואַלקן
איז געקומען איבער אונז דאָ-הי, וואָס ליגן
מיטן אויער צו דער וועלט פון יעסורים,
און מיטן האַרץ צו דער וועלט פון אויפגאַנג,
און דער לעצטער שלאַף האָט זיך אַפגעטאַן פון אונזערע אויגן.
און ס'לעצטע ביסל וואָסער איז ביטער געוואָרן אין אונזער מויל.

וואָר איז : מיר זענען דאָ-הי אליין הונגערק און פאַרמוטשעט, רוטאַ. די פעטע ערד פון אַמעריקע זעטיקט זיך מיט אונזערע קנאַכנס, די טורמעס זעטיקן זיך מיטן שיין פון אונזערע אויגן, די פּאָליציי-שמעקנס זעטיקן זיך מיטן מאַרך פון אונזערע שאַרבנס.

און כאַטש מיר אליין שטייען דאָ ביז די קני אינס פייער פון די שייטערהויפנס, וואָס די הייליקע און גאַלדענע זקיינים, צעלייגן פאַר אונז —

דאָך פאַרגעסן מיר אַן אייך נישט, טייערע ; מיר פאַרגעסן נישט די מאַרטירער אונזערע, וואָס ליידן די דריבנע יעסורים פון טאַג-טעגלעכן טויט. מיר פאַרגעסן נישט אַן אייך, איר בילאָוואַס, רוטאַס, בערטאַס, רעיזנהאַפס, וולאַסיאַס, פאַסטאַוויטשעס, מאַריאַס, יאַן קאַזאַרס !

אַז מיר זעען דאָס גרויסע ליכט לייכטן פאַרגעסן מיר נישט די אין-פייער-געזאַלכטע קנויטן וואָס שטאַרבן—קעדיי אונז זאַל זיין ליכטיק !

דאָס האַרץ איז וויליק, כאַווייריס, נעקאַמע צו נעמען, נאָר די הענט זענען היינט נאָך צו ווינציק און איינציק-צעזויעט. נאָר וויסן זייט וויסן, כאַווייריס, געפאַנגען אין שטיינענע שטייגן—

פון פּוילישע טפּיסעס. זייט וויסן אַז הינטער די גראַמעס די בלינדע וואָס גריזשען די טעג אין די טורמעס— עס קלויבט זיך די זון אַף די האַרטע און מאַסאַווע פּויסטן און עס וועלן אינגיכן די פינגער—טשוהונענע באַקסערס— צעקנאַקן ווי שאַלעכץ פון ראַקעס די רוקנס פון וויסעט מאַליאַנים.

נאָר וואַונדן וואָס ברענען, ווי אייערע, פּריש נאָך קען מען מיט ווערטער-ווי-כאַלזאַס נישט היילן. איז וואָס-זשע צו טוען —

אז הענט זענען היינט נאך צו ווינציק
און איינציק-צעזייעט?

זאל שרייבן דער כאווער וואס זיין פאך איז צו שרייבן,
און זאל ער אין לידער ווי גליאיקע אייזנס פארקריצן
פאר קומענדע רויטע ארמיער,
די נעמען פון אונזערע נויגשים אין פוילישע טפיסעס:
טקאטשיק, זארעמבא, וולאדזא קאסטעצקי, פיטארסקי
און אנטאם מולאווא.
און זאל פוילנס טשעקא מיט ביקסקויל פארמעקן
די נעמען, וואס דא איז געגעבן,
און אייך די געמאטערטע, אלע כאוויירים אין טורמעס
מיר גיבן א נידער, א שוואוע, בא ברויט און בא אייזן
אז מיר וועלן דורך פלאם און דורך בלאטע
דערגרייכן די וועלט צו דערלייזן.
מיר וועלן אין נאקעטע, בארוויסע הונגער-סקאדראנען
פארטרינקען דעם סוינע אין יאמים פון פלאמיקע פאנען!

קראפט

דאס איזן שרייט אריין אין אונזערע גלידער ;
מעמאל — די ניר, די לעבער און די לאבעס ,
מיר דוישן אין דער הויך און אין דער נידער —
אונזער פונדאמענט אף שטאלערענע שטאבעס.

וויכירן מיר מיט דירעוודיקע שפיצן,
און ניבן-נאך ווי וואַלקנאראצער טורעם ;
איבער אונז עם גייען בלאַע בליצן,
אַבער אונז עם בייגט נישט איין דער שמורעם.

עם זינגט אין אונז דער אייזנרויש דער גלאַמער.
עס לוידערן און גליען גלאַמע פלאַנקען ;
דער שטויב פון שטאַף—וואַס אַרט ער אונז. וואַס שאַט ער ?
מיר זענען האַרט און הייס און בלאַנקען.

מיר האַבן ניקל-נעז און קופּער-שפינדער,
עם שלאַפט אין אונז דער קויך צו טייטן און צו שאַפן ;
איר קוקט אונז אָן : שטילע אייזנרינדער,
וואַס קענען קייען מעש און—לאַבן.

מיר זענען שיין מיט נוי, מיט פעלזנהאַרטן דויער.
פון שטערן און פון אייביקייט דער שווינגען.
עס נעצט ווי אייל אַף אונז דעם בירגערס טרויער
און רעגט אונז אָן צו מונטערדיקן זינגען.

פון אונז שלאַגט פאַרכטיקייט און גליק און איימע,
און פויסטן הודיען אין צערייצטע רייד ;
ענערגיע רינט פון אונז ווי שפייעכץ פון בעהיימע ;
דאָס לעבן לאַכט אין אונזער אינגעווייד.

מיר זענען איינגעמונקען טיף אין פונקען
ווי א טראם וואס ברענט אין מיטן לויפן.
מיר זענען אין עלעקטרי-ליכטיקייט דערטרונקען,
מיר זענען פליענדיקע-גליענדיקע שרויפן.

מיר זענען לויט נאטורגעזעץ עלאסטיש,
נאך נישט מיט ווייכן נויג ווי זאנג פון קוקורוזע,
מיר זענען ווי גיגאנטן גרויס און הויך און האסטיק.
אונזער ניגארא א ווייסט נישט פון קיין שליוועס.

א ווייזער שוידערט-אויף מיט וויסנשאפט-אכראיעס.
מעסט דעם בלוט-דרוק אפ פון שמאל-און-אייזן;
עס איז אויסגעצילט דער אטעם, די אוואיעס,
און סייכל קוואלט פון אלע שרויפן-דריזן.
די קראפט טוט גליען אין אונזרע קנאכנשלעסער,
פוגעס שליסן-זיך און רוישן ווי א רעגן;
פון יעדן אַנשטויס ווערט די קראפט נאך גרעסער,
מיר שיידן זיך—נאך הייסער צו באגענען.

א, היט זיך איר, וואס טרייבט-אן די מאטארן—
פון אונזער גייסט און גוף און לייב און לעבן;
עס פלאצט אין מעשפאטראן דער בלאנקער צארן,
און פוסטע יהאנט זי ווערט אין ראד צעריבן.

נאראיעוו—אונטער א רויטער פאן

1.

לעבן אונזער הויז שטייט א בויס מיט וויינשעלעך,
סאָף-זומער רייסט מען זיי אין א קיישעלע.

מ'טראַגט אַרויס אַפּן מאַרק ס'ביסל וויינשעלעך
און מי לייזט דאָפּאר אַ פּאַר ריינישעלעך.

איצטער בלייבט שטיין נאָקעט אונזער סיידל,
אויסגעפּוצט מיט בושע—ווי אַ קאַלע-מידל—

וואָס דער כאָסן איז איר פּונם בעט אַנטלאָפּן,
און זי אַליין האָט שוין מער אַף גאַרנישט וואָס צו האָפּן.

איצט קומט דער שניי. שטיל, מ'הערט אים קוים—
דעקט ער צו מיט ווייסער בערנפעל דעם וויינשעל-בויס.

נאָר דער קראַץ, דער גרילצנדיקער קאַסן.
שרייט פּונקט ווי מ'וואַלט דאָ שטייפּע לייזונט רייסן.

2.

די קלויזן און די קלויסטערס—פּון אַלע הייזער העכער,
זיי פעכלען צו דעם הימל מיט אויסגעפּוצטע דעכער.

נאָר אונזער שטוב, איז קליין און נידריק און געפּאַלן,
אַף דעם שטרוידאַך זעט מען זייפּנבלימעלעך וויאַלן.

דוירעס זיינען דאָ געבוירן און פּאַרלורן,
אַנגעשוואַלן ליים גיט די ווענט פיל אויערן.

וואָס-זשע האַרנט די וואַנט, אז ס'לעבן דאָ איז טויב?
וואָס-זשע זעט דער טאָג אָף גרינער בלינדער שויב?

דאָס לעבן דאָ איז אלט, און זיס מיט לעקעך-שימל:
אָף גלעזערענער ערד—דריקט שטיינערענער הימל.

אָפן שפיץ פון באַרג מ'זעט דעם טאָג זיך קרישן.
אַ שטאַלצער האָט שפאַנט-נאָך זיין העלן לישן.

אַ מאַך דיין אויג צו, שטעטל; אוי, ליוליונקע נאַראַיעוּן,
איך מויליק בלאַט פון בוך ביז רויטן טאָג פאַרטאָיעט!

.3

אַז איך טראַכט פון מיין שטעטל, פון נאַראַיעוּן,
איז דער קלאַרער סייכל מיר מיסכאַיעוּן—

אַז מיסט איז מיסט — אַפילע מיט טראַדיציע,
און ליבהאַבן קען מען נישט מיט קיין עקזעקוציע.

האַב איך מיך טאַקע פונם שטעטל אָפגעשניטן,
און האַב אַפילע דאָ מיין נאַמען איבערגעביטן.

נאָר אַמאָל אַז דערנגעברענט אין רויט געוויטער
וועט זיין נאַראַיעוּן און פיטימער,

וועל איך קומען ווידער צוגייען צום „טוילעבאַרג“,
וועל איך קומען צוגייען צום „ווערביווער מאַרק“—

וועל נעמען נאַמיצן און פאַטאַגראַפישע בילדער.
כ'פאַרהאַף דער טאָג וועט זיין אַ שיינער און אַ מילדער!

מיר פארגעסן נישט, מיר פארגעבן נישט

איר האָט אונז ביז צו דרײַערד געדריקט דעם נאָקן,
געשטופט אונז זשאַווער-ציימלעך אין פאַרבלומיקט מויל;
ווי לאַסט-פּערד אונז געשפּאַנט אין אייערע לאַסטן
און געשניטן מיט דער בייטש אין אויג.
מיר פארגעסן נישט, מיר פארגעבן נישט

איר האָט אונז שוין אין רוימישער מעלוכע
געמאַכט פאַר גאַלעאַנען-שקלאַפּן, געגאַלט די האַר.
געקאַוועט אונז די פּיס אין שווערע אייזנס,
געטריבן אונז צום טאַקט פּון האַרטאַטאַר.
מיר פארגעסן נישט, מיר פארגעבן נישט

מיר פּוצן אייך די שוין, איר שפּייט אָפּ אונז,
מיר וועלן אייך די שוין לאַנג נישט פּוצן.
מיר וועלן, ווי אָפּ פּי-באַגאַזש, אין גיבן
אייער נומער אפּן שטערן קריצן.
מיר פארגעסן נישט, מיר פארגעבן נישט

איר האָט דעם פּאַלק פאַרקלעפט ס'מויל מיט הימל,
מיר גאַט פאַרפּויקט אונזרע מידע אויערן,
פאַרבלומיקט און מיט קינדער-מאַרך פאַרפּלעקטע
זענען דעם „גאַננידנס פּערל-טויערן“.
מיר פארגעסן נישט, מיר פארגעבן נישט

מיר זיינען הייס מיט טויטן הונגער-פיבער,
אין ברוסט עם פּויקט אַ ווילדער באַראַכאַן.
מיר פּרעגן נישט, מיר ווילן גאַרנישט וויסן,
מיר הייסן זיך באַצאַלן: מאַן פאַר מאַן.
מיר פארגעסן נישט, מיר פארגעבן נישט

די ציין אין האַלז — איז קייקלען מיר זיך ביידע,
עס איז דיין לעבן, אַדער מייַן לעבן.
מאַס פּון טויט מאַכט העלער נאָך די אויגן.
מיר וועלן נישט, מיר טאַרן נישט פארגעבן!

אין געוועט מיט דער זון

ס'איז צאם און גרעניץ און פלויט,
און שטיינער געזאמלט אף זונדערנזיך.
פלאנעטן קוקן און וואונדערנזיך:
וואָס זונדערט זיך אזוי די נויט פון נויט?

קוקט דאָס בלאַע אויג אין ברוינעם אויג—
ווערט עס נישט אין שוואַרצעפל געשפיגלט.
וואָס איז דעם מענטשנס זעל אזוי פאַרזיגלט?
וואָס איז זיין האַרץ ביטערער פון לויג?

אַ גרעניץ שטייט. עס היט דער העלמעט-שפיין
דאָס רעכט אַף אייגענער אימפּעריע.
נאַר פאַרהיט דאָס דען פון פאַקן און כאַליעריע?
פאַרהיט דאָס דען פון הונגער און פון בלייז?

ס'איז הייליקע וואַנט און אַלמער שלאָם,
און קוואַרעסדיקע גלאַריע.
פאַר דיר אַ טעפל שיטערע ציקאַריע,
אַ קרוג מיט אייל פאַר טויטן באַלעבאַם.

די באַן איז פול מיט פילע לערע ערטער,
און באַ די פלויטן פוילט דאָס פעטע אויבס.
אַף גאַלדענע שמולן זיצט דער שוואַרצער פויפסט,
די ליפ איז וויאל מיט מאַך פון ווערטער.

וועלטן-גוף געמאַכט צו וויסטער שאַנד,
געפאַלמעסט פון אַ דאָקטאָר אַ וואַנדאַל.
אין בליען רערל שלאַפט דער ראַדיומסטראַל,
עס בליצט אַף דיר אַ טויטע נאַגלהאַנט.

וואָס שײַט אַזוי דער מענטש זיין נאַענטן שאַכן?
 אוי, שפּראַכן זענען שאַרפע העק וואָס שפּאַלטן,
 אין געפּלען ווערט די יונגע זון געהאַלטן,
 דער רעגנבויען ליגט אָף טויט צעבראַכן.

אַרום דעם שלאָס עס שטייט אַ גאַלדנער וואַל,
 כאַס שווימער שטייען לידיק אַלע פעסער.
 ברויט און מעסערס ליגן הינטער שלעסער
 און כאַלוימעס זענען גרין ווי גאַל.

וועלט איז אַנגעגאַסן פול מיט מילך און גאַלד,
 און האַניק פליסט פון אַלע שטיינער.
 זאַל אַיעדער זיין פאַר זיך נישט איינער,
 נאָר אַ בלעטל פון אַ גאַנצן וואַלד!

אַ, קנעכט! צעווייג דיך און צעברויי,
 זאַל דאָס לעבן דיר דעם טויער צעעפענען.
 דאָס קענסטו דאָך אַליין באַרעכענען:
 פון איין מאַל איינס עס קומט דיר איינס אַרויס!

מאָ הויב דיין קנאַכנדיגע פויסט, פּראַלעט,
 צעברעך די אַלטע וועלט, דעם אַלטן טשערפּ,
 זאַל פּלאַקערן די פּאַן פון האַמער-סערפּ
 און גייען מיט יונגער זון אָף אַ געוועט.

די פען און די שווערד

די פען איז שארף. די שווערד איז שארפער.
מיט פען, מיט שווערד, מיט קוילן-ווארפער
גייען קאמוניסטישע פאעטן
אף טויזנט הייסע געוועטן
צו שיצן ס'לאנד פון סאָוועטן.

ווי שאַטן-שפיצן פלאַטערן אף צווייגן —
כאַפּן מיר אין גאַנג אַ בליק און שווייגן.
מיר שמעלן זיך נישט אָפּ און גאַפּן.
מיר לויזן זיך נישט אין דער שטייג ווי אָפּן.
מיר זענען אויפגעוועקטע, אויפגעברויזטע שקלאַפּן.

וויין איז גוט, זאָגט מען, מיט צעריבענע פערל,
אַ קוש איז גוט, זאָגט מען, מיט אַ געזאַלצן טרערל.
נאָר מיר קענען זיך די אַלע זאַכן נישט פאַרגינגען,
מיר האַלטן אַ וואַך פון נאַכט-צייט ביז באַגינגען,
מיר היטן זיך פאַר עקדישן און שפינגען.

אַ קאַלעס קוש אף ציכטיק-ווייסן קישן
דאַרף זיך היינט מיט אונזער מויל נישט מישן.
דורך דאַרשט און הונגער ציען אונזערע שאַרן,
מיר ברענגן אומגליק און געפאַרן —
אף די האַרן. מיר זענען קאַמונאַרן.

אף פּיסקעס פון קאַנאַנען הענגען מיר די האַרפּן.
עפּשער וועט מען זיי אַמאַל באַדאַרפּן.
דערוויילע ציטערן אף אונזרע וויעס
שאַטנס פון געהאַנגענע אף מליעס —
אַ ברידער שוואַרצע אף די ווייסע מליעס !

מיר לייגן אָפּ אף שפּעטער סענטימענטן.
די פּוסט רייד אף שייטערהויפּנס ברענט'ן.
עס בליצט די האַנט, עס ברענט די שווערד.
עפּעס ווערט דאָ היינט אף אונזער ערד.
זאַל אונז נאָר דערלעבן זיין באַשערט !

דאָס דזשאַז-ליד פון דעם קעסל-הייצער דזשים

אַ ווערט יו ר

„דזשים!“ „דזשים!“ „דזשים!“
 דזשים דעם שיף-הייצערס נאָמען,
 איז ווי אַ קלאַע,
 וואָס ווערט אויסגעקלאַפט
 אויף אַ קאָוואַדלע.

אַדער ווי אַ כויעק
 וואָס פאַיאַצן
 דזשימוזשען-אויס אַף טאַצן.
 „דזשים! דזשים! דזשים!
 ריר דיר, דו פאַרשאַלטענער,
 פון לעבן נישט געגאַלטענער,
 פאַרלויזיקטער, פאַרכויעקטער,
 האַלעדריגע, דזשים!“
 אזוי רופט דעם אונטערטרייבערס שטים.

1.

ד י ג ע ש י כ ט ע

די שיף פרעסט מיילן,
 די מיילן פרעסן דזשימס לעבן
 אין געהנעם-קעלער פון דער שיף.
 אויבן אַף די דעקן
 טאַנצן וויסטע פלעקן,
 מייסים מאַרגעדיקע
 שאַטן-קינדער
 אין פראַק, צילינדער.
 דזשאַז, דזשאַז, דזשאַז,
 ברומט דער באַס.
 גלאַנצן אויגן אין מאַנאַקל

טאַנצט דאָס אָפּגעגילדמע באַקל.
שוּימט שאַמפּאַניער אין באַקאַלן
און די פּיס פּון שיקרעס פּאַלן.

אונטן — וואו די פייערס ברענען,
הייצן הייצערס אין דעם געהנעם,
און דער שווייס רינט איבער שוואַרצן,
אַנגסטן ביימטשן אפן האַרצן.

אויבן טאַנצן דאַמען, הערן,
אונטן—וואַנצן, מיסט און ווערס,
אונטן — מייז און לייז און ראַצן
און די אויער-פייקלעך פּלאַצן
פון דעם אונטערטרייבערס שטים:
„דזשים! דזשים! דזשים!
ריר דיך, דזשים!“

.2

ער, דו דזשים
אינס הודזשעדיקן זשים
פון ווילדן יאס און מויטן פּלאַט,
שמעל דיך אָפּ און גיב אַ טראַט.
גיב אַ טראַט אָפּ האַלד-און-נאַקן,
אַז דער רוקנביין זאַל קנאַקן,
נעם דאָס רעדל פון דער שוף,
און דערפיר זי ביז דער טוף
און דערנאָך אליין אַ שווייס.
ער, דו האַלעדריגע דזשים.
„דזשים! דזשים! דזשים!“

נעם דערהויב אָפּ גאַס-פּאַנאַרן
אַלע הויכע נאַרן-האַרן!
און מיט כוויזעק פון פּאַיאַצן
מאָך האַוודאַלע אָפּ פּאַלאַצן.
העכער, הייב, דיין פּוּיסט, דיין שטים,
ער, דו האַלעדריגע דזשים,
(דזשים! דזשים! דזשים!)

נו, ברודער דזשים!
 זאלן דייע נעגל קראצן
 מיט דעם כויעק פון פאראצן.
 נעם צעכראסטע מיר און טויער
 פאר דעם ארבעטער און פויער.

כא די רויבערס פון דיין דעך—
 ריים דעם דאך און שמעך און ברעך.
 ווייט און ברייט צעקלינג דיין שמים,
 האלעדריגע דזשים,
 דזשים, דזשים, דזשים,
 ריר דוך, דזשים!

פ י נ א ל

אָט פאַרוואָס און אָט פאַרווען!
 מו אַ בראַט און מו אַ ברען,
 רייניק אָפּ דאָס מיעסע מיסט.
 ווייסע מייז און געלע וואַנצן
 זאלן אָפּ די שיפן טאַנצן —
 שיפן אָפּן דנאָ פון יאָס.
 דו און דייע וועלן וואַכן —
 ווען די פאליעס וועלן לאַכן
 אָפּ די מאַסטן - שפיץ.

ס'איז געווען, מער נישטאָ עס,
 אָפּגעמעקט דער וויסטער טאַעס
 און די וועלט—איז וועלט.
 ניי געזאַלכט אין זיבן זונען
 האָט דער טאַג דעם טאַג געפונען!
 זינגען מיר דערפאַר דעם הימן
 צו דעם קעסל-הייצער דזשימין —
 יעדער מיט זיין בעסטער שמים:
 דזשים,
 דזשים,
 אַ, כאַווער דזשים!

ס'איז דאס ליד פון האַלעדרינגעס,
 נישט עסטעמיש אונזער קריג איז,
 הייס און הארט און פעסט צוזאמען
 וועלן מיר דעם פלאס צעפלאמען!
 סערפ און האמער איז דער סימען,
 אז דער טאג קומט אָן פאר דושימין,
 דזשעק און דזשים און דזשאן און דזשין.
 נייע פייגל וועלן פליען,
 אַ, כאַווער דזשים!
 ריר דיך דזשים!
 אַמעריקאַנער ברודער דזשים!
 דזשים, דזשים, דזשים!

אונזערס איז דאָס קיניגרייך

סי ברענגט דער טאָג דעם דופט פון מירטן און שראַפנעלן.
 מיר האָבן ליב ליב-צו-האַבן און פיינט-צו-האַבן.
 ווי ס'איז גרינג דורכצעשטופן אַ נאָדל דורך אַ לאַך פון אַ כויגל,
 אזוי איז גרינג פאַרן אַרבעטער צו פאַרנעמען די ערד.
 נאָט אייך דעם הימל און גיט מיר די ערד,
 אונזערס איז דאָס קיניגרייך פון דר'ערד.

די צייט איז פאַר אַ סאָך זאַכן. עס האָבן צייט די פאַרדאַרבערס
 צו פאַרדאַרבן. עס האָבן צייט די אויסלעשערס צו אויסלעשן.
 אונזערס איז דאָס קיניגרייך פון דר'ערד.
 נאָט אייך די קרוינדימענטן און גיט מיר די שווערד.
 אונזערס איז דאָס קיניגרייך פון דר'ערד.

נאָן אַמינאַ פאַסימוס אָמוס. נישט אַלע קענען מיר אַלצדינג.
 אַבער זיך נישט לאָזן אַרויסרייסן דעם ביסן פונם מויל דאָס
 קענען אַלע.
 די צייט האָט צייט צו צייטיקן אַלעס. נאָר מיר אַרבעטער
 וואָס מיר זענען דער צייטס פולם—מיר האָבן קיין צייט נישט.
 מיר פיטשקען-אונטער די טעג מיט גומבייטשן: רירט זיך,
 טעג, אַ, רירט זיך!
 (אונזערס איז דאָס קיניגרייך פון דר'ערד).

די מירטנפלאַנצערין האָט קוויטיקע הענט. אַ, פלאַנצערין
 פון גאַרטן.
 דאָס קיצוים אף דיינע הענט אין מירטן!
 איך קוש דיינע הענט וואָס שמעקן מיט מיסט און מיט מירטן.
 אונזערס איז דאָס קיניגרייך פון דר'ערד.
 דער נויטשווייס רינט איבער דאַרע ליפן. דאָס האַרץ
 פויקט צום אויפשטאַנד.

די פויסט ציטערט ווי א ווייזער פון א וואג —
און שמארצט מיט שמעכעדיקן קויעך.
(אונזערס איז דאס קיניגרייך פון דר'ערד).

אך, זענען מיר הייס און צום פלאצן שטייף מיט סינע.
סינע זשומט אף אלע אונזערע גוף-סטרוקטורעס.
רויך גייט פונם מויל. דער פוס שלאגט פייער פון אומגעדולד.
דער מאג שלעפט דעם ציבער בלומ אין הימל.
אונזער וויסטע לייד צעגיסט זיך רויט אף בערג און דאלינעס.
אונזערס איז דאס קיניגרייך פון דער ערד.
אונזערע זאמלען שוין די פערד.
די שווערד ליגט אָנגעשאַרפט אין שייד און שווינגט ווי
אן אַריענטאל.
ווען שווערמ דערוואַכט לויפט דער פאַכעד אָן אַ קאַפּ און
שרייט גוואַלד.
יא, אונזערס איז דאס קיניגרייך פון דר'ערד.
א, שווערד מיין שווערד! איך קלאפֿ-אָן מיט אַ פינגער אָן
דיין שייד.
איך ניג מיך שמיל, און גלעט דיך צארט, און קוש דיך מילד
און זאג: דערוואַך!
(אונזערס איז דאס קיניגרייך פון דר'ערד).

שויעפענצטער פון ניו יארק

דאָס וואַקסענע פּל מיטן עפּלגרינעס היטעלע און מיט אַ זילכער אַוירינג

ווי אַ בלאַטשלאַס, אין דער אויסלאַגע פון פּרויען-קליידער, דרייט זיך, דרייט זיך, דרייט זיך אַטאַמאַטיש.

דאָס שויעפענצטער שטייט ביז איבערן האַלז אינם בלאַען ליכט פון צוויי שיפע גלאַזערען, ווי אַנגעשוואַלענע אַדערן פון פייער-בלוט.

אַ פּום אַ וואַקסענער, אַ פּום פּאַרזיכאַליין, אַן עגאַאיסטישער פּום מאַכט שאַבעס פאַר זיך אַליין אין אַ שפּאַגל-נייעס זאַק. און האַט נישט וואו צו גיין.

עס שטייט אים גאַרנישט אָן צו האַבן צו טוען מיט די פּיס, וואָס טראַנדלען אַרום אָף געמיינע טראַטואַרן.

\$1.95,, באַנקראַט-אויספּאַרקויף. אונזער פּאַרלוס-אייער געווינס!

אַ שטומפּיקע פּלייש-אידענע, וואָס ווען אַ קאַניבאַל דערזעט זי קריגט ער די פּלאַץ,

בלייבט שטייען. קנייפט עפעס אַרויס פון אַ טיפּער מאַנטלאַקעשענע און וואַרפט אין צעשפּאַרטן מויל אַריין, וואָס איז פול מיט גאַלד, און מיט פּאַרפּומירטער צונג און מיט אַ שמאַלצן געלעכטער.

אַן איינזיטיקע, פּאַרמעטענע ציגינערין אַ אידישע, וואָס באַוועגט זיך

מיט אַ סווישטש, דעם קאַפּ אָף אַ זייט, דעם רעכטן אַקסל אָף אַ זייט,

זיך אַליין אָף אַ זייט—

סוויטשעט-דורך מיט בלישטיקע שוואַרצע לאַקן, רוישיקע שאַלן, לאַמטערן-אוירינגען

און מיט „פארגעסט-נישט-ווער-איך-בין“ אין די אויגן פארווייג-
מע. ראמאנטישע, דראמאטישע.
און דאס קעפל דרייט זיך, דרייט זיך, דרייט זיך אטאמאטיש.

א בולדאגישע, כעמיש-בלאנדע נעקיווע
מיט א פלוי-פארביק בולדאגל אף א געפלאכטן לעדער-קייטעלע,
גיט א קוק

מיט קליינע קנעפל-אייגעלעך און גייט אוועק מיט א :
— היר, פופסי... היר לימל סאן... היר... היר!

זי שלייכט אוועק צום צווייטן פענצטער פון א פויגל-געוועלכ.
דארט לויזן זיך מאלפעס.

א קליין מאלפעלע מיט א פיצל פליישל צישן די פיסלעך
און מיט אן ארונטערהיינגענדיק בייטעלע, קוקט מיט זאקן-
אויגן

אף די די ווייבער, וואס שטייען ארום און כיכיקען.
עס ווערט אים נישט גוט. גיט ער א ברעך-אפ און
לייגט זיך שלאפן.

א יונגעראמאנטישק מיט א שארפן הויזן-קנייטש און א הארט
מולטערל

אפן צוגעגלעטן, אטלעסענעם קאפ, איילט זיך ערגעץ,
בלייבט פלוצים שטיין לעבן פויגל-געשעפט, כאפט א פלינקן
קוק אף

די וועווריקעס, ווייסע מייז, און פארדריסקעמע, שריי-
ענדיקע פאפוגאיעס.

שפייט אויס א האלב ציגארל

און שמופט די קורצזיכטיק-לאנגע נאז—

הארט צו שויב, ווי ער וואלט זיך וועלן דורכבויערן א לעכל
דורך דער שויב צו די ווייסע מייז און איינגערעכטע
פאפוגאיעס.

דער טומל גייט ווי בלאטיקער טייך. ווערט נישט ווינציקער,
און ווערט נישט קערצער.

ער ברעכט זיך אקראכאטיש אף ליכט-פארבן, וואס קומט פון די
שויענצטער

און בלייבט שטיין אף א נערוועזער האלבער מינוט

ווען דאס רויטע „טרעפיק“-אויג פון אן עלעקטריש געזעץ
צינדט זיך אן און הוידעט זיך איבער די ראגן, און ווארנט :

— לאזט דורך די ברייט דורך דער לענג!

און אז די לענג הויבט זיך ווידער אן באוועגן, שטייען די זייט-
גאסן ווי א משוגענער, רוישיקער ציילעס, וואס די לענג
פליסט און די ברייט גליווערט.

צוויי ארבעטער קומען מיט א האנטוועגעלע, פול מיט געצייגן
אייזערנע :

שרויפנדריערס, לאַמעס, לאַמטערנס, העק, פיקעס, לייט-אייזנס.
איינער שטופט זיך אריין אין א פאר גומי-שטיוול, וואס זענען
שוין הויזן אויך.

און הויבט-אויף א שמעטער-האמער
ווי אן אייזערנע פאן.

דער אנדערער נעמט ארויס א שמעלין-טאפ, אן אצטאלין-
פאקל,

טוט אן געלע פיער-ברילן ווי א דאמינא און נעמט עפעס שמעלצן.
ביידע בלייבן שטיין אין רינשטאק וואו א לאמטערן ברענט מיט
א רויט גלעזל.

דער אין די גומי-הויזן-שטיוול נעמט אראפ די אייזערנע פא-
קרישקע פונם קאנאל,

שמעלט זיך אפ די קניעס, קוקט אריין.

ער מאכט זיך גרייט קריכן אין איפעשדיקן קאנאלנלאך,

צו פארריכטן דארטן א רערן-נעץ, וואס קען קאלי-מאכן

דאס טרינק-וואסער. קען פארפעסטן די לופט, קען ברענגן א
מאגייפע.

קען אַנפילן די טשערפינע קאנאל-קישקעס מיט גאז. קען

אויפרייסן

ווי דינאמיט און כאַרעוו-מאכן עטלעכע גאסן ארום. —

א דזשענטלמאן מיט א זילבערנעם צוויקער און א יאמשימשאק

און געפאקטע כאזער-הויט-האַנטשיך, און א קליין וואַנטשעלע

אונטער דער נאָז, ווי א פליג, און א בינמל בלומען אין א

גרינלעכן

ציגאַרפאַפּיר, צענויפגעדרייט ווי א שקארמיץ, גייט פאַרביי

מיט גיכע, לאַקירטע טריט.

שלאַגט זיך צענויף מיטן אַרבעטער, וואָס אין די גומענע הויזן.

— אי כעג יור פאַרדאָן, סיר!

— גאָ טו העל, סיר!

דער אין די גומענע הויזן שמייכלט, קרימט איבער דעם יאָלד
מיט די בלומען,

ווייזט א גאנג ווייסע, שארפע, שפיציקע ציין.
 דער פראנט ווערט בלאס און ציטאָפּ מיט אן איידל פאָנפען,
 באַגלייט פון דעם אַצעטאלין-ליכט, וואָס שופעט ווי אַ גרינע
 פייער-שלאַנג
 אַרום זיין טויט-דערשראָקן פאַנים.

פייערלעשער פליען פאַרביי אָפּ קעמלדיקן לעש-וואָגן מיט אַ
 פייף און אַ טיין-טיין-טיין פון אַ בלישמעדיקן, הידענדיקן
 גלאַק, וואָס אַ בלאַער אַרבל ציט באַ אַ שמריקל.
 די לאַנגע גאַס האַלט-איין דעם אַטעם, גיט אָפּ משעסט די
 פייערלעשערס, זי מאַכט אַ וועג.
 דער טיין-טיין-טיין עגבערט זיך אַריין מיט אַ שפיציקן פייף
 ערגעץ אין דער געגנט אַרום סענטראַל-פאַרק-וועסט.
 אין אַ רעגע אַרום בלייבט בלויז אַ פאַסמע רויך, ווי אַ צעריסענע
 פאַן איבער אַ שלאַכטפעלד,
 וואו די טויטע שטייען-אויף און שרייען גוואַלד און לאַכן און
 שלאַגן זיך
 און צעלויפן-זיך, מיט אַ פליעסק און אַ קוויטש, און אַ פייף—
 און קומען באַלד קאַריק—ווי אַ מאַסנסצענע אין אַ אידיש
 טעאַטער.

אָפּ אַ באַנק אין אַ דורכגאַנג-אינזעלע, באַ בראַדוויי און
 75טע גאַס.
 הינטער אַ פאַרשטויבט ביימל, ליגט אַ טרעמפּ מיט אַ מאַכיק
 פאַנים, מיט די הענט הינטערן קאַפּ און דרימלט אַביסל.
 זיין האַריקע, אויפגעדעקטע, גרויסע ברוסט, איז אַליין אַן
 אינזעלע
 אין די וויסטע מיטבאַרוסן פון רייכן ניו יאָרק.
 אַ הויכע, דאַרע באַלאַכמאַנעסניצע מיט אַ שטייף קוגעלע
 הינטער אַן אַלטמאָדיש היטעלע,
 גייט פאַרביי מיט אַ קליין גאַבעטעלע, שמעלט זיך אָפּ לעבן
 שטויביקן ביימל, וואו אַ מענטש ליגט אויסגעשפיגן, פאַר-
 וואַרלאָזט,
 און זי גיט אַ מאַך צו דער קליינער :
 — אַ ראַכמאַנעס אָפּן ביימל! אַזוי פאַרשטויבט, נעבעך.
 — אַ בויס אין שטאַט זאָל גאַרנישט געבוירן ווערן.

דער טרעמפ הויכט-אויף דעם צעשויבערמן קאפ און זאגט
הייזעריק און טעאטראליש :

— נו, און איך? סעי... ליסן...

די צוויי דערשרעקן זיך און רוישן-אוועק מיט דריבנע
פויגל-טריט און איידעלע פויגל-ריידעלעך, וועגן דעם
„לאַרד דזשיווס... און „איונט דהיס אַנעמפלאַימענט טע-

ריבל?...“

און דאָס קעפל אינם שויפענצטער

דרייט זיך, דרייט זיך, דרייט זיך אַטאַמאַטיש.

און דאָס קראַנקע מאַלפעלע שלאָפּט.

און די ווייסע מיז האַפּסלען און זיינען פּריילעך

און אַ פאַרדריסקעטע פאַפּונאַי קריטשעט :

— אַמעריקע, אי לאַוו יו-ה... קרר,

— אַמעריקע אי לאַוו יו-ה... קרר.

דעפארטאציע

אונזערע פרויען באדינען אייך, קאכן פאר אייך, נייען פאר אייך, וואשן פון אייך די לייז אראָפּ.
אונזערע שוועסטער גיבן אייך ברויט, אייך צו ראַטעווען פון טויט.

אונזערע ברודער און קינדער פּוצן אייך די שייך, און וועבן אייך געוואַנט
און פליקן אייך פעדערן, און שוילן אייך בולבעס, און ברענגען אייך די צייטונג צו דער שוועל.

אונזערע טאטעס זענען די אלטע דינער מיט צימערדיקע הענט, וואָס טראָגן די טעפּ פון אייערע געזונטע טאטעס.
אונזערע מאמעס וואשן די פענצטער פון אייערע אָפּיסעס, די דילן פון אייערע אָפּטריטן, פּוצן ס'מעש פון די שילדן, וואו אייער נאָמען שיינט ווי אַ נאַפּקע.
מיר אליין האַרעווען ווי דער טאָג איז לאַנג, ווי די נאַכט איז גרויס,
מיר זעצן אייך אליין אָף אונזערע פלייצעס אַרויף, און איר שרייט,

אַז ס'איז אייך שווער צו רייטן, ווייל מיר זענען מאַגער, מאַגער. אָף אונזער גוף שמיט געשריבן מיט די זידלרייד פון אייערע הייסע בייטשן,
אַז מיר זענען שקלאַפּן, שקלאַפּן.
אָף אונזערע נאַקנס האָט אייער יאָך אַ גרוב געמאַכט. אין די גריבלעך פון אונזערע מולטער-באַקן שלומערט די שווינדזוכט.

איר האַלט זיך אליין פאַר הויך און אונז—פאַר נידריק. איר באַדויערט וואָס איר דאַרפט זיך „מישן“ מיט אונז, איר מיעסט זיך פון אונזערע קייטיגע הענט. פון אונזערע אַייל-באַשמירטע אַוועראַלס,
וואָס גלאַנצן ווי מעטאַל.

איר באדויערט וואָס איר דאַרפט לעבן אין 1 וועלט, אונטער 1 הימל מיט צוויינע נידריקע ווי מיר... איר הופט אונז, "דער נידעריקער קלאַס" דאַפּאַר וואָס איר שטייט אַף אונזערע אַקסלען.

איר קלאַפּט זיך בראַוו אָפּן ווייסן זשילעט און זאָגט: „אונזער פּאַטערלאַנד... אונזער שטערן-געשמייטע פּאַן... אונזער אַמעריקע“.

אַבער מיט וואָס איז'ס „אייער אַמעריקע“, איר רויבערס, פּימפּס, לאַיערס, ליידיקגייערס, ראַקעמירס? ווי צוויי איז עס אייער „פּאַטערלאַנד“? האָט אייער פּאַטער דאָ זיין בלוט-און-שווייס פּאַרווייט?

האָט ער געאַקערט די ערד? געפּלאַנצט אַ ווינגאַרטן? געשפּונען ליין? גענייט הויזן? געכאַקן ברויט? געבויט קאַנאַלן?

געלייגט דעם דאָך אָף „עמפּייר-סטייט-בילדינג“? געצויגן די שטאַל-שטריק איבערן סקעלעט פון דער ברוקלין-ברידזש?

געפּאַרכט דעם סופּיט אין „פענסילווייניע באַנהויף“? געלייגט די ערשטע רערן אין האָדסאָן-מונעל? געגראָבן דעם פּאַנאַמאַ-קאַנאַל? געפּרייכט אין דער בלאַז-בלאַזעריי פון פּאַרדס פּאַבריק? אין די סטאַק-יאַרדס?

אייער פּאַטער, צוויי ווי איר אַליין, האָט געקנאַקט מיט דער בייטש אפּן פּלייצע פון באַלעגאַלע, וואָס האָט געמירבן ס'דאַרע פּערד.

אייער אור-פּאַטער, ווי איר אַליין (ווי אייער פּאַטער) האָט נישט געהאַט גענוג מוט

צו וואַרפּן-זיך אָף אַ לייב און אים דערהאַרגענען, האָט ער געפּונען אַ פּאַרמל צו שניצן פּיילן און צו וואַרפּן די פּיילן

אינעם האַרצן פונעם יעגער וואָס האָט באַזיגט דעם לייב— צוויי אַרום איז ער פון אַ שטילן פּאַכדן געוואָרן אַ „העלדישער סאַלדאַט“.

אייער פּאַטער, ווי איר אַליין, האָט ליב געהאַט זיין פּאַטערלאַנד, ווי אַ קאַניבאַל האָט ליב דעם פעטן גאַסט, וואָס ער עסט-אויף...

און איצט אז מיר בויערן זיך ווי פעלזן אריין אין אייער טויטן הימל,

און איצט אז מיר צעבלאָזן אונזער קראפט מיטן בלאַז-זאָק פון העלישן שטאַרעם,

און איצט אז אונזערע רוקנס זענען פאלנבוֹיגנס, און מיר גרייטן זיך

צום שפרונג אָף אייך, צו צערייסן די שמשאַקעס וואָס פאַר-צוקן אונז,

איצט שרייט איר, אז מיר זענען „פרעמדע“; אז די ערד, וועלכע מיר האָבן פעט-געמאַכט מיט אונזער שווייס-און-בלוט, איז נישט אונזער ערד;

אז דאָס לאַנד וואָס מיר האָבן פון אַ קראַפֿיווע-וויסטעניש געמאַכט צו בליענדיקן ווינגאַרטן, איז נישט אונזער לאַנד; אז די זון, וואָס מיר האָבן רויט-געמאַכט מיט אונזער בענקען, איז נישט אונזער זון.

איר לאָזט אָף אונז אייערע ווילדע בלוט-הינט און העצט אונז צום געלאָף

איבער שמיין און דאָרן.

איר פאַרזיגלט אונז אין וואַגאַנעס און שיקט אונז „אֵהיים“, וואו עס וואַרט אָף אונז: דעם גאַלגענס שטריק, דעם טאַליענס ברייטע האַק,

דער טפיסעס שטיינערנער זאָק.

איר שיקט אונז „אֵהיים“ און די „סטעמשו אָוו ליבערטי“ אייערע באַגלייט אונז מיטן קרומען שמיכעלע אירן,

און באַלייכט אונז דעם וועג צו גילאַטין, צו טפיסע.

און די קוימנס פון שטיינערנעם באַוויל, וואָס מיר האָבן אויפ-געטורעמט פאַר אייך—

קנולין שוואַרצע פּאַנען איבער דער שטאַט ניו יאָרק,

און די יאָם-פּייגל רייסן קריע מיט זייערע פּיסקלעך.

און סירענעס וויינען אָף אונז אַרויף דאָס געוויין פונם געבונ-דענעם ריז,

וואָס בייסט די קייטן מיט די ציין.

און די שיף, אָף וועלכער איר דעפּאַרטירט אונז איז

אונזערע!

און דער טריפּאַקס פונם זיגל, מיט וועלכן איר פאַרזיגלט די וואַגאַנעס, איז אונזערער!

און די קיימלעך וואָס איר טוט אָן אונזערע בראַווע-לייט אָף די הענט,

זענען אונזערע קיימלעך.

און די ערד, וועלכע האַלט די אַקעאָן-שיסל, אָף וועלכער מיר טרייבן זיך, „קין אויסלאַנד“,

אַט-די גאַנצע ערד איז אונזערע, אונזערע!

עי, אונזער „פאַטערלאַנד“ איז גרויס, זייער גרויס!

און „זיס“, גלויבט מיר כ'לעבן, איז נישט צו שמאַרבן פאַר קין שום „פאַטערלאַנד“,

נאָר ביטער איז דאָס לעבן, וואָס איז ביטערער ווי דער טויט.

קעגן אַזאַ לעבן האָבן מיר דאָס האַרץ געפאַנצערט אין שמאַל און שטיין.

קעגן אַזאַ לעבן הויבן מיר אונזערע פויסטן אין הימל-געשריי,

מיט די קינבאַקנס פון אונזערע מאַשינען שלאָגן מיר אייך טויט!

פון אונזערע קנאַקעדיקע שיימלעך האָס

צעלייגן מיר אַ פייער, וואָס פלאַמערט ווי אַ וועלט-ברייטע פּאָן:

פלאַמאַטאַטאַ, פלאַמאַטאַטאַ,

מיר דעפאַרטירן אייך פון דער וועלט אַרויס, וואָס איז אונזער פאַטערלאַנד.

מיר פאַרזיגלען אייער גוירל מיטן בלוט פון אונזערע אויסגע-שטאַכענע אויגן.

מיר שרייבן אייער אורטייל מיט פלאַמען פון נעקאַמע.

מיר שיקן אייך אַריבער אַהין, פּונוואַנען איר זענט געקומען:

צו די שלאַנגען אינס האַרץ פון דער

מידבאַר!

טאָם בוירד

איינער פון מינע געוועזענע שאפֿטֿכאוויירים

ווי אַ יונגער, היציקער לאַשעק,
 מיט סאַמעטענע אויגן,
 סאַמעטענע פלאַנקען
 סאַמעט־סמעטענע אַפן מויל,
 וואָס איז בראַנד־היים מיטן פאַרזוכטן
 פייערברויט פון לעבן,
 מיט אַנטשלאַס־נקייט ניט צו לאַזנויך זאַמלען
 אַדער „איינברעכן“ אין יאָך —
 אזוי איז געווען דער יונגער טאָם בוירד
 ווען ער איז נאָר־וואָס אַנגעקומען
 פון דער פאַרם אין אַקלאַהאַמאָ,
 אין לוזערס סוועטשאַפּ אַרײַן
 אַף ברום סטריט.

טאָם בוירדס קאוועקאָלירטער קומשער מיט האָר
 האָט זיך געוואָרפן אין די אויגן מיט פריילעכער אַקשאַנעס.
 זיינע פאַרשייטע פעלד־האַרטע, קורצע פינגער,
 האָבן זיך אַפילע אַף שפּאַס
 נישט געלאָזט זאַמלען פון אַ פינגערומ.
 זיין צעשפאַרטע, אַרױפגעקאַטשעטע נאָז
 האָט אין 1 מינוט אויסגעכלאַביעט
 די גאַנצע לופט פון לוזערס סוועטשאַפּל,
 זיינע גוואַלטיקע ציין האָבן געקריצט און געביסן,
 זיינע אויגן מיט גרויע פינטעלעך
 האָבן זיך געמינעט
 ווי באַ אַ טיגערקאַץ אין דער פינצטער.
 טאָם בוירדס לעמפּאַרט־עלאַסטישער רוקן
 האָט פאַר קיין פאַל אין דער וועלט נישט געוואַלט
 אַף זיך לאָזן אַרױפּשפּרינגען
 דאָס קליינע, שפיצמויליקע, מיסע כאַיעלע
 דייגעס־פאַרנאַסע.
 די אַרבעטער אין לוזערס שאַפּ האָבן געקוועלט
 פון דעם יונגן ווילדן לאַשעק פון אַקלאַהאַמאָ
 וואָס לאָזט זיך נישט ברעכן פון די פייער־שלאַקסן
 פון בייטשן.

וואָס שרעקט זיך נישט איבער פאר די קלינגענדיקע
 פראַסקעס איבערן מויל,
 וואָס דער „קאָרפּאַנטשער“ גיט אים,
 און אים אי אינטערגעבן כּעך
 ער זאל זיך נישט לאָזן,
 אי באַוווּזן אים אז ס'איז נישט שווער
 צו טראַגן קיין זאַטל —
 ווען די שפּאַרן זאלן נאָר נישט בייסן אין בויד,
 און ס'ציימל זאל נישט בלוטיקן מיט שוים.
 נאָר לוזער קאַהן האָט זיך געקראַצט
 דעם גוידער אָפּן קאַרק,
 און געזאָגט: וואָסאיז פאַראַ שוואַרציאָר מיט דעם יונג?
 און וויאָזוי ברעכטן אים אַהן, זאַסטמאַ לעיבן?...
 נאָר שפּעטער מיט צוויי כאַדאַשים זיצט שוין
 לעבן מיין באַנאז-מאַשין טאַם בוירד,
 (דער ווילדער לאַשיק פון אַקלאַהאַמאַ)
 אַ שמיילער, אַן „איינגעבראַכענער“.
 אָף זיין צעשפּאַרטער, פאַרקאַטשעטער נאָז
 בליען שווייס-זוויינפערלעך.
 זיין קאוועקאָלירטער קאַפּ איז איינגעבוּגן צו דער מאַשין
 און די פאַסמעס האָר קלעבן אים צום שטערן —
 ווי ער אַליין קלעבט צום לעבן.
 די אויגן מיט די גרינע פינטעלעך
 ווי באַ אַ טיגערקאַץ
 זענען פאַרצויגן מיט אַ פּויכטן אַש.

טאַמס גוואַלטיקע ציין שמייכלען טרויריק אַפּיר
 פון אונטער אַ פאַרגעסענער ליפּ.
 זיין לעמפּערט-עלאַסטישער רוקן איז רונד
 ווי אַ שמיילינקער פּראַגעצייכן,
 און דאָס קליינע אויפגהאַרבעטע שפיצמויליקע כאַיעלע
 דייגעס-פאַרנאַסע —
 רייט אים אָפּן רוקנביין לעבן נאַקן
 און זויגט מיטן שפיציקן מיסן מויל
 דעם קלעי פון טאַם בוירדס ביינער,
 דעם קלעי פון טאַם בוירדס ביינער.

פון רעכטס צו לינקס

מיר היטן די פען ווי א בריל אפן אויג,
 נאר מיר האַלטן נישט פון קיין ליידנעך פויק;
 מיר דאַרפן א שפראַך אַף קאַכן באַרשט און נייען שיד
 נאר מיר דאַרפן נישט קיין שפראַך אנעפאַרזיד.

ס'איז עפשער שיין די אויסגעפוצמע סאַסנע
 וואָס גרינט און ברוינט באַ לאַכנדיקע בוכטן.
 פונדעסן קוקן מיר אַביסל סקאַסנע
 אַף ביימער, וואָס גיבן נישט אַרויס קיין פרוכטן.

מיר זענען מידע, וואַכעדיקע מענטשן,
 וואָס ריידן אידיש און האַרווען ווי די גאַיעס.
 מיר דאַרפן נישט קיין שפראַך אַף דאווענען און בענטשן,
 מיר דאַרפן מיר אַ שפראַך אַף ברעכן און אַף בויען.

מיר האַלטן ריין די ווערקצייג פונ'ם דענקען,
 און העל דעם פלאַם ווילאַנג די שייטלעך פלאַקערן;
 מיר מיידן-אויס די קלויז, מיר מיידן-אויס די שענקן
 מיר האַבן נאָך אַ גאַנצע וועלט צו אַקערן.

מיר שאַצן-איבער יעדן „גאַלדענעם פאַדעם“,
 מיר זענען נישט קיין בלינדע ווערטער-שפינערס;
 פאַר נייעם זין מיר האַבן נייע בגאָדים,
 מיר לעסטערן די ווערטער-געצנדיגער!

מיר זענען טויב צו „אידיש-לעכע טענער“
 פון אַלטער ליטע, גאַליציע און רייסן;
 עס הענגן הויך אין האַרץ די רוימע פענער,
 און ווינט און שמורעס וועט זיי נישט צערייסן!

זיי קומען קריק

(צו דעם דעזערטיר ה. לייזיק, וועל-
כער שלאגט זיך אן צו מאכן "שלום".)

. . . איצט קומסטו קריק !

די וויידל-צונג אראפגעלאזט און שלאכריק,
צי האט דיר נישט פארשמעקט באם האר דער זשלויב?
צי שטעכט שוין דיין פעגאז דער צופיל אַבריק?
צי גאר פארבענקט זיך נאך א שיסל לויב?

איצט קומסטו קריק מיט פעטליע אפן האלז,
פירסט אליין זיך קלאמערשט צו אַקוידע ;
געבליבן מיד באם סאָף פון ציאָן-וואַלן
פון „איזאָלירן" אונז איז היינט שוין נישט די רעדע !

פארביינקט זיך סאָף-קאלסאָף נאך אונזער לאַנגן ליכט,
וואָס וואַרעמט אייך די יונגע אלמע ביינער.
אין שאַטן וויאַנעט-אַפּ דעם נאַווים אַנגעזיכט,
אין ווינקל גייען-אויס די גאַלדענע פענער.

עס האָט די וואַקבאַנאַליע-וואַונד געברייט דעם בייך ;
און דו האָסט זי געפילעוועט מיט עסיג !
געוואַרפן אונז אין קאַפּ אריין ס, „האַרץ"— אַ שטיין,
און אונטער גרויען אַש פון ליד פאַרשאַרט מ'פּריסק.

איצט קומסטו קריק ! דיין פויק פאַרשטילט, דיין ווידערהאַרן
שאַלט נישט מער אַף מומער ראַכעלס קייווער.
אין קילן זאַמד עס רוט דער האַרב פון צאַרן.
ביזט מיד. ביזט מיד אַף יעדן אייווער !

איצט בעטסטו אונז פארגעסן וואס געווען איז.
 צו טון פארגעבן דיר מיט ליכטיקן גנאד;
 דו מיינסט אפאנים, אז דיכטונגס „הייליקע שיימעס“
 וועט אפגעשן דאס רויכערדיקע בלוט?

ס'האט ארבעט-האנט געמאכט אנטקעגן צונג אן אויפשטאנד
 און ווערטער פוסטע ווארפט מען קריק אין פאנים.
 האסט אויסגעווערזעט קראנק דיין גאנצן סאם,
 נאר אף דיין ליפ געבליבן איז סימאנים.

אה, „נאזוי-דיכטער“ דארינקער און בלאסער,
 ביזט ווידער גרייט צו געבן צונג צושטייער;
 מי איז וואך, דו טויוולסט-אפ דיין זינד אין וואסער.
 נאך בא אונז עס רייניקט בלויז סיפיער.

אין פייער געבוירענע

אין פייער געבוירענע מיר —
אין גארגליקע גוסן פון שמאָל ;
מיר שמעלן די ברוסטן דעם טויט צע-צו,
מיר האָבן פאר פייער קיין מוירע נישט.

אין קנעכטשאַפט געבוירענע מיר —
מיר בייסן די קייטן די ראַסטיקע ;
עס קלינגט אונזער קאַל, אונזער ווידער-קאַל,
אַף גרעבליעס צעריסן, צעמאַסטענע.

אין טויטן געראַנגל געוואַקסענע —
מיר טרעטן דעם טויט מיט די פיס ;
אַן האַלז פונם קוילער געקוילעטן —
מיר ווישן די בלענדיקע שפייז.

בא נידריקע טירן מיר בייגן זיך
און קומען באלד העכער נאָך אויף ;
ווי פאַנטערס צו לעצטער פאַרטיידיקונג,
מיר וואַרטן אַ וויילינקע אויף...

אין בלוטבאַד געבאַדענע מיר —
מיר האָבן פאר בלוטהינט קיין פאַרכט ;
מיר יאָגן די יעגער אין שטייג אַריין,
מיר שלאָגן, דעדשלאָגן דעם מאַרד.

אין וואונדן געבוירן ; געהאַדעוועט
אין ווינדער, אין וואונדן, אין ווינט ;
מיר שפילן מיט בליצן מיט באַנדיקע —
מיט שמאָל און מיט פלאַם און מיט פלינט.

אין פייער געבוירענע מיר —
אונז שרעקט נישט קיין פלאַמיקע ווענט ;
מיר פאַכן סאַמונגען צעווילדעמע,
און וויגן די וועלט אַף די הענט !

קאניונקטור

— וואו וואוינט איר חבר ?

— איך וואוין (און אַרבעט) נישט ווייט פון ריווערסייד/דרייוו, אין אַ צימער גרויס ווי מיינע גליקן.
צעצונדענע פערל זענען די ליכט אָף מיליאָנערישער עוועניו
באָ מיר אין קאָרידאָר קאָפּטשעט זיך אַ צען-וואָט (1) לעמפל
ווי אַ גלעזערנע טרער אָפּן פּאַנים פּון אַ ריז, וואָס האַלט אַ
פינגער אין מויל און וויינט: מאַ—מע.

מע זאָגט, אַז דאָ אויבן אין די רייכע אַפּאַרטמענט-הייזער
צאָלט מען פּון פינגעף ביז צען טויזנט דאָלער אַ יאָר דירע-געלט.
אַך, זענען דאָס הייזער! ווער אונז גוטס גינט!
איינס: ווי אַ האַרמאָניקע מיט געגילטע רעמלעך.
דאָס אַנדערע: אַ וואָסער-פּאַל פּאַרפרוירן אין מיטן פּאַלן.
דאָס דריטע: אַלפּנשניי גליט אָף די בערגשפיצן אין מיטן
זומער.

דאָס פּערטע: אַ קאָפּבאָדעקנס פּון אַ בעדוואינער.
מי זאָגט: אין דעם פּענט-הויז (2) דאָרטנאָ, אויבן אָפּן דאָך,
בליען אמתיע גערטלעך מיט לימענע ביימלעך
(מי קען אין ניו יאָרק אַליין פּאַרן קיין ערעציסראַעל, זיין אָף
די האַריייעהודאָ און שעפּן לופּט און זיין אין דער שטילקייט!)

דאָ אונטן, נידריק באַ דר'ערד איז שוין גאָר עפּעס אַנדערש,
דאָ רייסט מען די ערד-קישקעס מיט שטאַל-שטאַנגען אַזוינע
מי שמעלצט אַספּאַלט מיט אַצעטאַלין-פּאַקליעס.
די קאַנאַל-קישקעס גיבן פּון זיך אַרויס פּוילקייט און באַצילן
און אַ בייסיקן רייעך.

נעכטן בין איך געווען שפּאַצירן אינס טאַלשניט, וואָס צישן
ריווערסייד דרייוו און דעם האַדסאָן:

(1) וואָט—קילאָוואָט—מאַס פאַר עלעקטרישע קראַפּט.
(2) אַ וואוינונג אויף סאַמא העכסטן שטאַק פּון די רייכע הייזער.

ס'איז געווען סעפטעמבער כוידעש, יאר 1930—דאס יאר פון
פון גרויסע היצן
און אויסטריקעניש אף די פעלדער פון דאקאמא.
צעשפרייט אפן גראז, האבן שאמנס פון האלעדראנעס
געפאכעט מיט דער נשמה

(דער דארער סעפטעמבער האט צוגעפרעגלט די
בלעטלעך פון די ביימער און זיי געלאזט הענגן
דארט נישט טויט נישט לעכעדיק.)

ווי שייך איז דער „דריוו“ באנאכט! ווי שייך דא איז!
ס'וואסער נעצט און פרישט די לופט,
לאכירינטישע טרעפ פירן ארויס צום יאכט-קלוב.
יונגע פאליעס פאטשן זיך איינס ס'אנדערע אין די
הינטענדלעך און האבן דאפון פארגעניגן.
דער פארק איז א לונג וואס פאמפעט לויפט אינס גוף פון
ניו יארק מיט אזא טרייפענער מין גוורע!

איך האב מיך צוגעזעצט אין דער טונקל, וואו די שלעפערס
קומען אויסנוצן זייער ליבע—ווייט פון א לאמטערן.
און איך האב געזען פייערלעך אפן האדסאן.
און איך אז איך זע פייערן פינקלען אפן האדסאן, ווערן מיינע
גרינע אויגן, ווי דערשראקענע פישלעך, וואס זוכן וואסער.
איך האב מיך אויסגעצויגן אף א באנק, אויסגעהוסט פון זיך
די מידקייט און דעם שטויב און דעם רויך, און דעם טאאס
פון טערפעטין

וואס קומט פון די שטיגן
אין מיין הויז, וואו די וואסערקלאזעטס זיינען שמענדיג קאליע
און די טרעפ זיינען זויער,
און די לופט איז צוגעלייגערט
און דאס הארץ פארבימערט.
איך האב געוואלט איינמאל פאר אלע מאל א ברום טוען
אין דער נאכט אריין, ווי א בער, וואס האט זיך אפגעריסן
פון דער קעיט, און א מאך טון: וואההה, וואאאף!
ווי איך האב דערהערט א לאקאמאטיף זידן אונטן אף דער
ליניע,

און איך האב דערזען ווי א קופלער מיט א לאמטער

גיט סיגנאלן צו דעם הויכן דארטן, אפן קאכז 3) פון דער פראכטבאן.

א שלאנג פון וואגאנעס האט געווארט אז אן אויל-פאר-שמירטע קנופיקע האנט

זאל מזאוועג-זיין דעם ער-שרויף מיט דעם זי-שלאס.

די רייכע שמענדריקעס פון ריווערסייד, זענען אוואדע בא דער שא

געלעגן אין די גאלדגלעזערנע דאך-הייזער

און געפארט זיך מיט זייערע זיען

און צונגערייט ארבעט פאר שווארצע דינסטן און וועשערינס.

נאר דער-דא מיטן לאמטער האט געפארט שטאלענע וואגאנעס:

א זי-שלאס מיט אן ער-שרויף,

און צישן פארונג פון שטאל מיט שטאל

איז געווען א מענטשנס לעבן אין קאן.

אז וואגאנעס פארן-זיך זענען מענטשן מיטן לעבן נישט זיכער.

אז די הויכגעבוירענע פארן-זיך איז אויך אזוי.

פאר זייער קופלען-זיך, פאר זייער הורן-זיך

פאר זייערע קעפסווייבער, און זשיגאלאס, פאר זייערע

בוך און בעט פארגעניגנס, גייסטע אפ מיט שוויסיק בלום—

א, קופלער פון וואגאנעס!

העי, דארטן, קופלער פון וואגאנעס!

לאז די וואגאנעס אף א מינוטקעלע

(קייז איין וואגאן וועט אן דיר נישט אנטלויפן).

און הארך אויס די רייד פון א כאווער:

איך ווייס דאך זייער גוט אז אויב צוויי וואגאנעס וועלן דיך

היינט-מארגן נישט צעקוועטשן

ווי זיי האבן צעקוועטשט דיין עלמערן ברודער דזשאן העגרי,

וועסטו אוואדע בלייבן אן ארבעט, אן ברויט,

און אזוי ווי סי גייט צו ווינטער,

וועסטו שלאפן אף דער בויערי, מיט דער נאז צו דער

וואנט שטייענדיקערהייט,

זיך צו שיצן פון גאלאגנישע ווינטן, וואס באפאלן ניו יארק

אין נאוועמבער-דעצעמבער.

און עסן וועסטו אָפּפאל פון די פעסלעך,
און שלינגען וועסטו ניכטערן שפייעכץ, טרערן און פארזאָמן
בלוט
און האַלטן די האַרטע קיליקעס אין קעשענע ווי בערן אין אַ
פייגלשטייג.

און דאָ, אָף ריווערסייד, (צי הערסטו קופלער?) וועלן
בלישמשען

אונזערע רייכטומען, אונזערע גלעזערנע פענט-הייזער,
אונזערע שטיינערנע וואַסערפאלן, האַרמאָניקעס, אַלפּנשפיצן,
בעדוואינישע קאַפּשלייערס.

אין אַ סך בלאַנקע, קרישמאַלענע פענצטער וועט זיין פינצטער
ווייל קיינער וועט דאָרטן נישט זיין פאַר וועמען מי זאָל
מאַכן ליכטיק.

גאַנצע וואַגאַנעס טרויבן, ווייץ, פאַפּשויעס, מערן, פעטרישקעס,
גרייפֿ-פּרוכטן, באַנאַנאַס און וואַס אַ מויל קען אַרויסריידן
וועט מען וואַרפן אינם האַדסאָן אַריין.

(דער האַדסאָן וועט זיך אַפּווישן ס'מויל אין אַ שיף און
גאַרנישט זאָגן).

און פרעג איך דיך, אַ קופלער פון אייזנבאַנען, וואַס וועסטו
טוען, האַ?

אַ קופלער פון אייזנבאַנען, מו עפעס!
צו וואַס זאָלסטו שלאָפן אָף דער בויערי שטייענדיקער הייט,
מיט דער נאָז צו דער וואַנט,

אַז דו קענסט שלאָפן אין פּראַכטיקע הייזער אין אַ ווייך
בעט אָף ריווערסייד-דרייוו!?

צו וואַס זאָל דיר אויסגיין דאָס האַרץ נאָך אַ שטיקל טרוקן
ברויט.

אַז דו האַסט אַזויפיל רעסטאַראַנען מיט געבראַמענע מוילן?

צו וואַס, אַ קופלער פון אייזנבאַנען, זאָלסטו אַרומגיין דאָרשטיק
און פאַרשמאַכט, אַז אין דיין לאַנד בליעט דער וויינשטאַק
און דער מילגרוים?

צו וואַס זאָלסטו אויפשטעלן די האַנט און בעטלען אַ סענט,
אַז גאָר דאָס גאַלד פון דער גאַנצער וועלט איז באַ דיר
אין די הענט?

א, קופלער פון אייזנבאנען. באדענק דורך!
 קופל-צענויף שטאלענעס געדאנק מיט שטאלענעס געדאנק,
 און מערק ווי גרינג דיין געדאנקנבאן באוועגט זיך,
 איבער גלאטע, גליטשוקע, גלאנציקע רויטע רעלסן!
 מיט דיין אויפגעהויבענעס לאמטער גיב א סיגנאל,
 א, קופלער פון אייזנבאנען, צו אונז אהער אף יוניאן סקווער!
 לאז וויסן, צי דו פארשטייט מיין שפראך, א, כאווער!
 די לענדלארדס האבן שטיקלעך פאפיר, וואס באווייזן אז די
 הייזער זענען זייערע.

דו אבער האסט אף די-א שטיינפאלאצן
 דיין בלוט און שווייס פארגאסן.
 דו אבער האסט געשלעפט די ציגל און די בעלקעס. די ניטן,
 די שלעסער און די קלעמען, וואפנע און צעמענט.
 אראפגעפאלן, צעקוועטשט געווארן פון אן אייזערנעס בעליק,
 זייערע „דיהדס“ זענען געזיגלט מיט טינט און מיט גאלד.
 דיין שטאר-מכירע, א, קופלער פון אייזנבאנען, איז גע-
 שטעמפלט מיט בלוט.
 דיין „היפאמעק“ איז גאראנטירט און טאבעלירט מיט דער
 מאכט פון דיניע הענט.
 מיט דעם שטאל פון דיניע ריפן,
 מיט דעם מוט פון דיניע העלדישע מאיסים.

העיהא! צי הערסטו מיך קופלער פון אייזנבאנען?
 צי הערסטו מיך? — הא-לא! — מיין קאל איז א סירענע,
 דורך מיר רעדט דאס קאל פון מיליאנען ברידער, פון
 מיליאנען שקלאפן.
 מיין האלז איז א לייקע פאר דעם געשריי פון די פארפייניגטע
 און באליידיקטע, אויפואכנדיקע, פארשקלאפטע.
 הא-לא! דזשאן הענרים ברודער, וואס איז צעקוועטשט
 געווארן פון צוויי וואגאנעס

הער זיך צו, און גיב א צייכן, אז דו הארכסט, א, כאווער!
 א צייכן גיב, א, ברודער פון דזשאן הענרי!
 צי הערסטו מיך — אה? הא-לא!

אויב יא,
גיב דרימאל
א דריי
דיין לאמעטר.
וואן, טו, טרי!
אלל עבארד פאר די יוניטעד סאוועטס און אמעריקע!

אומעטיק שטרוי

אומעטיק שטרוי אין פייער צעלאכט זיך,
 א סאָסנע — א לייכטער מיט פינגער צעלויכט זיך,
 אינמיטנדערנאכט א בליוואַלד צעבליט:
 אייזערנע רויזן אין פלאַקער צעגליט.

ה ע י י ה א א ו ן ה י י ה א מ י י ן ס ר י י פ ע !
 מ י י ן ל י כ ט י ק ע , צ י כ ט י ק ע ס ר י י פ ע !

אומפלייט אָף בלעטער און שלאַנגען צעשראָקן,
 דאָס פּאָנים פון כוּישעך' מיט העלישע פּאָקן.
 א טאַיווע אַזא דאָס נאַכטהעמט פון נאַכט —
 צערייסן מיט פייער, מיט קויל און גראַנאַט.

ה ע י י ה א א ו ן ה י י ה א מ י י ן ס ר י י פ ע !
 מ י י ן ל י כ ט י ק ע , צ י כ ט י ק ע ס ר י י פ ע !

קומט וואַרעמט די הענט, קומט זעטיקט די אויגן,
 איר ברידער און שוועסטער פון פינצטערן בוידעם;
 קומט קוויקט זיך די הערצער, קומט נעמט פולע פויסטן
 מיט שטיקער פון פלאַמיקן, לעכטיקן דרויסן.

ה ע י י ה א א ו ן ה י י ה א מ י י ן ס ר י י פ ע !
 מ י י ן ל י כ ט י ק ע , צ י כ ט י ק ע ס ר י י פ ע !

ליריק אן א זייט

דאס בלאַע בליען פון לייך,
 דאס שוידערן פון פּרילינג און די וואַרצל פון אַ ווילדן קנאַבל,
 דער פּייל-געזאַנג פון שוואַלב אין אַ ציטער-לופט —
 דאס אַלץ באַנעמט ס'האַרץ — — פאַרבייגייענדיק.
 פעסטער, אַ, ווילן, פעסטער!
 דער ווילן איז אַנגעצויגן פעסט אַף פּידלען פון שטאַל.
 געדאַנק און אַפּגערועמער אַף
 בלאַען בליען פון לייך,
 אַף שוידערן פון פּרילינג אין די וואַרצלען פון ווילדן קנאַבל, —
 כאַפט זיך אויף אַף הייסן, פיניקן פּערד פון קאַמף,
 און פאַר די אויגן שטייט אַ סוינע,
 און פאַר די אויגן שטייט אַ כּוים,
 אַף וועלכן ע ר הענגט,
 אַדער א י ר .

דער וואָלף גייט

וואָס האַלעלאַיעט אַזוי דער געלער האָן
 אַפֿן פֿלויט? דער שוואַרצער האָן
 וואָס האַלעלאַיעט?
 וואָס קראַקען די פינצטערע קאַניעס אָף אַפֿגעדאַרטע
 צווייגן פֿון אַ וכוים מיט לישאַיעס?
 וואָס צימערן אַזוי די שפּערלינגלעך
 הינטער פֿאַרנעצטע, פֿאַרוויכערטע סטריכעס?
 דער וואָלף גייט! דער הונגעריקער וואָלף גייט!
 אַ זייל מיט רויך פֿון נאַזלעכער צעצאַרנטע;
 און אַז דער וואָלף גיט אַ שפּרונג, איז זיין שפּרונג
 דער שפּרונג פֿון אַ וועלט אונטער זיינע קלאַעס.
 און די ערד צעברעכט זיך ווי אַ דאַר ברויט,
 און דער געשריי פֿונם
 געפֿייניקטן, הונגעריקן, פֿרייגעלאָזטן וואָלף,
 איז ווי אַנגעגליטער שטאַלענער שפּאַן אין האַרץ
 פֿון די קליינע, צעשראַקענע כאַיעלעך.

באַפֿרייאַונג

מיט קייטן
 זענען מיר אָף דער וועלט געקומען,
 מיר שקלאַפֿן.
 מיט טרומיטן
 וועלן מיר פֿון דער וועלט אַוועקגיין,
 מיר פֿרייע מענטשן!

מיט שווערדנפלאַס האַבן מיר די שווערד צעבראַכן,
 מיר געפֿייניקטע,
 מיט פֿרייע, געדולדיקע אַקסלען, ווי אַ וואַג פֿאַר גערעכטיקייט,
 וועלן מיר די וועלט טראַגן
 מיר — די גערעכטע!

קונסט

עמעסע דיכטער ?
 גאלד איז עמעס,
 ווען מען היילט דערמיט א שלעכטן צאן ;
 גאלד איז פ א ל ש ,
 ווען עס צירט ס'מיצל פון א קלאון.

אייביקע דיכטער ?
 א קראנקע פליג אין לעצטע טעג פון הארבסט,
 קלעפט זיך צו צום אומרו פון א זייגער.
 הודעט זיך און כאלעמט : „אייביקייט“.

ריינע דיכטונג ?
 וועלכער וויין איז נאך ריין אזוי
 ווי וואסער פונם קוואל ?
 און בלומען פון פאפיר
 דויערן ליינגער דאך
 ווי ווארע בלומען.

„אייביקייט“ ? מיר לעבן אלע אייביקייטן א י צ ט !
 מיר קלינגען אין די טיפן, אין די הויכן ;
 מיר שרייבן בלויז אזוי ווי עפעס בליצט,
 מיר פאלן אינם פייער און מיר לייכטן.

דער אש פון דוירעם, וואו אף אונז וועט ליגן,
 וועט נישט מאכן ביטערער אין מויל :
 נאכן טויט איז אלעס גרינג און שטיל,
 און שטארבן פארן לעבן איז גוט און וואויל.

צו אן אַרבקאַר

אויב דו האָסט עפעס צו זאָגן, כאַווער,
און האָסט נישט קיין ווערטער מיט וואָס צו זאָגן עס,
זאָג עס מיט אַ האַק,
מיט אַ האַמער.

מיט הענט פאַרסאַרפעט פון צעמענט,
מיט אַן עלעקטרישן נימנשלאַגער,
מיט שער-און-נאָדל,

מיט פיס אין פיקעט-שיך,
מיט פאַרשמירעטע פויסטן
אין סקעבישן פאָנים אַרײַן —
מיט וואָס דו קענסט.
וואַרײַן:

אַן אויפגעהויבענע האַק איז אַ שטאַרקע פאָן.
„נימ'ס אַרבעט אַדער עסן, סאַנסאַוויטשעס!“ דאָס בעסטע
העלדנגעזאָנג.
„מיר קניען נישט. מיר בעטן נישט. מיר אַרגאַניזירן זיך און
פאַדערן“ —

די שאַרפסטע פאַעזיע.
און קיין העכערס ווי הענט קויטיק פון ערלעכער אַרבעט,
און אַ שמערן בלוטיק פון קאַמף
איז גאָר אַף דער וועלט נישטאַ!

צו דער „אינטעליגענציע“

... לויפן-אן אף אייך אַנגסטן ווי לייז, אז איר דערזעט אז מיר באַגראַבענע אין די קוילנשאַכטעס, פאַרשאַטענע אין די פלאַמפּייערן פון פאַבריקן, פאַראיינזאַממע אף די רעלצן באַנאַכט, מיט לאַנגע קלאַפּהאַמעס, קריכן אַרום פון אונזערע באַהעלטענישן: פון קעלערלעכער, פון בוידעמדירעס, פון אונטער די מיסטבּערג פון „הואווער-סיטי“, פון די קאַלטע לאַגער-הייזער, פון צישן די באַנשלוסן, פון די שיפּגעדערס, פון די רעשטאַוואַניעס, פון די פּריצישע שטאַלן, פון די שלאַכטהייזער, סוכמאַרינס, דרעדנאַוטס, דעסטראַיערס, לופּטשיפּן, פּאַוער-הייזער, מיסט-סקאַולס, סאַבווייס, קאַנאַלן. — אינאַיינעם מיטן רויך פונם שפּיצקוימען פון העכסטן שטאַלווערק קומט אַרום אונזער פאַרריסט פּאַנים און סי גרינצט מיט שפּיציקע ציין. און צישן רויך אין דער הויך פונם העכסטן קוימען, און מיט אַ קאַפּ העכער פונם אייגענעם קאַפּ איז די פּו י ס ט. אירע קנאַכן ווייס פון צאַרן גרינצן: ווי ציין: — „באַצאַלט אונז!“

האַ? פון „גייסט“ רעדט איר? פון „נעשאַמע“ רעדט איר? פון „קונסט“ רעדט איר? און פון ברויט רעדט איר נישט! און פון אונזער שווייס און בלוט רעדט איר נישט! און פון דער ערד, וואָס איז אַנגעזאַפט מיט אונזער בלוט-אין-שווייס רעדט איר נישט!

און אז איר זעט די ערד — זעט איר „בלומען“, און מער זעט
איר נישט!

און אז איר זעט ברויט — זעט איר א פעלד מיט „גילדענע
זאנגען“.

און א פויגל שפילט דארט, און א מיידל זיצט דארט מיט א
באכער

און זיי האלטן זיך בא די הענט און רעדן פון נעמלעכער ליבע...
און דאס בלוט וואס לויפט איבער די אויגן פון די צעשפאלטענע
קעפ,

אז מיר בעטן א גרעסער שטיקל ברויט, פון דעם ברויט
וואס מיר באשאפן — פון דעם-א בלוט קערט איר אוועק די
אויגן.

איר ווילט מיט דעם נישט האבן צו טוען,
סיידן איר זעט דאס אין טעאטער, באפוצט מיט לידלעך און מיט
„ראכמאנעס צו די ארעמע“ — דער „הונגעריקער“ געשפילט
פון א לאבז א געמיינעס

וואס פארדינט 500 דאלאר א וואך!

דערזעט איר אמאל אונזער נויטשוויים, דעהערט איר אונזער
— הימל-געשריי,

אנטלויפט איר אין קאבינעט אריין, קוקט ארויס דורכן פענצטער
און ווערט פארצימערט פון געדאנק, אז אונזערע נעגל

וועלן דערגרייכן אייער האלז א ו יך . . . אז מיר האלטן אויך
א י י ך

פאר אנטווארטלעך פאר די גענג פון די ראצנים,

וואס קוילען אונז אין קאלטן בלוט — ווייל איר זענט די
ל ע ר ע ר די פירער פון די ראצנים,

וואס קוילען אונז אין קאלטן בלוט.

. . . דעמאלט לויפן אפ אויך אן אנגסטן ווי לייז, און

שווייסנמראפנס שווערע

אפ פעטע נעז מיט ברילן, איבער דערשראקענע ליפן, וואס רעדן
צו זיך אליין:

— מיר האבן מיט דעם גארנישט וואס צו טון. —

— מיר מישן זיך ניט. —

אה, איר וועט זיך מישן! ...
 איר וועט נאך האבן מיט דעם צו טוען — א סאך, א סאך ...
 מירן נישט צורו-לאזן די צעהאקטע שלאנג בזוואנען אויך איר
 אפגעהאקטער קאפ

וועט זיין צעהאקט.
 אט א טראט און א טראט און א שפאן און מיר זענען דא!
 אין לאנגער-לאנגער, אייזערנער מענטשנלענטע,
 וואס ציט זיך, דרייט זיך, און ציט זיך, איבער דער וועלט.
 איבער דער וועלט איבער דער וועלט.
 קלינגענדיק מיט טריט ווי קלאעס געמאסטענע,
 פלאמנדיקע לאזונגען, פלאקאטן, מוסקולן, געווערן, —
 מיט לאפיטעס, קאטשערעס, אייזשטאנגען, סערפעס, בוקסן,
 גראבליעס —
 וואס די האנט וועט נאך געפינען.

איז וואס וועט איר טוען אינטעליגענטן? אה מי ווייסט:
 אנגסטן ווי לייז וועלן לויפן אף רוקנס צעבויגן בא נישטע-
 טראקטאטן.
 ווי שרעק פארן טויט וועט זיין אייער שרעק פאר רויע
 פלאקאטן..
 אף טייכן פון מאסישן צארן צעברויזמן א קליאדקעלע זוכן —
 וועט פריינט קולטוריסט? און שפריצן מיט גאל און מיט פלוכן?
 עס וועט גארנישט העלפן! און ווער וועט דען הערן דיין
 הארצקלאפ

אף לייטערל-קליאדקע? —
 אז אונטן וועט רייסן א טהוים, אז אונטן וועט ערד זיך
 צעשפאלטן
 און לאווע פון מאסישן קויעך וועט גיסן אין בראנדיקע בראיען.
 ... איז וואס וועט איר פאנפען, כיבעט אייך? פון בלומיק,
 טאנאכל ארום —

די פסוקים געקרייזלט ווי עקדיש אין שלאף, נאך מיט סאס
 איבער בייגל פון שלאנג און פון „הייליקן“ פאסיק?
 איז וואוהין וועט איר צילן מיט רויש פון צוויי פליגל פון ליוונט
 אף פעטינקע, ראזעווע, רונדיקע פלייצעלעך צוויי פון א קורווע?
 איז וואס פאר א „הייליקע“ רייד וועלן סלינען אף בלומפעטער
 בארד

פון מויל וואו כאלעף ליגט נאָס נאָך און פריש מיט דער שכיטע,
און פריש נאָך און נאָס נאָך מיט כראַכע פון שכיטע-
אַקדוישע? ...
הערט זיך אויס איר פון דער „גאלדענער יוגנט“ און „גאלדענער
פאָן“:

אייער שאַ האַט געשלאָגן!

אייער וועג פירט צום וואַסער, דאָס וואַסער צום אָפּענעם יאָם.
ווי ראַצן צום רוף פון אַ וואונדער וואָס שפּילט אָף אַ פּלויט,
רופן מיר אייך און מאַניען מיר אייך צום וואַסער, צום וואַסער,
פון איטלעכער פינצטערניש,
פון אילע אונטערערדן קומט-אַן איר שמשערעם
און גייט אייער וויסטן סאָף אַנמקעגן.
אייער טאָג, שמשערעם, האַלט באַם סאָף, באַם סאָף.
איצט פּלאַקערט אָף אייער פינצטערן געמיט
לעצטע אָפּשויין-שפּיצעלעך פון טויטער שרעק,
וואָס האַט ווי פּליגלען פון אַ שוואַרצן האָן צעפּאַכעט
ס'פּייער אינם גלעזל פונם צאַנקנדיקן לאַמפּ.
און דער האָן ברענט!
דער שוואַרצער האָן ברענט און זיינע שוואַרצע פּליגלען
ווערן רויט!
און איצט איז די שאַ די פינצטערניש מיט פייערדיקן קנאַפל צו
צעטרעטן!
איצט איז אונזער שאַ, די שאַ פון שאַען.

איז קומען מיר, און רופן מיר, איז הילכן מיר
דערך אומענדלעכן טרומייט פון טויזנט-טויזנט פויסטן
צוגעשטעלטע איינס צו איינס — אין מיטן העלן לעבן אַריין:

— די שאַ איז שוין דאָ!
— די שאַ פון דין און פון כעזשכין.
מיט האַנט אָף בלוטגעשוואַלענעם נאָקן פון בופלאַקס נעקאַמע
שטייט אַיווערבאַטעלער קאַרבן
און שמיכלט:
„עקסעלע! עקסעלע!“
אַבער דעם „עקסעלע“ גייט שוין אַ גרין רויכל פון נאָז,

און אז ער בייגט-אייך זיין נאָקן איז אייער טויט!
 אַה, איר לייט פון אינטעליגענטישן סעדאַם-און-אַמאָרע-קלאַס
 עס האַלט שמאַל מיט אייך, ווי ס׳האַלט שמאַל
 מיט דעם קלאַס וועמנס פּאַנים איר צירט ווי אַ קרויזגע באַרד
 אַף אַ פּאַנים וואו די נאָז איז צעפּרעסן
 און ס׳שמעקט בלויז אַ ביינדל אַרויס, און צוויי לעכלעך!
 דער צייגנדיקער ריזנפּינגער פונם יאַמהאַדין
 באַנעצט זיך שוין אָן ליפּ
 אַף אַפּצווישן אייך פונם פּאַנים פון דרערד,
 ווי אַ לערער ווישט-אַפּ אַן אַלטן כעזשבן פון קרייד
 אַף אַ טאַבליצע,
 אין אַ שקאַלע, וואו אַלע וועלן זיך באַלד צעפּאַרן אַף זומער,
 און וואו די שפּינגען בלייבן אייניקע אַליין
 אַף די שטיקלעך שפּינוועבס, און פרעסן זיך איינס-ס׳אַנדערע...

טאַמי, דער שוסטער

(באַלאַדע)

טאַמי דער שוסטער
האַט נישט געהאַט וואָס צו שוסטערן,
האַבן צוויי הענט ווי די בערן
גענומען געניצן און פוסטעווען.

האַט אים די נאַל נישט געטויגט
און די דראַטווע נישט גענוצט,
איז ער געזעסן אין בעטערי-פאַרק
און אַ שטיקל שטעקעלע געשניצט.

האַט ער געקוקט אָף די טייבעלעך
וואָס מ'וואַרפט זיי צו זערנעם;
און געטראַכט, אז דאָס לעבן
איז מיזערנע, מיזערנע.

אוי, פון שניצן אַ שטיקל שטעקעלע
האַט'ן דאָך נישט קיין פאַרנאַסע.
נאָר זומער איז זומער —
איז שלאַפּט'ן אָף די גראַזן.

וואָס טוט'ן אַבער ווינטער?
אַ קלאַג צו מיסטער האַווערן!
צוועלף מיליאָן מענטשן
שוין פּירן און הונגערן.

שטייט מען מיט די נעז
באָ די רעסטאָראַן-שויבן,
אָדער מ'קוקט ווי בורזשוען
וואַרפן ברויט צו די טויבן.

שלאפט'ן אין די היילן
וואָס מ'גראַכט זיך אויס,
ערגער פון הינט אין גאַס,
ערגער פון כווייסאליינישוואַס!

כאַטש נעם און שלאַג די ערד,
כאַטש וויין פאַר די וועלך,
און וואָס וועט עס טויגן?
און וואָס וועט עס העלפן?

האַט טאַם געפריפט, ווי אלע
אַ פעדל טון מיט עפעל,
האַט ער פאַרדינט אַקוראַט
אַ פעני מיט אַ קנעפל.

פלעגן טייל עפל אַ פויל-טון
אַזוי ווי די בורזשואַזי,
האַט ער שוין פאַרדינט גאַר נישט
נאָך מיט האַרצווייטיק דאַצו.

(שלעפן די עפל פונם מאַרקעט,
זיך שטעלן באַ אַ מואווי,
גלייך דער בלינדער מיט די פענסילס,
וואָס בעטלט אַ נעדאָווע!)

ווערט טאַמס בויך דינער, דינער,
די ליפן בלויער, בלויער.
אַזא יונג ווי אַ בריטאַן,
אַזא יונג ווי אַ מויער!

זשאַווערן פויסטן און האַמערס,
זשאַווערט שיכט נאָך שיכט,
אין לאַגערס פול מיט ברויט
גייען מענטשן אויס ווי ליכט.

אין לאנד פון אלדעמנומן
 גייען די ארכעטאָרער אום —
 ווי אַ בלוטיקער שפיי,
 אזוי שמיל, אזוי שמוס . . .

האַט ער אַ וואָרף געטון די עפל
 איז אים געוואָרן אַ טראַפּן גרינגער,
 האָט ער גענומען גלאַט-אָזוי-זיך
 צו שטאַרבן פון הונגער.

די וועלט אזוי גרויס
 און דער מענטש אזוי קליין,
 אוי שלעכט, גומער ברודער,
 וואָס סע קען ערגער נישט זיין.

איז זאַמלט זיך די נויט
 און קאַפּטשיט זיך צונויף:
 אַ פונק אַף אַ פונק
 אַ קנויט באַ אַ קנויט.

רעדט מען מעט דאָס טאָן.
 רעדט מען מעט יענעס טאָן;
 אין הערצער מיליאָנען
 ברענט די רויטע פּאָן.

ס'עט ווערן, ס'עט ווערן,
 אין דעם איז קיין פראַגע נישט.
 נאָר בעסער דערווייל
 ווערט די שווערע לאַגע נישט.

דער הונגער ער פייניקט
 און פייניקט און פייניקט —
 ס'האַט הונגער און פינצטערניש
 זיך פאַראייניקט, פאַראייניקט.

איז וואָס טומ'ן? וואָס טומ'ן?
 עס ווערט נישט גרינגער, נישט גרינגער.
 כאַטש מיליאָנען הענט ליידיקע
 גרייכן זיך מיט שפיצינגער.

שוין פילמ'ן אַ שמיל דונערן;
 פון אונטער דרערד — רויכלעך.
 נאָר דערווייל גייט דאָס לעבן
 געלאָסן ווי געוויינטלעך.

און טאָס איז פאַרוואַרלאָזט
 אַ כּוּנט גייענדיקע שמאַמעס . . .
 ער ווייסט שוין נישט וואָס שלאָפן אין אַ בעט
 און וואָס צו זיין זאָט איז.

העלפט דער „אייבערשמער“ און טאָס
 קריגט פון אַפּענדיסיט אַן אַטאַק,
 און כאַלעשט זיך אַוועקעט
 אין סאַמע מיטן גאַס.

שמערט ער דאָך די רוי,
 נעמט'ן אים אַוועק אין שפיטאַל.
 זעמ'ן דאַרטן אַז מיט טאַמין
 האַלט עס זייער שמאַל.

נעמט'ן און מי מאַכט אים
 אַפן בויך אַ שניט,
 און מי ראַטעוועט אים אַפעט
 פון אַפּענדיסיט.

דעם צעשניטענעם טאַמין
 איז איצטער נישט שלעכט;
 מ'זשאַלעוועט אים נישט אַפּילע
 אַ פאַר גילדענע שמעך.

א בעטל א ריינס
און א נוירס — א שוועסטער —
טאפט אים כאס דויפעקל
און זאגט: ס'עט זיין בעסער!

דער עלנטער טאמי
איז איצט שוין נישט עלנט.
דאקטוירעמלעך-סטודענטן
קלאפן אפעט די שוועלן.

און די נוירס טאקע אליין,
אן ארבעטער-מידל,
אנגעטון ציכטיק:
ווייסע הויב און ווייס קליידל.

א זילבערן זייגערל
אף איר בריסטל דעם שיינעם;
א הארץ מיט א זייגערל
פאר אים קלאפן אינאיינעם...

דאס עסן ווי דאס עסן,
נאר נאכן „איטהער“ שפילט פאנטאזיע
נאר שיינע כאלוימעס:
די וועלט נאך דער אפער א ציע.

און שוועסטערלעך שיינע
אין רויטינקע הויבן,
און פעניצלעך מארצאפאנעס
און געבראטענע טויבן.

און כירורגן וואס שמייכלען
כאָטש פארבלוטיקט און שוויסיק:
געהיילט און געראטעוועט,
נו, א סאָף און אן/אייסעק!

אזוי כאלעמט מיין טאמי
אונטער א ווארימער קאלדערע,
און די נוירם די יונג-שייניטשקע
קריגט ער האלדער און האלדער.

אן ארבעטער-מיידל,
ווייסט זי דער שפיטאל איז פארדארבן,
און נישט איין ארימער מענטש
ווערט דא נעבעך א קארבן.

פלעיגט זי טאמין מיט ליבשאפט.
און מעסט אים דעם דויפעק,
און טאמין געפעלט דא
דער גאנצענער אייסעק.

בעט ער די נוירם
זיך זעצן באס בעט א מינוט,
און ער זאגט איר : ער פילט גאר
די מינצטע יעסורים ניט.

ברענגט זי אים זופ
האט עס א טאם ווי ... אומזיסט ;
נאר אלץ בעסער ווי קלויבן
שטיקלעך ברויט פונם מיסט.

די „שוועסטער“ איז א מאמע.
אז זי באנדאזשירט אים איבער,
פילט ער טאם-גאניידען,
פון גומסקייט און פון פיבער.

בורזשען ברענגען רויון,
בלומענבעזימער פלאמען,
איז די נוירם קיין נאר נישט
און גאנוועט-צו עטלעכע פאר טאמין.

איז דאכט זיך גוט — איז הא?
 איז אבער נישט גוט: ס'ווערט אים בעסער,
 און ס'קוקט אף אים קרום שוין
 דער האספיטעל-פראפעסאר.

און די נירס וואס ווייסט זי?
 זי גלעט אים מיט גומע רייד:
 אירט באלד ארויס פון שפיטאל
 און אירט זיין אלרייט.

און אז טאם דערהערט דאס,
 טוט ער א ביטערניש דערשפירן:
 ער טראכט פון בעטערי-פארק,
 פון הונגערן און פירן.

ער טראכט: „וועלט אזוי גרויס
 און איך אזוי קליין“ . . .
 און ער פילט ער ווערט עלנט,
 און ס'הארץ — ווי א שטיין.

נאך די נירס איז דאך גוט.
 וויל ער זי נישט מצאער זיין,
 דארפן האלטן פאסטן,
 מ'טאר נישט קיין נאך זיין.

נאך א טאג, נאך א טאג
 און טאם טוט שוין אן ס'רעקל.
 ער זעגנט זיך מיט דער נירס,
 און נעמט אונטערן ארעם ס'פעקל.

(ס'פעקל האט ער געקראגן
 פון די „וועלפעיר-בארד-ליידים“,
 א כויץ א פאר קורצלעכע הויזן
 און צוויי לענגערע רעדעס!)

די נורם פרעגט וואו ער וואוינט,
 זאגט ער איר א נומער;
 איז זי גוט אויס-דער-נאטור,
 באגלייט זי אים ארויס פונם צימער.

און דריקט אים די ברייטע האנט
 און גיט אים שיר-נישט א קוש,
 און טאם קוקט זי אן ליב
 און האט גאר קיין ווערטער נישט.

זי דינגט טאמין א טעקסי
 און הייסט אים פירן אהיים,
 טאם ווערט זיך אביסל:
 מ'דארף נישט, כ'לעבן אז ניין.

און ער צעקושט זיך מיט דער שוועסטער —
 דאס ארבעטער-מידל
 אין דער וויסער הויב
 מיטן קלאר-ווייסן קליידל.

זעצט זיך טאמי אין טעקסי
 מיט א זשעסט א גרויסן.
 און הייסט זיך פירן א ה י י ס,
 אין ניו יארקס דרויסן...

צום בעטערי-פארק קריק,
 צו הונגער און צו קעלט.
 אך איז דאס לעבן!
 און אך איז דאס א וועלט!

זיך גערעטעוועט פון טויט —
 קעדיי דעם טויט זיך צו געבן
 מיט אזויפיל קראפט, אזויפיל ווילן,
 נאר צום לעבן און צום לעבן.

טאם זעט די בויערי שוין
 דעם העפקערדיקן דרויסן . . .
 און מיידלעך געפארבמע,
 וואס פעדלען מיט די שויסן.

נאך דאס פאנים פונם מיידל,
 די הארצעדיקע שוועסטער,
 נישט אזוי גיך, נישט אזוי גיך,
 נישט אזוי גיך פארגעסט ער.

און שלאפנדיק אין פארק
 מיט דראזש אין יעדן גליד, —
 טאפט זיך טאם באם בויך
 דעם טייערן שנימ.

(ער טאפט דאס ווי אן אַנדענק
 פון אַ גילדענער צייט.
 וואס איז פארגאנגען, פארגאנגען
 אין דער בלאַלעכער ווייט).

ער טראכט פונם שוועסטערל
 מיטן זילבערנעם זייגערל,
 וואס מעלדט פון בעמעלע
 מיט אַ גילדן ערעוו-פייגערל.

ער זעט ווי זי שמייכלט
 און גרייט יאד און דאס מעסער,
 און זי זאגט: ס'דארף קומען באַלד
 דער רויטער פראַפעסאָר.

אַ זיפן און אַ שמייכל:
 מע'ט נאך שניידן און שניידן.
 און פון בלוט און געשרייען
 נאך דערציילן אין פריידן . . .

כאווער הערי סימס

(דערהארגעט פון דער „קוילן-פאליצוי“ אין סטרויק-
ראיאן פון קענטאקי, ווינטער 1932).

באגלייטן מיר דיך כאווער סימס, צו לעצמער רו,
און שווערן מערדערס רו מיט ציין צעבייסן;
מיר ציילן איצט די מעג, מיר ציילן איצט די שאַ
צו קענען אויסקויפן דיין בלוט מיט אייזן.

עס שטארבן אונזערע מישפאכעסווייז פון „פלאַקס“
אין מיינערס' כאַריווע כאַמעס פון קענטאקי;
ווי כאַלעף לאַכט אָף האַלז פון געבונדענעם אָקס,
אזוי לאַכן שערין, באַס און גאַנמען אין קענטאקי.

נאָר האַרדעס רוקן זיך, פון הונגער ברוין און בלוי,
באַ שוואַרצע דימענטן וואַכן די טאַליאַנים;
אָף פעלד פון פינצמערן שטיין עס פאַלט אַ רויטער טוי,
איז וואַשן קינדער זיך מיט דעם ס'פאַנים.

צומאַל פאַרפלאַנטעט זיך אַ הענקער אין זיין שטריק,
פאַרמשעפעט זיך און פאַלט און ווערט דערשראַקן;
פון פאַכעד האַווקען הינט אין בלינדע ליקן,
פון שוידער בימבלען ווינטנפולע גלאַקן.

עס ווינט דער מאַלכאַמאָועס אייגן קינד אין וויגל,
און זינגט אים פון אַ פאַן אַ שוואַרצע-ווייסע-בלאַע,
ער שמעלט אים צו די פיס מיט בלוט אַ פולן קריגל,
און גיט אליין אַ לעק און האַט האַנאַע.

אַה, גרויסע ערד, וואַס טראַגט אין האַרץ באַ זיך
ס'האַרץ פון אונזער הערי סימסען!

דיין יעדער ביטערע בלום, דיין יעדער זיסער דארן
פארצייכנט אונזערע בלוטיקע געווינסן.

און מויטעט אונז דער האר דורך וויסטן קנעכט,
און לעשט ער אף א ווייל די שמים פון מויטיעסורים;
עס וועט דערקברעכן דורך מויזנטפאכער נאכט —
דער פלאקער פונעם לעצטן שמורעם . . .

אה, מארד פון סימס, גאנזאלעס און קאטאוויס!
מארד פון סאקא און וואנצעטי!
מיר הונגערדיקע, וואס גייען נאקעטבארוויס —
מיר טוען זיך מיט איירע נעמען זעטן.

ווי מאמעס בריוו מיר טוליען אייך צום הארצן
אין שוצגריבער און אף די באריקאדעס;
ביז דעם טאג ווען איירע בילדער גלאנצן
אף מאנומענטן אין אף די זיגעסטראדעס.

נעקאמע בייסט דאס קאלטע, ביטערע ציימל,
זי בייסט די ערד; שיסט פונקן פון פידקאוועס:
רעוואנש פאר סאקא און וואנצעטי!
רעוואנש פאר סימס און ליוויי און קאטאוויס!

נאך א טאג און נאך א טאג אין סעט טאגן!
באס שייך פון מארגנשמערן וועט זוכן ווער אין רייסטער;
עס וועט וועגן פעסטע האנט אף דינע וואגן —
איעדן מארד פון יעדן האר און מיינסטער.

איז רו צו דיר, פארלאשענער כאווער סימס,
מיר, די ברידער דיינע, טאגן איצט נישט רוען;
ס'איז הייס דאס ווארט, וואס ווינקט פארפלאמט צו אונז —
פון קיווערל דיין פרישינקן און רוען . . .

א בארג מיט פויסטן קומט-אן מיט געזאנג,
אין יעדן אויג צוויי פלאקערפליגלען ווייען,
וואס מער עס פאלן העלדן אינעם קאמף —
דאס מערער ווערן אנגעפילט די רייען.

טעג און נעכט

טעג זיינען אפן ווי וואונדן,
 ערד איז פול מיט געוויין.
 פרילינג קומט אן אף צעריעטע פערד,
 שטאל-און-אייזן
 שאכט די וואונדן פון דער ערד,
 פאָנען
 ווישן פון פאָנים פון דער ערד
 דאָס געוויין.

די זון איז צעגליט — א שמיין,
 וואָס לאַפּיסירט די וועלט, מאַכט זי ריין.
 די נעכט זיינען פול מיט אויגן,
 א טייל אויגן זיינען פול מיט נאכט,
 און די, וואָס האַרן אפן רויטן שטערן
 די זעען זיך אן וואונדער א סאך.

אונזער וואָרט

ס'איז גוט, וואָס אונזער וואָרט, דאָס וויכטיקע,
איז היינט שוין אין דער סאַמע שוסטער-גאַס,
דער אַרימער, דער דאָרשטיקער, ער טרינקט שוין
אונזער ליד, ווי מען טרינקט ביטער-קאַלמן קוואַס.

ס'איז פּראַסט און ס'איז גרוי, ווי זאַלץ אָף ברויט,
און נאַקעט און הויל, ווי דער מאַג.
ס'פּעלשט נישט דער מענטש אין זיין מענטשישקייט,
ס'פּעלשט נישט דאָס צינגל אין וואָג.

מיט האַק און מיט האַמער, מיט גלויביקייט
מיר פּעלזעווען ווענט אין קאַלטער טיף,
אָף וואַסערן בלוטיק-געשוואַלענע
גייט אונזער לעכטיקע טיף.

רעוואָלוציע

צורוף :

נישט כליפיקער פידל, נישט וויאָלינטשעל —
זאל צערטלען געצערטלטע מענטשלעכע פעל ;
נישט קלאַנג כאַס אַש אין דער ערדערנער אורנע,
נאָר פונקען צעשפילן כאַס קאָוואַל אין האַרנע.

נישט שאַלן די פלייט, נאָר פינקלען סיגנאַל!
און לייגן אָף רעלצן ווי ציילעם אַ שפּאַל.
דער לויפיקער צוג, דעם פיינטם עשעלאַן
זאל פליען אין שפענער, מיט מענטש און מיט פאַן.

פאַרווישן די טריט פון זיין וועג, און דעם וועג
צערייסן ווי האַלץ אין ציין פון אַ זעג.
פאַרשטאַפּן דעם אויסוועג, צעשלעפּן די טרעפּ,
און טויט-ענגער זיך שמידן פון סוינישע קלעפּ.

אָה, צעפּוּיַס עס אָף פּוּיַסן
אָף רּוּיַטע, צעפּוּיַס,
די לעצטע מילכאַמע,
מיט גאַנג-עמונגאַיג;
רע
וואַ
לו
ציע!

נישט האַרף און נישט אַרגל און נישט לידער פון באַך,
ווען ס'קרישלען די זיילן און ס'קרעקט שוין דער דאַך.
ווער שווימט מיטן שטראַם ? ווער לויפט מיטן ווינט ?
געפלאַצט איז דאָס פאַס און געצויגן דער שפינט.

רויט רינט אין רינוועם דער האגליקער גראם.
 מיר טונקען באנגעטן אין פלאמיקן סאם.
 דאס ליד ווערט א בלעזל פון שטאלבריי אין וואסער,
 א זיפן פון אן אייזן וואס פון זיפצן ווערט הארטער.

דאס ווארט איז אן אויג וואס ווארענט און וואכט.
 די שורע — א גלישפאן אין אויער פון דער נאכט.
 דער הימל שוויצט גאל פון יעדדיינציקן צעל,
 דער טויט ליגט פארבלוטיקט אינמיטן דער שוועל.

אָה, צעפויק עס מיט פולווער,
 מיט בליי און מיט שרויט;
 די גרויסע מילכאמע
 פון גאג-עמוגאייג;

רע
 ווא
 לו
 ציע!

א פרוף:

איך וועל פויקן, פויקן
 ביז די פויק וועט סמאלען פון א קויל.
 איך וועל פויקן
 מיט צעפלאצטע פויסטן,
 מיט שוים פון
 אויסגעזעצטע ציין אין מויל.

איך וועל פויקן
 צישן גרויל און רויך
 און קויט:

מילכאמע
 קעגן קריג
 פון גאג-עמוגאייג.

מילנאמע
קעגן פינאטערניש,
באטרוג און רויב
מילנאמע קעגן מארד
און קעגן פויט.

רע
זאל
לוי
ציע!

צו די פענקעכט

מען קען דורך גוט, מען קען דורך אויסגעבונדן,
 דו אידיש שרייבער פון ווארשע און ניו יארק;
 דו לעקסט די האנט וואס מאכט אונז טויטע וואונדן,
 דו נעמסט באס פאלק אומשטערבלעכקייט אף בארג.

מען קען דורך גוט, דו פערער-מארקטענדעריין,
 מי ווייסט דו ביסט אין גאסן פאפולער.
 דו ביסט פון גוף און גייסט די שענדעריין,
 דו פערלסט דאך מיט וואונד און פיין און טרער.

איר קראצט זיך איינס ס'אנדערע די יאקע,
 זינגט זיך קעגנזייטיק פעניגיריקס.
 דער סאמע איקר איז בא אייך די פראגע:
 „צי דארף מען שמעלן א כוילעס צי א כיריק?“

מי קען דורך גוט, דו איסט-בראדווייער „מילטאן“,
 מי קען דורך גוט, דו קנעכט פון פען און „פעני“,
 עס וועלן דוירעס דיין געביין פארשילטן
 און דיין שאטן אף דעם שיימער ברענען!

מי קען אייך וואויל, איר וויסטע ווערטערהורן,
 מי קען אייך גוט, פארפרישטשעמע מאדאנעס,
 אף מידיבער-זאמדין לאזט איר אייערע שפורן.
 אין נאכטמעפ פלאנצט איר אייערע וואזאנעס.

אה, מי קען אייך גוט פאפירענע „פערגינטן“,
 מי קען אייך וואויל, איר פענקעכט און פאעמן;
 באס פייער פון א ברודער א פארברענטן
 פאררויכערט איר געשמאק די ציגארעמן.

קאמונארן

דערמאנען מיר זיך, שמעלן מיר קיין לעכט נישט.
 ס'איז קיין יארצייט נישט נאך 60 יאר קאמונע.
 עס איז רויטע, פלאקערדיקע, לעבעדיקע עמונע.
 מיר זיצן נישט אף קווארים-גראז און קווארן:
 מיר זענען לעבעדיקע קאמונארן!

יארצייטלעכט? מיר זענען זעלבסט די פעכשטורקאצן,
 געזונדן אין דיקער ביטערניש, אין פעטער פיין.
 יא, מיר זענען יארצייטלעכט אליין.
 דאס גרויסע, שלאגנדיקע ארכעט-הארץ איז טרונע,
 וואס פלאמיק ליגט דארט אויפבעווארט דאס ווארט קאמונע.
 מיט ציין און נעגל גייען מיר אטקעגן גאט און הארן,
 מיר זענען לעבעדיקע קאמונארן!

עס האט פאריז-ווערסאל געלערנט אונז, אז קעגן סאנים
 עס איז „איידלקייט“ פון טויטנלעכט דער שנויץ.
 פארגארטלט האט זיך גאנץ פאריז מיט אונזער רויטס,
 אין די הענט פון הינמישן מסיו לעקאנט...
 מיר האבן אונזער קינדיש הארץ דערקאנט,
 געלאזט זיך פון שיינע כריסטמווערטער נארן:
 געפאלן זענען 40 טויזנט קאמונארן!

נו, האבן מיר ווי היילונג-טראפנס אין זיקארן
 אויפגעזאמלט פאקטן, לערעס, שלוסן.
 אז שטרענג מוז אויפגיין ארכטער-פארדרוסן!
 און אז קויל איז לעצטער ווארט פון מויל,
 און אז בלוט איז טייערער פון שמעקעדיקן אייל,
 און דארט וואו בורזשויען פארגיסן גאנצע יאמים,
 וועלן מיר דאס בלוטגעפיל נישט צאמען.

און שטורעמשווער וועט זיין די עלישע נעקאמע
 אונזערע, פון קינפטיקן קלעמאן טאמא.
 מיר ווילן נאָר די ברענמינוט דערהארן:
 מיר זענען לעבעדיקע קאמונארן!

מיר קומען פון אלע אַרעמע קוואַרטאַלן,
 אין ברוד, אין קויט, אין ברויז, אין בלוז,
 מיר טראַגן אוראַנאַנען אין דער פויסט.
 מיר זענען היינט נישט מער די „שמילע וועזענס“,
 וואָס טראַגן נאַקעט האַרץ אַנטקעגן מיטראַליעזן.
 מיר בויען באַריקאַדעס פעסט און שמיל און זיכער,
 מיר גייען נישט אָף באַריקאַדעס לויט די ביכער.
 א, ס'וועט נאָך גע-פּע-אָ פאַרבּעמטן שמיל אָף מיי
 די ברידער פון פאַררעטער גאַליפּיי...
 מיר גרייטן צין און אַקרופּ, אייל און פּלאַס אָף רייניקן זשאַנדאַרן:
 מיר זענען לעבעדיקע קאמונארן!

פ ל ו י מ ן

אז דוירעס האבן געבויט פלוימן —
 טו ווער האט געזאלט בויען גערטנער?
 פלוימן פון שטיין און פון דארן,
 פלוימן פון פאכעד און צארן.
 און קיין גערטנער האט מען נישט געבויעט.

ארום יעדן פאלק — א פלוימ,
 ארום יעדן הארץ — א פלוימ,
 ארום יעדער שפראך — א פלוימ,
 ארום יעדן לעבן — א פלוימ,
 באוואקסן מיט מאך און מיט טויט —
 און ווען האט מען געזאלט בויען ברויט?

הער מיך אויס, דו פלוימן-בויער
 און צעווארף דיינע פלוימן.
 א מענטש מיט א מענטש איז נישט פרעמד,
 און גיב איך דיר ברוימן
 איז נייסטו מיר א העמד —
 א האנט מיט א האנט קער זיך אן,
 א ברודער, פון אייביקמאל אן!

דאס איז קלאר ווי סיוואסער אין טייך:
 א פלוימ איז פאר דעם, וואס איז רייך.
 פאר אונז — עי, פאר מיר און פאר דיר,
 פארמאכט איז אין פלוימ יעדער טיר,
 די טיר, וואס דו פלעכסט זי אליין,
 און לאזט זיך אליין נישט אריין!

איינער פון 563 מעג

ניו יארק, ווינטער, 1982.

א צענויפגעקארטשעט פרויעלע לעבן דער קאפעמעריע
אף דער 72טער סטריט און בראדוויי,
איינגעפעקלט אין א ברודיקער, סעריקאמער שאל
רופט אונטער דער נאָז, מיט אַ אידישן אַקצענט:
„טשיינעוואָר... לייטס עדישאָן... געטשעקאַפּי...“
איר וויזאָווי, דער מאַן פון די עפל, זיצט אָף אַ דין, הויך
קעסטעלע.

אינגאַנצן איינגעטונקען אין באַרד און אין מאַרעשכױרע
און זינגט אַוים:
„עפלוויהאַניק... טאַנזשערינס... צוויי אַ ניקעלע, ניקעלע...“
ביידע אַויסרופן מיטן זיך אַוים: די „עפלוויהאַניק“
באַגעגענען זיך מיט „טשיינעוואָר“
און ביידע געשרייעלעך געמען זיך אונטער די אַרעמס
ווי קינדערשע כאַסנקאַלע
און בעטן: „אַ שטיקל ברויט, אַ שטיקל ברויט, אוי אַ שטיקל
ברויט“

(מיט האַווערס צוויי ביליאָן דאָלאַר „דאָול“ פאַר באַנקירן
קאַן מען קיין וועטשערע נישט קאַכן,
און קיין אַרבעט איז נישטאַ, קיין אַרבעט איז נישטאַ.
כאַטש נעם די הענט און וואַרף זיי אַוועק אין דערד אַרײַן!)

לעבן יונייטעד-סיגאַר-סטאַר פּוצט אַ נעגערל אַ גרויסן געלן שוך,
מיט דרוי קנייטשן אין דער מיטן ווי אַף אַ קלוגן שמערן.
דאָס נעגערל קוקט אַרויף מיט גרויסע אייערווייסלעך פון אויגן,
צו דעם קליינעם האַרטן קאַפעליש דאַרט העט-העט-העט-אויבן,
וואָס רויכערט אַ ציגאַר און שפּײַט קאַסאַקע...
דאָס שוואַרצע קינד טראַכט, אַז ער וועט אַויסוואַקסן, וועט ער
אויך זיין אַ „דושינגער“
וועט טראַגן אַ געקעסטלען אַנצוג, מיט אַ יאַמשיס-שמעקעלע,
און וועט אויך גיין אין אַזאַ קאַפעליטשל

און וועט אויך רויכערן א ציגאר
און אויך שפייען קאסאקע.

א דאך קליין גאסנמיידל גייט פארביי
און פארלירט, אין געיעג נאך א שטיקל ברויט,
דאס ווארט „האניכאי“,
ווי א פייגעלע מיט א ווערעמל אין מויל
פארלירט עפעס אונטער זיך.

איבערן ברילנסויכערס געוועלכ
טרייסלען זיך א פאך הילצערנע שפאקולן,
און קוקן — אוינגלאז — אין דער פלאמיקער שילד אריין,
וואס מינעט זיך מיטן נאמען „מאנדעלבוים“.

פון „שטובענס רעסטאראנט“ קומען פליישרייכעס ווארעמע
און אן אנגענעמער קלאנג פון גלעזערנע קופלעס ביר ;
א קאכער מיט א ווייסן קאלפיק
גאפעלט-אויף טייערע שטיקער פלייש.
ער מאכט צערעכט די זיס-באנעצטע, צוגעברוינטע
שוויינענקליבער
וואס גלאנצן מיט צוקער-ראסל און מיט סוויט-פאטימעס.
(די ניקעלנע טאשמעס פון דעם שטיינערנעם שלוסראק
אין וועלכן מר. קרייזלערבילדינג נעמט אויף דעם לעכטיקן טאג
זיינען איצט פארטונקלט.
נאך זיין זילבערנע שלאפיארמיקע —
שיינט מיט עלעקטרישע לעוואנעשפיצן).

אף די קעלער-טרעפ פון א סאבוויי-סטיישאן :
צוויי אויפגערגעטע כערוורעלייט
מיט אראפגעצויגענע קאשקעטן,
ווייזן זיך איינס ס'אנדערע עפעס,
און מי הערט :
„דאבל-קראסער, איף יו דייר דאבלקראס מי.“
„שאט יור פייס, וויל יע ?“
„קאס-אן, שייק איי לייג !“

א שווינדלישד ציט זיך איבער פארק צענטראל האַמעל —
 דריי מאָל פאַרשידן ;
 צומערשט דריי באַזונדערע שורעס אין ווייספלאַס :
 — פאַרק
 — סענטראַל
 — האַמעל
 דערנאָך אין רויטבליץ :
 פאַרק סענטראַל,
 דערנאָך :
 מיטאַמאָל, אין גרינער פייערשריפט.
 פאַרק סענטראַל האַמעל —

פון שערמאָן-סקווער קומט אַן אַן אַפענער מאַטערמאַרק,
 ער טראַגט דריי נייע שוואַרצגלאַנציקע אַטאַמאַבילן איינס אַף
 ס'אַנדערע,

ווי בעהיימעס באַס פאַרען זיך.
 (דער כאַווער וואָס גייט מיט אונז דערציילט ווי אַזוי ער איז
 געוואָרן אַן אַפיקוידעס :
 דער טאַטע האָט אים געזאָגט, אַז מען קוקט ווי מען דוכענט
 ווערט'ן בלינד.
 האָט ער געטראַכט : „צוויי אויגן האָב איך, וועל איך איינשמעלן
 א יי נס ,

און אַ קוק טאָן“...
 איז פון דעמאָלט אַן איז ער נישט נאָר נישט-בלינד-געוואָרן,
 נאָר פאַרקערט —
 ער האָט ערשט אַנגעהויבן צו זען און צו זען און צו זען !)

אַ יוגער קאַליקע-בעטלער פאַרט-אַן אַף צוויי זיצערדלעך,
 וואָס ער שטופט מיט האַנטקלעצלעך.
 ער איז גוט אויפגעלייגט און רעדט צו זיך אליין,
 און שפילט זיך מיטן נעדאָוועפּושקעלע אַפן האַרץ,
 און שמיכלט מיט אַ פאַרע...
 אַ פאַרוואַרלאַזטער, שווינדזיכטיקער אַרבעטלאָזער
 שטייט ביים האַלבקיילעכדיקן אַריינגאַנג צום גראַנדיעזן שיך-
 סמאָר,

שאַקלט זיך ווי אין כאַלעס,

קוקט מיט מוטנע שלאָף-פאָרגאַסענע אויגן,
איבער אַ שמאַלער, מויטער נאַז,
און איז האַפּאַנים מעקאַנע דעם קאַליקע מיט די קלעצלעך...

פּונם „קעניגס-מאַווערנע“ קומען אַרויס פּאַרשוויצמעט בורזשויען,
געפּילעוועטע פּרויען אין הויט פון בלויע-פּיקסן און הערמאַלין,
מענער מיט ווייס-זיידענע שאַליקלעך, משינמשיילע-מאַנטלען און
געטרעם.

זיי פּאַרגניסן די גאַס מיט זייער זאַמן פּרעכן געלעכטער.

אין פענצטער פון אַן „אויסטער-באַר“
ליגן אַף אייז האַלב-לעבעדיקע קראַבן,
זיי גראַבלען זיך קוים...
שוואַרצע לאַכסטער-וואַנצעס
לויפן אַרום און שפּירן-אויס און קומען קריק
מיט שלעכטע בסורעס...
פעטע „בלויפּוינט-אויסטערס“ ליגן צישן קעסטלעך פּאַזשינקעס
און יונגע שוואַמען;
פלעשער מיט „ווייט-ראַק“ גלאַנצן אין אַפּגלאַנץ פון גלאַזערן
מיט בלוי-פּליסיקן נעאַן-ליכט:
— „דינער אַ דאָלער מיט פּופּציק“...

אַ באַכערל נאָך קימאַט אַ קינד,
איינגעשפּאַנט אין אַ פּושקאַרט.
שלעפט אַ באַרג מיט פּאַפּירענע פּידלעס,
און פּלאַנטערט זיך דעם גרילצנדיקן פּייפּנדיקן טויט
אונטער די פּיס.

אַ קוצע ווייבל אַ שמוּמפּיקס,
אַנגעשטאַפט מיט בוזעס ביז צום בויך,
פּירט אַ הינטל מיט אַ בייז נעזל און בורשמינענע אייגעלעך.
זי געגנטי-אַן אַן עלטערן לענגלעכן דזשענטעלמאַן
מיט אַ צוויקער אַף אַ שוואַרץ בענדל,
וועלכער פּירט אַף אַ געפּלאַכטן רימענדל
אַ וואָלן, גרויבאַרדיק הינטל
מיט אַ נערווייאיש עקל.

די הינטלעך — אן ער און א זי — רייסן זיך
 איינס צון ס'אנדערע,
 ביידע הינטלעניקעס בלייבן שטיין און ווילן
 אי נישט שמערן דעם זיוויק,
 אי זיי שעמען זיך פאר מענטשן.
 די הינטלעך באנויכן זיך פונדעסן,
 און דריקן ארויס זייערע „געפילן“
 ווי ווייט זיי קאנען.
 (וואו נעמט מען איצט דעם וויל סלאנים, וואס זאל א קוועטש-טון
 די לירישע דריזן און זינגען):

כיהאָב ליב, אַז ס'איז האַצע און קאַצע און פּלאַצע.
 כיהאָב ליב ס'איז טראַטאַ-טאַטאַ !
 כיהאָב ליב, אַז סע שפינצאַד און דרימזאַד און קווימזאַד,
 כיהאָב ליב, אַז ס'איז טראַטאַ-טאַטאַ !

דער אלטער דזשענטעלמאַן באַניכעט לעסאַמע,
 מיט די אויגן,
 דאַס קוצע ווייבל,
 וואָס איז אַנגעשטאַפט מיט בוזעס ביז צום בויך.
 די בורזשואַזנע גאַס שמעלט זיך אָפּ אַ רעגע,
 פאַרגעסט דעם בימערן קריזיס,
 און קוועלט גאַר אָן פון דער הינטישער ראַמאַנטיק...
 — משיינעוואָר...
 — געפלוויהאַניק...
 — האַמעל פאַרק סענמראַל...
 — האַניבאַי...
 — שאַט יור פּויס, וויל יו...
 אַ שטיקל האַלב-טוימע לעוואַנע גראַבלט זיך
 אָפּן לעקטריש-צעטומלמן, קאַלמן, ניו יאַרקער הימל,
 ווי אַ לאַכסטער אָף אייז...
 אין דרויסן סמאַלעט אַ טרוקענער, אייזערנער פּראַסט,
 וואָס דרייט די אויערן און קנייפּט
 די בלויע, הונגערפאַרבענמע לייכער פון די אַרבעטלאַזע,
 רויטע נעז נאַרען זיך אין די אָפּגעבאַרעמע קאַלנערס.
 היטלען רוקן זיך איבער די אויערן.
 אַ לאַקיי אין אַ קייסערישן מונדיר

טוט א לויף ארויס פון א האַמעל-לאבי,
 גיט א דריי די מיר
 פארן אַנקומענדיקן כורזשוי אין ביבערפעלץ
 אין לויפט קריק אריין...
 א פאַרשטאַפּטער „פאַרד“ שיסט אונטער זיך —
 ווי מיט אַ שיסגעווער,
 ס'דאַכט זיך: עפעס אַן אייזערנער אַקשן, א „דיבוק“
 איז פון זינען אַראָפּ
 און וויל מאַכן אַ לאַך אין דער וועלט
 מיט אַן איינציקן, איינגעגעסעם. מעשוּגענעם וואַרט:
 „גיט
 און גיט
 און בשום אויפן גיט“.

— טשיינעוואָר...
 — מיסטער, שיינקט אַ ניקל אָף אַ קאַפּיקאַפּי...
 — דינער אַ דאַלער מיט-פּופּציק...
 — קויפט אַ פּייפּער, מיסטער...
 אין דער אַוונטצייטונג:
 בילד: דערהאַרגעטע כינעזער אין קיאַנגוואַן...
 בילד: יאַפּאַנישע עראַפּלאַנען וואַרפן באַמבעס...
 בילד: רייזנדיקע ווייבער אין באַד-קאַסטיומען אין פּאַלם-
 ביטש...
 נייעס: פיר כינעזישע סאַניטאַרן טראָגן אַ געפּאַלענעם
 סאַלדאַט און וויינען...
 נייעס: כינעזישע נאַציאָנאַל-פּלאַקאַטן טראָגן אויפּשריפטן:
 „איר זענט הונגעריק, עסט יאַפּאַנעזער“
 „איר זענט דאַרשטיק, טרינקט יאַפּאַניש בלוט“.
 לייט-אַרטיקל: יאַפּאַן לייגט-צו אַ גלאַוויניע צום האַרץ פון כינע.
 לייט אַרטיקל:
 — סטימסאַן האַלט, אַז דער פּרידנס-אַפּמאַך איז אין געפּאַר...
 קאַרעספּאַנדענץ: אַ כינעזישער באַלמוירע לויפט
 פון די רויכערדיקע קופּעס מיט מענטשפּלייש,
 אין דער האַנט טראָגט ער אַ ליידיק שטייגעלע פון אַ פּאַפּונאַי,
 ער באַוויינט די טויטע פּאַפּוגיאַי...

קארעספאנדענץ: אן אלטימשקע פרוי זיצט אף א בערגל
שמאטעס אין משאפע

און וויל נישט אוועקגיין...
אין איר לעבנסמאָג זיינען איר פיל אומגליקן אנטקעגן געקומען,
זעלטן, אז אן אומגליק האָט זי געמיטן
און איצט, אז דאָס גרויסע פלאַקערדיקע אומגליק קומט איר
אנטקעגן,

אנטלויפט זי נישט.

זי זיצט

און איר מויל שעלט.

און אירע אויסגעוויינטע אויגן שעלטן,

און איר ביטער האַרץ שעלט,

און אירע גרויסע ברודיקע, גיפטיקע נעגל שעלטן.

און די לעכער אין אירע שמשאָקעס שעלטן,

און דאָס הונגערגריבל צווישן האַלז און ברוסט — שעלט.

א פרוי א קלאַע!

(א, ווען די קלאַע זאָל זיך צונויפקייטלעך

מיט מיליאָנען אַנדערע קלאַעס

און ווערן פון א זעמדל — א באַרג,

און דער קלאַעבאַרג זאָל זיין

אין גיגאַנטישע פויסט, וואָס גייט-אויף ווי א זון

אין א פאַרפעסטעט לאַנד,

און גייט אונטער ווי א וואונדערלעכע ערדציטערניש

נאָך וועלכן עס קומען אַרויס פון דער ערד —

נייע וויינשמעק

און לעכטיקע קוילימשן אָף ביימער,

און גרויסע פאַלאַצן טייערע, וואָס זיינען אין דער ערד געשלאָפן!)

אויספאַרקויף... אויספאַרקויף...

א קראַם, א גאַס, א שטאַט, אַ לאַנד צו פאַרקויפן!

ביליק... ביליק... ביליק...

אַלע מאָג ביליקער, ביליקער, ביליקער..

אין אַלע שוויפענצטער — בערג מיט סכוירעס איבעריקע!

אין אַלע גאַסן — בערג מיט אַרבעטער איבעריקע.

סכוירעס פאַלן, פוילן, שימלען, גייען פאַרלוירן.

מענטשן פאַלן, פוילן, שימלען, גייען פאַרלוירן.

מענטשן און סכורעם —
וואלגערן זיך ביידע פוסטעפאס...

מענטשן און סכורעם —
לעכצן איינס צום ס'אנדערע,
נאָר צישן זיי ביידע שטייט די שוואַרצע,
בלוטגעווייקטע וואַנט פון קאפיטאַליזם
און לאַזט נישט צו זיי זאָלן זיך באַרירן.

אַ פּלאַקאַט:

„דיד יו סיי טען סענטס?“

„יעס אי סעד טען סענטס.“

„ער האָט אָנגעטאַן אַ האַרטן שמערל-קאַלנער און ער האָט
געקראָגן דעם דזשאַב.“

„באַליידיקט נישט אייער שאַכן מיט שלעכטן גופגערוך.“

„אַ נעגער וועט פיימן אַ איד — באַזאָרגט זיך מיט בילעטן.“

„דער מיזערעך-נאַווי שאַנדי וועט רעדן זונטיק אָפן ראַדיאָ.“

אַ שייַן, מאַדערן „ספיקוזעלע“ אין שוואַרץ-און-ווייס עפעקט,
מיט שמילע שוואַרצע טירעלעך אין אַרענקוידעש-סמיל,
מיט מאַדערניסטישע מעטאַלפלעשער אינם אַרענקוידעש
פענצער

ווינקט אין סאַמע מיטן דער ברייטער גאַס...

אין די אַרענקוידעש-טירלעך כאַפט זיך אַלע וויילע אַריין

עמיצער אַ בייזער, אַ ליידיקער,

פול מיט דעפרעסיע און מיט קליינגעלט,

און קומט אַרויס אַ פולער, אַ גליקלעכער,

אויסגעליידיקט פון קליינגעלט און פון אַלע שווערע געדאַנקן —
וועגן ביזערן קריזיס.

די ראַזעווע טאַבלאָיד-ציימונג:

„הואווער זעט היינט אויס יונגער און געזינמער ווי אין 1929.

„וואַשינגטאָנער האַטעלן זיינען איבערגעפאַקט מיט באַנקירן —

וואָס קומען גראַטשען פון הואווערס צוויי-ביליאָן-דאָלער „דאָול“.

אַ בילד: אַ נאַקעטע, ווילדע פרוי מיט אומגעלומפערמע בריסט

ווי גומענע פלעשער.

אַ בילד: „הואווער טראַגט שוין נישט קיין טאַפל-בריסטיק
רעקל“

א בילד: „דזשימי וואַקער האָט דערפונדן אַן אַרגינעלן בערעט מיט אַ דאַשיק“.
 א קאַפּ: „טשאַפּעי, אַ קופּע מיט רויכערדיקן מענטשנבלוט“.
 א קאַפּ: „שטאַלאַקציעס שטייגן אין וואַל סטריט“...
 א קאַפּ „דופאַנטס פּולווער-פּאַכריקן שטעלן אַן נייע אַרבעטער“...
 אין די אידישע בלעטער:

„דער אידישער ריכטער קאַרדאַזאַ... גרויסער קאַוועד פאַר אידן... מיר אידן“...
 „ביאַליק.. דער נאַווי ביאַליק... כאַזענדל ראַביטשעלע בערנדרעקל“...
 „שאַמאַש... שאַלעמאַש... קאַלע פון סאַפּאַלק סטריט“...
 „די באַלשעוויקעס האַבן שוין ווידער“...
 „אַ דיסקוסיע צווישן דאַקטער קלעקס און מיסטער שמעקס אַף דער פּראַגע: „צי דאַרף אַ איד?“
 דר. קאַראַלניק פאַרהאַלעט דאָס מויל פון פאַרנט און פּראַלעט שמוציקע קאַוואַנעס אין אַ טייך פון ווערטער...
 אַ קליין אַפּגערויסן מיידעלע ווישט מיט גרויסע בלאַנדע ברעמען די וואַרעמע שויב פון אַ פּאַפּקאַרן-סטאַר, און זאָגט: „אַ מאַטהער, לוק, לוק!“
 נאָר די קויטיק-גרויע טייגיגע מוטער, שלעפט אַוועק דאָס אַנטציקט קינד פון דעם גאַלדענעם פּאַפּקאַרן-האַגל, און פירט זי צו אַן אַנדערן שווי-פענצטער, וואו עס פאַרקויפט זיך פּרעסלעך און וואַש-ברעטלעך. זי זאָגט צום קינד:
 „געדאַרפט בעסער קויפן אַ ניי וואַשברעטל דאָס אַלטע... שוין קאַליע...“
 די פינגער רייבן זיך ביז בלוט, נאָ זע!“
 זי ווייזט דעם בלאַנדן קינד אַ מילציקע האַרעפּאַשנע האַנט, און זי מאַכט מיט דער זעלבער מילציקער האַנט צורעכט דעם קינדס ציטערדיקע בלאַנדע לאַקן — איבער פאַרנעצטע גרויאַטלעסענע אויגן.

אַ לאַמטערנזייגער לעבן אַ יואוועלן-געשעפט

האלט זיך אף א מינוט בא זיינעם :
„פערצן מינוט אף אכט“.

אף קאלאמבוס-עוועניו. אין הארץ פון דער שווארצער
ארימקייט.
וואס ליגט ביי די פיס פון בראדוויי,
האט א וואסעררווענע געפלאצט מיט א קראפט,
וואס האט א וויג געטאן די דערבייאיקע לאבסטער-זאגע.
א לאנדעקל פון א קאנאל האט א שאס געטאן אין דער לופט,
און שיר דערהארגעט א „סטריט-קלינער“.
איצט פלייצט עס ראשיק און מיוכעסדיק
איבער אספאלט און רינשטאק...
דער שטאלענער פראסט כאפט באלד אויף דאס געשטילטע,
טונקעלע וואסער

אף די זייטיקע טראטוארן,
גיט אים א קוש אין מויל און ס'הויבט אן ווערן גלאז.
א גליטשיקער גלאזוועג פירט צו די פינקלדיקע
פראספעריטי-שילדן פון בראדוויי,
צו די לאבסטער-פאלאצן.
צו די וועסט-ענדער אפארטמענט האטעלן,
צום „קעניגס-טאווערנע“.

אף טיימז-סקווער צימערט א ברעד-ליין
א מייל די לענג.
הוירסטס „ניו-יארק-אמעריקאן“ טיילט טעפלעך ווארימע
פאמויניצע, מיט פארושאווערטע זעמל.

ווי א קישעפגארטל פון באטרוג —
באגארטלט די גאלדגעליישטע צדאקע
די קראנקע לענדן פונם גויסעסן קאפיטאליזם.
(נאר די צדאקע וועט ניש טאצלענען מיטאוועס!...)
הונגער — אף א בייז-וואונדער אויסשטעלונג,
אין דער רייכסטער גאס
פון דער רייכסטער שטאט
פונם רייכסטן לאנד.
(ווי בארבארן הענגען אויף
די קעפ פון זייערע קארבאנעס

אף דרענגער אין מיטן מארק!
 דער הונגעריקער וואַלף אין דער פאפירענער שטייג
 (וואָס איז אָפּגעמאַלן מיטן קאַליר פון שמאַל)
 ווערט באַלעסטיקט און געשטאַכן אין די אויגן מיט רעגנשירמס,
 און געצופּט ביי דער גריווע
 און אַפּלאַדירט פאַר זיין טרענירטער געדולד.

אַ, וואַלף! וואַלף! וואַלף הונגעריקער!
 ווען דו זאָלסט וויסן,
 אז דיין קלאַענגריף איז מיליאָנען מאַל שמאַרקער
 פון דיין שטייג,
 וואָלסט זיך נישט געלאָזט באַלעסטיקן,
 און שמעכן אין די אויגן,
 און צופּן ביי דער גריווע,
 און זאַלצן דיין אַפעטיט מיטן בלוטיקן ביין
 פון דיין פאַרצוקט קינד.

אַ וואַלף, וואַלף!
 זע וואָס די פּוקסן האָבן פון דיר געמאַכט, וואַלף!
 ווי אַ וועווריקע דרייסט זיך אַרום, דרייסט זיך אַרום אין דיין
 שטייג.

און זיי לאַכן פון דיר, וואַלף!
 ווי ביי אַ געשלאָגענעם הונט
 הענגען אָף דייןע וויעס שטיקער יאַטער,
 זיינען דערווייל אין דייןע אויגן די שפיזן אויסגעלאָשן, וואַלף!
 טו אַ בריל, וואַלף, און צערייס מיט דיין רויכערדיקן געשריי,
 די שטייג פאפירענע, וואָס פון דוירעס שוין
 איז זי געקאַלירט מיט דער פאַרב פון שמאַל,
 מיט דער פאַרב פון דיין קראַפט!
 הויב אויף דיין צעבלומיקטן, דערנידעריקטן קאַפּ, וואַלף!
 און טו אַ קוק אין דיין ברודערס הונגעריקע אויגן
 ווי אין אַ שפיגל,
 און זע וואָס פאַר אַ אומבאַזיגבאַרע קראַפט
 עס איז דייןע.
דער וואַלף!
וואַלף!

**ראזעווע טאטעס, וויצענע מאמעס
און קארענע קינדער**

וואָס ווילן מיר ?
און וואָס איז אונזער
שטרעבן ?

מיר שטרעבן :

באָ וועלט

און באָ לעבן

צו זיין דאָס ליכט

און דאָס וואונדער.

מיר

ראזעווע טאטעס,

וויצענע מאמעס

און קארענע קינדער.

מיר האַלטן נישט

פֿון „איידעלע טענער“,

און פאַרכעס זאָלן וויען

מיט גאַלדענע פענער !

מיר ווילן נישט קיין לולו-ליד

וואָס צערמלט-איין —

באָס געמויזעכץ אין לעוואָנעשיין.

מיר שטרעבן דערלעבן

פאַרלענדן

די האַרן, די שינדער ;

מיר שטרעבן צו מאַכן

איין גרויסע מישפּאַכע

פֿון

ראזעווע טאטעס,

וויצענע מאמעס

און קארענע קינדער.

מיר בלישמען נישט
 מיט שפאגל נייע פראזן
 פיין און רונדיק.
 אונזער ווארט איז
 בלוטיק,
 אונזער ווארט איז
 וואונדיק.
 לאזונגען
 צעפלאמט אף צענדליק טויזנט מיילן :
 וועלט איז לעבעדיקער גוף
 צעשפאלט אים נישט
 אף טיילן !
 נישט א י ך ,
 נישט ד ו ,
 נאָר מ י ר .
 די גאנצע האַרעפשאַשנע
 מענטשנמאַסע
 מיט פאַנים צו דער נויט
 און צו די גאַסן :
 מיר צינען אַן די וועלט —
 מיר זענען שטאַרעם-צינדער,
 מיר —
 ראַזעווע מאַמעס,
 ווייצענע מאַמעס
 און קאַרענע קינדער.

צו דער יוגנט

נו, זע אונזער יוגנט! זע אונזערע זין.
 דאס יונגע אמעריקע זע! די באכערס,
 וואס זענען ערשט ארויס פון די קאלעדזשעס, אונט-קורסן,
 פון די ביזנעס-סקולס פון די טעכניקומס, פון די „פרעס“, —
 וואס איז זייער צוקונפט?
 וואס האט דאס רייכע לאנד געפלאנט פאר אייך,
 אונזערע זין?
 וואס האט די רעגירונג פון האווערס דרעדנאטס,
 און קרייצערס, און מיינסוויפערס,
 און טיפאט-דאס-וואקסאנאליעס
 געטוען צו שיצן אייער רעכט אף ארבעט?
 אייער רעכט אף גליק?
 אייער רעכט אף לעבן?
 צו שיצן די פאלקס-פארמעגנס,
 וואס דאס גרעסטע פון זיי איז די יוגנט?
 נו, זע אונזער יוגנט!
 נו, זע אליין, דו יוגנט!
 מיר, ארבעטנדיקע, דאס פאלק, האבן דיך געשפייזט, געהויזט,
 געקליידט
 די צייט וואס דו האסט דיך פארגעברייט
 מיט וויסן, מיט טעכנישער דערפארונג, בילדונג, וואס זאל ליגן
 א פונדאמענט פאר דער צוקונפט.
 און איצט, אז די צוקונפט איז שוין דא,
 און איצט, אז דיינע הענט זענען געניט און קלוג
 אין דער קלוגשאפט און געניטשאפט פון מאשינען,
 וואס זענען די קלוגע, צו-אייזן געווארענע מענשלעכע איבער-
 מענטשלעכע ארעמס,
 איצט, אז דיינע הענט זענען גרייט צו די קוואליפיצירטע פאכן
 און די ארבל זענען פארקאממעט
 און דער יונגער מוט האט אנגעטאן די שארץ, —
 איצט הענגען דיינע הענט לויז און אומניצלעך

און איבריך בא די לענדן
ווי געדאווע-ארימעלייט בא א פרעמדער טיר ;
איצט גייען זיי ארום ליידיק, דרייען ציגארלעך,
קראצן מ'נאקן, קניפן צען מאל איבער דעם צעקנוידערטן
שניפס,

מיט רעציקע,
ווי זיי וואלטן וועלן דערווארגן דעם האלו, וואס
האט געשריגן הורא פאר א וועלט, וואס לאזט
אזוי פיל יונגע, שטארקע הענט וויאנען בא די באקעס
(ווי אפגעבראכענע, נישט-אוועקגעריסענע צווייגן),
אדער טוען שאדן, אדער נארישקייט, אדער פארברעך.
איצט שארן די-א הענט אין די ענגע הויזן-קעשענעס,
און שעמען זיך צו ווייזנזיך פאר דער לעכטיקער שיין פונם טאג.
און א ביטערקייט און האפנונגסלאזיקייט, און א
שמומפיקע אפהענטיקייט איז אין אט-די-א
נאך-נישט-אויפגעוואכטע פארשעמטע הענט, וואס קענען אויס-
לייזן פון שאנד

זיך און די וועלט, וואס האט זיי באליידיקט אזוי מעס,
ווען זיי זאלן זיך נאר צונויפשטשירן אין פויסטן אזוינע,
וואס שרייען נא-געוואלט און צעשמעטערן,
די ווענט פון פוילע פאלאצן,
קלויסטערס, טפיסעס און קאסעירן,
און גיבן א שמיר מיט דער בלוטיקער פויסט
אן א ו י ס כ ע ש ב ן איבערן טאוול
פון דער אלטער ארדענונג.

נה, זע אונזער יוגנט,
די מיידלעך זע, — בליענדיקע, קינפטקע מוטערס,
וואס זענען גרייט די לעוואנע און א פלעשל „דזשין“ צו נעמען
פאר א שאדקען

אפן אפענעם צאפלידיקן מארק פון ליבע,
(וואו די בעכערס זענען פון גאלד, נאר דער וויין איז פאר-
גיפטעט),

אין פארקויפן די „ריינע ליבע“ צו א מאן
פאר 50 אדער 100 דאלאר א וואך,
און פארקויפן צו פרייער שקלאפעריי
דאס יונגע בלענדענדיקע לייב,

וואס האָט אזוי פיל יונגע זאָפּט און קראַפּט,
און קען זיך דורך אייגענער אַרבעט שאַפן ס'רעכט אָף ליב-
ליבשאַפּט און אָף מומערשאַפּט
און אָף ריינער באַהעפּטנוג מיט דעם, וואָס ס'האַרץ גלוסט!

נו, זע אונזערע טעכטער,
פריש אַרויס פון די קאַלעדזשעס, פון פאַך-קלאַסן, פון
טעכניקומס,

גרייט צו דינען דעם לאַנד, דעם פֿאָלק, דער וועלט
מיט גייסט, מיט הענט, מיט מומער-שויסן, מיט זויג-בריסט.
איז וואָס ווערט פון די-אַ מיידלעך?

וואָסערע צוקונפט האָט מיטער האַווער און ענדי מעלאַן
און סטימסאָן און פירפאַנט מאַרגאַן געפלאַנעוועט פאַר זיי —
אַ כּוין פראַסטימוציע מיט איין מאַן אַדער מיט פיל,
אַ כּוין אַ געפיל פאַר ווילדגראַז, וואָס וואַקסט הויך און העפּקער,
אַנשטאַט דערעך-ערעץ פאַר דער זאַנג,
וואָס ווינט זיך אין מומערלעכע יעסורים.

פאַרוואָר, דער עפּלבוים איז מאַקריוו די גלייכקייט און גראַציע
פון זיינע ביינער

פאַר דער אַרענטלעכער צעקרוּמטקייט פון אַ מומער,
וואָס טראַגט אָף זיך לאַסטן פון וועלט און אייביקייט
און פאַרטפלאַנצונג...

וואַרין זע, אויך אין דער וועלט פון ביימער און פלאַנצן גיט
עס קלאַסן:

דער שטאַלצער, פוסטעפאַסנער, סנאַבישער סאַסנע-קלאַס,
אַקעגן דעם קלאַס, וועמענס וואַרצלען האַרעווען אין דער
פינצטערניש

צו ברענגען פּרוּכט דער וועלט,
און קען דערפאַר אָף „עסטעטיק“ קיין געוויכט נישט לייגן, —
דער קלאַס פון מומער און באַשאַפּער
אַנטקעגן מ'קלאַס פון זיינע און שעדיקערין.

אין די ברייטע גאַסן פון אונזערע גרויסשמעט:
די מיידלישע יונגט אונזערע, אונזערע טעכטער,
די יונגע, קאַרע, מיט סאַם אַנגעפילט,
מיט סאַם פון געלער פרעסע, מיט סאַם פון כּולוואַרנעס כּוך,
מיט סאַם פון רעגיליע,

מיט סאם פון ביטערער אַרימקייט,
 וואָס איז גיפטיקער פון אַלע סאַמען. —
 וואָס ווערט פון אַזאַ מיידל, וואָס טראַגט צומערשמ
 די הענט און דעם קאָפּ אַפּן מאַרק
 און קיינער וויל נישט קויפּן,
 און דערנאָך טראַגט זי איר בויך און אירע פּים
 און דעם פאַרשאַלטענעם שמייכל, און רייסט זיך מיט אירע
 שוועסטער

איבער אַ קוינע? ...
 „בלויז 50 סענט, סער!“
 און ווען איר בויך ווערט
 איז יערענדיקער וואַרימקייט פאַרכאַפּט,
 און איר פּאַנים ווערט בלוילעך, און די פּים — קלעצלעך,
 און דער קוינע זאָגט זיך אָפּ, דעמאָלט מורמלען אירע ליפּן,
 ווען אַ טרער קריכט פון אַן אַנטערגעפירט אויג :

„בלויז 50 סענט, סער, וואָס וואָלט איר געוואָלט
 פאַר 50 סענט, סער?“

אָך ! זאָל יעדער, וואָס האָט אַ האַרץ, זען מיטן האַרץ
 (און דער וואָס האָט בלויז צוויי אויגן, זאָל כאַטש זען מיט
 צוויי אויגן !)

ווי אונזער יוגנט איז פאַרלוירן, פאַרלוירן...
 ווי אַ סאַף-וועג, וואָס האָט קיין אויסוועג נישט. איז אונזער
 יוגנט !

אונזער יוגנט איז אַן פליגלען, אַן פּערספּעקטיוון, אַן
 האַריוואָנטן...

אונזער קוואַלנדיקע יוגנט איז בלויז אַן איבערפּראָדוקציע
 אַפּן מאַרק

וואָס העלפט שאַפּן דעם קריזיס.
 און פונקט ווי דאָס געבענטשטע ברויט פון דער ערד
 ליגט פאַרשעמט און איבעריק,
 דערצייט ווען מיליאָנען לעכצן מיט בראַנדיקע ליפּן,
 פונקט אזוי איז די קרעפטיקע בליענדיקע יוג אונזערע
 וואָס גייט-אום ליידיק, דערצייט ווען פאַבריקן שטייען שטיל
 און קוילן און ניקל-מינעס און האַכער-פעלדער
 דאַרשמן נאָך הענט און בעטן : „הענט“ — גייען הענט אַרום

פארגיפטעט פון ליידיק-גיין און ליגן — זשאווערדיקע האמערס
 אין א פארלאזטער קוושניע,
 ווערן הענט דערווארגן אין ענגע קעשענעס פון אפגעבארעטע
 פידוזשאקעס.

ווערן מענטשן — בראק... קרעכצנדיקע קופעס בראק...

דאס גרעסטע רייכטום פון דיין לאנד, א פאלק,

פארוועלקט, פארוועלקט... פארדארבט! —

ווי ס'דארבן סטערטעס טוואועס און עפל אין די סעדער,

טרויבן אין די וויינגערטנער, פלוימען אף די ביימער...

די בראַכע פון דער ערד איז א קלאַלע געוואָרן,

א זין און מעכטער פון אונזער לאנד.

אין די פארשאַלטענע הענט פון די פארשאַלטענע „פירער“,

וואָס פירן אונז אין דאָמפנדיקע זומפן אַרײַן.

פול מיט פאַליטישע שלענג און קראַקאַדילן...

נױ, קוק דאָך אָן, מענטשן פאַטער, מוטער!

זע, ווי אף דיין קינד, די פרוכט פון דיין לעבן,

איז נישטאָ קיין באַלאַנים,

ווי ס'איז נישטאָ קיין באַלאַנים אף

מעכאַיעדיקע באַרן און טרויבן און פלאַקס אן האַניק.

דער איבערפלוס פונם לאַנדס שעפע-בראַכע,

איבערפראַדוקציע פון ברויט,

קאווע, באַנוויל, מאַראַנצן,

ווערט געוואָרפן אין וואַסער.

די איבערפראַדוקציע פון מענטשן ווערט געוואָרפן אין

פייער פון מילכאַמע.

קעדיי צו הויבן די אַקציעס אף שטאַל און ברויט וואָס דאָס

זענען

אייגנטלעך אַקציעס אף מענטשן-פלייש...

באַטראַכט דיך, מענטש, פאַטער, מוטער!

יונגט, באַטראַכט דיך!

שמעל דיך אף אין מיטן טאָג, אין מיטן דער ריזנשטאַט ניו

יאָרק,

(אָדער בערלין, אָדער מינאַפּאָר, אָדער מאַדריד, אָדער לעמד

בעריק, אָדער יאַסי.

אָדער העלסינגפּאָרס, אָדער אמסטערדאַם,

אָדער סידני, אָדער קאַפּענהאַגן, אָדער פאַריז),

און באַטראַכט דיך!

זאג נישט, ווי באצאלטע דעמאגאגן האבן דיך געלערנט זאגן:
 „דער קריזיס וועט איבערגיין“...
 „פראספעריטי איז דא נישט ווייט... אין דער אנדערער גאס“.
 „די וועלט איז א פרוי, וואס מוז האבן איר בלומיק ציקל“...
 זאג נישט נאך, קינד, זון, טאכטער, זאג נישט נאך
 די אלע לאזונגען פון די געדונגענע דעמאגאגן, מעשאַרסיס,
 הענקערס...
 ווייל דער עפל, וואס פוילט אפן בוים —
 ווייל די יוגנט, וואס פוילט אין די גאסן
 ווי אפפאל, האט בלויז א יין בליאונג צו בליען.
 און בליעסטו אייזט נישט, אין דיין יוגנט, זון, טאכטער,
 וועסטו שוין קיינמאל מער נישט בליען!
 די „פראספעריטי“ פון דיין יוגנט וועט שוין
 קיינמאל מער נישט קומען,
 און דער שאדן, וואס ווערט געמאָן צו דיין גייסט,
 דורך דער שטימונג פון נידריקייט, נוצלאַזיקייט, דערשלאַנגקייט,
 איז ווי דער פראסט, וואס פאַרכאַפט די קנאַספּלעך
 פון יונגע, צארטע פרוכטן:
 זיי וועלן שוין קיינמאל קיין פרוכט נישט ווערן!

שיט דיך אויס אין די גאסן, א יוגנט צעטומלמע, געפאלענע,
 (ווי צווייט געפאלענער פון ברומאלן פּרילינג-האַגל),
 און פאָדער דיין רעכט אָף יוגנט, אָף לעבן!...
 און נעם, א, יוגנט בליענדיקע, די פראַספעריטי, די הענט דינע
 פון די קעשענעס אַרויס
 און הויב זיי אויף,
 און מעסט זיך קעגן אלע קוואַריס-כאַיעס
 אין גאַלד-געשטופלמע מונדרין.

קעגן אלע וואס רויבן דיין דעד און בינדן דיך מיט אַפּגעשפּראַ-
 כענעס „הייליקן“ שפּיניוועכס,
 קעגן אלע די „הויכגעשמעלמע“ מערדער, וואס צערייבן דיין
 בליאונג,

די יונגע, צארטע, שמעקעוודיקע,
 (ווי אן אלמע אויווער-באַטלדיקע תּור פּירט מיט איר האַנט,
 דער פאַרוואַנעטער, איבערן בליאונג
 פון א יונגער פּיאַלקע צו באַשמעקן איר מעסקייט, איר
 אַלמקייט!)

א, יוגנט דו! בליענדיקע יוגנט פון
 יעדן פינצטערן לאַנד
 (אף די נאָך דערווייל פינצטערע פינף זעקסטל פון דער ערד).
 דערוואָך און זע, ווי דו ליגסט ווי די עפל באַ די פלויטן
 און פוילסט שמילערהייט,
 און וואַרטסט, אַז דער וואַרעם פון גלייכגילט זאָל דיך צעפרעסן
 און שטילמאַכן...
 א, יוגנט! ס'רויטע קלוגע האַרץ פון דער וועלט
 קלאַפט פאַר דיר,
 הויב דיך אויף, יוגנט, און בלי
 אונטערן צייכן פון רויט, וואָס איז אונזער בלוט,
 וואָס איז אונזער ל ע ב ן!
 שטיי אויף, יוגנט, איידער דיין פייער גייט אויס.
 איידער דו ווערסט אַלט —
 מיט דער אַלטקייט פון 1 מאָג,
 וואָס ברעכט דיך איבער אַף דער מאַטערשטאַנג פון הונגער.
 שטיי אויף, יוגנט, און גיי דעם מאַרגן אַנטקעגן
 מיט פויסט און פאַן און געזאַנג.

א זון, אַ מאַכטער!
 וואַרט נישט געדולדיק אַף צוגעזאַגטע „גוטע“ צייטן,
 וואָס דאַרפן קומען.
 דו ביזט די גוטע צייט, יוגנט!
 קום-אָן, אַ יוגנט מוזיקע, קוואַלנדיקע, שמורעמדיקע!
 לאַז בליצן דייענע ליכטיקע טריט
 אין די וויסטע מיטבאַריעסן פון אימפעריאַליזם.
 מיר, דאָס פאַלק,
 מיר, די פעלקער פון דער וועלט,
 וואַרטן אַף דיין קומען, יוגנט!
 אונטערן צייכן פון ברויט,
 אונטערן צייכן פון אַרבעט.
 אונטערן צייכן פון אַ ברייטן זונשטראַל — וואָס איז אַ שווערד,

ווארטן מיר אף דיין קומען,
יוגנט!

און דו ביזט דאך בלויז א יין טריט ווייט
פון זיך, פון דיין קויעך-דערקענטעניש.
איז גיב איין גרויסן, מעכטיקן, מוטפולן שפאן,
א, יוגנט,
און קום-אן !!!

מיר זענען די שמורעמבויער

מיר זענען די שמורעמבויער!
ווי נארט-וועסטווינט איבער יאס און סמעפ,
אזוי בויען מיר שמורעס. נאָר נישט
די פלאַמנדיקע כמאַרע-סקולפּטור זענען מיר אויסן, נישט
די מוזיק פונם שמורעס-אַרגל, נישט דאָס אויפהויבן
ווענט פון וואַסער און זיי פאַרטאַיען אין שרעק אינדערלופּטן,
איבער

די וואונדער פון דער שמורעמפלייט דער שמאַלענער,
וואָס רופט צונויף ווי צעשראַקענע שאַף די אינדן פון יאָס,
און טרייבט זיי מיט די קעפּ צו די פעלזונבערג,
נישט שמורעס אָף „אויסלעבנזיך“ באַהעמיש,
אין ווינטן-זיגזאַגן, אומבאַשטימטע,
ווי רייסנדיקע פרייע פייגל מיט פליגלען פון צעגליטן בלאַ-
שטיין, —

נאָר שמורעס קעדיי אויסצורייניקן דעם פעסט-אַטעם פון דער
וועלט,
צו פאַרטרייבן די מאַגייפעס פון נויט, אַרבעטלאַזיקייט, זעלבסט-
מאַרדן,

צו ברעכן די דעמבענע דאַמבע פון טראַדיציע,
וואָס פאַרהאַלט דעם אויספלוס פון שימלדיקע וואַסערן,
אין וועלכע דער מאַלאַכאַמאַוועס הויערט.
שמורעס, קעדיי אַראַפּצוקייקלען דעם גאַט-פעלז פונם האַרץ
פון דער וועלט,

שמורעס, קעדיי אויפצובלאַזן דעם שטילן, דערשראַקענעם
פונק,

וואָס שלומערט נישט ווייט פון שטרוי און שרעקט זיך, אַז
די שטרויענע בערג וועלן אים דערשטיקן ;

שמורעס, קעדיי צו בלאַזן אַפן טכיאַס-האַמייס טרומייט
צו די, וואָס זענען לעבעדיקערהייט

באַגראַבן אין די קוילן-מינעס, פאַבריקן, שעפּער,
אַפּיסעס, קעלער-לעכער, בוידיםער,

אז זיי זאלן ארויסגיין אין דרויסן און זען
ווי גוט דער שטורעם איז צו די „נידריקע פלאנצן“,
און ווי אומבאקאנט צו די „קרוינען“,
צו די דורכגעפרעסענע שטאמען...

מיר זענען די שטורעם-בויער!
מיר בויען דעם שטורעם, ווי א מיינסטער בויעט א געביי,
מיר נוצן בריוזמאס, ווינטוואג
און פאדעם-דינע רעגיסטריר-אינסטרומענטן
(געמאכט פון דעליקאטע סענזיטיווע סייכל-פעדים!)
מיר נוצן ווינטשופל און גלעטער און וואסערוואג —
די פארטייליניע,
וואס איז דער נענטסטער וועג צום ציל...
מיר שטעלן די פלייצע אקעגן דעם שטורעם, ווען ער דארף
געצאמט זיין...
איבער די אייגענע מארקסיסטיש-זיכערע, פראלעטארישע
פלייצעס
צעברעכן מיט דעם כוואלשעדרע פונם שטורעם, ווען
ער דרייט זיך אנטקעגן אונז פאררעטעריש, טראצקיסטיש...

מיר זענען די שטורעם-בויער!
מיר מיינסטערעווען דעם שטורעם, מיר פורמען אים, ווי א קליי
אין די הענט פון א מעפער.
מיר לאזן אים צעשטערן בלויז דאס, וואס
קען נישט לעבן.
די יוגנטלעכע ביימער אבער —
אף זיי שיקן מיר אן דעם שטורעמווינט, ער זאל מיט זיסער
גוואלד

די קנאספלעך פון די צווייגן ארויסקושן,
מיט גוואלד די קארע איינפעסטיקן, דעם שטורעם-קויעך
אין די קארעצעלן אריינהאמערן
מיט לאנגע שטאלהאמערס פון שטורעם.

מיר זענען די שטורעם-בויער!
צומערשטן בויען מיר דעם שטורעם, דעם בליץ, דעם דונער,
דערנאך בויען מיר דעם רעגנבויען פון פעלקערפרידן,
דערנאך בויען מיר זעגלביימער, זעגלטיכער,

דעם שטורעם איינצושפאנען אין פרידליכן דינסט פון דעם
מענש...
—

דערנאך באפעלן מיר דעם שטורעם-לעמפערט זיך צו לייגן
בא די פיס פון דער פרידלעכער וועלט, ווי א קאץ,
וואס שלאפט בא א קינד, וואס איז אנטשלאפן געווארן
אינמיטן אויסשטרעקן ס'הענטל צו כאפן א שטראל...
דערנאך ווערן מיר (לענינישע בוימינסטערס פון שטורעם) —
מיינסטערס פון זייפנבלאזענע באלוימעס,
וואס ווערן איבערגעזעצט אף פילפנקלדיקע ווערקטאטן,
וואס מאכן שיין און שטאלעוודיק און גאלדריין
און ניקלפעסט און בלומענצירלעך דאס לעבן
פון אלע פעלקער פון דער וועלט,
אונטער דער צונויפגעוויקלטער, איינאלאיעטער שטורעמפאן
פון קאמוניזם,
וואס רועט א פאררויכערטע, געצערטלעע, בלומגעזאפטע,
נאך די לעצטע בלומיקע קאמפן.
נאך די לעצטע זיס-רויטע טריאומפן!

שטייט אויף איר אלע, ווער ווי שקלאפן.

און עס איז דא אפ דער וועלט אזוי פיל צו זען,
און עס איז דא אפ דער וועלט אזוי פיל צו הערן.
די נעכט זענען פול מיט היינגלעך שמערן,
און די טעג זענען פול מיט גליענדיקע זאנגען
און מיט קארנרויזן.
אלע גלאקן זענען פול מיט שאַלעכץ פון קלענג.
איילצווייגן שמעקן אין פראצעסיעס פון הענט,
נאר ווער זעט די וואונדער?
און ווער הערט די וואונדער?
אז צאר פון כהויט שטייט פאר די אויגן ווי א וואנט?
אז רעגעס זענען צעגליענדיקער האגל אפ דער האנט.
און אין די פלאפ-הייזער דער געשטאנק איז פעט
ווי שמאלץ צעגאסן אין א בראטאווון,
און גרויע הונגער-ארמאדעס,
שטייען דערשראקן און ווייסן נישט
וואוהין זיך קערן-ווענדן?!
אז מיר שאפן גאלד און וויין
און אליין זענען מיר ארעם ווי א שטיין.
צישן קוישן מיט טרויבן און פלאמען און
טויבן, און טייכן מיט מילך
שטייען מיר לייבן, ווי צעמומלטע שאף,
שיקלען מיט די אויגן קעגן דער זון.
ליגט אונז דען אין זין
סיגרינען פונם וואַלד?
ס'דופטן פון אייל-וואַזאן? פון ראַמיאָנעק?
די הונגעריקע נאָז זוכט מיטאָם פון אַביסל רויך;
דאָס שטאַרעס-געטריכטע אויג זוכט וואַפּנשמילשמאַנד אין
דער הויך,
דאָס האַרץ הענגט-אויס פאַררעטערישע ווייסע פאַנען —
אין סאַמע אויג, אין סאַמע שוואַרצעפל פון אויג.
א, פאַרשאַלטן דריי מאָל איז דאָס לעבן

וואָס איז פול מיט אַלסדעמגומס,
 און אַלדעמשלעכטס.
 (דאָס גומע פאַר דעם שלעכטן,
 דאָס שלעכטע פאַר דעם גומן).
 אין הילצערנער ציפער 8 שטופן לייבן צוויי די קעפּ אַריין.
 און איבער זיי אין וואַלד און וועלט און מאַרגנשיין.
 שפּראַצענדיקע הערנער שיקערן דעם קאַפּ פון יונגען שטיר,
 נאָר העלזער שטייען גרייט אין אויגן גלאַנצן שטיל.
 אַ שטייט אויף!
 לאַמיר אויפשטיין
 און אַרויסציען
 די העלזער פונם יאָך,
 און גיין דעם ליכט אַנטקעגן
 מיט ברייטע שטראַלן אין די הענט ווי געבליזטע שווערדן.
 אַ שטייט אויף — זאָל ערד און הימל גאַפן.
 אַ שטייט אויף איר אַלע, ווער ווי שקלאַפּן...

אָנאָג און ענטפּער

1. אַ נ א ג

הערט! דער ווינט בלאָזט אָף זיין שטאַלענעס האַרן,
 עי, מיין כאַווער. באַוואָפּן דיך מיט צאַרן,
 צעעפּן ווי אַ פעכער דיין געבונדענעס פּלאַס.
 צעניס ווי אַ בעכער דיין צעצונדענעס סאַס.
 באַוואָפּן דיך, מיין כאַווער, באַוואָפּן דיך!

פינף פינגער אין דער האַנט, אַקשאַנעס אָפּן נאַקן,
 עס זאָלן קאַרטשעס ברומען, וועלדער קנאַקן.
 פאַראַכט די שיינקייטן וואָס שלעפּערן און גלעטן,
 פאַראַכט די זיידענע, די גאַלדענע עסטעטן.
 באַוואָפּן דיך אין אַ שטאַלן העמד
 אַקעגן אלעס וואָס איז קלאַסיש, פרעמד.
 באַוואָפּן דיך!

וואַרף-אַראַפּ דיין גלויבן אין אַ „קרבן-חמאָת“,
 רייס-אַפּ פּון דיינע וואַונדן נויצרים לאַטעס.
 ווער זאָגט דיר אין דיין קורצער לעבן-שאַ —
 אַז מער ווי בימערקייט איז דאָ פאַר דיר נישטאַ? —
 וואָס האַווקען זיי די קופּערנע גלאַקן-הינט
 וועגן גאַט און פּיין און זינד?

ווען אלע פעלדער לאַכן גרין מיט כרויט —
 וואָס דערמאָנט איר אונז אין ווייסן טויט?

אַ וויינטרויב רויט און צייטיק איז די הימל-זון,
 דאָס לעבן איז די זיסע זאַפט דאַפּן.
 און אלע קינדער פּון דער העלער ערד —
 איננינעס אונז דער רויטער וויין באַשערט.
 און יעדער וועלכער אַרבעט נישט און עסט,
 דער האַט פּון האַרץ דיין רויטן וויין געפרעסט.

באוואפנט אייך מיט שלעכטס אנטקעגן שלעכטן,
 באוואפנט אייך צו גלאנציקע געפעכטן,
 באוואפנט אייך !

לאזונג : זאל דער טאג פון קריג נישט גהויען אינדערוואַכיק.
 לאזונג : זאל דיין סינע קלינגען שטאלעדיק און קנאַכיק.
 שטיי-אויף, דו הייסע האַרד, מיט פויסטן פודיקע, מיט קראַפיווע
 געזיכטן,

צום קאַמף, צום קאַמף, מיט שווערדן און מיט לידער.
 די שווערדן קורץ און שאַרף. די לידער אויך אַזוי.
 אַפגעהאַקט און פראַסט און פעסט און רוי :

ע, קריגערט, איר קריגערט,
 מיר קריג אַ קריג.
 ע, זיגערט, ע, זיגערט,
 מיר זיג אַ זיג !

מיר צאַמען די וועגן,
 מיט אונזערע פערד,
 מיר פלאַמען אַנטקעגן —
 מיט שווערד קעגן שווערד.

באוואַפן דיך, זייל נאַנט איז דער טאג פון צערעכענען-זיך,
 דער גרויסער טאג פון פעלקערס איזדרעכענען-זיך.
 באוואַפן דיך !

קלעפ-צו דיין טריט צום סוינעס הייסן קנאַפל.
 העץ אים, יאָג אים, ביז צום לעצטן שטאַפל.
 מאַך אים מיד, פאַרמוטשע אים, פאַרפאַלג —
 מיט כעשבן, מיט אַקשאַנעס און מיט טאַלק.
 פאַרשליס מיט שווערדן-הענטל דיר אַליין די וואונד,
 נאָר מאַך מיט פאַלשן שאַלעס נישט קיין בונד.
 באוואַפן דיך !

דעם סוינעס האַפנונג טו העצן ווי מ'העצט אַ האַץ.
 פאַרטרייב זיי אינעם גיפטיקן זומפן-גראַז.
 פאַרטרייב זי ביז צום האַלז אין טייך אַריין

און טרייב דאָס וואַסער העכער, — מיט אַ שטיין.
 אַ שלאַף-נישט-איין אין זיסן זיגער-שווייס —
 אז די שלאַכט ברענט פלאַטערדיק און הייס.
 באַוואַפֿן זיך!

2. ע נ ט פ ע ר

ווי וועלך וועלן מיר היילן, ווי בערן וועלן מיר טאַנצן,
 און וואַרפֿן צוגעשפיצטע פּיילן אין די שאַנצן.
 מיר וועלן זיך באַוואַפֿענען!
 די ווילדע הינט פֿון אונזער נויט-נעקאָמע וועלן העצן, העצן,
 ביז לויפֿן וועלן אלע בעסטיעס אין אונזערע נעצן.
 דער וואַלד-האַרן וועט רופן צו דער פּאַליוואַניע —
 אַף טכּוּר, אַף פּוקס, רויב-פּויגל און קאַניע.
 מיר וועלן זיך באַוואַפֿענען!
 די לעצטע שרויט, די לעצטע קויל
 וועט רויכערן אין יענעם פּויגלס מויל —
 וואָס האָט מיין אַקסל בלוטיקן געמאַכט,
 אַף אלע טויבע קליאַמקעס פֿון דער נאַכט.
 מיר באַוואַפֿענען זיך!

דורך סאַמון, וואָס בלאָזט מוזאַמד אין אונזערע אויגן —
 וועט פּליען די פּייל, וועט נאַכפּליען דער בויגן,
 וועט נאַכקומען די האַנט און אין אַ האַלז זיך קלאַמערן,
 און די לעצטע שאַ וועט ניטעווען און האַמערן,
 ביז הערפּאַלדיש קאַל, מעטאַליק-שאַרף
 וועט רופן דורך טרומייטן פֿון דער נאַכט:
 „זיי באַוואַפֿענען זיך!“

זייט גרייט, פראָלעמן!

אימפּערקריג! אָף שטאַל און ביין און שטיין —
עס ווערט פון אונז געשלאָגן אַ טרעוואַגע:
וואָך-אויף פראָלעט, אן שמעל דיך אין די רייען,
שמעל דיך קעגן אַנקום פון דער בלוטיקער כאַגע!...

עס גייט אויף אונז גאַלדאויגיקער דראַכן,
זיין מייסטערפּיסק איז גרייט אונז אויפצופּרעסן,
עס רעדט גויסעסער הענקער אָף פיל שפּראַכן,
בא יאַפּאַנס טויערן, בא פּוילענעס קרעסן.

צעבראַכן ליגט דער פּרידן ווי געוואַרפּענער שטיין,
הייליקע פאַטשערעס קענען ניט פאַרהיילן!
שוין טראַגט זיך הויך שאַקאַלישער געוויין,
שוין ברומען די היעניעס אין די היילן...

דער קרויזש שטייגט! דער שטורעמווינט גענענט;
מיר וואָס וואוינען אונטן וואַכן פּעסט און זיכער, —
עס זאל דער זעלבסטמערדער אין באַלזן וואָס ברענט,
נישט פאַלן ברענענדיק אָף אונזערע דעכער...

עיהא! שטייט אויף! דער קריג קומט אָן!
שוין גרינצט אָף שמילער שוועל געפּלעקטער לעמפּערט;
איז אויפוויקלען די שלאַכט-פאַררויכערטע פּאַן!
איז פאַרשנעלערן די שלאַגלערישע טעמפּן!

דער קריג קומט-אָן! ער גאַנוועט זיך דורך ליקן,
ער קומט דער טרום, מיט איינגעהילטע פּאַנען...
נאָר טרעפּן וועט זיין מעסער נישט אין רוקן,
מיר גייען אים אַנטקעגן גלייך אין פּאַנים.

מיר ריכטן זיך, אַז נישט-געריכטערהייט
וועט גאַלען אונז אין מיטן נאַכט אַנקלאַפּן...
איז שטייען מיר געזאַמלט, שמענדיק גרייט,
און שלאַפּן מיט דער פּויסט און ביקס צעקאַפּנס...

אייווערנער ארשין

איך מעסט מיך אף אייווערנעם ארשין.
איך מעסט אויך אזוי די אנדערע,
איך וועל אין די פוסטע וויינגערטנער
שוין קיינמאל נישט וואנדערן.

איך וועל שוין די ליבע-וואזאנעס
נישט שטעלן ווי „לאמפ אפן פענצטער“;
פון אלע מיינע אלטע ליבעס —
איז מוין ליבע צו דער וועלט די שענצטע.

איך וועל שוין שטענדיק באזינגען
דעם קוימען, דעם עלנטן טשוואק.
און איר וועט מיך מער נישט רירן
מיט אייער אכטער-באכטער-קעלישאק.

איך מעסט מיך מיט אייווערנע מאסן,
און מעסט אויך אזוי די אנדערע;
און ווער מי פארקויפט זיך פאר ראסלפלייש,
און ווער מי פארקויפט זיך פאר מארכביין —

דער זאל מיר גיין אויסן וועג.
בייגאד! איך וועל אים דערשלאגן.
איך מעסט מיך אף אייווערנעם ארשין,
איך וועג מיך אף לענינשע וואגן.

אין מעטאלענעם שפיגל

1

איך האב זיך אַמאַל געבויגן
 צום אייגענעם קאַפּ.
 אַבער קיינמאַל נישט, קיינמאַל נישט
 צום ראַסל-מאַפּ.
 איצט בייג איך מיך בלויז דאַרטן,
 וואו מ'דאַרף דורך שטורעם אַ לויף-מאַן,
 איצט בייג איך מיך ווען אַ דעמב קראַכט
 סקאַסנע אין דער לופטן.
 איצט בייג איך מיך צו אַלע הויכן,
 צו אַלע קאַמוניסטישע דעקרעטן;
 איצט בין איך אַ מענטש צישן מענטשן
 און נישט קיין פּאַעט פּאַעטן.

2

מיט וואַגשאַל פאַר פּלייצעס,
 מיט שווערדן פאַר אַרימס;
 אַ האַרץ פול מיט גלעקער,
 מיט גלעקער פון שטורעם.

אַ, אזוי וועל איך גיין
 פון איין לאַנד צום אַנדערן.
 מיט פּאַן און מיט פּויסט
 וואַנדערן, וואַנדערן,

ביז פון קייטן צעבראַכענע
 וועט'ן שמידן קאַמביינען.
 ביז דראַטקופּעס מאַכענע
 מיט ראַסט וועלן וויינען.

ביז באַפּרייאונג טוט קומען
 פאַרן אַרבעטער-קלאַס,
 און ס'פּוילן אין קוואַרים —
 די „פּלייר דע מאַל“.

געזאמלט

1.

ווער רייט עס מיט זאמל און זאק
 דורך ווינטיקן וואלד און דורך קשאק?
 ווער קלינגט מיט פידקאוועמע פיס אף דער בריק?
 עס איז איך, באלשעוויק!
 אנגעשמרענגטע קריגסלייט —
 מיט פאנצערס
 פון געקארבטן, הארטן בלעך,
 הארכן-אויף, זופן-אויס יעדן שאַרף.
 פונדאנעם דאָס פייער?
 פונדאנעם דער רויטלעכער פאָס?
 די נאַזלעכער שפירן סמאליענע,
 האַר אין די נאַזלעכער פון צייטיקע קריגסלייט צימערן,
 מיט אַננג פון פלאַמקום.

מיר רייטן מיט זאמל און זאק
 דורך ווינט און דורך קשאק.
 מיר שלאָגן מיט פונקען,
 מיר זיינען אַ גייענדע בריק.
 מיט זאק און מיט זאמל און פערד,
 מיט ביקס און מיט בוך און מיט שווערד.
 אַף אַקסל דער שטאַלענער בליץ
 ער קוקט מיט געניווישן שפיץ
 צום הימלס פאַרגילדעטן פליך
 און ווערט נאָך מער טאַקעף באַ זיך

2.

שטיוול גלאַנצן אַף שאַסייען פון דער נאַכט,
 דער ווינט וויינט, אַז מיר לעכערן אים מיט אונזערע שטיוול-נעז.
 די זעק אַף די זאַמלען הוידען זיך ווי לונגען,

אָטעמען לוסטיק און שווער.
 מיט דארען טונקעלע גרודעס איז פול די ערד.
 דער יוגער פראָסט קושט די האַר אין אויער און... שאַ, און זאָג
 נישט אויס!
 די נאכט — אַ בעכער אַרומגעזעצט מיט בלאַע, רויטע,
 געלע גלעזלעך,
 די נאכט איז שייַן — כאַטש נעם און שענק זי אַוועק
 אַן אַרעמער קאלע דראַשע-געשאַנק.
 די נאכט איז געזאָמלט מיט שייַנקייט, ווי מיין רייט-פערד
 מיטן זאַק.
 נאכט איז ווי האַרבסטיקע טערנעס — קאלט און געשמאַק.
 איי פראַכטיקע נאכט! מיט דיר און מיט זאַטל און זאַק
 מיט דיר און מיט ביקס אַפּן אַקסל,
 צו רייטן, צו רייטן אין קלאַקלאַקלאַקליץ
 אַף פראַסטיקע פּויסטן פון דר'ערד, —
 אַף גרודעס פאַרשלאַפּענער ערד!

3.

ווי אַ יונג הייס-בלומיק פערד צום ערשטן מאָל
 געזאָמלט און געציימלט, ציטערן
 ציטערן אונזערע פלאַנקען מיט אומגעדולד.
 קאַפעט די הייסע, ווייסע שוים אַראָפּ פונם מויל.
 שפיגאַטן-לימקעס, טענצלדיקע,
 דאַרשטן נאָך שטרעקעס, הונגערן נאָך מיילן,
 שלאָגן פונקען, פונקען, פונקען.
 מיר גייען אין אַ רעגן פון פונקען,
 מיר דונערן העלע הוראַען
 דער וועלט אַנטקעגן,
 מיר רייטן מיט זאַטל און זאַק
 דורך ווינטיקן וואַלד און דורך קשאַק.
 עפנט-אויף, עפנט-אויף, עפנט-אויף —
 דעם טויר פון פריצישן הויף.
 עס איז איך מיטן שווערד אַפּן פערד,
 וואָס וועט ברענגען דעם פרידן אַף דר'ערד!
 עפנט-אויף, ווער ס'איז גייען נאָך גליק,
 עס איז איך, עס איז איך באַלשעוויק.

אונטער דער ערד

אונטער דער ערד,
 העט אונטער דער ערד,
 וואו קויל איז מיילעך,
 וואו טאג איז בלינד,
 דארט ברומט עם אצינד :
 „וואו-או-או“.

וואו ?

אונטער דער ערד,
 העט אונטער דער ערד.

וואס איז דארט געשען ?
 עם שלאקסט דינאמיט,
 עם האַגלט מיט בליי,
 און טיף אין דער טיף
 זעצט פייער און מיסט.
 „וואו-אר-או“.

וואו ?

אונטער דער ערד,
 העט אונטער דער ערד,
 דארט יערט עפעס, יערט,
 דארט ווערט עפעס, ווערט,
 העט אונטער דער ערד.
 צי וויינט עם די ערד ?
 ניין, ס'וויינט נישט די ערד.
 נאָר סקאַלעס מיט בערד
 האָבן נאָך אַזוינס נישט געהערט.

„וואו-אר-או-או“.

וואו ?

אונטער דער ערד,

העט אונטער דער ערד.
 מיינערס אין אויפשטאנד,
 און מינען אין בראנד,
 און קוילעס פארדעמפטע,
 און שטארציקע הענט:
 „וואו-או-או-או!
 וואו-הו-הו-הו!“
 אונטער דער ערד,
 העט אונטער דער ערד...

איז אלץ שוין פארצערט
 דארט אונטער דער ערד?
 ניין. פון קויליקן טויט
 שלאגט פלאצמיקער קנויט,
 זיגט רויט אדער טויט! ...
 ברויט, ברויט, ברויט.
 רויט, רויט, רויט.
 „וואו-או-או-או!“
 וואו?
 אונטער דער ערד,
 העט אונטער דער ערד...

מ י ש פ א כ ע

צישן יופימער און מארס און סאטורן,
קומען די פינצטערע פעטערס צעפארן.
א פעטער מיט בארד ביו איבער די אויערן,
טוט רעדן און רעדן און בויערן און בויערן.
ער קאן די מעלאכע פון שפאלטן א האר,
איז פול מיט דער כאכמע פון סטעכלער געמאָרע.

שטייטש און וואָס רעדסטו... אנו, לאַמיר נאָר זעען...
אזוי איז דאָך אייביק און אייביק געווען...
דער רייכער איז רייך, דער אַרעמער — אַרעם...
איז וואָס מאַכט אַ טומל? וואָס מאַכט מען אַ שמאַרעם...
וואָס וואַלסטו געוואַלט? אַז ס'זאל זיין פינקאָפּויער...
און מאַכן פאַר פאַריין איוואַנען דעם פּויער? ...
און פירן אַ וועלט? מיט וועמען? מיט וועלכענע?
מיט יאַנטשע דעם שוסטער, מיט הענעך דעם בלעכער?
און צונעמען ביי אונז — ביי מיר און דער מומען —
דאָס גאַנצע געוועלכל מיט שפּיז און מיט בסאָמים? ...

באהנשער אַמאַל... און עפשער... און טאַמער...
ביז ס'קומט די נעכאַמע טאַרוים די נעשאַמע...
וואָס טויג מיר דאָרט מאַרקס, וואָס טויג מיר דאָרט ענגלס?
דער איקער איז פאַר ט דאָס מעזומענע רענדל!
מ'זאָגט דאָך אַ ווערטל אַז „האַסטעניש-ביזמעניש“...
אַ לאַנד אָן מיסכער איז גאָר אַ פּוסטעניש...

דער פעטער דער לאַנגער, דער בייזער, דער מראַקע,
ער זאָגט „צי די גלויבסט די באַלשעוויקעס טאַקע?
דאָס-אַ פאַלק, הערסטע מעך, אָן גאַט, און אָן אַלעמען,
זיי זיינען נאָך ערגער פון דיין שוואַגער זאַלמען...
ס'דאוונט נישט, ס'בענטשט נישט, ס'לייגט נישט קיין טפּילין...“

דער פרעזידענט אליין גייט ביי זיי אָנגעמאָן אין ציווילן...
 דער גאָי איז קיין גאָי ניש, דער איד איניש קאָ איד...
 מאַמיר זעך שוין איינמאָל אין לעמבעריק מיט זיי אָפגעברייט..."

(דער פעטער דער שווייגער, דער מראַקע, דער בייזער —
 ער האָט אין סוניק צוויי אייגענע הייזער !)

גאָר דער פעטער מיט ברילן — דער ברויזשאַנער מאַסקיל,
 ער קוקט אָפּ מיר שטום און קוועטשט מיט די אַקסל ;
 אזוי... איז אזוי... הייסט דאָס מאַסקווע... גאָר מאַסקווע !...
 איז הייסטעס נישט שיידעמאָן... און נישט קאומסקי...
 און נישט נאָסקע...
 גאָר וואָדען גאָר ? ... איפּכע-מיסטאָוורע... אייערער דאָרטן...
 לענין...
 נישט מאַילע... אין אַ נייער שיהל, מיט אַ נייער נערטאָמיד ברענען...
 איז ווי זאָגסטע ? נישט ציען... און נישט דער הייליקער
 וואָרצל,

נישט אינים שיינעם לאַנד פונם שיינעם דר. הערצל...
 נישט מאַילע... לאַז זיין אזוי, וואָס קענמע טיען ?
 אז איד בין גאָר טויט, און ליג אָפּן קוואַרעס אין ווין...
 אז וואַי איז צו מיין טויט ! וואַי איז מיר כילעבן און ווינט !
 דו ביזמאָך עפּים צי ניין ? — אַ טאַטנעס אַ קינד...
 מיין ברודערל איציק האַמעך געלערנט ווי אזוי די ציין צו פיזן,
 צו וועלכע גומעיאַר ? צו וועלכע נוצן ?
 זאָלסט קענען מיט דיזעלכע ציין רעדן אָפּ גאָט, אָפּ יודאָים,
 אָפּ גאַנצן נאָכעלן שטאַטס-אַרגאַנזיס...
 פרידריך שילער האָט שוין אַמאָל געזאָגט טאַקע אין דער
 „גלאַקע“...

גאָר כ'ווייס דו ביסט אין דייטשן מער פון מיר באַקי...
 דער קאַפּ איז דיר נישט אויסגעדאַרט, גאָר דער גומער יאָר
 ווייסטעך —
 וואָס שלעפט דיך צום אינטערנאַציאָנאַליזם ? וועלכע פרישטש
 רייסט דיך ?
 קען דען זיין שענער ווי אידישקייט ? ... האַוודאַלע...
 שאַכעסקוידעש... זמירעס ?
 כ'קען גאַרנישט, הערסטו, צו פאַרשטיין וואָס מיט דיר איז —

ביזט א גאָי? ביזטעך קיין גאָי אויכעט נישט...
 עלע וואָזשע דען ביזטו? וויסעך נישט!...
 א מענטש מוז דאָך ע פ ע ס זיין, צי ניין?
 אט נעם. נאָמיר-זאָגן, מעך אליין —
 בין איך טויט... נו, גוט, בין איך טויט! אָבער אַ מיינונג האַכיק!
 מ'קען נישט איבערגעבן די וועלט. צו יוקל גראַבארד,
 אדער צו נאָך אַזוינע וואַגאַבונדן, באַלעגאַלעס, שמידן...
 און שאַ, כ'בעטיך זייער, וואַססו טיען מיט די שיינע אידן?
 מיצע-וואַוע? מיצע... ליקווידירן... ביים דיר אַפּ די צונג!
 אויבע אַזוי, רעדסטע דאָך שוין גאַר ווי אַ גראַבער יונג...
 הער נאָר, כ'בעטעך, אַזוי רעדט אַ אידישער שרייבער?
 אויב, אַזוי — גיי איך מיר קריק אין קיווער!...

דער בריזשאַנער פעטער, קנעפלט מ'שלוסראַק צו
 און גייט זיך אַוועק אין זיין אייביקער רו.
 ער גייט איבער בלאַטעס, קלויבט ציכטיקע טריט,
 און אַהער-צו צו מיר קומט ער מער נישט.

און איך בלייב אליין מיט מיין אַרבעט און מי,
 אוי, ברידער, כאַווייריס, ווי גוט עס איז מיר!
 דער שווייס אַפּן פאַנים איז הייס און איז זייער...
 גאַר ווער ווייסט פּון פּסוקים? ווער ווייסט פּון טרויער?
 אוי פעטערס, געשטאַרבענע, געזעגנט מיך אַפּ!
 איך אַמעס מיט אַרבעט, איך אַמעס מיט שאַפּ.
 בין אַרים אליין און טראַג הונגער אין בויד —
 און פייער און מעסערס און סאַס טראַג איך אויך.
 און וואַס קערט איר מיר אָן — פּון קרויווישן טראַכט?
 איר הענדלער, מעלאַמדים, פאַסעסאַרס פּון פאַכט?
 איך לעב ווי אַ הונט אין הייל מיט די וועלף.
 מיט די ציין וועל איך מאַכן פּון יערושע אַ טעל.
 איך שנייד מיך פּון פּאַדעס פּון „גאַלדענעס“ אַפּ —
 און וואַרף אינעם שטאַרעס מיין בלוטיקן קאַפּ
 און קרויוויס? כ'האַב קרויוויס, כ'האַב קרויוויס אַ סאַך!
 אין יעדיניציקן לאַנד, אַף יעדיניציקער שפּראַך.
 און טרעפט איר מיר אָן — אַזוי ליב ווי איר זענט —
 צישן מיר, צישן איך שטייען שטיינערנע ווענט!

מיין פאָן איז מיין פאָן, מיין פיינט איז מיין פיינט —
עס פלאַקערן נעכטנס אָף שייטערס פון היינט...

צישן יופיטער און מאַרס און סאַטורן,
קומען די פינצטערע פעטערס צעפאַרן.
זיי שמעקן מיט מיקווע, מיט זיסע קאַריס-בלומען...
אין שימל פאַרשימלט, אין שפינוועכס פאַרשפונען...
דער איינער טראַגט אין האַרץ אַ דאַרן טייסטער,
דער אַנדערער איז פון פסוקימלעך אַ מיינסטער.
נאָר איך איינער קער זיך מיט זיי גאַרנישט אָן —
איך שפאַן מיט אַ הוילן קאַפּ און אַ ליכטיקער פאָן,
אין קאַמף קעגן אַלע טויטע פעטערס, טויטע שטאַמען, —
אין קאַמף קעגן אַלע יערושידיקע סאַמען...

גאנדי

דער קווארער מאהאטמא רעדט :
 „מיין פאלק, מיין אינדיש פאלק!“
 ווי אזוי איז'ס דיין פאלק, דו פאררעמער ?
 „דיין“ פאלק גייט-אויס ווי א לעכט,
 „דיין“ פאלק האט צעפראלט זיין הארץ פאר פרידנשלענג,
 וואס דו האסט ארויסגעצויכערט מיט דיין קונציק ווארט.

אינדיע, ווי בורמא, ווי בענגאל, קישען מיט שלאנגנעסמן
 ענגלישע,
 קישען מיטן סאם פון די גראכע קאברעס, די משעסטערמאנאס,
 ווי מיטן סאם פון די איידעלע, מוטיקע קלאפערשלענג — די
 קיפלינגס.

גאנדי! דו האסט געלערנט דיין שפיל אין די שולציערן פון
 אקספארד,
 גאנדי! דו האסט דיך געגרייט אין דער וועלט אריין מיט דעם
 קלאפערגעצייג פון אן ענגלישן אדוואקאט,
 ווי א גוטער ביזנעסמאן, האסטו יונג באגריפן, אז
 דארטן וואו ס'קאפעט אפ א ביסל רעוואך פון געבראכענע
 שטיין-לוכעס,
 קאפעט-אפ א בעסער פארדינסטל פון געבראכענעם מוט פון
 א פאלק.
 דיין גאנץ לעבן האסטו צווייגן געבויגן צו דרע'רד, מאהאטמא,
 האסטו דאס הארץ פון דיין פאלק געצויגן צו דרע'רד,
 ס'זאל נידעריק זיין, נידעריק זיין, נידעריק זיין.
 אפן קאפ פונם לייב ביזטו געזעסן, מאהאטמא,
 אינס זוניקן גלאנץ פון רום,
 און אים צישן די אויגן געגלעט : ליולינקו, מיין לייב.
 מיט דיין פייסקל פון וועלכן ס'פליען פרידנפייגעלעך—

האסטו דעם לייב דעם הונגערקן פאפיק-שפייעכץ אין אויג
 אריינגעשפיגן
 און אים די ברעמען פארקלעפט. „ליולינקו, מיין לייב.“
 און האט דער לייב געברילט פון הונגער, האסטו אים
 זאלץ געגעבן אף דיין דלאץ ווי א שאף.
 „דיין“ לייב איז נישט קיין שאף, מאהאטמא!
 דיין צויבערפיפל האט זים געשפילט דאס מעטאפיזישע לידל,
 אז „אלץ וואס א מענטש האט ליב, מוז ער פיינט האבן,
 און אלץ וואס ער האט פיינט, מוז ער ליב האבן.“
 מיט דעם הייליקן שמינק-וואסער פון גאנגעס
 האסטו געשווענצלט דעם מארד פון דיין פאלק און געהייסן די
 מערדער צופרידנלאזן,
 און שטיל ווי מייסים גייען איבער די גאסן, מיט צעשויערטע,
 אראפגעלאזטע קעפ,
 מיט פיס פארשמירט אין קיצוים פון הייליקע אקסן,
 און טראגן לאנגע, ווארטגעשליפענע נאָרעוויסטאניץ-איקאָנע-
 שפיגלען,
 אין וועלכע די רואיקע מערדער ווערן געבעטן
 אזוי גוט צו זיין אריינצוקוקן און פארשעמענויך!
 מי זאגט, מאהאטמא, דו פאסט טאנייסים, פייניקסט דיין גוף,
 טראגסט א האריק העמדל אפן לייב.
 האסט קיינמאל קיין לויז נישט דערהארגעט אף זיך, —
 מזאגט, אז גוט ביזטו צו לייז און צו פליי און צו
 שלענג, און צו קי, און זשאבעס און אומפלייט.
 אבער „דיין“ פאלק, מאהאטמא!
 זע, ווי „דיין“ פאלק פילט-אן דעם בעכער מיט בלוט
 אין די הענט פון דעם ענגלישן לאַרד!
 זע, ווי דיין פאלק איז פארקנעכטיקט אין יאָכן פון גאלד און
 פון אייזן,
 זע, ווי באַס „רונדן טיש“ אין לאַנדאָן שטופן זיך פעטע אינדישע
 בייכער אַרויף,
 אַנגעפעלצט מיטן פעלץ און זייד און גאלד און זילבער פון
 אינדיע,
 פעט מיטן בלוט פון די פארהונגערטע אַרבעטער פון באַמבעי,
 גלאַנציק מיט דעם פיש-גלאַנץ פון אויגן דערהארגעטע,
 וואָס אַ פליג זשומט אָף זיי איר געוויין.

מאָהאַטמאַ! דיין גאַנץ לעבן איז אַ מאַציווע אַ גאַלדענע, וואָס דו שטעלסט דיר אָף די אַקסל פֿון אַ פאַרפֿיניקט גאַלד. דיין גאַנץ לעבן איז אַ זשעסט פֿון פֿוסטער הייליקייט, מאָהאַטמאַ! אינדיע שרייט, אינדיע ברילט, די געדערס פֿון אינדיע ברומען פֿון הייסן הונגער.

— וואו ביזטו, מאָהאַטמאַ?

כאַס בלאַטיקן טייך גאַנגעס זיצסטו און קראַצסט דיר די וואונד, וואָס דו דאַרפסט דיר ערשט אַנקראַצן.

דיינע הייליקע וואונדן שטינקען, מאָהאַטמאַ!

דיינע קוואַרע ליפֿן, וואָס ציקן-אויס אַביסל שיטער ראַכמאַנעס צו דער וועלט,

זענען בייסאַמיקדיש-שלענגעלעך בייזע, ערשט פֿון דער שוועל אַפֿיר.

וואָס קאַכט זיך באַ דיר אין קליינעס, נאַקעטן קאַפֿ-קעסטעלע, מאָהאַטמאַ?

וואָס שפּרייטן זיך דיינע ביינערדיקע הענט צו פֿליען איבער די ווייטע הימלאַזיען?

וואָס טראַסטו אָף דיין הינעריש האַרץ, מאָהאַטמאַ?

נישט די וועלט, וואָס איז דיר געלאָפֿן אַקעגן.

אַ קוק געטוען אָף דיין רואַכאַקוידעש און געוואַרן אַ טאַלפֿן זאַלץ?

דיין אין-אייביקייט-איינגעזאַצן האַרץ, מאָהאַטמאַ,

איז רואַיקער, הייליקער שטיין, גאַנדי!

צי גייט איבער דער וויסטעניש פֿון דיין האַרץ דער לאַנגער זיפֿן פֿון אינדיע,

צי טריפט די נאַקעטע פעל פֿון דער אינדישער נאַכט מיט טרערן אָף דיר?

דער לייב איז אויפגעשטאַנען, מאָהאַטמאַ!

ער וועט דיך פֿון זיין קאַפֿ אַרונטערוואַרפֿן, גאַנדי!

גיי, זינג דיין שלאַנגען-ליוליו צו די שלענגל —

דו, פֿון וועמענס פֿיסקל סי פֿליען פֿייגעלעך פֿון שאַלעם. —

דער וואַרצל פֿון דיין וואַרט איז טיף אין זומפֿ פֿון ענגלישער קרוין,

דיין ווייסער פֿלינגל-געפלאַטער—איז דער רויש פֿון אַ קריג-עראַפלאַן

איבער אינדיעס שמעט,

אלע קוימענס פון אינדיע, אלע קנאָכיקע הענט. אלע דארע
ביינער פון אינדיע

שרייען איצט דיין פאַרדאַרבונג, גאַנדי!
בלויז די צעלייגטע קי אין די גאַסן פון אינדיע מאלעגירען נאָך
דיינע גראַזיקע ווערטער פון פרידן.
אומשטערבלעך? יא, ווי ס'איז אימשתערבלעך נירון-קייסערס
פידל.

אין הימלהויכער פיראמיד וועט זיין דיין נאָמען צו שאַנד
זיך אליין, קעגן הימל.
די ערגסטע פינצטערניש איז די פינצטערניש צעפוסנס פון א
לויכט-טורעם.

סי לויכט שוין רויט אינדיעס טורעם, מאַהאַטמאַ!
און דו ביזט פינצטער, מאַהאַטמאַ!
און דו ביזט טונקל, מאַהאַטמאַ!
ווי דורך אַ פאַרזשאַווערטע לייקע אַרויסגעוואָרפן אַפן נאַכט-
מיסט

רינט-דורך לעוואָנע-שיין —

גאַנדי, אַזוי וועסטו זיין!
די ערשטע טראַפנס פון דיין פאַלקס צאַרן זענען שוין געפאַלן
אין דער דאַרשטיקער ערד פון אינדיע, וואָס האָט זיי הייס
איינגעזאַפט,

ווי אַ מאַמע זאַפט-איינ דעם קינדס ערשטע טרערן.
באַלד וועט רעגענען, מאַהאַטמאַ!
באַלד וועט דער שטורעם שווענקען דיין לאַנד, גאַנדי,
און ווי אַ נולציפער פון קרייד, וועסטו אַפגעווישט ווערן
פונם לעבעדיקן, זינדיקן לעבן, מאַהאַטמאַ,
אין דער שטינקענדיקער, פוסטער אייביקייט אַריין!

רעב יאנקעלע הענקער

1.

רעב, יאנקל דער הענקער קומט אהיים באנאכט
 מיד און מאט און אפגעשוואכט :
 געהענקערט היינט א זיבן שאַ,
 געהענקערט זינט דעם מאַרגנראַ.
 קומט אים זיין ווייב אַקעגן :
 וואָס מאַכסטו, מיין ליבלעבן ?
 וואָס זאָלן מאַכן, ענטפערט יאנקל און גלעט זיך ס'באַכל :
 צו זיין אַ הענקער איז נישט קיין גרינג מאַכל :
 די לייט זענען פויל און ווילן נישט גיין צום פויט.
 איידער מי האַקט איינעם אַראָפּ מ'קאַפּ קומט אַן מיט נויט.
 זיי מאַכן גוואַלדן, טומלען, האַבן נישט קיין מאַניערן.
 אַנדערע גייען אזוי ווייט, אַז זיי גיסן אַזש מיט טרערן.
 נאָר לאַמיר רעדן פון פריילעכערע זאַכן—פיש מיט כריין
 וועט היינט זיין ?
 זיין. וואַדען, נישט זיין ? זיין פיש מיט כריין
 און לאַקשן און צימעס און יויך וועט זיין איר.
 וויש אַפּ די האַק. ס'איז שוין טאַקע זייער שפעט.
 איז עס אַפּ וועטשערע און — אַריין אין בעט.
 ביזמאָך זייער מיד פון היינטיקן הענקערן וואַרשיינלעך,
 טייערער מיינער, מיר זאָל זאַהן פאַר דיינע ביינדלעך !

2.

דער הענקער האַט אַ זון, אַ טאַכטער, אַ געגילדטן שפיגל,
 און אַלע יאָר שמעלט ער צו אַ קינד צום ליידיקן וויגל.
 דער הענקער האַט ליב צו לעבן ברייט און יוסטע.
 פאַר דער שטוב שטייט באַ אים אַ רויזנקוסטע.
 אין שטייגעלע אַ פייגעלע—אַ קאַנאַריק
 סווישטשעט זייער שטאַריק.
 אַף דער וואַנט קופערנע קיילים גלאַנצן מיט נאַכעס און געפיל,

הינטערן קאפל-אויזן ציקעט א גריל.
 יאנקל האט א זון און א מאכטער. דער זון הייסט הענעכל
 און האט א פאנים פון א בליצטראפן אין א געלעכל
 (סי קען זיין, אז מיר'ן נאך רעדן וועגן אים און זיין פערזענלעכן
 אַנבליק,

אויב נישט, איז אויך נישט קיין גרויסער אומגליק!).
 דעם הענקערס מאכטער, ציפיע-אמאליע,
 האט זייער א שיינע מאליע.

די אויגן גראַ ווי די פעדערן פון א קאניע,
 די בריסטן ווי דאס פאָדערהויז פון אַן אַכסאַניע.
 און כאַטש די אומשולד איז באַ איר אַביסל קאַליע,
 מאַכט זיך פּונדעסטוועגן נישט וויסנדיק אונזער אַמאַליע.
 ווייל נגידישער איכעס איז דאָך זייער גרוי-עס,
 איז זי באַ איר מאַמען אַ לעכטיקע רוי-עז.
 מ'רעדט איר שידוכים פון אַלע ווייטע קאַנטן,
 מיט פּערלגרויפן-סאַכרים, מיט זייפּנבלאַז-פאַבריקאַנטן.
 נאָר אַמאַליע טוט אַלין קלויבן און קלויבן.

זי וויל ס'זאָל זיין גוט פון אונטן און שיינ פון אויבן.
 זי וויל טוירע און סכּוירע און גע-פיצ-טע שטיוויל.
 זי וויל אַ כאַסן, וואָס זאָל קענען שרייבן אַ דייטש בריוויל,
 זאָל זאָגן האַבעדיעהרע, און קענען רייטן אָפּ אַ זאַטל.
 סי איז איינמאָל זיכער, אז ער טאָר נישט הייסן מאַטל.
 אַט אזאַ איז אונזער גנעדיקע ציפיע-אמאליע,
 וואָס שמעקט מיט לעבן ווי אַ ציבערנע כּוואַליע.

שמענדיק זעט איר זי אַרומגיין און לעקן אַ צוקערל,
 אָדער זיצן באַ אַ ביכל און אַרויסקוקן דורך אַ קוקערל.
 זי האַט זייער ליב די ראַמאַנען אין די וואַרשעווען בלעטער,
 וואוּ סי דערציילט זיך וועגן די גריכישע געטער.
 (איעדער זאָך האַט זיך אַ באַזונדערן גאַט : ווי לעמאַשל :

„דער גאַט פּונם געדישעמן גריינשל“,

דער גאַט פון לאַקריין, דער גאַט פון ווייסן גרעט,
 יעדער גאַט האַט זיין ספּע-צי-אַ-לי-טעט!).

שאַכעס וואַלגערט זי זיך אַרום מיט זיגמונד דעם גאַכעס.
 און דער מאַטע שרייט : ניאַ... כילעל שאַכעס !

3.

הענעכל נעמט מ'טאמנס האק, ווישט זי אָפּ און שמעלט זי אַוועק וואו מ'דאַרף.

(ער פריפט דערווייל מיט אַ נאָגל צי די האַק איז שאַרף).
דער טאַטע גיט אים רענדל אין קאַלטן געלט,
קושט אים אַפּן שמערן, רופט אים „מײן גאַלד“.
אין שטיבל ברענען שאַבעס-לעכט, ס'פינקלט דאָס קידעש-בעכערל
און יאַנקעלע הענקערס ווייב בלאַזט אָפּ זיך מיטן פעכערל.
יאַנקעלע זינגט: מלאכי השרת, מלאכי עליון.
דאָס געזאַנג קיצלט דעם פופיק פון דער געקאַלכטער סטעליע.
וואו אַ הענגלייכטער הענגט אַ געהאַנגענער און ציטערט
באַנאַכט,

קוקט אָפּ יאַנקעלע הענקערס בעקעשע און טראַכט, און טראַכט
סי קאַפען עטלעכע ביילעוונע טרערן פון הענגלייכטער אַראָפּ,
און פאַלן יאַנקל הענקער אַפּן שטריימל אַרויף.

4.

איינמאַל איז געווען אַ שלעכט יאָר, דערציילט העניע די שענ-
קערין,

רעב יאַנקעלע הענקער האָט נישט געהאַט וואָס צו הענקערן.
הענעך און אַמאָליע גייען אַרום אונטער דר'ערד. טראַכטן ס'עקט
זיך די וועלט,
יאַנקלס ווייבל נעבעך קלאַגט און וויינט, שיקט לעכט אין שול
אַריין און—שעלט.

ראַכמאַנעס שווימט ווי אָפּ אַ ברייטן טייך אַ דינע פּאַן:
„גאַט זאַל העלפן אונזער רעב יאַנקעלע זאַל האַבן וואָס צו טאַן.“
„אַ שיינער איד ווי אַ גאַלד“, זאָגט עטיעמעטיע די טיקערין.
„אַ גרויסער באַלדראַקע“, זאָגט עלקע די הינער-פליקערין.
די פעלדמעסערין ביילטשע, וואָס טוט נישט שאַבעס אין שניי,
לאַזט אַרויס אַ געדישעטן אָך-און-וויי,
שנייצט זיך די טויטע נאַז און זאָגט: „די וועלט איז קיין וועלט
נישט,

אַז עך האַב קיין מייסיס, און רעב יאַנקל האָט קיין געלט נישט“.
„רעב יאַנקל מיט דער ברייטער האַנט“, זאָגט דער שאַמעס
רעב כאַניע,

און שטופט אַ שמעק-מאַכאַק אין זיין קאַטשענער נאַניע.

„רעב יאנקל מיט דער ברייטער האנט, אז ער האט האבן אלע,
 ער שטיצט דעם כאסן, ער גיט דער קאלע.
 סי איז, פארשטייט איר מיך, אדין-דרוויג:
 אדער איך בין מסורעת, אדער גאט איז משוגע.
 אזא איד ווי רעב יאנקעלע איז ווייט צו זוכן אין אלע לענדער,
 (נישט אומזיסט האט ער אין מיזערך-וואנט דעם שענסטן
 שמענדער!)
 ער איז א איד מיט א ברייטער האנט. אז ער האט האבן אלע.
 ער שטיצט דעם כאסן, ער גיט דער קאלע.
 בע, רעב יאנקל, רעב יאנקל, וואס טויג מיר די אלע מויצעס-מיט-
 קלייען,
 גאט וועט געבן סעט זיין גוט. לאמיר נעמען א לעכאאים!“

5.

הענקערבערג האט זיך געפרייט, ווען איינמאל האט מען פון
 יאנטשע בענקארד
 געזען ארויסגיין מיט א האק און א זעקל רעב יאנקל הענקער.
 רעב יאנקל איז געווען פארקנאקט. זיין פאנים האט געלויכט
 מיט זיבן שכינעס,
 ס'האבן ווייכער אוועקגעלייגט די פארגעלטע טכינעס.
 ארויסגעקוקט דורך די ברילן און קוקערלעך און געזאגט:
 „גאצידאנק,
 מ'זעט שוין רעב יאנקלען מיטן העקל אין דער האנט.
 ער האט שוין לאנג נישט געהאט קיין פארדינסטל. גאט אליין
 האט זיך דערבארימט.“
 אזוי האבן זיך הענקערבערג בירגער אין א שמועס צעווארעמט.
 רעב יאנקלס ווייבל איז געשטאנען אף דער שוועל, די הענט
 אפן בויך,
 און געזאגט: „גאטעניו, גאטעניו, געב אים געזונט און קויעך!“
 און: „גוי געזונטערהייט. יאנקעלע מיין מאן, פארשפרייך דיר
 נישט די קאפאטע מיט בלוט.“
 „עכ'ל אכטונג געבן, שפרינצעלע, עכ'ל אכטונג געבן גוט.“
 „זיי-געזונט, פאטהער-לעבן!“ זאגט די שיינע ציפע-אמאליע
 (וואס די אומשולד איז בא איר שוין אביסל קאליע).
 „זיי געזונט. פאטהער-לעבן, גאט זאל דיר זעגענען,
 סי זאל דיינע ווייטע וועגן קיין רעגן נישט באגעגענען.“

איך ווינטשע דיר אלדעס גוטס, פאהטער, און ארבעט דיך
ניכט איבער,

סי לאהנט זיך ניכט איבערצוארבעטן".
און הענעכעל: „זיי געזונט, טאטעלע, זאל איך דיר אונטער-
טראגן ס'העקל?„

„מ'דארף נישט, מיין קינד, גיי אהיים, ביזט נאך א פיצלדרעקל,
דו גיי בעסער אין כידער אריין און לערן גוט דעם שיער,
ס'איז היינט זייער א שווערער שיער, זאגטן מיר.“
„רעב יאנקל“, מאכט א איד מיט ברייטע פייעס, פול מיט ניס,
„דרייסיק ראניש גייען היינט נישט צעפיס.“

איך הער, מאכט ער, אז עצה'ן שוין א נייעס קארבן
פאר דרייסיק קארבן, איז'ס וואר, האן?
צי ס'איז נאר א שמים אזאן?

און איז'ס וואר, אז ס'דא אין לעמבערג אזא פראשעק,
וואס קען מאכן אז א קו זאל האבן א לאשיק?
נאר געשמיסט די אייגענע זאך טאקע קארק,

עך בין נאך קיינמאל ניש געווען אין לעמבע-ריק!

דא מישט זיך אריין רעב יאנקל אליין מיט א „פכא“,

וואס אז מ'וויל איז דאס א גרעפן און אז מ'וויל איז דאס א
שפריכווארט אזא.

ס'איז פארענטאכט, די זון פאלט-צו, ווי א גאלדענער צאן,
רעב יאנקל הענקער זיצט אף דער פור אויבנאן.

דאס שמעטל באגלייט ארויס און לאזט געריסן,

און קינדער, מידע, פארשלאפענע, פרעגן שאילעס, ווילן וויסן:

— איר האט נאך א האק רעב יאנקל, צי נאר די איין?

— אז איר האקט אפ א קאפ, נעמט איר'ס אהיים?

— רעב יאנקל, וויפיל קעפ האט איר שוין אפגע—

— וואס איז גרינגער, רעב יאנקל: א קאפ אראפצעהאקן,

צי מיט א שמריק צעברעכן האלז-און-נאקן?

— ווייס'ך, רעב יאנקל, זעצט זיך אויף און פארט געזונטערהייט
און מאכט זיך נישט פון די נארישע רייד.

גיט זיך רעב יאנקל א פעטשל איבערן בויד און מאכט „פכא“.
וואס אז מ'וויל איז דאס א גרעפן און אז מ'וויל איז דאס א

שפריכווארט אזא.

די פור רירט זיך. רעב יאנקל פארט. זיין הימל הוידעט זיך.
זיין שווארצע בארד הוידעט זיך. זיין קייט גלאנצט מיט גאל-
דענעם בלום.

זיין פאָנים שטרעלט פון לויטער גוצקייט, פון לויטער ע-כע-כע.
 פון לויטער „אי, גוט, גוט, גוט, וויי איז מיר!“
 ער טאַפט ס'העקל און ווערט אַנטשלאָפן ווי אַ טייבעלע.
 די אַנדערע פאַרשווינען אין פּור קוטשקען זיך צענויף, שושקען
 זיך
 אין געלן שטרוי אַריין—דורך די שטאַכעטן פון די דראַבינעס
 אַרויס.
 — ענדאָס... הערצנאַר... קימצאַהער... זאַמיר אַוויזאַנגעזינט.
 — דו ווייסט? דרייסיק קאַרבן פון אַ קאַרבן, וועק אים נישט
 אויף, שאַ !

פון הימל לויפן לעוואַנע-שאַטנס ווי ווייסע מאַלפעס,
 און זאַגן נאָך ווי מאַלפעס :
 — דרייסיק קאַרבן פאַר אַ קאַרבן, וועק אים נישט אויף, שאַ.
 און די סקריפענדיקע אַקסן פונם וואַגן פאַטאַקעווען :
 — הענקער, הענקער, הענג אַ האַק.
 — הענקער, הענקער, הענג אַ האַק.

מיין זון מייערמשע קומט פון דער מילכאמע מיט מענדאלן

זאג מיר, אויג פון קאפ, מייערמשע מיין זון,
וויפיל א שטייגער, לעמאשאל,
האסטו דערהארגעט מיטן שווערד,
זונעניו ?
וויפיל א שטייגער, לעמאשאל,
האסטו דערהארגעט מיטן שפיז,
קרוינעניו ?

דריי טויזנט רייטער, מאמעניו,
מיטן שווערד,
דריי טויזנט פוסגייער, מאמעניו,
מיטן שפיז.

טוען דיר נישט ווי די הענטעלעך,
זיסער זון מיינער ?
דו קערסט זיין זייער מיד, זונעניו !

א זיידענע, פרישע איבערבעט,
א קאלדרע מיט גאלדענע שפיצן,
א יאשיקל פון קאטשענעס פוך —
לייג דיך אביסל אויסרוען, קרוינעניו.

דריי טויזנט רייטער מיטן שווערד, קאנאהארע,
דריי טויזנט פוסגייער מיטן שפיז, קיינבייזאוויג.
אז וואויל איז דער מאמען, וואס האט אזא גאלד,
אז וואויל איז דעם טאטן, וואס האט דיך געוואלט.
און א לויב זיין-ליבן-נאמען, וואס ער האט געלאזט לעבן
דאפקע דיך, און נישט קיין פרעמדע קינדער.
אילעלולי, שלאף מיין גאלדן מייערל,
אין קילער רוי, אין בלויען כאלעס,
מיט דייענע צארטע הענטעלעך בא דער מאמעס הארץ.

שלאף מיין קינד, מיין מייערמשע.
עס באקט זיך קאטשקע אף וועטשערע.

די דריי אומפארטייאישע ברידער

עס איז א מייסע מיט א באַרד. איר'ט געהערט מינעסטאם :
 אז בים איז נישט בום און בום איז נישט באַם,
 דאָס האָט שוין געזאָגט דער זוירער ענגלישער משינאוויניק
 רודיאַרד קיפלינג, אין זיין געגראַמטן סייפער-פראַלניק :
 און אויבע בים און באַם וועלן זיך — מאַכט ער — אַמאָל
 באַגעגענען
 וועט טון אַ קנאַק אַ בליץ און סיוועט אָנהויבן רעגענען.
 „וואַרים מיזערעך איז נישט מיזערעו און דאָרים איז נישט צאָפן,
 און מיט אַ באַמבע צוקאָפנס, מאַכט ער, איז העכער צו שלאָפן.“
 (די דריי העלדן פון אונזער ביס-בום-באַמביאַט
 קערן נעבעך צום לומפן-פראַלעטאַריאַט!)
 בים מיינט, אז אויב בום וועט זיך מיט אים פאַרגלייכן,
 וועט עס זיין אַ פאַטש אין פאַנים בימן און זיינס גלייכן.
 בום ווידער מיינט, אז נאָר אים אַליין דאַרף מען באַמען,
 און באַם מיינט, אז ער איז אַ בעניאַכעדל באַ זיין מאַמען,
 און יעדער פון זיי טיינעט אַ טיינע,
 אז נאָר ער אַליין איז דער גאַנצער איינקיליהיינא.
 כאַטש בים און בום און באַם קומען אַלע דריי פון אַרימע גלעקער,
 דאָך האַלט זיך יעדערער פון זיי פאַר אַ גרעסערן קנאַקער.
 בים מיינט, אז ער איז עלטער פון ביידע מיט אַ סעקונד,
 בום טיינעט, אז יענער איז קעגן אים אַ הונט.
 (אז אַלע דריי ציט די זעלביקע בלוטיקע האַנט —
 דאָס פאַלט זיי נישט איין, צום גרויסן ביס-באַם-שאַנד).
 און אַלע דריי לויפן אַרום מיטן הוילן אין דרויסן
 און זיי ווייסן נישט ווער עס איז זיי אויסן.
 יעדער פון זיי ווערט נעבעך אויסגעריסן,
 קלינגען אַף פּרעמדע כאַסענעס, פּרעמדע בריסן.
 דער ווינט ווייסט נישט פון קיין כאַכמעס, מישט ער אויס אַלע
 דריי אין איינעם,
 ווייסן זיי אַליין נישט צו זיי לאַכן צי זיי וויינען.
 אין קאַלטן נעפל טוען אַלע דריי בימען און באַמען און בומען.
 דער יאַמאָדין שנאַלט זיי אין אויער און זאָגט : „מאַרגן וועל איך
 קומען.“

ערלעך און שווערלעך

(י באַנקירן „מאַרקוס און זינגער“ האבן אונז
טערן נאָמען „זינגער און מאַרקוס“ געמאַכט אַ
מיסן קונקלמונקל)

ערלעך, זאָגט מען, איז שווערלעך,
אַבער ס'איז גאַרנישט אזוי געפערלעך,
די מאַינסע: פאַראַן אַ פירמע „ערלעך עט שווערלעך“,
וואָס ערלעך איז נישט שווערלעך
און שווערלעך איז נישט ערלעך.

מר. ערלעך האָט אַ האַמשיק-נאַז און הייסט בעריש,
מר. שווערלעך איז פאַכאַזשע אָף קעניג אַכאַשוועיריש.
ערלעך האָט ליב וואַרעניקלעך מיט גריוון,
שווערלעך האָט ליב צו טאַן טויוועס אַידן.

נאָר ביידע, סיי ערלעך, סיי שווערלעך,
האַבן האַלט,
אַ יאַלד,
וואָס הייסט מוישע, מענדל אַדער מיכל
און וואָס גיט זיי געלט,
און הייסט זיך געבן אַ ביכל.

דאָ לעצטנס האָט די פירמע „ערלעך-שווערלעך“ באַנקראַטירט.
האַט מען קעגן זיי אַ גרויסן פּראָצעס פאַרפירט:
סטייטש אזוי און אזוי? סטייטש, ס'איז דאָך געפערלעך!
איר קערט זיך איבער די נעמען און לייענט זיך „שווערלעך-
ערלעך“,
און שטעכט-טאַן אייערע יאַלדן אַ פולן הינטן מיט בערלעך?
סטייטש, באַנדיטן, מיטאַרף אייך איך ווייס אַליין נישט וואָס!

מ'דארף אייך צעקייען אז אויער, אפבייסן א נאז...
 איר זענט לעצט שבלעצט,
 עמעסע האלדאפניקעס.
 מ'דארף אייך ציען די צונג
 און שמייסן מיט ראפניקעס.

גיט זיך ערלעך א גלעט די בארד
 און זאגט זיך ארויס א רענדל א ווארט :
 „ערלעך און שווערלעך“ איז זיך איין זאך
 און „שווערלעך און ערלעך“ איז א צווייטע זאך!
 א-וואס קער זיך אן איינס מיטן צווייטן?
 אז מ'האט סיכל פארשטייט',
 אז ערלעך איז נישט שווערלעך!
 מען זאגט יאקבי, אז ערלעכקייט באצאלט זיך
 אבער איך האלט, אז ערלעכקייט באצאלט זיך שווערלעך.

מיט די-א ווערטער האבן זיך ערלעך-שווערלעך גענומען אונטערן
 ארעם

זיך פארנייגט אין מיזערעך, מייריוו, צאפן און דארעם
 און געזאגט: זעען-זי און קוק-זי, סאיז ב'עמעס א וואונדער :
 אט גייען מיר אייניגעס און אט קומען מיר בא זונדער.
 ס'איז ביי אונז אזא קונסט. ער הייסט קונקל-מונקל,
 מיר גיבן א מאך „האקעספאקעס“, ווערט טייקעף מונקל
 און מיר כאפן זיך ארויס נישט ערלעך און נישט שווערלעך...
 (ווי אזוי דאס ווערט געטאן איז דערווייל נישט דערקלערלעך.
 און סידן מיט א האמער מיט א סערפ און א שווערד —
 וועט מען קינמאל נישט אפזיישן דעם קונקל-מונקל פון דער
 ערד).

דער אפשיין

(צום ערשטן מאי, 1932)

אין מאכנעס, אין ראכוועס, יאדאכעס פארשייטן.
 גענוג שוין, אראפ שוין די גאלדענע קייטן!
 אין מאי-טאג אין העל-טאג, אין ליכטיקן ערשטן,
 ארויס און ארויף, איר האמערס, איר בארשמן!
 איר ציגלער איר ליימלער, איר בויגדער און בויער,
 פארצאנדעסט אין מאכנעס פון ארבעטער-פויערס.
 פון מינעס ארויס, פון פלאפהויז און שעפער,
 פון פינצטערע קעלערס, פון מויזענע לעכער.
 צום טאג מיט די אויגן, מיט ברוסטן און שמערנס, —
 מיט לאזונגען שארפע ווי פייערגעווערן.
 ארויס און ארויף מיט פאנען פון שטאלן —
 איר שווייגנדע קאסעס, איר פילן, איר נאדלען.
 און וואקלער און קווינקלער, פון צעגער צעפרעסן,
 אריין אויך — אריין אין דער גייענדער פעסטונג!
 אריין און אריבער ווי א פלאמיקע בויאליע:
 ארבעטשאפט, הונגערשאפט — ארבעטער אלע!
 אין עכא פון זיגן אין פויסט פון די קאמפן,
 מיטן קלאפ פון די הערצער די פעלזן צעשטאמפן.
 אין מאכנעס, אין ראכוועס, א בלאק נאך א בלאק,
 ווי קערנער פון קארן צעשיט פון א זאק.
 ווי טוואוע אין יערן, אין ווערן פון ברויט —
 ארויס אין די גאסן, דו מאסאווע נויט!
 צעגאסן, צעפלאסן אף הארנשאפט-שמאנד,
 פארפלאכטן, פארקניפטע — א האנט אין א האנט.
 מאכנעס און מאכנעס פארשארפטע ווי מעסערס,
 מיר ביינער פון מענטשן — מיר פאדערן עסן!
 קריג קעגן קריג; אינטערווענטן א טויט,
 ארונטער מיט קריג און מיט בלוטיקן ברויט!
 אף לויש און אף לויער פון טעמע סאקאנעס,
 ארויס און א פליין איר ביטערע מאנערס.
 אין מאי-טאג, אין העל-טאג, אין ליכטיקן ערשטן, —
 א הויב און ארויף איר הענט ווי די שווערן.
 ארויף און ארויף און די פאנען באווייז,
 דער אפשיין, דער אפשיין, דער אפשיין איז הייס!

אפרו אף די בערג

פון וואָנען זאל קומען מיין ליד ? פון אלע עקן וועלט וואו מענטשן האָרעווען.

פון וואָס זאל זינגען מיין ליד ? פון שווייס און פון קרעכץ און פון אַרבעט.

איך האָב גאַרנישט אָף דער וועלט אַ כּוץ מיך און דיך און אונז אלע.

און איז דאָס לעבן פון שאַטנעס—א, שאַטנעס, ווערט וואַרעם!

א, וואַרימע שאַטנעס איז פאַלבן פון זוניקע מאַרגנס!

א, שוואַלבן און פאַלקן, א, ווינטיקע רויז און ראַמיאָנעק!

קומט נענטער צו אונז איר אלע, וואָס האָבן קיין צייט נישט צו וויינען,

קומט נענטער, איר ברידער, פאַרשוואַרצטע, פאַרוויסמע,

קומט נענטער צום פייער, וואָס גיסט זיך אין גאַל-גרינע בעקנס,

קומט נענטער, איר אלע, איר ברידער פון ברידער פון לעווי און גאַנזאַלעס,

קומט נענטער, פאַרפייניקטע ברידער, כאַוויירס, קומט נענטער צו ליפ און צו ריפן,

קומט נענטער צו אונז—אין אַפרו פון ליכטיקע קרייזן אָף בערג פון די קעטסקילס,

ס'איז אַפרו באַ אונז. אין רויך פון פאַרשמילטע אַרמאַטן

זיצן מיר דא אין קרייז פון כאַוויירס און ליולקען און פלוישן און מונקלען.

געדענק איך מיין היים ? מיין פיצעלע שטעטל ? אַ ווערצל אַ שיינטיקס

אָף קויטיק-פאַרוויאָנעטן פאַנים פון גויסעסער באַבע.

נישטאַ שוין די באַבע, נישטאַ שוין דער אינגלישער כאַלעס אָף קאַלכענע שטיינער פון שטעטל.

אַ אינגל געווען דארט, אין צייטגאַנג פון גאַלדענע אינגלישע שפּאַסן,

קעצלעך געמוטשעט, גראַמאַטיק געלערנט אין שמעטלשע קלאַסן.

ס'איז אויס מיט די גאלדענע בענדלעך אף הימלען, ס'איז אויס מיט די ווינער מאניערן.

ווער ס'שפילט אף א פיפל פון צארמלעכער ווערבע, און ווער סי טוט שפילן אף שטארמיקע שטאלענע פלייטן!

געשטארבענע לידער! צעריבענער טאבאק מיט ברעמפן און טרערן און לאקרין,

זיי שמעקן מיט בארלעך פון קווארעס, מיט ביבקעס באגאסן מיט שול-אייל!

אונזערע, הערט איר, האקן מיט פענעס ווי העק, סי ציטערן וועלדער און שפילפייגל זאגן:

„מי האט נאד אייניס נישט געזען, נישט געהערט זינט די וועלט שטייט“

דער קאס — אונזער וועלט — איז פול ביי צום ראנד מיט בלוט און מיט בלאמע.

סי ווינלען די וועלפישע עקן און ברענגן אונז קילונג און שאמן.

און ווער האט דען מוירע? און ווער וועט דען לאזן אז שלאבריק זאל ווערן

דאס הארץ, וואס איז פאן און איז פייער?

א, ווער האט געוואוסט דען, אז גאל קאן אויך רינען ווי סאק פון די סאסנעס?

ווער האט געדאכט, אז נאכט קאן זיין אנדערש ווי פינקליקע שיינקייט אין רינג פון פלאנעמן?

און אז הימל פארלוויזיקט מיט גאלדענע לייזלעך קאן זיין אזוי ליריש און שענדלעך?

סי גריזשעט א גאלדענער צאן פון א גאלדענער מויז דאס הארץ פון דער וועלט.

דער טאג איז פארזאמן אין ליכטיקע בלוזן.

א, בלוטיק! סי גאפלען זיך שפיציקע פלאמען פון אונזערע אויגן.

צעבויהענע האמערס — פארביסענע פויסטן זיך טרעפן אין הייסער נעקאמע.

און אדערלעך קליינע אף קנאכיקע, הארניקע האמערס זיי פיסקלען:

— נו, רירט אייך!

און אונטער געזעצן פארקאוועט אין אייזענער שלעכטסקייט

זיך רירן די טרייפיקע מערשקעס פון צאָרן,
און ברייט ווי אַ טויער באַ עפעס אַ פאַרם-הויז אַ ליידיקס
עפענען זיך טירן-און-טויערן פון ליידיקן נעכטן,
באַוואַקסן מיט באַדיק און שוואַמען און קריכיקע גיפטיקע
פלאַנצן.

אַ, ערד פול מיט בליאונג פון יונגע קארטאָפּלעס!
אַ, ביימער פאַרגרעכט מיט דער לאַסט פון פאַרוואַרלאַזטע עפל!
אַ לעבן אַף דיר, אַ מאַמע, אַ כּוים דו געטרייער,
וואָס טראַגסט אַף זיך לאַסטן פון וועלט און פון שאַפּן!

* * *

אַ, קריי, האָן, קריי, רויטער האָן, קריי! זע, איך פאַרוויי די
פינקליקע פונקען פון טונקעלן פאַרטוך אַרויס.
אַ צעשפּריץ דיך מיין וואַר אַף וואַרן וואָס קלאַר ווי מומערנע
פּערל!

ס'איז נאָענט באַ מיין קנאַפּל דער אַנקום פון גאַלדענעס אומקום.
אַ, אויפקום!
סי טריפלען מיט דריבנענקע טראַפּנס, ווי טראַפּנדלעך אייטער,
צי פּערל,
די נעכטיקע יאָען און ניינען — זיי וויינען.

נאָר איך האָב מיין גוף דעם גאַנצן טאַג לאַנג אין לויטערע
זונען געבאַדן.
נו, שטראַל איך פאַרליכטיקט באַנאַכט, שטראַל איצט מיין
הויט און ווייזט מיר דעם וועג צו די וועגן.
דער פּוס ווייזט די אויגן דעם וועג און דער וועג איז דערשראַקן
און לעכטיק.
די שווערט קושט מיין לענד, און איז שיינ און איז שאַרף
און איז ביטער און ציכטיק.
און איך גיי אין לעכט פון פאַרכידעשמע אויגן פון מיינע,
און איך גיי אין לעכט פון פאַרפייניקטע ברידער סאַקאָ-וואַנזעמי-
גאַנזאַלעס.

און איך טרעט אַף קראַנצן אַף רויטע פון רויטע מאַרמירערס.
מיין גוף גיט אַרויס אין דער נאַכט דאָס רואיקע לעכט פון דעם
באַרג-טאַג,
פון גרינע און שטילע באַטאַגן, פריטשמעליעט אין זאַטקייט פון
זונען.

אָף פעדער דאָס היי איז געשניטן און טוט איצט דערמאָנען
די נאָזלעכער דיינע.

אַן אַלע, וואָס האָבן ס'לעבן פאַרשניטן פון אונזערע ברידער;
אַ, ברידער, אַ, שניטערס — די קאַסעס!

* * *

אין שטערנפולן טייך שמייכלען לעכטיקע שמיינער, און מיר אַלע,
געזעלן פון שער און פון אייזן, פון דלאַט און פון האַמער און
פעדער,

מיט הערצער ווי שמיינער (צי פייגל?) און אויגן ווי בריטוועס,
און פויסטן ווי קליעשטשעס,

מיר האָבן געזען די זון פאַרגיין און מיר וואַרטן אָף אויפגיין
פון מאַרגן.

דערווייל איז שמיל, שאַ—היסט. אַ שטערן פאַלט און לאַזט
אַ פלעק אַזאַ אין מיין ליד אַריין.

איך לעש דאָס אויס מיט מיין שטיקל קלעקפאַפיר,
וואָס איז זאַט מיט שווייס און טרער און טינט.

נאָר אַ גאַלדענער שמיר בלייבט דאָך פאַרט אַט דאָ—אַ, באַם
סאַמע סאַף פון ליד, — אַ גוטע נאַכט!

רויטער פֿאַנענטרעגער

ווי די „ווייסע קאַפּן“ אָפּ אַ צעכויטעמן יאָם
 קומען געזיכטער צופֿליען
 מיט האַרענדיקע אויגן ווי באַ טויכשטימע,
 ווי פֿאַנטערס דינע, גרינגפֿיסיקע,
 קומען פֿראַלעטן-גיכורים און פֿאַרגייען אין די רויכטויערן פֿון
 שלאַכטן.
 לייגן זיך אָפּ דרערד און לאַזן פֿאַרביי אַ טויטגרוס פֿון אַ
 שראַפֿעל.

הויבן זיך אויף און קלאַמערן זיך מיט אויגנווייסלעך
 אין פֿאַרטשאַדעטע האַרזיאַנטן,
 צעגליען מיט טויטגעשרייען די גיפֿטיקע נעפֿל-באַראַזשן,
 טריפט אָפּ יעדן געוואונענעם שפּאַן אַ זיגל —
 פֿון אויגן בלוט אַדער פֿון פרעמדס.
 רויכנדיק, פֿלאַמענדיק, בלוט-פֿלויכיק, —
 פֿאַנען צעריסן און געזאַפט מיט קאַמף-געשרייען.
 אַקעאַן מיט שמורעמפֿלאַם
 רויטע האַרדעס,
 קינבאַקן — פֿויסטן,
 אויגן — פֿאַקליעס,
 הערצער — פֿאַרויס.
 זיגן — אַדער שטאַרבן!
 פֿאַרויס — יונגער פֿאַנענטרעגער,
 קורצברייט, דעמביק-האַרט,
 בלאַנדער שמערן — אַן אַקערמעסער אין שטאַלענער לופֿט.
 ברוסט — אַ האַריק-שטייפֿע שמורעמפֿויק,
 רוקנשניט באַם גאַרטל — ווי מיט אַ דלאַט.
 נאַקעט ביז די לענד,
 שפּאַרט ער אַן די פֿאַנעשטאַנג אַן נאַפֿל פֿון זיין יאַגואַר-בויד,
 און ווי אַ פֿלאַמפֿייער טראַגט זיך אַלץ אַהין, אַהין, אַהין,
 פֿאַן און מענטש און פֿערד און ביקס און פֿעלדגעווערן,
 און מיליאַנען פֿיסטריט טיקן צום טאַקט פֿון
 ברויז-פֿלאַטער פֿון רויטער פֿאַן,
 אין פֿאַרביסענער האַנט
 פֿון יונגן פֿאַנענטרעגער, באַלשעוויק.

"MEN WORKING"

אין מיטנדרינען: „דעטור!“
 דער אלטער וועג איז אויפגעריסן.
 אַ רויט-פלאַקערדיקע פּאַן אָף יעדער זייט
 אַרום דעם שטאַלנעסט פון מאַשינען,
 אַ רויט-פלאַקערדיקע פּאַן אָף יעדער זייט
 פונם דעטור-פונקט: "Men Working"

און אז מענטשן אַרבעטן איז — דעטור, פאַרײַן לעבן!
 העצקע דיך אַרויף און אַראָפּ
 אָף די זייטיקע וועגן (איידער דו ווערסט
 אליין אַ זייטיקער, פאַרגעסענער וועג...)
 הוידע דיר אַרויס די קישקעס.
 און זע פאַר די אויגן דיין אומגליק — די רויטע פּאַן!
 די פּאַן וואָס מיינט ג ע פ א ר
 פאַר דיר, וואָס גייסט באַ דער זייט פונם פּראָדוצירנדיקן לעבן,
 און לעבנסרעטורנג פאַר אונז, וואָס מיר פאַרן
 אָפּ צוג, וואָס איז פּראָדוצירנדיק לעבן,
 און וואָס מיר טרייבן דעם צוג מיט דער פאַרע
 פון אונזערע לונגען.

"Men Working"

און אז מיר וועלן פאַרטיק ווערן
 מיט דער אַרבעט פון אַריבערפירן דעם אלטן קרומען וועג
 אָף נייע, גלייכע וועגן.
 דעמאלט וועלן מיר אַוועקנעמען
 דעם לאַזונג „מען וואַרקײַנג“, ווייל קיין אַנדערע
 ווי „מען וואַרקײַנג“ וועלן דאָך נישט זיין.
 נאָר די רויטע פּאַן וועט בלייבן פלאַקערן ווי פּריער,
 צו דערמאַנען, אַז אַמאַל-אַמאַל-אַמאַל
 זענען די וועגן געווען קרום, און שמאַל, און געפערלעך,
 און אז מ'האַט געוואָלט בויען
 אַ נייעם, גלייכן וועג, האַט'ן געדאַרפט דאַצו
 די דערלויבעניש פון מיסטער קאַרנעליוס פענינגאַלד,
 ווייל דער גלייכער וועג איז געגאַנגען איבער מיסטער
 קאַרנעליוס פענינגאַלדס, „פּרייוועט-פּראָפּערטי“.

אין ביבליאטעק

(אין דער אפטיילונג פון די אלטע קלאסיקער)

פון פאפירוס-בלאטן וואס פארע-מעלעך-מיצראים האט גענוצט אף צו פארצייכענען זיין גרויסקייט, ביז אויסגעהאקטע וועלדער, צעמאלענע אף פולפ, צעוועלצט אף בוך-פאפיר. וואס טראגט אף זיך דעם בלומ-שוויים פון עוועד-קנאנים אין לאמבער-קעמפם

גייט-אויף דאס ווארט וועגן גרינעס וואלד, דאס ליד פון משויזשיק, וועלכער איז איניינעם מיטן וואלד דערהארנעט. ווערטער-ארגיע. עם רירן זיך בלעטער, פינגער מיטן, מיטן. אויגן טרינקען זיך גיריק אן מיט סאם וואס שרימפט מ'גרוען שטאף פון מענטשנס מארד, דארט די פאנגהערנדלעך פון געדאנק — וואס רוקן זיך פון בלינדער שנעקנשאלעכץ צום ליכט ארויף. ביכער, ביכער, ביכער. עם קלינגען געדאנקען-שווערדן פארבלומיקטע, רייד ווי פארגילדעטע פוילן. עם שפיגלען טייכן בלומ, דאס גאלד פון צעפאלענע קרוינען, גאלאכישע לייכצודעק קאסטבארע פרויכעסן, עם שיפן ליידנשאפטן נאקעטע ווי הינט מיט אפגעריסענע עקן. עם שטייען אויף גלאדיאטארס, צירקן, מענטשן-יאטקעס. רוים שטייט-אויף, קנאזן, ביזאנץ, אטענס, מעצאדאניע און טראג, קארינט באוול און קארטאזש — שטייען-אויף און גייען-אויף אין פראכט פון בלומ און גאלד. ביכער, ביכער, ביכער. ביכער ניבן אפ פון זיך דעם אטעם פון מאוואלייען. עם בלוטיקן די „מעלאנכאלישע גריכן“, עם דרימלען מילטאנס עלעגיעס, ווירגילס פאסטאראלן, לוציאנס און דעמאסטענעס אראציעס.

עס גלאַנצט דער איידלפראַכט פון טומאַנכאַמנס,
פון די צעזאַרס
און בורבאַנס
פון די האַהענצאַלרענס און האַכסכורגס.

ביכער, ביכער, ביכער.
שווייגנדיקע ווי שפּיאַנען,
געשטאַממע, לעדערנע רוקנס,
שליפעס און ערנצייכן-פאַררעדעס.
יוריפידעס, סאַפּאַקלעס,
עמפּידאַקלעס פון אַגריגענטום,
מילטאַן, ליצידאַס
אַריסטאָפּאַנעס, עסקילוס און יעשוע פון נויצערעס.
אַ, בוכבלעטער זענען צינגלעך גלאַטינקע פון שלאַנגען.
ווי אַ האַגל אָף גרינע זאַנגען שימן-זיך זילבערנע ליגנס,
אַף געדאַנקען וואָס האַלטן ערשט אין שפּראַצן.
ביכער, ביכער, ביכער.

מיין גייסט שפּאַצירן אין מיין גוף ווי אין אַ פאַרק
פון וועלכן די ביימער זענען אויסגעהאַקט
און קלעצער ליגן אַנגעוואַרפן.
מיין גייסט שטאַלפערט און פאַלט,
הויכט זיך אויף און שטאַלפערט און פאַלט אויפסניי.
אין ביבליאַטעק.
פינגער מישן דורשטיק.

אויגן זוכן, זוכן
אין די בלעטער, אין די בלעטער.
נאָר הענט איינגעטונקען אין דעם מאַרד פון אונזערע ביינער
ווישן זיך ריין אין ווייסע בלעטער,
אין טויטע וועלדער.
און מאַכן די ווייסע בלעטער רויט
מיט אונזער בלוט.

ביכער, ביכער, ביכער.
אויגן שטראַלן, הייסע מאַגעט-שפּיזן
שמעכן-אויף
קלייבן-אויף
די ווערטער, די געדאַנקען
די פאַרסאַממע

און ווילן נאך, נאך, נאך.
 ביכער, ביכער, ביכער.
 מייסים שרייען פון די בלעמער ארום
 פון די פאפיר-גראטעס :
 „מיר, מיר, מיר.
 בלויז מיר אליין!“
 קרייצרימער,
 וואנדאלן,
 הענקערס,
 מאנדארינען,
 גאזלאנים אין גאלדענע שפענצערס,
 אלע, אלע
 אויסגעפוצט אין פאווע-פעדערן פון „גייסט“,
 אין שווערד און קרוין
 אין מאַגע, אין צעפטער —
 פילן אַן דעם לאַנגען זאל מיט אַטעם
 פון לענגסטיקע קוואַרים.
 עס רויכערן שילדקנעכט-שעדלען.
 לערע שקלאפן-שארבנס זענען בעכערס.
 וויין שפּריצט און זידט.
 אַף פּלעקער הענגען מענטשנלעכערס פּרישע,
 און טריפּן רויט
 אַף שייטערהויפּנס...
 אַ לייען-זאַל ? גיין. אַ שלאַכטפּעלד.
 בלוטיק, בלוטיק, בלוטיק,
 בלוטיק מיט דעם בלוט פון
 דוירעס, דוירעס, דוירעס שקלאפּן.
 אַ, קומט צו הילף מיר, מייסטערס,
 טרייסטערס :
 מאַרקס, ענגעלס, לענין,
 ליבקנעכט, ראַזע לוקסעמבורג, —
 לענט-אַן מיין רעכטע האַנט אין אייער זייל
 איך זאַל נישט פּאַלן
 דאָ-אַ וואו בוים און וואַלד פאַרפייניקטע אין טויטע ליגנס,
 זינגען-אויס דאָס ליד פון טשיזשיק
 און פון וואַלד...

שטייענדיקע ווייזערס

איך ווייס נישט
ווער פון אונז צוויי
וועט הענגען פריער
אף יונגיאן-סקווער : —
איך ? צי די רויטע פאן ?

דאָס ליד פון ברויט-מיט-כאַלעם

1.

וועלט! וועלט!
ווער ביזטו, וועלט? וויפיל ביזטו, צייט? און וועמענס ביזטו,
טאָג?

2.

סי שפינדלט זיך דאָס וועבשפינדל און זינגט —
לאַנג-און-ברייט-געוועבן לאַזן זיך פון וועבשיפל אַרונטער.
ווערן וועשיפל און שמוץ און שפּול און האַנט
און וועבער-טעג און וועבער-נעכט
און וועבערס שמערן-אויפשיין,
און וועבערס פערטל-שיקער-זיין
פון אויסגעטראַכטן וויין.
אויגעג-לעבן!
די פרייד פון אַטעמען, פון עסן און פון שלאָפן!
דער גרויסער אַדאָם-טאַינעג פון הערן, זען און טאַפן.
דאָך ווער פאַרשטייט, און ווער שאַצט אָפּ דאָס אויגנפינטעלע,
וואָס שאַצט אָפּ דעם בלישמש פון מאַמע פערל?
דעם ווערט פון מאלאַכּיט? די עכטקייט פון קארעלן?
ווער פאַרשטייט דאָס אָם, וואָס איז טיפער דאָך פון טיפסטן
וואָרט?

3.

מיזמער שיר לעיוים האַפינצמערניש!
סי צאַרנט גאַט און נאַווי, און איך וואָס רוף מיך מוישע נאַדיר
צאַרן אויך.
ווייל צאַרן איז די לעצטע מאַדע פון נוויאים
און פון דיכטער.
כאַטש עמעס איז דאָך פאַרמ, אַז
באַם נאַמען יעהאַוואָסאַר-צעוואָעס

שווערן מיר „דאס זייטל מענטשן-פלייש
קאסט אונז אליין מיט עלף גראשן מערער“...
און מיר, פארשטייט איר מיר, די מענטשן-הענדלער,
טראגן קאשערע קאמיעס פון קאצקער און פון פויבסט
צו ווערדיקן דעם שיינעם האנדל...
4.

אט אזוי איז די וועלט :
א מענטש צון א מענטש.
א הארץ צון א הארץ.
און טרעפט ס'הארץ צום הארץ נישט—
טרעפט דאס שפיציק שטיקל בליי, אדער גאר
דאס שטאלעדיקע קלינגל.
אדער גאר דאס גיפטיק-זיסע
צווייענדיקע ווארט.
און אט אזוי איז דער סיידער :
א רינגעלע מיט א שמריכעלע.
און דארט וואו א רינגעלע גייט אום אליין
גייט מיט אים דער טיפער אומעט.
און דארט, וואו א שמריכעלע זוכט דאס רינגעלע —
דארטן גייט ארום דער צאאר,
דער צארן און דער עלנט.

5.

צי קומען דען די טרייסטערס אין פורפור-קלייד געקליידט
און לייגן בינטלעך באלזאם צו די פיס—
און זאגן : „לויכטן לויכט די וועלט פאר דיר אין אלער
אייביקייט.
די אויסגעלאשנקייט איז נאר דער פארהאנגס פארהאנג,
ווייל ווייסער, קאלטער פייער איז דאס לעבן.
און אלץ : די צייט, דאס אויג, די האנט,
דאס אייזן און דאס גאלד זשאווערן און ברענען.
טויטע ברענען אין דער ערד וואס ברענט און ווערט נישט.
און דו אליין, דער מענטש—
ביסט א לעכטיק-ברענענדיקער פאקל
צום גרויסן יאנטעף פון דיין אינטערנאנג ?“

6.

א, דו מיין וועלט פון כרויט-מיט-כאלעם!
 דיין שפיל איז שיין. נאר מיד דאס וואכעדיקע אויג,
 וואס ווערט באוואכט פון טויזנט-טויזנט אויגן.
 דער הינקעדיקער מאכט זיך קלוימערשט הינקעדיק,
 מ'זאל זיין הינקען נישט באמערקן.
 דער בלינדער שמעלט דעם שמעקן אף פארויס,
 טוט זיך אן די בלאַע בעטלער-ברילן
 און לאכעדיק ער קלאפט מיקלוימערשט
 מיט זיין שמעקן:
 „א, ווייזט דעם וועג א בלינדן בעטלער נעבעך!“
 (דאך בלייבט ער פארט א בלינדער און א בעטלער).

7.

דעם ליגנס עמעס איז א מאסקע אף א מאסקע.
 ווייס-געשליפענע סקעלעמן
 בלאזן אף די טויטע אויגלעכער, און פייפן-אויס
 לידלעך פריילעכע פון כעוווע און עמונע.
 רעגעס רינען, טרערן רינען, יאמען רינען.
 אלע רינען שטיל אוועק,
 ווי ס'רײַנט אוועק די האנט וואס שרייבט די-א קליינע, בידנע
 ווערטער.

8.

ביטער. ביטער. ביטער.
 אלץ איז ביטער אין דער וועלט דער ביטערער.
 בלויז דער טאָאָם פון איידלער ביטערקייט איז זיס צום גומען.
 און ספינקסן-לעבערלעך געבראָטענע
 אף אש-אהבה
 זיי זענען גוט פאר נאשער-אפעטיטן,
 פון קראַנקע און קאפּריזנע „נאַבללייט“...

9.

אַנגעברייט סי איז דער קוואַל מיט כאַכמע פאר יעדן מענטשנ-
 מומערקינד.
 נאר שמעלסטו זיך צו קניען פאר דעם קוואַל,

דעמאלט ווערסטו נידעריקער פון דעם צו וואָס דו טוסט זיך
 מיף דערנידעריקן,
 די כאַכמע קוואַלט אַוועק. די ליפן בלייבן אַפגענאַרט און היים.
 דער האַלז בעט שמום צו „נאַט“, ווען נאַכעש וויקלט זיך
 אַרום דעם האַלז.
 אין שוואַרצאַפּל פון גאַזלען שפיגלט זיך אַ קליינטשיק הימעלע.
 אין ריינקייט אַבער פון די שווייגנדיקע טייכן
 זעט מען אויך דאָס ווינציקע צעגלאַנצט.
 און אין גאַלדבלעזלעך פון שוימיקן שאַמפּאָן
 זעט מען, ווי פאַרשיימע יונגע געמלעך טאַנצן אַ קאַדריל.
 (די געטערעקלעך צוגעבונדן איינס צו איינס.
 און די זון אינמיטן פון דעם 4-קנופּ,
 ווי אַ זיגל אָף דעם אינדערמיטן פון אַ בריוו-קאַנווערט).

10.

אַ, דו מיין וועלט פון ברויט-מיט-כאַלעם!
 ברויט עסט ברויט.
 די צייט פרעסט אונז ווי זויים און קרוכלע ברויט.

זאַלן גלעקער קלינגען אָף די טורעמס!
 זאַלן פאַנען פליען אין זומערדיקע ווינטן!
 זאַלן שפאַרבערס זינגען דאָס געזאַנג פון ליבע.
 זאַלן אַפגעליישמע ווערמער-פענדלעך דרייען זיך אין ווינט!
 די וועלט האָט מערער מאַרגנס דאָך ווי נעכטנס.
 מי שפילט דער וויין אין פאַס.
 און ווען דאָס לייב פון יונגן וויינטרויב, שטאַרבט און ווערט
 צעפּוילט,
 דעמאלט שוימט און זינגט די קומענדיקע זיסקייט
 און זינגען זינגט דאָס יערעוודיקע, שפילעוודיקע בראַי:
 „איך—בין—וויין!“

11.

אַז וויי צו דער פּלאַש וואָס איז פול מיט וויין,
 וואָס זעט, אַז אַלע טרינקען דעם וויין, וואָס איז אין איר האַרץ,
 און זי אַליין וואָס איז
 די שאַלעכץ פונם טייערן געטראַנק,
 וואָס וואוינט מיט דעם וויין טאַג-און-נאַכט,

וואָס קען דעם וויין געענטמער ווי אלע אנדערע—
 וואָס איז אזוי גוט צו דעם וויין—
 קען דעם וויין נישט טרינקען.
 אז וויי צו דער פלאַש וואָס איז פול מיט וויין!

12.

דער איבערמאָרגנדיקער דיכטער האַלט-איינ די לאַפעמע באַם
 אויוון-טירל,
 לאַזט פאַרסמאַליען אינעווייניק אַ געבעקל ברויט
 און ווישט זיך אָפּ דעם שווייס פון שמערן —
 און זינגט אַריין אין זשאַר און פּריסיק פון גליענדיקן אויוון:
 „ווי דאָס פיינע צענויפלייגן פון גאַלדפאַפּיר
 איז די שיינקייט פון מיין ליבע.
 ווי דער וועג-שטויב אָפּ אַ טויטן פאַנים
 איז מיר ווייך און פּרעמד מיין אומעט.
 ווי צעריכענע רויזן אין אַן אַלטן גוטן בוך,
 אזוי איז מיר דער טאַטאָס פון אלע מיינע יונגע יאָר.“

13.

די אַרבעט שלאַגט איר האַמער אין די פייערן פון נויט.
 גליט-אָן אירע אייזנס אינס הונגער.
 בייגט זי אים, דעם הונגער.
 דאָס הייסע פּערד—די צייט—גיט איר פּוס צו אים אין האַנט
 אַריין: „נעם, שמיד!“
 דער האַמער שלאַגט און שלאַגט אַריין אין פייערפּונק
 דאָס בייזע און דאָס שווערע.
 דאָס שיפען און געוויין,
 וואָס וויינט פון פייער-האַרץ אַרויס.
 דאָס געלע לאַפּיטומל האַט אַ נאַגל פון אַ פּוספּינגער צעריסן.
 בלוטיקט עס,
 טאַנצט עס אָפּ קאַוואַדלעס — מאַכט געוואַלטן!
 מאַכט דאָס רויטער נאָך דאָס רויטע פייער
 און שילט מיט רינענדיקן הייסן גאַס.
 דער אַנצינדער פון לעבן איז דאָס פייער.
 דער אויסלעשער פון לעבן איז דאָס פייער.

א רעדל פון א וואגן פרעסט אויף א שיינעם זומערטאג באם סמעלמאך.

א רימען פון א רייט-כייטש פרעסט-אויף א שאַ באם רימער, דערנאָכדעם עסט די כייטש דאָס איבעריקע.

14.

דיין שווייס זאפט-אייך די ערד, אַ, אַרבעט!
און רייזן גייען אויף, וואָס לאָזן זיך די קעפלעך שניידן
צו צירן שיין דעם לאַץ פון דורכגעפּוילטן פּראַנט.
(מירטלעך שמעקן פון די רינשמאַקן אַרויס),
סי מעכטערט זיך און זינדלט זיך געשמאַקער אין דער מידקייט,
די אַפרו און דאָס ווייטער-פּלאַנצן פון דער מי.
פּאַרנעמען טוט אַ נאַריש אויער אַ קלוגע טרייסט:
„אַ צייכן בלייבט נאָך מיר. אַ דאַר“.

15.

סאַראַקע-וואַראַנע.
אין פענצטער שילט אַריין די שווערע נאַכט-מיט-דעגן.
און זאָגט: „נו, זאָג, צו וואָס דאָס זאָגן?
ווערטער זענען טויטע פּיש געפּייגערטע באַם ברעג פון שטורם.
גלאַנצן זיי—איז דאָס נאָר דער גלאַנץ פון טויטע שופּן.
דו רייך אַריין אין וואַרט. דו שריי אַריין אין אים.
פאַרניטעווע דאָס וואַרט פון אַלע זייטן מיט דיין קאַס-מעטאַל
און לאָז פון דאָרט דאָס מינדסטע שווייגן נישט אַרויס.
וועלטן זענען טראַפּנס אַדער גרויסע הימאַלאַיען-בערג.
דאָס קלענסטע איז פון גרעסטן דאָך דער העלסטער שפיגל.
אַ, זיי געפּרייזט, וועלט, פאַר דיין שטיקל ברויט מיט כאַלעם,
וואָס דו טיילסט אין אַלע מענטשן
(כאַטש איינעם ניסטו אַפּט אַ ביסל צופּיל כאַלעם,
נעמסטו אים דאַפּאַר אַראַפּ אַ שטיקל ברויט).
און זיי געפּרייזט, דו מענטשנהאַנט, פאַר אַלע דינע ווערק,
וואָס זענען אויסגעצירט מיט וואונדער,
ווי מיט קליינע פּערל, אַמייך“.

(געשריבן אַרום יאָר 1921. שפּעטער איבערגעאַרבעט.)

— — וואָלט איר געגלויבט, אשטייגער, אז — —

דער פרימאָרגן איז אַוועק —
דער מיטנאַכט איז דאָ,
די נאַכט וואַרט . . .

. . . און טראַכטן — טראַכט די נאַכט פאַר מיר,
ווי זי וויל,
און ווען זי וויל
און וואָס זי וויל.

איך האָב פיינט
דאָס בייס-האַמעדרעשל
מיט פרוּמן ספּאַדעק-דעכל,
וואָס איז אַן אייזן-פּאַקרישקע
אַף מיין דינעם לעבן.

איך האָב ליב
דעם טאָם פון די ערשמע
פּרישע זינד —
אין גערטנער, און אין וועלדער.
(גרויסע, גומע ערד!
גרויסע, גומע גערטנער!)

איך שרעק מיך פאַר
דעם יעזוסל — אפּן וועג,
מיט זיין ראַכמאַנעס-פּאַנים
און מיט זיין קרוין פאַרוואַלעטער.
איך האָב ליב
די פעלדער, די נעכט, די טעג.
די זינגענדיקע רעגנס,
די ריינע שנייען.

די נעכטנס, די היינטס, די מאַרגנס.
(זיי זיינען אַ סאך, אַ סאך, אַ סאך!)

איך האָב ליב —

די שטאַט לעמבעריק, וואוהין
אַלע שטויבן פון דער וועלט
קומען זיך צונויף אין מיטן מאַרק
און זידלען זיך און גוואַלדעווען
און גייען אַ טענצל
און בעטן זיך איבער.

איך האָב ליב —

בערעזשאן, די שטאַט, וואו איך האָב אַמאָל
געהאַט אַ מיידלישן אַקסל
אַף אויסצוויינען זיך.
(איך האָב נאָך דעמאָלט נישט געוואוסט,
אַז זי איז אויסן מיין קראַוואַט-שפּילקע
מער ווי מיין ליבע!).

איך האָב ליב —

מיין שטוב, מיין שטאַט,
מיין היים, מיין דאָרף,
מיינע יונגע יאָרן פאַרקלונגענע,
ווי אַ קרעכץ פון אַ מויל אַ שמייכלדיקס.

אַ, זיסע, אויסגעהוילטע שאַלעכצן!
ווי אַף אַ ווערמדיקער, פּוסטער נוס, פייף איך אויס

אַף אייך —

דאָס ליד פון מיין לויטער האַרץ,
פון מיין שוואַלב און שלאַנג,
פון מיין אַף-קייִוועראַוועס-גיין
אַף אַ געפּוצטן
פאַרוואַרפענעם ביסאוילעם.
יִואו אַזשינעס כליען.

די באַבע

די בלינדע באַבע איז מיר געקומען צו כאַלעם:
איציקל, איציקל גיב מיר אַפּ שאַלעם,
אלייכעם באַבעניו, וואָס מאַכט איר גוטס?
איך זײַן אין גאַניידען און איך שווייץ.

צי איז אזוי הייס דען אין גאַניידען?
אַזא מאַזל הערסטו אָף דיין הולטאַיסקען זיידן!
ווערזשע הייסט אייך באַבעניו זיין מיט אים?
וואוהיין זאָל איך גיין קינד מיינס, וואוהיין?
אַז מי האַלט מיך דאָ, ווי אין קרימינאַל,
און ס'איז אַנגמיסטיקט ווי אין אַ שטאַל.
קען מען דאָך אויסקערן, באַבע לעבן?!
דאַרף מען דאָך האַבן אין גאַניידען אַ בעזים.
וואָס הייסט אַ גאַניידען אָן אַ בעזים, אָן אַ מיסטאַפּ?
נו, קרוינעניו מיינער, דו זעסטאָך, דו זעסטאָך.
ווי אזוי זשע פאַרבריינגט מען די טעג דאָ, די נעכט?
ביימאַג איז נישקאַשע נאָר ביינאַכט איז נישט גוט.
געוועזן אַמאַל דאָך אַ מויד ווי אָן אַרביז,
היינט זיצט/מען געליימט און מען נוצט נישט די פיס.

און דאָס רופט זיך אָן פאַראַדיו?
?

פאַר וועמען ס'איז שייין פאַר מיר איז דאָס מעיס.
נישט ליב געהאַט קיינמאַל צו זיצן דאָך ליידיק,
איצט זיצט מען ווי גענו און מ'פאַשעט דעם פריידיק.
דער פריידיק, אוי באַבעניו, קומט אויכעט צוניץ!
אַבער איך בין דאָך אַ שאַטן, אַט דאָס איז דער שפיץ.
די באַבע האַט געשאַקלט מיט ליפן ברוין און בלוי
און דערנאַכדעם זיך אַנגערופן אַט אזוי:
גאַניידען איז נישט שלעכט, נאָר ס'איז טייער געגעבן:

מידארף דערפאר באצאלן מיטן גאנצן לעבן . . .
 ס'איז וואָר איך בין באַ נעשאַמע-לאַמפן דער קנויטן-שנאָצער,
 נאָר גלויב מיר ס'האַט נישט דערווערט קיין גראַצער.

קוק איך זי אָן און זאָג מיט אַ טרער :
 באַבעניו, ווי קומט איר פאַרט אַהער ?
 ווי איך קום אַהער ? וואודען זאל איך זיין ?
 קבע, קבע. ס'איז אַ גאַנצע מאַנסע אין דעם.

איינמאַל בין איך מיט דיין זיידן נישט שאַווע בשאַווע.
 גיי איך אַרויס אין ליק, טרעף איך עילינאַווי.
 שטייט ער נעביך און די זומערדיקע שקראַבעס
 און פלאַמכעט : „אידן, כאַ ניש אַף שאַבעס!“
 ווערט מיר פון זיין קלאַנג זייער באַנג,
 נעם איך אַרויס און גיב אים אַ מאַנגער . . .

און וואָס הערט זיך אַזוי, וואָס טוט אַדאַניו ?
 ער רייסט זיך קעסיידער אַרום, מיט זיין זון, דעם גוי :
 „וואָס האַסטו זיך געדאַרפט שמאַדן, זאָג מיר איך בעט דיך ?“
 רופט אים יענער, „אַלטער נאַר“, און „פילטשיקער רעמעך“.
 רופט ער אים „פשאַקרעוו“ און „קאַנאַליע“,
 כ'זאָג דיר ס'איז פאַשעט אַ בושע פאַר דער פאַמאַליע !
 רופט ער אים „ליידאַק“, „נאַרישער טראַפּ“
 און ער וואַרפט אים אַלמע לואַנעס אין קאַפּ.
 איינמאַל האַט ער אים אַפילע אָן אויג אויסגעזעצט.
 איך זאָג דיר, איציק, מ'רייסט זיך אַרום ווי סאַמע לעצט.

וואָס הערט זיך וועגן עסן ? — „עסן איז דאָ.
 פון דעם שענסטן און בעסטן האַבן מיר דאָ.
 מאַמיר וויין און קרעפלעך און טויבן געבראַטס,
 נאָר איין צאַרע, עס איז געמאַכט פון . . . שאַטנס“.

און שאַטנס, מאַכט די באַבע, האַלב שפּעטיק,
 זיינען זייער דין און זייער נישט זעטיק,
 נאָדיר אַוועק, מאַכצע, סיגאַנצע שאַטנדיקע קרעמל
 פאַר איין זאַפטיק, אונגאַריש פלעמל.

וואָס-זשע ראַטסטו מיך צו טאָן, באַבעניו אַצינד ?
 איך ראַט דיך צו לעבן, און צו זיין געזונט.

פערדקע פאָרילע (*)

1.

וועלט איז וועלט.
 דער מענטש אליין נאר טראַגט די צייט אין זיינע בלוזן.
 מאַכט זי עלטער, שווערער, מידער.
 קריכן טעג און יארן ווי ווערים אָף די בייכער,
 דערקריכן צו אַן ערגעץ וואָס איז אין ערגעץ נישט.
 דערשלעפן זיך צום גרענעץ וואָס איז פריי און נישט פאַרנאַגלט.
 און וואָס מען קען אים נעמען אָף די אַקסלען
 און טראַגן אַט-דעם גרענעץ ווייטער, ווייטער, ביז צו אַלע
 בלינדע סאַפן,
 און דאָס ערשמע ביסל אַדאָס-לעבן, פון דעם אור-קוואַל
 אויסגעשעפט,
 גיסט זיך איבער. דאָר צו דאָר. ווי שאַרפע טראַפנס פון אַ
 פלאַש,
 וואָס גיסט זיך איבער שמענדיק, שמענדיק, אַן אַן אויפהער
 און ווערט אַלץ שוואַכער, שוואַכער, נישט-באַטאַממער.
 אויסגעוועפט איז אַט-דאָס ביסל ריינע לעבן—
 פון דעם ערשטן קוואַל!
 און נישט נאָר זיידעס ווערן עלטער, נאָר אויך די אייניקלעך,
 די פינצטערע,
 ווערן וואָס אַ דאָר געבוירן עלטער, שוואַכער, גרויער.
 די זון פון פלאַקערדיק באַגערן טרינקט אויס דעם וויין,
 לאַזט דאָס וואַסער איבער,
 דאָס מומטנע ביסל וואַסער פון די אויגן וואָס מאַכט דעם ווילן
 ווייך און קויטיק.
 פרויוון מיר מיט פאַרויכט עפענען דאָס פלעשל פול מיט זידנדיקן
 וויין,

(* דאָס-אָ ליד, געשריבן אין די יארן פון די צאָרשע פאַגראַמען, ווערט פונם אויטאָר באַטראַכט ווי אַרכיוו-מאַטעריאַל פון אַנטי-רעליגיעזן באַטייט. ס'איז קלאָר פון דעם ליד, אַז די פאַגראַם-מאַטיוון באַ פערדקען זענען נישט קיין נאַציאָנאַלע, נאָר רייזן-עקאָנאָמישע.

סי זאל כאַלילע זיך קיין טראַפּן נישט פאַרגיסן.
 לייגן מיר דעם פינגער אָפּן העלזל פון דער פּלאַש,
 וואו די פּערלדיקע שוימען בעמן זיך אַרויס — אַ זיד טאָן,
 אַ שאַס צו טאָן.

דערוואַרן מיר מיט אונזערע פינגער אַט דעם פרייען וואונש
 זיך אויסצושוימען,
 אויסצווינגען מיט איבערפּלוס און איבערגוס,
 וואָס זאל דעם אינהאַלט מישן מיט דער קיילע — איינס אין
 ס'אַנדערע דערטרינקען...
 געלינגט עס אונז טרינקען מיר דעם זיסן וויין דעם לעבלעכן
 און שמילן

און ווייסן: ס'איז קיין טראַפּן נישט געגאַנגען אונז פאַרלוירן...
 וועלט איז וועלט
 און אויגן זענען אָפּן.

ווי אַזוי-זשע זאל מען פאַרט, כ'בעט אייך, גלויבן,
 אַז פּעלד און וואַלד און זון און שוועמלעך-פאַראַסאַלן
 (אונטער וועלכע סי גייען מוראַזשקעס מיט מוראַזשקעס
 שפּאַצירן

געאַרעמט — פּעסט אַרומגענומען דינע דאַמען-טאַליעס —)
 וועט אים, דעם טאַמעוואַטן, הונגעריקן פּעדקע פּאַפּורילען נישט
 דערמאַנען

אַן דער רעגעדיקער שיינקייט פון טוי אָף שפינוועכס.
 אַן גרויסן עפעס, וואָס צעכלינגעט זיך אַלע פאַרנאַכט
 מיט אַזאַ מין בלוט-פּלאַס טאַינגעג.
 נישט דערמאַנען אים דעם טרויער פון הערבסטן וואָס פּרעסן-
 אָף די זומערס,

קעדיי אַליין פאַרצוקט צו ווערן פון די בייזע פּרילינגס,
 וואָס טאַנצן אָף די קוואַרים פון די יונגע ווינטערס —
 נישט ווייזן אים דעם צאַר פון יונגע טויבן,
 וואָס פּאַכן מיט די פּליגל אַרום אַ פייער,
 קעדיי וואָס גיכער זיך צו ראַטעווען,

און בלאַזן מיט דעם פּאַכן נאָך דאַס פייער אויף
 אַיזן פּאַלן, פּליגל אָפּגעברענט — צו דער ערד אַראָפּ;
 נישט עפענען די אויגן אים צו זען דעם נעם
 פון ביימער, וואָס וואַקסן קיינמאַל נישט מיט וואַרצלען אין
 דער לופטן,

פון וואַסערן וואָס פּליסן קיינמאַל נישט אַרויפּצוצו,

פון דינע, שוואכע רעגעס, וואָס ציען זיך, געקייטלט, דורך די אייבקיטן.

און טויזנט ריזן קענען דיר ס'מינדסטע נעכטן-רינגל נישט צעברעכן,

ווייל וועלט איז וועלט.—

איז ער דער מענטש דער איינציקער צישן אלע כאיעס,

וואָס איז דרייט גענוג צו קוקן

זיין אַנד'רער העלפט אין פאַנים, בעים דעם פאַרן-זיך.

טראַגט ער, אַט-דאָפאַר אַפאַנים, שמענדיק ביטערקייט און בושע אין זיין האַרצן.

און אין די אויגן זיינע וואוינט דער שמיכלדיקער אומעט—

(דער טיפסטער פון די זיבן אומעטס אָף דער וועלט!)

אַכער אויגן זען כלווי צום בעסטן דאָס, וואָס זיי זען קיינמאַל נישט.

זעט פּעדקע פּאַפורילע ווי ס'פאַשען זיך די שעפעלעך, בעהיי-מעלעך,

טראַכט ער נישט: ווי שיינ סי איז דעם פאַסטוכס פייפל און זיין ליד.

(ווייל זיין אַ שטיק פון וועלטס לייכמענדיקער שיינקייט

היינט נאָך נישט אַ לוי זי די שיינקייט זען.)

פונקט ווי דער, וואָס שמירט זיך אָן מיט אייזלפעטס זיין שמערן,

האַט נאָך נישט אַליין קיין אייזלשע געדולד).

2.

קוקט פּעדקע פּאַפורילע אָף די גרינע לאַנקעס

און אָף די פלויטן,

און אָף די וואַסערן,

און אָף די טשערעדעס,

זעט ער נישט קיין זאָך

אַכוי: אַ ברויט, אַ קאַפּ, אַ צעבער בלוט.

אַ יאַטקע מיט געשטינקעכץ פון געדערים.

צונגען טויטע, וויישיטן, גראַשיצעס און הייסע לונג-און-לעבערס

און פעלעכלעך צעטרענט און אַפּגעלופעט

אַזש ס'גייט פון זיי אַ פאַרע.—

אַ ליידיקע בעהיימע מיט גאַרנישט-נישט אין איר

אַ כּוץ די גאַט-געשטאַלט פון אַקסישן אייל-שאַדאַי.

די דרויסנקייט, וואָס ווייסט נישט פון איר אינעווייניקסט
אומגליק,
און לאַזט זיך טרעטן מיט די פיס—פאָדעשוועלעך פאַר איציקס
און פאַר שימענס,
קומטשמעלעך פאַר פעדקעס און האַוורילעס.
ווי אזוי, אַשטייגער, זאָל מען גלויבן אַט דאָס גלייביקסטע
פון איינמאַל-איינס-איינס, ווען איינס אליין
איז גאַרנישט אַף צו גלויבן. ווען וויידלען
דרייען מיט די הינט, ווען קוגל-פלעקן אַף די סאַרווער-פאַרטיכער
דענקען, אַז מ'דאַרף די פאַרטיכער נישט האַבן,
ווייל קוגל-פלעקן זענען דאָך אַליין אַ צירונג אַפן האַרץ.

אוי, ווער זאָל זאָגן? ווער זאָל רעדן?
די שוואַלב, אַ ברידער מיינע, וואָס דאַרף דעם פּרילינג
אַריינצוזינגען אין מיין וויסטער שטוב,
און בויען זיך אַ נעסטל אַף מיין דאָך,
(לעבן בוידעם-פענצטערל, וואָס גייט אַרויס צום פּלוימען-סאַד,
וואו אַ צימריג-געלבלעך שטיקל זייד פון זיידנס קאַפּטן
בליט שוין קאַמאַ יאַרן אין „עלנבוין“ פון אַ טויטן פּלוימענבוים.)
און ברענגן בלאַטע-פינטעלעך און פּיצלעך שטרוי און פעדערלעך
פון אַלדע גוטע יאַר—
צו בויען אונטער מיינע קראַקוועס דאָ אַ נייעם דאַר.
זעט דאָך נישט דעם „משנכנס אדר“ אויפּשריפט אַף די רינענדיקע
ווענט פון קלויז,

סיידן אַז דער ווינט פון דרויסן לייגט זיך וואַרים אַפן פּליגל,
קיצלט נאַכעסדיק דאָס שנעבעלע, דאָס פּלייצעלע, דאָס וויידעלע,
ערשט דעמאַלט קומט די האַפּערדיקע שוואַלב אַהיים צו נעסט
און קינדערלעך,

און ברענגט אַ ווערימל אין פּיסק און שפּייזט די שוועלבעלעך
און זינגט דערנאָך אַ לויב צו „גאַט“, וואָס ווערען זענען ווייך און
גוט צום עסן.

אוי, ווער זאָל זאָגן? ווער זאָל רעדן?
די קאַץ קומט אַפּט צוגיין באַנאַכט פאַריאַמערט און פאַרקלאַגט;
וויינט און וואַיעט אזוי עלענטלעך:
— מיאַו איז מיר,

עפן, באַלעכעסל, מיר די מיר.
 ס'איז גרוי די נאכט און רוי
 און קאַלט צווי.
 אוי, עפן אויף, האָב גאָט אין האַרץ!
 אוי, מי-אַז איז מיר—
 עפן-אויף די מיר.
 קומט זי שטיל-גאַנצווייז מיט אַ מייזעלע אין מויל
 אַרײַן צו מיר.
 פאַרגאַנוועט זיך אין ווינקל פון דער קיך
 און עסט און וויינט.
 דאָס פרישע מייזל-בלוט ליגט איר אָף די וואַנצעס,
 און זי, די פעטלעכע „וויינענדיקע שוועסטער“,
 דאָס שוואַרצע מאַזל פון די וויסטע היימען,
 וואו דאָלעס פירט די שפיגען זיינע אָף אַ שמריקל
 איבער זיפּצנדיקע הערצלעך פון שלאָפּנדיקע קינדער, —
 אַט-די פעטע, פאַלשע, פוילע זאָך,
 גרוישעט יונגע ביינדלעך פון אַ מייזעלע,
 באַלעקט זיך אַלע ווייל די פרומע וואַנצעס אירע,
 טרייסלט מיט איר לאַפּקע פונם אויער אַרויס די מויזן-קלאַלעס
 און וויינט, און וויינט.

אוי, ווער זאָל זאָגן? ווער זאָל רעדן?
 עפשער איז די „וויינענדיקע שוועסטער“ פון אַ וועלט, וואו
 אַלצדינג איז
 ביז צום וויינען שלעכט—
 מער נישט ווי אַ רעמען פון די אַלע וויסטע טאָוועס, וואָס
 וואַיעווען אין אונז
 (גלייך ווי מענטשנס האַרץ וואַלט זיין אַ זאָק מיט לעכעדיקע
 לעמפערטן),
 און וויינען קלוימערשט אין די שווערע נעכט,
 ווען שלאָפּנדיקער קאַפּ איז ווי אַ שיקערער מעשוגענער
 באַרדעל,
 דאָס האַרץ — אַ ליאַרע פאַר אַ בעטלערל מיט פליכעוואַמע
 אויגן,
 וואָס וויינט און ציילט די טרערעלעך, די גראַשעלעך
 און גענעצט-אויס און כריפעט-אויס אַ לידעניו צווינס

פון גרויסן קעניג, וואס פארלוירן האט די קרוין —
אוי, שענקט א נעדאוועטשקע!

3.

אין ווער זאל זאגן? ווער זאל רעדן?
פעדקע פאפארילעס לעבן אין שווערער ווי דער סענקיוואטער
קלאץ,
וואס ליגט ס'זעקסטע יאָר שוין באַס שוועל פון פעדקעס שטוב
אין דינט בלויז פאר אַ מיטל אַנצושארפן פעדקעס ביטערקייט,
אַף שוואַכערע. אַף ווייכערע. אַף נישט-אַזוינע-איינגעשפּאַרטע
קלעצער.
ס'איז וויסט אין ביטער—אַט די ביטערניש די וויסטע.
שילט אַרײַן אין ווינט אַרײַן—ברענגט דער ווינט דאָס שילטעניש
קריק
און שילט דעם שילטערס שילטענדיקע צונג.
נישטאַ קיין שאַלעם!
דאָס הענטל פון דער האַק אַפּילע הויזט נישט מיט דער האַק
אין אַפּטמאַל פליט די האַק דעם העקערס קאַפּ אַריבער
און דעמאַלט שמייכלט-אויף דער קלאַץ מיטן טיף-צעקאַרבטן
פאַנים זיינעם,
און טראַכט. נאָר ווער קען זאָגן וואָס די קלעצער טראַכטן,—
ווען זיי טראַכטן?
דאָס עפּלכוימל אין פעדקעס שטיקל סאָד
טראַגט זויערקייט אין די וואַרצלען, נעמט-נישט-אויף די זיסע
זון און טוי.
— יעזוס גאָט געקרייזיקטער! ווי ברענט אין נאָז דער הונגער
נאָך אַ שטיקל קנעבעלע אַנצורייבן אַף אַ האַרטער שישקע!
זאל זיבן מאַל פאַרשאַלטן זיין דאָס פיצל ערד,
וואו שטאַט עפעס קנאַבלידקס, געשמאַקס, וואַקסן בלימלעך גאָר
און אַנדערע נישט-נוציקע מין שמאַכטעס, וואָס צירן-אויס אַן
אויסגעמוטשעט שטיקל פעלד.
פאַרוואָר! פעדקע פאַפּארילעס לעבן אין קנופיק, שווער און
האַרט,
אַ רירעוודיקע נויט פילט-אַן זיין לעבן-שטרויזאַק
ווי פליי פאַרהונגערטע, וואָס שפּרינגען-אום אין בוזים.
דאָס סטענדל און די הויזן דעקן צו אַן אויסגעטרינקט לייב.
די קרייקע בינדט אַרום אַ וויינענדיקן בויך.

און אף די לענדן זיינע (ווי דעם מענטשנס ווייב
פון די ריפן זיינע אויסגעשניטן) טראגט ער אום זיין האק.
פעדקע פאפורילע לעקט זיך אפט ס'בלוט פון די צעקלאפטע
פינגער זיינע,

ער זויגט זיין צאצאר און שפייזט זיין וואונד אף ווייטיק.
— זשידי נייעכריסטי!

— האבן ציבעלעס און ווייסע ברויט און גענו וואס גוגערן גאר
גאיוועדיק.

פון אלדאס גוטס — א פייער זיי אין פאנים!
(אפילו בעים זיי גייען אין שול אריין זיך מאדליען
טראגן זיי מיט זיך אזוינע ברייטע סאמעטענע בייטלען
מיט בראמפן און מיט קיבעלעך מיסטאמע.)
פעדקע פאפורילע האט קיין קי נישט,
מעלקט ער שווער די אייטערס פון דער ערד.
נישט-פארגינענדיקע, נישט-געבנדיקע אייטערס זענען דאס,
לאזן זיך נישט מעלקן און נישט ציען.
שווערע, הארטע ציצן, אייגעשרומפן, איינגעצאקשנט,
גיבן זיי שוין סאפקאלסאף מ'טראפן בלאע מילך —
צעשפרייט עס זיך היבש-ווייטלעך פון ליפן די צעעפנטע,
פארהונגערטע.

אך, באזשי מאי, באזשי מילאסערדני!
פעדקע פאפורילעס מויעך מיהט זיך אַנצוצינדן עפעס-וואס אַ
פינצמערלעכס.

און ס'איז, אשמייער, ווי מוראשקעס וואלטן שלעפן טויטע
פליגן.

ווי א ריזיקע מאשין אף קנאקן ניסלעך—
איז דער גרויסער, בלאנדער פויערן-קאפ.

וועגט ער אף זיין סייכל-וואגשאל ס'ברעקל היינט און דאס פיצל
נעכטן,

צוימערט-אויף דאס וואגשאל-צינגל, פאלט אף רעכטס, אף לינקס.
ער, וואלטן מענטשן כאטש א העלפט אזוי פיל קויעך פאר-
שווענדט אף זאמלען ברויט,

ווי זאמלען גינגאלד, מירמלשטיין און פויגל-מילך,
וואלט דעם מענטשנס האנט אזוי געגארט צום מעלערל
פון טיש,

ווי זי שמרעקט זיך צו דעם מעלערל פון הימל,

וואלטן מענטשן אימערטום געוועזן זאמ. געהאט א דאך, א שוך, א קלייד.

און פריד און גליק אין זאמקייט וואלט פון הערשן אף דער וועלט.

פעדקע מעלקט די ציצן פון דער ערד—גראכט און גראכלט,

ווי א הון אין ביסל מיסט ארום זיין כאזער-שטאל,

וואו צוויי כאזירימלעך ראיען זיך און רייסן זיך און רייבן זיך

די פעלן איינס אן ס'אנדערע, און קרעכצן שמענדיק

(עפעס גאר ווי יונגע און פארליכטע מענטשן!)

די פעדקיכע ווערט אויסגעריסן נעבעך. ווייקט זומער-צייט

קאנאפליעס אין דעם טייך. זי פלאנצט און שפינט—

גראכט מיט הוילע הענט קימאט, אקערט מיט דער נאז די ערד.

אבער וואס גייט-אויף? מייזנמיסט און שפינענקויט.

רייסט מען דער קארטאפּלס בלאַע הויט—בלאַע שאַלעכין,

פארגינט מען זיך אפּילע נישט דאָס ביסל בולבעס, נאָר דער

שאַלעכין-לעב צוליב—

מישט מען אויס מיט קלייען, גיט מען די כאזירימלעך צו עסן—

עסן די כאזירימלעך געשמאק. און קריגן זיך פון ליבשאפט.

איז אַלצדינג גוט און וואויל אזוי,

און ווארימלעך און גוט-באַקוועם.

(א לעבן אף דעם יונגן כאזערס קוויטש—ס'איז זיסער ווי דעם

גאַלעכס דאַרשענען, ...)

שענער ווי די טויבן וואָס צעפליען זיך פון גלאַקן-לאַך, ווען

דאָס גלאַקן-האַרץ הויבט זיך אָן צו וואַרפן).

נאָר אוי, נישטאָ גענוג קיין מיסט צו מיסטיקן

דאָס אויסגעמאַרעט, אויסגעדאַרעט,

אויסגעהאַרוועט שטיקל ערד,

וואָס זיידעס-זיידעס האָבן עס צום טויט פאַרמוטשעט,

ווייל עס מער נישט פרוכפערן און אַכפערן—

קיין קויכעס מער נישטאָ מזאָנע זיין מיט רעגן און מיט זון.

סי ציט דאָס שטיקל ערד צום שלאַפן,

שלאַפן, שלאַפן.

זאַלן דערנער, קראַפּיווע און ווילדגראַז טאַנצן אַפן קאַפּ!

(ווילדע כעוורע דאַרפן נישט דער מאַמעס פאַרטוך,

עסן וואָס סי מאַכט זיך, ווען סי מאַכט זיך, פיל

סי מאַכט זיך!)

גייט עס אויס צו פעדקעס קינדערס קעפ. ווערן נעכעך אלע
אָנגעדראָלן ווי די בערג.

גייען-אום מיט הויכע בייכער ווי שוואַנגערדיקע שרעמעלעך,
וואָס דארפן באלד געלעגן ווערן און האָבן אַ פאַרזעעניש אזוינס,
וואָס רופט זיך „פּוטיאַמבאַסס“,

און גריזשעט ליים פון קאלמע ווענט אַראָפּ,
און טרינקט דאָס זשאַכע-וואַסער אויסן זומפּ, פון זשמעניעלע
אַרויס.

ווערט אויך שמאַרק פאַרביטערט דאָס געמיט פון פעדקעס
ווייב,

די שיינע, הייסע קאַסיאַ,

די האַלז-און-נאַקנדיקע,—

דיך-און-לענדנדיקע,—

מכאַיעדיקע, פרישע, ברוינע קאַסיאַ (צום קושן און צום בייסן
און צום שלאָפן).

מאַנט זי : ברויט, גיב ברויט, נו ברויט, אוי ברויט.

ברויט פאַר קינדערלעך געשוואַלענע—

אַפּלעשן הויכע בייכער, וואו סי ברענט דאָס פייער פונם
טויט,

דאָס פייער פונם טויט.

שטייט פעדקע אין געהאַקטע וואונדן. רעכטע האַנט אין

קרייקע פון זיין סטאַן,

און מיט לינקער קראַצט ער זיך דעם דעכלדיקן קאַפּ

געליימט-פאַרשעמט :

און זאָגט : יעי-באַגו, נישטאַ !

אַ קרישעלע נישטאַ.

געזוכט אַ גאַנצן טאַג אין מיסט, אין מאַרק. גאַרנישט נישט
געפונען.

זאָלן מיך די ווערים פרעסן—קומט אויס סיידן עסן ווערים.

יעי-באַגו !

שטייט ס'אַלמע באַרנביימל באַ דער טיר און ציטערט מיט די

הוילע צווייגלעך,

(קיינמאַל נאָך אזא מין צאַר נישט צוגעזען !)

טראַכט עס : ער, ווען איך זאָל האָבן צייטיק כאַמיש די באַרלעך

פאַר די קינדער.

קוקט עס אָפּ די הוילע שפיצלעך פון די צווייגן,

ווי אַ מיידעלע אַ יונגס קוקט פאַרשנדיק אָפּ אירע נישלען.

-- נישטא נאך.
 ט'ונגע כאזערל ס'וואוילע—אין שטוב צו גאסט—פארדרייט
 ס'עקעלע גאר כיינעוודיק
 און לאזט צו וויסן טוען אף כאזער-שפראך, אז ס'איז גרייט
 צו מאכן מ ע ר מיסט — מי דארף נאך מערער עסן.
 פעדקע רופט ס'כאזערל צו זיך, גיט ביגנייווע אים א גלעט
 אין קעפל,
 פארזשמורעט זיינע פליכעוואטע אויגן און זעט כאלזימעס,
 שווארצלעכע, גערויכערטע, געברוינלעכטע,
 מיט שטיקלעך ווייסע, פעטע פלעקן—ווי כאנדלען איז א האַניק-
 לעקעך.

4.

פעדקע פאפורילעס אויג איז אַנגעמאַלקן פול מיט גאסקייט,
 גיט ער זיך א שמיר צישן נאז-און-שטערן
 און טוט א שאַרפן, לענגאכדיקן שפיי,
 און קנאקט זיך אויס פאמעלעכן די פינגער, ציילט זיי איבער
 צו זען אומישנע, צי ער קאן נאך ציילן
 און צי עס דינט דער שווערער קאפ—צו העכערע אינאָנים.
 נו, דאנקן גאט, צען, איז וואָס? איז, הייסט דאָס, ריכטיק.
 זאל יעזוס-כריסט געלויבט זיין כאַטש דאָפאַר.
 די פעדקיכע גייט-אום אַרום דער ריבע. רויכערט זיך אין רויך
 דאָס רויט-פאַרוויינטע פאַנים.
 קאָכט דעם שיינ פון אויגן אין אַ ביסל וואַרים וואַסער מיט
 צוויי-דריי גרייפלעך עלנדע,
 וואָס שווימען-אום, ווי האַפנונגען פון איינעם, וואָס שווימט אין
 מיטן יאָם.
 לאַזט זי שטיל אַריין אַ טרער אין טעפל. די קינדער נעבעך
 קראַצן זיך די ווייסע קעפלעך, לעקן עס מיט לעפקע האַלב-
 געכאַקן ברויט,
 און קוקן צו דער לייטער פאַרן כוידעם—
 ווי עפעס אַט די לייטער וואַלט זיי קענען ראַטעווען,
 וואַלט זיי קענען פירן גלייך צום הימל, וואו
 לעוואַנע-כיילעוו טריפט בשעפע, און יעדער וואָס האַט נאָר
 אַ צונג
 קען לעקן.

אין דעם קליינעם צאנקענדיקן, זידנדיקן, ביזן פייער,
 וואָס ס׳וויינט און זידט און קלאַגט זיך אָפּ זיין מאַזל—
 גראַכט די פעדקיכע אַרײַן די אויגן אירע, וואָס זײ ברענגען
 אַקוראַט ווי אַט דאָס בײַזע פייער און זײ שילטן, און זײ צאַנקען,
 (אַ פייער נערט אַ פייער. אַ פייער פרעסט אַ פייער!)
 אין דרויסן איז זיך ווינטער-לעב. ס׳סוויסטשעט
 ווילד דער ווינט דער ווילדער. און ווילדער
 ווי דער ווילדער ווינט, ווילדעווען די ווייסע
 כוזפעדיקע, פוכעדיקע פליגן, שנייען-שמעטערלינגען
 טאַנצן ווילד אין ווינט און וויכער, וואַיעווען סאַקאַנעס.
 בעלמען זיך די הימלען, בעלמען זיך די שויבן אין די קליינע
 פויערים-שטיבלאַך.
 ווערט ווער ווייס ווי ווייס די וועלט! אויסגעפערלט—מומער-
 פערל.

האַלכ-פאַרווישט די וועלט די בימערע.
 אויסגעאַמטעווט — נאַר צו קלינגען אין די קלויסטערגלעקער,
 נאַר צו גיין האַקאַפּעס אַרום אַ לאַכן ערד. מיט כאַלעס אין די
 הענט.

די בערג וואָס האַלטן פעדקעס דערפּל אָפּ די פּיס—זענען פאַרכ-
 מיך-איינגעהוּיקערט
 פון דער פרומלעך-ווייסער לאַסט.
 איינגעשלאָפּן איז דער ווינט—
 אויסגעטרונקען פון דעם פּראַסטן-דאַרשט.
 רויכלעך גייען זיך צום הימל—אים דערציילן, אַז
 ווער ס׳זייעט פונקען, דער טוט שניידן פייער.
 ס׳איז נאַענט פון ניטול-נאַכט און רן.
 פון יענער טויטער רן, וואָס רוט אָפּ אַלעמען,
 וואָס גלויבן—הויערט-אום אָפּ פינקלדיקן, בליצנדיקן שניי.
 אַ בלאַלעכקייט פון נאַר די הימלען בלאַלעכט-אַפּ דאָס דאַרף,
 ווינט עס איין,
 זינגט עס איין.

צימערט-אויף אַ שאַטן פון אַ קלויסטערגלאַנקלאַנג,
 רעדט זיך דורך מיט זיך אַליין
 און וויינט זיך איין.
 און אומעטום איז רן—
 בלאַע, בלאַע רן.

צימערדיק-געטרייע מאמע-הענט צעשפרייטן זיך און נעמען אַט
 דאָס גאַנצע קליינע שטילע דאַרף אַרום—פון אומעמום :
 שלאָפן קינדער. אי-לו-לו, לו-לו-לו.
 קינדער שלאָפן : לו-לו-לו !
 (נאַר צו שלאָפן, נאַר צו רוען, באַ אַ מעפל-פייער,
 אַ מעפל ליבע, אַ מעפל עיסן—אוי, עיסן!).

5.

פעדקע גייט אַרויס אין גאַס, גיט אים בייז אַ זעץ דער פראַסט
 אין מאַרדע,
 וויל מיט זיינע שאַרפע ציין פעדקעס טוכלעם פעלץ צעבייסן.
 שטאַרקט ער זיינע טריט. גייט צום כאַזער-שטאַל אַוועק.
 פאַרשטופט
 די שפאַרעס מיט אַנימזשעס און וויכעטשעס.
 דערנאָך גיט ער דעם אינגסטן כאַזערל אַ גלעט באַם הינטערטייל
 און גיט אַ שטאַרקן זיפן. אַ שטאַרקן צי מיט נאַז און ליפ
 (דערשמעקט, אַפאַנים, שוין דעם קאַלכאַס, וואָס דאָס כאַזערל
 וועט זיין
 אין צווייטן גילגל און איז באַטריבט דאַפּון, וואָס ער קען זיך נישט
 פאַרגינען אַט-דעם אוינעגיאַנמען,
 פון דערלאַנגען אַ לעבעדיקן כאַזערל אַ זעץ אין קאַפּ און עס דער-
 האַרנענען).
 דערנאָך איז ער אַוועק אין שטוב. די האַק גענומען,
 געפריפט די שאַרף אירע אָף יענעם סוקאַוועמן קלאַץ,
 וואָס ליגט דאָס זעקסטע יאָר שוין באַם שוועל פון פעדקעס שטוב,
 אַ טראַכט געטאַן פון כאַזערל, פון כלום, פון קאַלכאַס —
 זאַלציק, האַרבלעך-אַנגעקנאַבלט און מיט פעטס. אַ קוק געטוען
 צום הימל,
 אַ טראַכט געטוען פון אַרימקייט און הונגער,
 אַ טראַכט געטוען פון ווייב, און קינדערלעך געשוואַלענע,
 געדראַלענע.
 אויסגעווישט אַ טרערל — מיטן הימל,
 אַפגעציילעמט זיך : וואַ אימיאַ איצאַ, אי סינאַ, אי סווינעמענאַ
 דוכאַ אַמען,
 אַנגענאַרטלט זיך די האַק און איז אַוועק.

6.

לייבמאָרדכע גייט שוין קריק פון דאָרף אַהיים,
 צו ווייב און קינד,
 שלעפט אָף זיך אַ קאָרב מיט הינערדיקס און אייערדיקס
 און בינמלעך פלאַקס און וואַס-נישט-איז—
 (די הינער זענען איינגעוויקלט אין רעשמל פון דער עלטער-
 באַבעס קאָלדרע,—
 וואַס האָט אויסגעוואַרימט פינף דוירעס שיינע אידן, יעריי-
 שאַמאַאים).
 אַבי נאָר ברויט צו ברענגן פאַר דעם הויזגעזינט (אַז וויי און
 ווינט),
 פלאַגט מען זיך אין וועג, וואַגלט מען אין וועג, ברומט מען זיך
 אין וועג :
 — שומר מה מלילה.
 ווי גראַ דאָס לעבן איז, פון שאַמנס אויסגעוועכט.
 ווי שאַמנס איז מען דאָך, צו שאַמנס צוגעהעפט,
 און וואַס איז וועלט ? פאַר וואַס ? צו וואַס ? צו ווען ?
 דער מאַכלעס פון דעם טאַמזיס פון דעם טאָך ?
 אוי, שווער !
 אוי-וויי-איז-מיר, די לאַסט איז שווער.
 (דער גאַלעס איז אַ לייסטענבראָך אָף אונזער גוף)
 און שווער איז אויך דאָס שוואַכע שטיקל גוף אַליין דאָס ניש-
 טיקע, מישמינס געזאַגט.
 אוי-וויי-איז-מיר :
 — שומר מה מלילה ?
 — שומר מה מליל ?

7.

לייבמאָרדכע ברומט זיך צו אַ ניגנדל אָן אַלטס. ציט פאַר אים
 ס'לעבן זיינס פאַרביי. נעכט און מעג אין בענקעניש און ווייב
 און ברויט און קינד,
 שטייען-אויף די כאַסן-טעג, גמאַרע-טעג און פילפל-טעג.
 געקרייזלט ווי אַ רויך אין לופטן.
 און וואַכן באַ דעם שווער אָף קעסט—אוי, סאַמעטענע,
 נאַכעסדיקע,
 מיט טשאַלענטס און מיט זמירעס און מיט בולבע-קעזלעך.

כאַטש נעם און וויין—נאַר וויינען?—ווער וועט וויינען?—
ווער?

די טרער קען נאך צופריירן צום אויג און בלייבן דאַרטן...
און איצטער—שניי. ווי גוט דאָס איז וואָס „גאַט“
איז גוט, און ווי ער טוט איז גוט: גערעכטער גאַט!
די נאַכט איז שווער, דער פּראָסט טרינקט-אויס דעם אַטעם
פונם האַלז,

די באַרד הענגט ווי אַ פּרעמד שטיק שניי אָף באַק און ליפּ,
ס'איז שווער, אוי, גאַט, אוי, שווער!
זאָל מען כאַטש דערלעבן זיך דערשלאָגן ביז אַהיים בעשאַלעם—
וועט מען דעמאָלט ערשט אָפּגעבן דעם רעכטן דאַנק און לויב-
געזאַנג צו גאַט.

טילים וועט זיך גיסן פון די ליפן מירצעשעס ווי וויין—
פון פעסער מיט געפלאַצטע רייפן, ס'וועט פאַרשמעקן
בלוינדער אַלע זיבן הימלען. סי וועט זיך טוען אַ ביסל, ריבוינע-
שעלאוילעם!

8.

אוי, זענען מיד די פיס, דער קאַפּ איז שווער אַזוי.
(פול אַנגעטראַכט מיט ליבשאַפט און מיר צאָאר)
און קינדער וויינען: ע-ס-ן!
אוי, שעפעלעך.

אוי, ווייסע, ריינע, קלאַרע שעפעלעך—אוי, גאַט,
ווי דיין גנאָד איז גרויס!
און איצטער איז אַ טאַג אַוועק—אָף זוכן ברויט,
אוי, גאַט אין הימל!

מיין אינגעווייד טוט ברומען דיר אַ לויב.
ווי וואויל סי טוען מיינע לעפּצן שטומען.
ביזט אַנגעברייט מיט שטאַרקייט, גרויסער גאַט,
און דיין ראַכמאַנעס איז צו אַלע ווידמונגען פון דר'ערד,
אַפּילע צו דעם מינדסטן ווערימל —

פעדקעס האַק. אַ קרומער בליין. אַן אָפּגעהאַקטער טויט-
געשריי.

און רויטער שניי.
אוי, רויטער שניי.
און איבער דעם געהאַרגעטן—אויסגעצויגן אין דער ברייט,

דער האַרגער, כוילענויפלדיק.
 אַ ציילעם פון צוויי גופים—פאַרבלוטיקט און מעשוּגע.
 אין אַט דער ציילעם וויינט,
 און אַט דער ציילעם ברומט :
 אוי, שמע ישראל...
 אַ, יעזום — — —
 ע—כ—א—ד—!

יאר 1923.

— אידאָ ש.

אַ טאַסט.

ווי צוויי גלעזער קלינגען זיך אַן
 אין אַ טאַסט און צעברעכן זיך.
 אזוי האַבן מיר זיך צוגיפגעקלונגען
 אים צעבראַכן צו ווערן.

סימפאניע אין שטיינגרוי

1.

אז איכ'ל שטארבן וועט וואקסן אף מיר
גראָז. דערווייל וואקסן אף מיר לידער.
פיררעס ווין-געפארבט און רויט און שאַרלעך,
איך גיב אַ טרעסל מיטן האַרץ פאלן אף דער ערד
די לעצטע מאַט-געפלעקטע טערפּקע באַרלעך.

עס שטארבט ס'בלעטל אַפן בוים סאָף זומער
מיט שטייפן, טרייסטענדיקן פראַסט פאַרווייטיקט.
אויגן טראַפנס וואַרימע ביטערע ראַסעס
האַבן אין דעם קאַלטן וואַלד די פרוכט געצייטיקט.

עס צאַנגט דאָס בלאַט אין פיררעס פאלן צו דער ערד
דער וואַלד אַליין בלייבט שטאַרק און פעסט און קרעפטיק,
אַט באַלד ס'וועלן מיט אַ נייעם בליען
די וואַרצל-פראַלעטאַרן ווידער זיין באַשעפטיקט.

אַ, נעמט די פרוכטן! פאַרוכט די טערפּקע פּערזן;
דער שמורעס-ווינט וועט באַלד מיך אויסטון נאַקעט,
עס פלאַמט די ווינטערוון מיט לעצטן כעסעד
דאַרטן וואו מיין האַנט האָט טיף געאַקערט.

אַ, נעם די פרוכט זיס און קיל און גוט צום גומען
כאַטש געבליט אף צווייגלעך פול מיט פייער.
ס'איז די לעצטע שאַ פון געבן און פון נעמען,
וועלט און ערד גיב איך מיינס צו שטייער.

2

אַנגעלענט אין ביקסן-רימן און מיד פון גאַנג
זינגט דער באַלשעוויק-פאַעט אַזאַ געזאַנג:
אז איכ'ל האַלטן באַס שטאַרבן, קען זיין, אז איכ'ל געבן אַ טראַכט

אז דער טאָג איז טאָקע שייך, נאָר ווייך איז דאָך די נאָכט.
און אז דריי טריט נאָך מיר וועלן אַרבעטער צעברעכן סוינעס
שווערדן,
מ'וועט נישט זייען מער קיין בלוט. און עס וועט נישט אויפגיין
מער קיין טרערן.

אז איכ'ל האַלטן ביים שטאַרבן וועל איך נישט שרייבן קיין
צעוואַע,

און אַ מאַציווע דאַרף איך אויך אַפּ אַ קאַפּאַרע,
איך וועל זיך בלויז צו מיינע ליבע כאַווייריס באַגעבן
און זאָגן איך שטאַרב נאָר איר בלייבט לעבן!

מיט מיין טויט וועלן אַרויסגיין פון ענגער טפיסע
זעקס זיבן קראַנקהייטן געוויסע,
וואָס זענען צוגעבונדן צו מיר שוין וויפיל יאָרן,
און זענען שוין מיט מיר אינגינעם גרוי און אַלט געוואָרן.

אז איכ'ל האַלטן ביים שטאַרבן וועל איך קוקן ווי לופטשיפן
פליען.

און טראַכטן: מיין לעבן איז בימער געווען ווי פאַלין,
נאָר דער טויט איז אַוואַדע אויך נישט זיסער. און עפּשער יאָ?
מיקען נישט וויסן וואָס ס'טוט זיך דאַרט וואו מ'איז נישטאַ.

איך קען שרייבער וואָס האַפן צו שטאַרבן אונטער פאַנען און
טרומיטן,
מיך ווידער אַרט נישט אז צום בייסוילעם וועט מיך קיינער נישט
באַלייטן.
איך האָב אין מיינע טעג געזען גענוג נויט, געהערט גענוג טרערן,
צו וויסן אז מער איז דערווייל נישטאַ וואָס צו זען און צו הערן.

3

אז איכ'ל האַלטן באַם שטאַרבן, ווען און וואָס ס'איז
באַשערט מיר.

וועל איך נישט דיקמירעווען קיין לעצטע ווערטער.
איך וועל נישט מאַכן קיין שום אַנשמעל אַפּ עפעקט.
ווי אַ קינדערישע שריפט אַפּ טאַבליצע וויל איך ווערן אַפּגעמעקט.

אז איכיל האלטן באם שטארבן, וויל איך לאָזן אַ גרויסע יערושע :
אַ וועלט מיט עפל, מילעכקי און וואַסערן פרישע.
איך וועל איבערלאָזן שטאַלפאַבריקן, די ערד, די לעוואַנע,
דאָס וועט זיין מיינע כאַוויירס אַ גוטע מאַטאַנע.

אז איכיל האלטן ביים שטארבן, וועל איך נישט צונויפרופן די
שכיינים ;

זיי זאלן זיצן ביי מיין בעט און וויינען.
ווי אַ שפענדל שווימט אליין וואוהיין די פאליע וויל
אזוי וועל איך צושווימען צום ברעג רואיק און שטיל.

איך וועל נישט זיין נערוועז, נישט בעטן אַף נאָך אַ מינוט,
נאָר טראַכטן זיך : אזוי בידעראַף זיין. אזוי איז גוט.
איך וועל זיך אליין זייער אַ קלוגן מאַשל געבן :
אַמאַל איז געווען איינער האַט ער באַצאַלט מיטן לעבן פאַרן
לעבן.

4

אז איכיל האלטן ביים שטארבן, וועל איך שטארבן ווי אַ
באַלשעוויק,

אין האַרץ אַ וואַזאַנע, אין קעשענע — אַ שטריק.
איך וועל שטארבן אַ סאָך אַ סאָך שטילער ווי איך האָב געלעבט
ווייל צו מיינע הענט האָבן זיך גרויסע אומגליקן געקלעפּט.

אוי, קענען קען איך גוט די ענגשאַפּט פונעם מענטשנס שטרעבן,
צו וויסן ווי געשמאַק ס'איז דער קילער טויט נאָך הייסן לעבן.
ס'איז ווי נאָך אַ טאַג אַ לאַנגן מיט ווייטיקן גרויסע
זאַל קומען אַ נאַכט און דיר דערציילן אַ מאַינסע.

און איר זאָלט אַנטשלאַפּן-ווערן מיט צוויי קאפּעדיקע ברעמען...
אַט אזוי פלעג איך שטענדיק דעם טויט צו באַנעמען.

עס וויינט דאָך קיינער נישט אַז ס'י שטאַרבט אַ פעטרישקע,
אַ רוז,

און צי זיפּצט דער זאַמחוייגער אַז נ אַ ד אַ זערנע זאַמד
רינט אויס ?

5

אז איכ'ל האבן געשטארבן וועלן די טעג קומען אן מיר,
זיי וועלן קומען אין דער צייט פונקט ווי פריער.
און אז ערגעץ אף נארציעווער לאנעס וועט בליען מאן,
און אז אף נארציעווער ראט-הויז וועט פלאמען די רויטע פאן —

וועט פלאמען און בליען אן מיר אויך! עם וואלט געווען גוט
פונדעסן ווען איך קען געבן אף דעם אלעמען כאטש נאך איין קוק.
מי וואלט געווען גוט, ווען טויטע זאלן קענען קומען
אף זיין אייגענעם קיווער און א שמעק טאן די בלומען.

נאר אזוי ווי דאס איז נישט מעגלעך, מו לאז זיין אזוי.
ערגעץ אין דער וועלט וועט מיך מיסטאמע פארגעסן א בלאנדע
פריי.

און מיט מיין פאנים צו א זון-שווימיקער שויב געווענדט
פארשייד איך מיך אין לאז די וועלט אף אייערע הענט.

6

א זיבן קראנקהייטן שלאגן זיך אין מיר שטילערהייט,
פאר דעם וועמען עם זאל דער „קאוועד“ זיין באשייד
צו זיין דער ערשטער מוישע נאדירן צו טויטן... —
זיבן קארליקלעך בלאזן פעסט אף זיבן הארטע קנויטן.

זיבן קארליקלעך — אף אייגענעם הארץ דערצויגן,
שטייען מיט די שנעבעלעך און פיקן מיר די אויגן.
ווער פון זיי וועט געווינען דאס קען מען נישט זאגן
נאר אלע האבן זיך מיט מיר ערלעך געשלאגן!

ווארהאפטליך, איך בין אף טויט נישט נאך קיין גרויסער קענער.
נאר דאכטן דאכט זיך מיר אז דער טויט מאכט קיינעם נישט
שענער,

איך קלער מיר אז ס'איז דא מער גליק און מער גלאריע
אין א קאלטן טאג אין א ווארעם גלעזל ציקאריע —
איידער אין אלע טעמפלען וואס מי שמעלט נאך איינעם.
איידער אין אלע טרערן וואס אלמאנעס וויינען.

טויט און לעבן ? צעבראָכענער שטיין מיט שטויב פאַרווייעט
קען דורך טרויער און דורך טרערן נישט ווערן קריק
צונויפגעלייט.

צי וועט אין יאָס פוילן, אַדער אין מידכער-זאָמד טריקענען מיין
געביין ?

דאָס איז מיר נישט קיין כילעק, דאָס איז מיר אַלץ איינס.
נאָר ס'וואָלט זיין גוט נאָך דער רעוואָלוציע זאָל מען אין מיין
מעמאַריע
אָוועקשטעלן אין לאַנג-איילאָנד אַ נייע רויטע קרעמאַטאַריע.

(אין מעספּעט, מיין איך, דאָרט וואו כ'האַב מיין טאַטעמאַמע ליגן
און וואו די מאַציווע-שריפטן האָב איך אַליין אָנגעשריבן.
דאָרטן האָט גערעגנט אַזוי שטאַרק — ווען כ'בין ס'לעצטע מאָל
געווען,
און כ'האַב אָף מיין אויפשריפט „מאַמע“ געזען אַ נאַס פייגעלע
שטיין).

7

איך קען נישט שלאָפן, לייען איך און איך שרייב.
ווען דער שלאָף וואָלט קומען וואָלט געווען פיל בעסער.
וואָס האָט פון אייגענעם שאַרף דאָס בלאַנקע מעסער ?
צי איז דער בלוטגלאַנץ דעם קלינגלס צייטפאַרטרייב ?

איך קען נישט שלאָפן, די נאַכט איז גליווער-גומי,
צייט זיך לאַנג און גאַל און גאַרנישט היימלעך.
איך רעכן טויזנט מאָל צונויף אַ לערע סומע,
צייל טויזנט מאָל אָף קאהלע קעפּ די שמריימלעך.

„אים, צי גראַד“ ? כ'שפּיל מיט מיר אַליין און אויף-און-אַפּין.
פון אַ ווינקל וואַקסט אַרויס מיין שטאַט נאַראַיעוון.
איך שמעק דעם דופט פון לאַנגע לאַנעס האַפּן.
און פון הייסן בראַמפּן פּריש געבריייעט.

עס שפּראַצט אַרויס אַ הויך און דין געשטאַלט,
מיט אויגן אַזוי ווייך און וויציק.

איך גיי שפאצירן אין דעם ווינער וואלד
מיט מיין לעכטיק-שיינעם פעטער איציק.

און סורטשע שטייט מיט שערמל אין האנט,
אויסגעפוצט אין ווייסע נייע האנטשיך.
איך פאר מיט איר ארום פון לאנד צו לאנד
און אומעטום איז לאכנדיק די לאנדשאפט.

איך קען נישט שלאפן, כאטש איך בין מיד אזוי,
די קאמפן ברענען, עס סוויפטשן קוילנווארפער.
אף אויגן ליגט בא מיר אזא מין טוי,
וואס איז פון ברעמפן ביטערער און שארפער.

ס'איז שלאף דער גוף, ס'אויג ווייסט כלויז פון שווייגן,
אין הארץ די פאנען נאר הענגען הויך און פלאטערן.
אח, כאטש דעם לעצטן טאג אף באריקאדעס פאטערן,
אח, כאטש אין לעצטער נאכט דעם קאפ נישט ניגן.

דער טאג וועט זיין און איך וועל זיין נישט הי,
דאך פול וועט זיין די וועלט מיט אייבוקייטן;
זאל מיר באשערט זיין פאר מיין הארטער מי,
צו זען כאטש ס'געהאפטע לאנד פון ווייטן.

8

וואס נאך מיר וועט זיין ווייס איך נישט.
וואס פאר מיר איז געווען איז נישט קלאר.
איבער אפגרונטן אזוינע כוושעכדיקע
גייסטו דורך די זעכציק-זיבעציק יאר.

ס'איז די טעווע: בריקן מוזטו גרונטפעסטן,
שוואכע שמאלבעס לייגסטו איין און בויעסט פריש.
כאטש וואס פאר דיר איז געווען עס איז נישט קלאר,
און וואס נאך דיר וועט זיין — דאס ווייסטו נישט.

כאטש קנויט איז קורץ און לעבן איז לאנג,
איז קנויטן-קאפ מעכויעוו זיך צו פרייען —

ווען איבער אים די שערל קלינגלעך קלינגען „קלאַף“,
און שניידן-איין דעם קורצן פלאם אָף צווייען.

9

אין גאליציע בין איך געבוירן,
אין מעספעט, לאַנג איילאנד, ליגן מיינע טאַטע-מאַמע,
און אליין בין איך נישט קיין היגער.

אין עסטרייך האָב איך געלערנט ליטעראַטור און בוכבינדעריי,
אין פראַנקרייך האָב איך מיינע געליבטע,
און אליין בין איך נישט קיין היגער.

אין דייטשלאַנד האָב געוואַנדערט און געהונגערט,
באַם נאַרדזשע האָב איך אָפן טויט געוואַרט,
און איך אליין בין נישט קיין היגער.

10

וועט קומען דער טאָג, זאָל די האַנט כאַטש נישט ציטערן,
ווי ס'ציטערט אַ האַרץ אין הינטישער פעל ;
און אז איך וועל פאַלן אין יענע געוויטערן,
וועט בלייבן פאַרלאַשן אַ שטערן אין פעלד.

איז וואָס אז נאָך מיר וועט קומען די אייביקייט ?
אַ בלעזל אין יאָם איז מיין לעבן געווען !
געקומען, געפינקלט אין רויטער מינוטקייט,
פאַרגאַנגען, פאַרגאַנגען און מער נישט געווען.

11

מיד בין איך. אוי, בין איך מיד.
 מיט געבראכענעם פליגל בא דרערד דרעפטשעט מיין ליד.
 דער זיג איז בלויז נאך צוויי טריט פון דאנען.
 און אין מיר איז בלויז אן איינציקער טריט פארדאנען.

צו פאלן אפן וועג א רעגע איידער זון גייט-אויף —
 איז אוואדע נישט קיין גומער סאף.
 ביטער איז צו פאלן אף גרעניץ פון געהאפטן לאנד.
 ווי ס'ביטער צו פאלן א דארשטיקער באם ברונענראנד...

ס'הארץ רופט. די פינגער ציען זיך אראפ, אראפ.
 עס פייניקט מידע אויגן שלוקערצדיקער לאמפ.
 מיין לאנדשטיבל איז קאלט, מיין אייוועלע פארלאשן.
 אין ווינקל שטייען צוויי בלאטיקע קאלאשן...

איך גיי ארויס, אריין. אין פעלד ארויס, אריין...
 א. וועלט, כ'בין איינינקער אליין!
 פלוסטערן שניי פאלן צישן ביימער דארע.
 צו מיין קליינעם שטיבל ציט א גרויסע כמארע.

כ'שמעל דעם קאלנער אויף, ווארעם מיך מיט מיר אליין,
 דאס שלוקערצדיקע לעמפל רופט קרוק אריין.
 מיין האפנונג רופט אריין מיט שמילן פינגערבויג.
 א מידער גיי איך נאך מיין גלויביק אויג...

ווי א דערשראָקענער פונק האָב איך מיך לאַנג געמוטשעט,
 ביז איך בין א פונק געוואָרן,
 און אז איך האָב ענדלעך ווי א פלאם א שלוקעכץ געטאָן, האָט
 מיך א ווינט אויסגעבלאָזן.
 נאָר דאָס איז דעפיטיזם — און א באַלשעוויק מאַר דאָפון נישט
 רעדן, געניצ, רעדן, געניצ,

סיידן אַמאָל — אַמאָל — נאָך דער רעוואָלוציע.
 איז ווילט זיך דיר, טאָ רעד אַריין מיין נאָמען אינם ווינט באַם
 יאָם-ווינקל

(אין ברייטאָן ביטש, וואו מיר פלעגן אָפט זיצן)
 און דערטרינג אים דאָרטן באַ די קאַלטע, גרויגרינע שטיינער,
 וואו איך פלעג רויכערן מיין ליולקע.

און טראַכט פון מיר ווי פון א שאַטן פון א צוקנדיקן פלאַם.
 און טראַכט פון מיר ווי פון א שטורעם-באַקצאָן,
 וואָס מ'רייסט פון גרענדיקעניאָן אַרויס,

און טראַכט פון מיר ווי פון א פויסט א מענטש די גרויס,
 וואָס גליעט און ציטערט איבערן קאַפּ פון א מענטשן-קוילער.
 און דערנאָך ליגט דיזעלבע פויסט (א מינוט די גרויס) אונטער
 א מידן קאַפּ,

וואָס האָט אַרום די מויל-ווינקלען א פאַרבֿרענטן קנייטש
 פון א שמייכל און א געשריי...

אין יובל פון זיג, אין פלאַטער פון פאַנען —
 וועט לעבן מיין קאַל, וועט לעבן מיין פאַנים.
 נישט אין קיין אותיות וועט לעבן מיין נאָמען,
 נאָר אין אויפבלי, אין אויפגי פון ערדישע וואָמען.

און אַש פון מיין שאַטן, אַש פון מיין אָרן
 וועט זינגען אין רויש פון ערצ-מאַטאָרן.

ביטערער וואַרצל

ביטערער, גרינביטערער וואַרצל פון דערעד, פעטער, גלאַנציקער, גרינביטערער ערדוואַרצל — קראַפּיווע-נאַדלען זענען אַף דיינע ניפלען די גיפטיקע, א, מאַמע ערד! וועמעס גרינוואַרצלדיקע ביטערע בריסט צערייסן אונז די ליפן. און גיפטיקן די צונג מיט האַניקזיסן סאַס...

א, ביטערער קוואַל, קליינער ביטערער קוואַל באַ די ביטערע וואַרצלען, אין וועלכן דער טויט שפּילט בלוטיק ווי אַן אויגטראַפּן פון אַ וואַסערוואַג, וואָס קען ס'גלייכגעוויכט נישט געפינען.

א, גרויע, ביטער-גרויע, געדולדפולע, שטילע, גרויע, ערד — באַ דיינע ביטערע וואַרצלען קאַפּן מיט פייער שטאַרבנדע גלאַווינעס... פאַררויכערטע פאַן קאַרטשעט זיך אין ווינט פון יעסורים, און פון ביטערן וואַרצל טריפט ביטערלעך בלוט — דאַס בלוט פונם צאָר פון וואַקסן...

א, ביטערער גרינביטערער וואַרצל פון דער ערד! באַ די שפיץ פון דיינע פאַנג-נעגל ליגן מיר אַלע מיט ליפן פאַרשמאַכט —

נאָך דער וואַרעמער ביטערקייט פון דיין זאַפט. באַ דיין גוזיקער קראַפּיווע ליגן מיר און זייגן צייטס ביטערן סאַס

פון דיינע קאַרטשעס אַרויס. (ווי איינער זויגט דעם שלאַנגענניפט אַרויס פון זיין קאַלעס פּוּם) אַקעגן דיינע וועלדער, א, גרינביטערער, מיליאָן-צווייגיקער ביטערער וואַרצל

ווערן מיר זיך מיט העקן...

און אז דו ווילסט אונז דערטרענקען אין ווילדע גראזן —
צינדן מיר דיך פון אלע זייטן און טאנצן דעם טאנץ
פון די ווילדע...

פעטע פאָווימינע-רעדער ליגן בא די גרינביטערע וואַרצלען,
פעטע שפינען דרייען זיך אין פעטע שפינוועבס-רעדער
ווי זונטיק-לייט אָפן „פּערס ווהיל“ אין קוני איילאנד...
טיף ביז אונטערן טיפסטן פעלז גראַטשען דיינע שמעכעדיקע
נעגל!

א, ביטערער, גרינביטערער ערדוואַרצל!
ווי אין לעבעדיקע אינגעווייד פון א שטומגעבוירן קינד
אַף אייביקייטס קניע פאַרלוירן,
ליג איך באַ דיינע צווייג-נעצן, א, ספינקס, פון ביטערן,
גרינביטערן וואַרצל,
רו איך אָפן קאַפּ פּונם פעלז, וועלכן דו נאַנסט אייביק פון
אונטן,

וואַרף איך מיין קוש צו דיר, א, אייביקייט גלאַנציקע,
ביטערגלאַנציקע אייביקייט פון ביטערן וואַרצל...
און איך אליין — ווי אַ פּייל — פּלי-נאַך מיין קוש.
און אַהן צו דעם אָפּקלאַנג פון מיר אליין,
דעם הענגגעבליבענעם קרעכץ פון מיר אליין,
נאַכדעם ווי איך בין אין די אָפּגרונטן צעשמעטערט...

ש ט י ל ק י י ט

כ'האב אפגעשלאסן אין זיך אלע מירן,
 אראפגעלאזט אלע שטארן,
 פארשטעקט און פארמאכט אלע קלאנגרינעס,
 אפגעשניטן אלע סטרונגעס
 אף וועלכע ביידע באוואוסטזיינס מיינע שפילן...
 איך האב אלע, אלע, אלע, אלע שפעלטעלעך פארזיגלט,
 אז נישט אויסהויכן זאל זיך קיין שום טאן-קאליר,
 קיין שום ריר, קיין שום שפיר
 פון עפעס לעבעדיקס, פולסירנדיקס...
 איך האב מיך פארמאכט אף טויזנט שלעסער,
 און אלע שליסלען אריינגעווארפן —
 מיט פארמאכטע אויגן אין דער טיפער, גליווערדיקער
 פינצטערניש אריין —

פון א נאכט
 וואס האט שפינוועכפולע הענט
 פון פארפרוירענע שוועבלפלאמען.
 איך האב אליין, אליין, אלץ ארויסגעטריבן פון זיך
 איך האב אליין, אליין, אלץ ארויסגעשראקן פון זיך.
 מיט די ווערטער: „דער טויט גייט“, קעדיי
 דינער, שרויפיקער און שפיציקער צו ווערן.
 קעדיי דינער און שפיציקער צו הערן,
 וואס אפן דנא פון צעקלויצעניש פון איך-וועזן
 זאגט זיך,
 שלאגט זיך אן אן די שליימיקע, געשלייפמע
 מיט וואלדהאר באוואקסענע ווענט פון מיין אור-נעפעש.
 קעדיי צו זען ווי עס פלימערן די ווייסגעפרוירענע,
 פרישע שטרויערלעך, אף מיינע כעשווענדיקע שלאכן,
 פארזיגלטע מיט פראסטטיקע זיגל-רינגען
 און באהויכט מיט קאצנוואנטשעלעך פון ערשטן שניין...
 איך האב מיינע מירן-פענצטער
 באשוויגן מיטן דעם ווארן שווייגן,

אים די הענגיקע פליישליפן דורכגעלעכערט מיט קופערנעם שלאם,

און אָנגעזאָגט צו די קאָפּנדיקע טראַפּנס ליפּנבלוט נישט אויסצוזאָגן גאַרנישט...

און אַז איך האָב מיך ביו צום דנאָ, פון זעלבסט-דערקענטעניש אויסגעלאָשן, —

אינגעטויכט, אינגעפעסטיקט, צונויפגעשרויפט צום לעצטן פיצל נעפעש-כאַי

וואָס איז מיין יאָדר,

האָב איך מיטאַמאָל דערפילט אַ זינגעוודיקע לעכטיקייט,

אַ קרישמאַלענע, גאַלדענע, ראָזבלויע פלוערעסענט לעכטיקייט אויפגיין אין מיינע פאַרמונקלונגן, הויט-האַרקעמערלעך,

דינער ווי ברייט און אַן אַ שיר ברייט, ברייט, ברייט...

ווי אַ טייך אַ גייענדיקער פון באַלויכטענעם גענאָד...

האָב איך דערהערט אַזאַ מין גערויש ווי פון פאַנען אינם ווינט — ניין

ווי פון שאַטנס פון פאַנען — ניין,

ווי דער דופט פון שאַטנס פון פאַנען.

האָב איך אַזוי אָנגעשפיצט די אינעווייניקסטע שפיר-פעדעס

פון מיין האַרץ-אויער דאָס אוראַלמע פול מיט וועלדער

און מיט מאַלפעס. און מיט האַריקע נים און מיט הייסע גרינ-בלייזלדיקע זומפן, וואו

עקדישן געניצן מיט צעלאַכערטע, הימלפרעסנדיקע אויגן.

האָב איך אָנגעשפיצט אַפּן האַלבראָד פון אַדערנפאַלנבוין

אַזאַ פּייל וואָס לויפט נאָך איר געזאַנג מיט אַ בליאַסק...

צו הערן דאָס קוים-קוים-קוים-צו-דערהערנדיקע:

דעם רויש פון שאַטנס אָף בערג פון פאַרפרוירענעם כאַלעם.

און אַז די ווילדע גאַנז האַט אָף דעם האַנס אַרט —

אַ גרילץ געטאָן מיט „גוט-מאַרגן“,

האָב איך מיך אויפגעוועקט און דערזען

דאָס מענטשנפאַלק ווי איין מענטש. ביידע פים געגלידערט אין שטאַלענע נולן.

צוגעקאוועט צו דער וועלט ווי צו אַן אייזנבאַלן

און צו אַ לאַכן ברויט ווי צו אַ קופע בראַנז...

מיט דער זון אַפּן האַלז ווי אַ פלאַמראָד וואָס ציינערט

פארביסן ארום האלזענאקן...
און ס'איז פארגעקומען אז איך האב געזען דאס מענטשנפאלק
ווי א גוואלדיקער ריזנריז

געפענטעט מיט ביידע פיס צו כרויט און וועלט.
און ס'איז פארגעקומען אז איך האב געזען
די טרערן פון דעם ריז געבונדענעם איבער הענט געקאוועטע
צו פיס געקאוועטע, געקאוועט צו כרויט און צו וועלט,
און די טרערן האבן זיך געקויקלט פארשטילטע ווי האגלשטיין
פון א בארג,

און די טרערן זענען גערונען שמיל איבער די
שפאנאמענע ארעמס אנגעשטויפט אין יעסורים גרויסע,
אומדערטרעגלעכע,

און די-א טרערן האבן געשלאגן ווי האגל, —
ווי האגל אף א פעלד פון אייערשאלעכצענעם שפיגלגלאז...
און ס'איז פארגעקומען, אז איך האב געזען ווי בא א-א-א
זשמעניע שפיגלגלאז-שערבלעך איז געשמאנען א פרוי אין
איידלשווארץ

און זיך געשפיגלט איר שקרויפלווע פאנים — די קונסט...
און עס איז פארגעקומען אז זי האט געפרואווט ארויסשמעלן
א שיקארנע שמייכלעך פון איבער די ציין

אף די ליפן ארויף, און פון די ליפן צו דער נאז
ביינערדיקע, סקעלעטענע, מיט אפגענאגמן פלייש, און צוויי
אויגן פארפולטע.

נאר דער שמייכל האט אוועקגעכאלעשט אף די דעגענערירמע
ציין:

(ווי א קעצל א פארמוטשעטס מיט שארפע קרילעס פאלט אראפ
פון א שלימיקער וואנט!)

און ס'איז פארגעקומען אז דעמאלט האט מיינ נעפעש
דערוואכט,

ארויסגענומען דאס געוואפנטע הארץ פון דער שייד, וואס איז
ליבע

געמאכט דערפון א רויטע גלאווינע
און עס אוועקגעווארפן צו די פיס פון מענטשנפאלק
געפענטעטס...

און א פלאם איז אויפגעגאנגען ביז צום הימל,
און דער פלאם האט געטראגן אין זיך רויך,

און דער רויד האט געטראגן אין זיך דאס אוועקגעווארפענע
הארץ,
וואס איז אויפגעגאנגען אפן קרעס פון א בארג,
ווי א וויינענדיקע,
בלומענדיקע,
פלאמענדיקע פאן...

דאָס האַרץ איז אַ פּאַנצער

אַז איך זיין אין דער קאַלירטער סעפטעמבערזון פון די קעמסקיל-
בערג

פאַלט אַראָפּ דער אייזפּאַנצער פון מיין האַרץ.
און דער פּאַנצער, וואָס אין זון, טוט זיך אָן אַף מיר.
ווי אַ העמד פון דינסטן, דינסטן גאַלד.

גאַלדפּאַנאַפּלדיקע רעגעס גליטשן זיך שטיל,
שטאַרבן, גייען אויס,
ווי קינדער-קלאָונען אין אַ צירק פון פּערלמוטער.
שפּרינגען פון די טרעפּ,
צעברעכן זיך די קעפּ,
די שאַרבנס,
און שטאַרבן.

דער טויט איז גוט צום וואַלד
ער דינט אים צו מיט שיינע פאַרבן, מיט וואוילע רייכעס,
אַ קופּע מיט כאַלוימעס אַנגעשאַרטע, זיס-פאַרדאַרטע,
עס פילט זיך פון דעם וואַלד דער שמעקעדיקער טויט . . .

אַז איך בין שוין טיף אין פּורעמדיקן טשאַד
פון קאַלירטע שמעלצענדיקע לעכט פון ביטערויסן אַסיענטאַג,
דערפיל איך פּלוצים — פּראַסט.
דערפיל איך ווי די זון ווערט נידעריק.
דערפיל איך ווי די קאַלטע שאַטנס לויפן אָן אַף מיר
פון טויזנט פעסטונג-לעכער.
דערפיל איך ס'לעשט זיך אויס די וועלט כּאַ מיר צוקאַפּנס,
דערזע איך דעמבע-בלעמער אַף דרערד
ווי טויטע הענט פון קעמפּנדיקע קינדער.
פאַלט אַראָפּ פון גוף דאָס גרינגע העמד,

וואס איז א פאנצערשפענצער
פול מיט זונענשפאנגלען.

און ווידער הער איך קייטן קלינגען פון דעם שווערן
אייזנפאנצער וואס טוט זיך אן אף מיר קאריק.
און ווידער איז מיין ברוסט אין קאלטן אייזן
און ווידער בין איך גרייט
מיט שווערד אין האנט דעם פיינט באגעגענען.

דער אלטער סופליאר זאגט

(119 קעסטל ארויס)

1

איך בין דער סופליאר, דער אינטערזאגער.
 איך בין דער לעץ, דער פראזע-אינטערטרעגער,
 וואס ליגט באהאלטן אין סופליאר-קעסטל דעם קאלטן.
 מיך זעט איר נישט, כאטש איר הערט מיך אפט.
 איך קאן דעם גאנצן בלאף
 פון אנהויב ביזן סוף.

איך קאן די אקטיארן (איינעם מער, איינעם מינדער),
 א טייל פון זיי האבן שוין עלטערע קינדער.
 דער קאמיקער, דער טראגיקער, דער פרימאדאן,
 אלע זיינען זיי פון דער „גאלדענער פאן“
 (ביפראט די „אלגעמלעכע פרימאדאנע“
 וואוהין זי גייט — גייט איר נאך די לעוואנע!)
 דא גלאנצן זיי אלע ווי נייע סאמאוווארן,
 פירן א קעניגלעך הויף, מיט הויפלייט און מיט הארן.
 אלע זיינען זיי קינסטלער פון גאמעס גנאדן,
 אלע האבן זיי געקענט פערזעמלעך — אברהם גאלדפאדן.
 דאך אינדערהיים זיינען זיי ארעם, קראנק און שמערבלעך,
 און אפט פעלט אויס די דרייסיק-פערציק קערבלעך
 (אף ברויט און דירע-געלט מיסטאמע,
 ווי אין ז. ליבנס א מעלאדראמע).
 איך זע די שפיל פון דאנעטא, פון קעסטל.
 איך קאן זייער גוט דוד קעסלער,
 איך קאן מארים שווארץ, איך קאן מאלי פיקאן —
 און די אלע אנדערע דארטן, וואס טוען די וועלט באגליקן.
 איך ווייס: מי נארט דא אפ.
 נאר אז מי נארט אפ איז גוט.
 שלעכט איז: אז מ'נארט אפ, אז מ'נארט אפ!
 אך, מיר דרייט זיך שוין דער קאפ
 פון מיינע ביטערע אפאריזמען.
 נאר ווי זאגט איר: אז מי מין — מיז מען!

איך קען דעם קיניג, ער „ליידעט“ פון מערידן
 (די קעניגין איז מיט אים זייער נישט צופרידן!).
 כ'קען דעם פרינץ. אין וואַכנדיקן לעבן הייסט ער „פישקע“.
 איך קען דעם נאָווי: ער האָט זייער ליב געפילטע קישקע!
 איך קען די סוברעסקע, וואָס שטיפט מיטן קעניגל,
 זי האָט שוין אַן אויסגעגעבן אייניקל!
 כ'קען די כאַריסטן — די שטומע באַקעס.
 מיט איינעם וואַרט: כ'קען דעם גאַנצן האַקעס-פאַקעס!
 איך קען די שפּיל, איך קען די מאַסקע.
 יעדער האַלט זיך גרויס, יעדער גיט אַ טראַסקע —
 מיט פּראַזע, דעקלאַמאַציע און פאַמפּ.
 נאָר איך איינער ליג דאָ ווי אַ גלאַמפּ.

אין ניסען

קען ברענען און ברען נישט.
 קען לויכטן און לויכט נישט.
 איך בין אַ טרוקן, עלנט קנייטל.
 אָפּ אַ פרעמדן קאַפּ בין איך אַ שייטל.

אַנדערש

איך קען די פּראַזע פון שעקספּיר, שמ"ר און לאַטיינער:
 זיי ליגן מיר שוין אַלע אין די ביינער!
 שוין דרייסיק יאָר ווי איך פאַטשקע מיך אין שמויב
 פון אַלטע קסאָוון, אַלטן ווערטער-דרויב.
 ווי פּאָסט זאָגט: „היר שטיי איך נון, איך אַרמער טהאַר!“
 איך שטיי דאָ איצט פאַר אייך — אַ פּאַלנער אַקטיאָר!
 ווי גאַרדין זאָגט: „גענוג געליגן אין אַ פרעמדער דירע.
 גענוג צו זיין אַ רויע-וועינע-נירע“.

פאַטעטיש

דרייסיק יאָר! אין יעדן יאָר 365 מעסלעסן.
 מיינע ליבע פּריינט, איר טאַרט דאָס נישט פאַרגעסן.
 30 יאָר, אַז מוין מויל רועט נישט, ווי אַ מילכל.
 30 יאָר, מיינע פּריינט, איז נישט קיין שפּילכל.
 אַבער איצטער שטיי איך אָפּ אַ נייער שוועל.
 ווי שעקספּיר זאָגט: „אַל דהאַט ענדס איז וועלל“.
 איצט בין איך אַ מענטש, מיט מענטשן גלייך.

איך בין א פובליקום גלייך מיט אייך :
 א כאשעוו כא דעם אוומער, כא דער קאסע.
 איך בין פאלק! איך בין מא—סע.
 זאגן אייך דעם עמעס? איך בין דארשטיק, הונגעריק נאך ערע,
 פאר די אלע יארן, די פינצטערע, די שווערע.
 כ'בעט אייך, האט איר שוין איינמאל באצאלט די בלוטיקע
 פאר סענטן,
 טא צאלט מיר אויך מיט צוויי-דריי אפלאדיסמענטן.

מיט געבעט

מיינע הערן! וואס קאן אייך שאמטן? וואס קאן אייך ארן?

מיט צעשפרייטע הענט

ברידער, איך בין גרייט זיך צו לאזן נארן!

זי, הא? עפשער פאסט דאס נישט פאר קיין העלדן-ראל?
 עפשער זאל איך גאר פארענדערן מיין קאל?
 און זאגן אף א טאן א באסאוון, א פרומען:
 „דערלאנגט מיר אויך א בעזימל מיט בלומען!“
 זי עפשער גאר זיך שמעלן, אזוי ווי ענקער
 ליבלינג, באריס טאמאשעף, דער דענקער,

שמעלט זיך אין א פאזע פון א „דענקער“

און רעדן צו די הימלען, צו די שטערן,
 מיט הארץ און מיט געשאמע און מיט טרערן...
 א ווארף טאן מיט די האר און מיטן זעבל
 אזוי ווי אונזער העלדישער מאקס געביל,
 ווען ער רעדט אמאל
 צו זיין אייגן פאלק איסראעל?

פלאקערט-אויף

א מענטש ווי איך! מיט מיינ טאלאנט! און
 מיין געוויקס!
 איך טרעסע דאך ארויס פון ארבל מיכל איקס און מוישע מיקס
 און לודוויג דריקס!

נאָר וואָרט, ווי קאָן דען זיין אַ שפּיל אָן אַ סופּליאַר ? אָן מיר ?
ווי קאָן דען זיין אַ קליאַמקע אָן אַ מיר ?
אַ, עפעס גרויזאַמעס וועט דאָ היינט באַנאַכט געשען.
איך גיי אוועק. זאָלן מיינע אַלטע אויגן דאָס נישט זען !

דערמאָנט זיך עפעס

יא. איקער שאַכאַכמי : עס זיצט דאָ אין טעאַטער —
מיין אַלטע מוטער, מיין גרויז-גרויער פּאַהטער.
ביידע זיצן דאָ אין דיזע מאַמענטן
און שעפּן נאַכעס פּון די אַפּלאַדיסמענטן.
דאַפּאַר בעט איך אייך אין מעלאַ-דעקלאַמאַציע :
מיר צו מאַכן נאָך אַ גרעסערע אַוואַציע !...

2

...דאָס, וואָס איך האָב אייך צו דערציילן, איז בעסאָד-סוידעס.
ווי זאָנט איר, מיינע פּריינדע, וואָס שענער אַ מויד איז,
וואָס מערער גאַרט מען נאָך איר ערע.
אַזוי איז אויך די זאַך מיט אונז סופּליערע.
מיר הערן אַ סאך, מיר זעען אַ סאך,
נאָר ס'איז אַנגענומען באַ אונז אין צאך.
אַז אַ סופּליאַר דאַרף נישט נאָר אונטערטראָגן דראַמעס,
נאָר ער דאַרף אויך זיין אַ שטיקל שאַמעס.
ער דאַרף אַפהיטן מיט אַן אייזערנער פּרענטע
דער סטאַריכעס „דאָלטישע פּאַהר נייענטע“
אויב אַ פּיעסע פּאַלט כאַלילע דערך באַ סאַמע אַקדאַמעס,
שיטן זיך אָפּ מיר קלאַלעס און כאַראַמעס...
איך בין ס'קאַפּאַרע-הינדל אַז געשעפטן גייען שלעכט.
איך שטרעק אַליין אויס דעם האַלז און זאָג : „נאַ, שעכט !“
איך בין מעכויעוו צו קאָנען דערשמעקן לויטן סלוד,
ווען דעם סטאַרס ווייב קומט אָפּ אַ באַזוך.
איך דאַרף פאַר אים זאָגן ליגן, ברעשן זוי אַ הונט,
איך דאַרף זיין דער יאַכן-פּלאַסטער אָפּ זיין וואונד.
און טרעף איך אים אין אַ פּריוואַטער ליבעס-סצענע—
צי איך מיך קאַריק. זאָל ער זינדיקן. פּרי מעני !
פאַרקערט : איך כאַפּ נאָך אָפּט אין אַזאַ מאַמענטל

און פארשמעל זיי ביידע מיט א שפאניש ווענטל.
 ווייל ווער בין איך? און וואס? און וועמעס?
 כ/מיון... דאס איז דאך דער ריינער עמעס.
 איך בין נישט קיין א נגעזענער מענטש באס אוילעס.
 איך בין דער שמילער, אלטער קעסטל-גוילעס...
 מיין הימל איז א קליינער און... פון בלאך,
 כאַטש „שטערן“ דרייען זיך אפ אים ארום א סאך!
 איך האלט מיין נאָז באַס קינסטלערס פום קעסידער,
 און פיל דעם טאָס פון שוועבלדיקע וואַריס-בעדער.
 א מענטש, מישטיינס געזאָגט, א קנעכט באַ אַן אַקטיאָר
 און אַקטעריצע.
 א מענטש, וואָס לעבט אין פינצטערניש ווי א פּיטשעריטשע.
 איך זע די קינסטלער אין פּאַנטאַפּל, אין די גאַטקעס —
 איך קען פּריוואַט די אַלע אַלטע קוראַפּאַטקעס.
 (זיי בלאָזן זיך ווי אינדיקעס און יונגע טויבן.
 נו, מיילע, זאָלן די, וואָס גלויבן — גלויבן!).
 איך קוק אַרויף צו יעדן פּורצעוואַטן קעניג-ליר,
 און יעדער פּורצע קוקט אַראָפּ אַף מיר.
 נאָר ווי זאָגט שילער: „צום ערנסטן טונקלען מיינע
 זעעלן-טויבן“.
 ווען איך דאַרף סופּלירן צוין א סטאַר א טויבן,
 איך שריי, איך מאַרדעווע מיך, איך סופּלירע.
 און ער, דער אַלטער באַק פון שושאַן-האַבירע —
 ער שטייט, כאַטש מעלק אים אויס. די אויגן מאַנען.
 און פּלוצלונג טוט ער מיר א קאַפּ אין פּאַנעס
 מיטן שפיץ פון זיינע זילבערנע שיך —
 עס נעמט א שטיקל צייט איידער כ'קום צו זיך.
 איר'ט גלויבן, צי ניין? עס דערניט שיר-שיר...
 נאָר וואָס זאָל מען טוען, האַ? מ'איז א סופּלירע.
 שריי איך אַרויס פון באַקס: „שטאַרבט, מר. עקס... שטאַרבט
 דאַרטן — לעבן דער גראַטע“.
 און יענער קוקט מיך אַן אזוי בעהיימעוואַטע.
 און ער דערהערט, אז איך הייס אים שטאַרבן —
 קומען אים אין שמינק אַרײַן אַלע פאַרבן.
 (ער ווייסט נישט, אז דאָס זאָג איך אים פון טעקסט אַרויס,
 דאַפּאַר איז זײַן רעציכע אזוי גרויס!).
 ער כלייבט פאַר דעם סופּליאַר-קעסטל א רעגע שטיין

און שרייט צו מיר אראפ: „דו שטארב אליין!“

3

אין יענע יארן — כ'זוייס נישט צי געדענקט איר
 (איך זע דאס אלעס ווי דורך א שטויביק פענצטער)
 די טעג פון אלטן טהאליא-ווינדזער,
 די טעג, ווען דער גרעסטער עקטער, אינדזער
 איין-און-איינציקער דיוויד קעסלער
 פלעגט שפילן אין דער פיעסע „טיסא עסלאר“.
 די טעג פון יאקאב אדלער — דער אדלער אונזערעס פאלקעס,
 די טעכטער פלעגן אים פוצן, ווי קינדער פוצן יאלקעס!
 טעג פון יענע גרויסע צוויי זיגמונדן —
 פיינמאן-מאגולעסקו. עס פלעגן וואגאבונדן
 זיך פאטשן אף דער גאלערי, גיין אף מעסער
 בא דער פראגע, ווער פון אט די זיגמונדס עס איז גרעסער.
 אונטן איז געווען א באר, מיט ביר, מיט שנעפסלעך,
 דא פלעגט מען עסן „לאנטש“ און לאזן גרעפצלעך —
 שאכעס נאכן קוגל און פרייטיק נאך די פיש.
 עס האט זיך אפגעטון אף בענג-נאף-מיש!
 דא פלעגן קריטיקער זיך וויצלען, מאכן „עמש“,
 דא פלעגט מען כאפן, אדער געבן פעטש.
 דא פלעגט מען קעמפן, פאלן און זיגן
 און איבערשרעקן אין די קופליעס ביר די פליגן.
 א צייט געווען פון גלעקלעך און פון טראגלדן,
 א צייט געווען פון אריגינעלע יאלדן.
 א צייט, ווען טאמאשעפסקי פלעגט זיין א גאט, א גאטל.
 ער פלעגט צו ריידן דייטש: אַנשטאט צו זאגן „מאטל“ —
 פלעגט ער זאגן „מאט-על“, מיט א קוועטש אף דער „על“,
 און מיט א קיזער-קעניגלעכן שטעל.
 ער פלעגט צו טראגן שפאנגע-טוניקלעך, רעגאליעס,
 און פלעגט באפעפערן זיין פראזע מיט „אה, קאנאליעס!“
 און שטענדיק פלעגט ער שפילן בלויז „צו גינסטן
 דעם פאלעק“. עס פלעגן נעכער אונגארישע דינסטן
 קרעכצן, לעכצן נאך א קוש פון זיינע ליפפען,
 נאך מי האט זיך נישט געקענט צו אים דערשטייפפן!
 א צייט געווען פון גלאנץ, פון שיינעם זשעסט:

מי גאסמראָלירט אין וויען, אין פראַג, און בודאפעסט.
 אומעטום — פון ניו יארק ביזן עקוואַטער —
 צערייסט מען פאַשעט דאָס מעאַטער.
 אומעטום בלומען, וויין און נאָך עפעס דאַרמין,
 וואָס מי פאַסט נישט צו באַשרייבן מיט גענויע וואַרטן.
 וואו מי קומט, שפאַנט מען אויס די עקטערס און מ'מראַגט
 די פּערד.

פשו זאָל דאָס ווערן! איך מיין — פאַרקערט.
 כ'געדענק די צייט פון „עסטער פון עין-געדי“,
 ווען יעדע נאַכט (אַרום זייגער אַכט) פלעגט די לידניג-ליידי,
 די שיינע און די געטלעכע פרוי קאַליש
 אַנידערפאלן אַף אַ קישעלע און טון אַ באַלעש.
 און לעבן איר פלעגט שטיין פאַרציטערט דער דירעקטאָר.
 עס האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז אַמאָט עקט ער.
 און בעטן פלעגט ער זיך מיט טרערן אין די אויגן,
 דעם צילינדער אַפן נאַקן און זייער טיף געבויגן:
 „אַ, ליידי, ט י י ע ר ע ליידי,
 איר זענט די איינציקע עסטער פון עין-געדי.
 שפילט איר — איז גוט, איז ברויט מיט שמאַלץ,
 עלע נישט באַלילע...“ (דאָ ווייזט ער אַפן האַלז).
 עך, אַ צייט געווען. אַ צייט, אַ צייטל.
 מי מעג שוין שמעלן נאָך דעם אַ קנאַיטל!
 דאָס זאָגט אייך אַ סופלאַר, און נישט קיין נאַר —
 וואָס קאָן דעם גאַנצן אַלטן רעפּערטואַר.

געווען. נישטאַ היינט איז אַ נייער מוישע, אַ נייער חיים.
 ווי אין תהלים שטייט: „עיני, עיני, יורדי מים...“
 נישטאַ די צייט פון הויכע הימ, און פעלערינע —
 די זון אליין פלעגט צוקוקן מיט קינע,
 פלעגט גלאַנצן אַף די שטעקנס מיט די גאַלקעס —
 די עקטערס — ווי מעלאַכעס, די עקטערקעס — ווי מאַלקעס...
 די צייט פון פיינמאַן, צוקערבערג און רודאַלף מאַרקס!
 היינט קען איך אַן אַקטיאַרשטשיקל אַ קאַרגס,
 וואָס נעמט זיך מיט צו פראַכע אַ „סענעוויטש“, צי צוויי,
 אַ זייערע אוגערקע, אַ האַרט-געקאַכטע איי.
 מאַנטיק אינדערפרי כאַפט דאָך שיר דער שלאַק אים,
 איידער ער דערטראַגט אין שפאַרבאַנק די מאַמטאַקעס.

(געוויינטלעך שפאָרט ער יעדע וואָך אַ הונדערט-פופציק קאַרבן.
 יענער לעבט אַ האַלבע וואָך פון... שטאַרבן.
 די אַנדערע העלפט לעבט ער פון דער פּיאַנע.
 וואָס שייך געלט — מאַכט ער אַלעמען אַ וואַנע!...)
 וואָס שפּילט מען ה י י נ ט ? ! וואָס הערט מען אין
 אַנטראַקטן ?

אַפּילע נישט קיין סעמיטשקעס היינט קנאַקטן!
 אַוואו סופּליאַר ? און ווען סופּליאַר ? און ווער סופּלירן ?
 וואו האַט איר היינט די נויטיקע זעקס טירן —
 וואָס אַ פּיעסע דאַרף צו האַבן צו סוקסירן ?
 וואו הערט איר היינט דאָס פּיינע דעקלאַמירן
 פון לאַטיינערס פּראָזע, ברוין און מערפּקע ?
 היינט איז קונסט און שמונסט און ווערטער טערפּקע !
 היינט איז קרומער דאַשיק, הויזן טאַפּלפאַרביקע און קורצע.
 הונדערט טרעפּ. אַף יעדער טרעפּ — אַ פּורצע.
 און הענט ווי האַקמעסערס, און בינע פּול מיט לייכטער,
 אַ דיבעק איז אין „סטיוודזש“ אַרײן, איז פּרייכט ער...
 ס'איז מיטן קאַפּ אַראָפּ און מיט די פּיס אַרויף,
 ס'איז, כ'בעט איבער יעדנס קאָוועד, — בלאַף !
 נאָר מאַ געווען. נישטאַ. מאַ נאַימאַר ? מאַ נעדאַבער ?
 כאַטש רעד צום בינע-קאַנדעלאַבער !
 נעמט היינט אַ פּיעסע אינס דריטן אַקט אַשטייגער
 (ס'איז דער רועך ווייסט וויפּיל שוין דער זייגער !)
 קאַנט איר אַפּט לעמאַשל הערן,
 ווי בערל-מאיר שרייט צו מאיר-בערן :
 „נעמט אים צו, וואָרין איך דערשמעך אים !“
 נו, פּרעג איך אייך ? איז דאָס נישט — פּניעכס ?
 און וואו איז אַהינגעקומען דער אינטריגאַנט — אַוואו ?
 וואו איז אַהינגעקומען דער פּיף-פּראַטעסט, דאָס מאַכן „בוה !“ ?
 די צייט פון פּינמעלע איד, פון גאַלדענעס מאַגן-דאָוועד,
 וואָס האַט אַנגעטאָן אַף אונזער קאַפּ אַ קרוין פון קאָוועד.
 געווען אַ צייט פון „דאַנער“, פּראַכט און קנאַל !
 ווען יעדער סטאַר פּלעגט האַבן טאַג-טעגלעך אַ סקאַנדאַל
 (אַ כּוץ שאַבעס, זונטיק מאַטיני,
 דעמאָלט פּלעגט האַבן צוויי !).
 נייע צייטן, נייע אַדלערס, נייע דראַמעס.
 נישטאַ שוין היינט אַמאָליקע רעקלאַמעס :

„נויעט, נויט, ווידער נויט,
 דער בארימטער קינסטלער דר. יאָקאָבי
 אויס לאַנדאָן, אין איינער גראָסער קאָמבינאַציאָנס
 גאַסט־ראַלט־מאַטיני!“
 היינט איז אלעס אַנדערש. אַפילע די אַפישעס.
 מיר דאַכט זיך, אַז ס׳ליגט אין דעם אַ שטיקל רישעס —
 אויסצולאָכן פון דעם אַלטן מעמפל, פון דער בינע,
 וואָס גערועט האָט אָף אים די שכינע.
 עמעס, מיט עלעקטרישע עפעקטן —
 באַט, מאַי גאָד, וואָס קאָן מען דען עקספעקטן
 פון אַ פּאַלק פון איציקס און נאַפּטאַלעס,
 אַ פּאַלק, וואָס איז באַ זיך אַליין אין גאַלעס?
 אַ פּלעינעס פּאַלק, וואָס ווייסט נישט ווי צו נוצן נאָך קיין
 הענקישע,
 אַ נאַציע אַ שרעקלעכע אַלט־פרענקישע?

נעמט, לעמאַשל, אייער אַרבעט־מעאָטער, דעם „אַרטעף“ —
 וואָס האָט ער פאַר אַ קוהנסטלעכן באַטרעף?
 אַ פיעסע „באָ דעם טויער“ פון איינעם בייניש
 שטיינמאַן. כ׳הויב נישט אָן באַגרייפן, עך פאַרשטיי ניש,
 ווי רופט מען אַ מעאָטער גאַר אָף ראַשע־טייוועס?
 ווי שפילט מען דאָס אָן מוזיק און אָן בראַדוויי־נעקיוועס?
 און סטאַם דער קאַמיקער פון אייער דראַמע —
 ער זאָגט אַפילע אַיי נמאַל נישט „זדאָך אַ מאַמע!“
 ער פאַלט נישט אָף דער שוועל, טרינקט נישט קיין לעכאַיעס, —
 נאַטייך פאַר דער גאַנצער פיעסע זיבן פיעעס!
 עך־הע־הע! ווי זאָגט מען דאָרט באַ אייזדאָר לעשן?
 גענוג אומזיסט די צינג צו דרעשן...

אַדער גאַר... איך בעט אייך, האָט נישט קיין פאַריבל,
 וואָס איך ווענד מיך צו דעם סטיל פון ביבל.
 יאָ, אָף ברוקלינס בריקן היינג איך אויף מיין קעסטל.
 ס׳איז אַצינד די צייט... פון מייערבאַלדס אַ זשעסטל.
 ווי ס׳איז אומעטיק אין אַ רוסישער דערעווניע,
 אזוי איז אומעטיק אַצינד אָף סעקאַנד עווניו.
 ס׳האַט זיך אַפגעטון די הייליקייט פון אונזער מעמפל.
 אַך, נידעריק ברענט דער נאַפּט אין אונזער לעמפל!

יא, ס'איז אפגעטון דער גלאַנץ. אנטשולדיקט וואָס איך קרעכין.
איך ווינטש באַלילע קיינעם נישט קיין שלעכטס.
נאָר איינס קאָן איך אייך זאָגן, מר. משה נאָדיר,
ס'איז היינט אַ נייע צייט? אַוואַדע און אַוואַדע!
איך לייקן דען? ניש מער: וואו זעט איר ה י י נ מ די
גאַלדענע צוימן?
כ'מייז... נאָר אַנטשולדיקט, עקסיוז מי... קוירמן!

4

די סצענע שטעלט פאָר: אַ גרין וואַלד מיט אַ קאַנאַ-
ריק, וואָס פייפט און פייפט זייער שטאַרק: דער העלד,
דער יונגערמאַן מיט בעקלעך רויטע, קומט אַריין, באַ-
גלייט פון דעם עלעקטרישן לואאַנע-שיון. ער ווישט זיך
שטאַרק דעם שווייס פון זיין היטל-בענדל, און ווייזט
ווי עס שוויצט אַף אים דאָס זיידן העמדל.
און ער גיט אַ מאַך:

„אַכמיינגאַט, וואסירפאַרנאַכט אין טאַמעז!
זאַ-איינע היצע איינע שרעקלעכע. — ווען מייז מאַמעס
פעטער וועט זיך דערוויסן אז איך קום יעצט פון האַבאַקן
וועט זיך טייען כווישעך... אַבער איך
שרעק מיך ניכט פאַר דיזענעם פלאַקן...“

(די ווערטער ווערן באַגלייט פון אַ שיטערלעך גערימפּל
פון צוויי יונגע פידלען און אַן אַלטן צימבל).

ער זעצט זיך אַוועק הינטער אַ בוים פון סיראַטע —
אַבער באַלד קומט אַריין דער אַלטער געבראַכענער טאַמע
אין אַ מזילפל... איינגעקאַרטשעט נעכעך פון דער קעלט
און גיט אַ מאַך: אַך איז מיר מיינע וויסמע וועלט.
איך קום ערשט איצט פאַן סיביריען
וואו איך האָב איבערגעלאָזט מייז בלאַנדע מיריעס.
זאַ איין שרעקלעכער פראַסט, זאַ איינע ביטערע זאַווערעכע,
אַבער... (ער קוקט זיך אַרום) צי הערט נישט יעמאַנד ווי איך
שפרעכע?

ניין? אַך-כאַ-כאַ. ווענט זאַגט מען האַבן עוורען!
ווי גוט עס וואַלט זיין ווען איך בין איצט אין... כעווראַן —
אַדער אין יערושאַלאַים... אַדער אין אַנדערע שמעט מיט וואַרימע
קלימאַטן...

ווער קוקט זיך אום דאָ הי אָף איינעם אַרעמען טאמזן? ...
ער זינגט :

אין מיטן העלן טאָג, גיי איך אום איינער אלייע—אן,
און עלנט בין איך דאָ אזוי ווי א שטיי—אן.
איך האָב נישט קיין געלט און איך האָב נישט קיין גליק,
'שטאָט אין נאָלד באַד איך מיר אין קראַטקעוויס.
איך האָב נישט קאָ קינד
און איך האָב נישט קאָ רינד.
און ביז קיין לעמבאָריג איז נאָך ווייט א—צינד.
די בויער אָפן וועג שטייען ווייס אין טאַכריכים,
און — מיין איינציקער זון וואָס איך קלייד אים און שיד אים
ער האָט מיך פאַרלאָזט, אַי אזוי ווי מ'פאַרלאָזט א שטיי—אן
און איך וואַנדער ארום, אַי, איינער אלייע—אן!

קיין סופליאַר נישטאָ, ווייסט מען נישט
צי מען האַלט פון פאַרנט צי פון הינטן,
נאָר דערוויילע בלאָזן זייער שטאַרקע ווינטן.
א נייער ווינט וואָס מ'האַט אויסגעטוישט פאַר אן אלטער
סרייפע.

(וואָס מ'פלעגט צו נוצן אין דער פּיעסע „מאַכשייפע“...)
„העריין!“ קומט אַריין דער אינטריגאַנט מיט ווענטשעלעך
פאַרדריימע

און אז ער דערזעט די צוויי פאַרשיידענע ליימע
וואָס באַ איינעם איז זומער, באַס צווייטן איז ווינטער —
טראַכט ער באַ זיך : „עס וועט זיין אַ סאָך געזינטער —
אז איכ'ל זאָגן איינמאַל פאַר אלעמאַל אז היינט אי-ניש
טאָג, נישט נאַכט, נישט ווינטער און נישט זומער
נאָר אַ בייך-האַשמאַשעס-פון-צייט — און מי מיר
עפעס... וואָס קענטו מיר טוען ? וואועס ?
אז איך בין זיך דאָ אליין דער גאַנצער באַלעבועס ! ?“
און צום אוילעם גיט ער זיך אַ דריי אָפן קאַריק
און גיט אַ מאַך : וואו איז ער דער שאַריק,
דער שאַרק... דער שורקע... דער באַד-יונג, אַ פינצטער יאַרר !
ער וועט שוין זיין באַ מיר די קאַפּאַרר,
די קאַפּאַר, די קאַפּאַרע... דיזענער לומפּאַציעס
אַך-יאַה-יאַה, ער וועט מוזן אַפּשטעקן די אַסיגנאַציעס !“

אלע דריי שטייען איצט. יעדער אין א באזונדער ווינקל,
און זעען זיך נישט איינס ס'אנדערע. ווייל ס'איז מינקל.
די דראמא אבער גייט זיך ווייטער ווי אף רעדלעך.
עס קומען-אונטער דריי-פיר יונגע מעדלעך.
און טוען זיך פארקאמטשען די געפילן
אזוי הויך, אז זיי קענען זיך פארקילן.
אזוי לאנג, ביז די אלטע מוטער, אלטע גרייזין,
טוט זיך פון א זייטן-מיר באווייזן.
איר קאפ איז ווייס באשיט מיט פודער-קרייד,
זי זעצט זיך, דערצעלט אונז ווי זי ליידט,
און ווי זי שאקלט מיטן קאפ און פרעגט „אווואו דער
מאן איז“ — טרייסלט זי דערווייל אראפ דעם פודער
און זי ווערט וואס א רעגע אינגער, אינגער,
דער אוילעם לאכט און טיימלט מיט די פינגער :
די גאנצע מוזיק-האל האלט זיך בא די זיימן
פאטריאטן שרייען „שא“ און זיינען גרייט צו „פיימן“.
דער אוילעם הוזשעט, פייפט און ווארפט מיט פוילע עפל,
עס קאכט זיך ווי געדעמפעכץ אין א מעפל.
מ'לאזט אראפ דעם פארהאנג. עס קומט ארויס דער סטאר
און בעט דעם אוילעם ער זאל נישט זיין קיין נאר,
קיין אקס, קיין פערד, קיין וויזלמיר,
שוין צייט, כ'לעבן... — מאכט צו די מיר !
עס ציט א צוג, מען קען דא כאפן א פארקילונג
און פארשפארן שוין די גאנצע שפילונג...
כהאימערס ! מ'גייט אייך קונסט, מ'גייט אייך אלץ !
פע... איר מענט זיך שעמען אין אייער וויימן האלז —
צו קומען ווארפן פוילע אייער אף עקטערס און עקטריצעס.
עס לאזט זיך אויס פון אלעמען — דער שפיץ איז —
אז עץ זענט כאיעס, מאלפעס... מאיראימשעס,
איך וויל נישט ארויסזאגן דאס ווארט „סאנאוועביטשעס“.
דא גיט ער זיך זייער שוין און טיפלעך א פארבויה,
און מאכט : אט האט איר מיר שיר אויסגעזעצט אן אויב !
נאר פונדעסטוועגן איז עס פארט געווען א שיינע צייט !
צי עפשער איז בלויז שוין אדאס וואס איז ווייט ?
(פאראנען בא די גאיעס א פאסקל אזא :
„טאמאדאכרע דע נאסנעמא“)

וואו האָט איר היינט אַן עקטער וואָס זאָל קענען מאַכן זומער —
ווינטער ?

היינט גייט דאָס אַלעס-אַלעס אינטער.
היינט איז דער שפּילער אַ ליאַלקע-מאַריאַנעט
אין די הענט פון שרייבער, פון פּאַעט.
אַנשטאַט צו זיין אַליין אַ גרויסער שעפּפּער,
איז ער ליים בלויז אין די הענט פון טעפּפּער.
אַר-יא. נישטאָ די צייט פון „דאָוידס פּידעלע“ און „אישע-ראָ“.
אַ צייט געווען אַ פּריילעכע, אַוואָ!
די צייט פון גרויסן, קינסטלערישן קניאַק,
די צייט פון „שנייץ די נאַז און שמיר די באַק“.
דאָס טעאַטער האָט געבליט, וואָס זאָל איך אייך זאָגן — וואָס ?
ווי ס'בליט אַ פּרישטישן אָף אַ מיידלס נאַז.
יא, עקטערס האָבן נישט געשפּילט, נאָר „געעקט“!
און אויב איינער האָט אַמאָל דעם אַנדערן געדעקט,
איז עס געווען איכ'ל אייך נישט זאָגן קיין גיזמעס
איז עס געווען מיט — עמעסן רעאַליזמעס.
אַקטריצעס פּלעגן זיך אַליין קנייפן די ליטקעס, זיי זאָלן ליידן,
קאָמיקערס פּלעגן נישט קאָמיקירן אַנדערש — סיידן
זיי האָבן טאַקע אַליין אויסגעטרונקען אַ פאַר גלעזלעך יעש.
דער אינטריגאַנט פּלעגט צוגאַנווענען דעם שאַכענס אונטעררוועש.
די באַטראַגנע טאַכטער פּלעגט לאָזן זיך אָף עמעסן באַטריגן,
קעדיי איר זאָל זאָל נישט אויסקומען כאַלילע זאָגן ליגן.
דאָס איז אַליץ געווען, אַמאָל, אַמאָל, אין ווייטן אַווער
אַ דרייסיק יאָר פאַר אונזער הערבּערט הו-ווער.
די צייט פון פעכערס, מיזערס, שמאַלע הויזן,
די צייט פון נאַכטיגאַלן און פון רויזן.
די צייט פון פּאיעטאַנען און פּערד,
די צייט פון פּרויען-בריסט און מענער-בערד.
די צייט פון שמאַד-שטיבלעך און אידן-טויפעס,
די צייט פון עלען סטריט און טאַמע אויפעס —
די צייט — נאָר וואָס איז דאָ צו רעדן ? וואָס ?
אַנטשולדיקט וואָס איך האַלט דאָס טיכ'ל פאַר דער נאַז!
ס'איז פּאַשעט אַ פאַרקילונג — אין דער נאַז אין דויגן.
געווען אַ גאַלדענע פּאַווע, אַוועקגעפּלויגן.

היינט, אז כ'קים אריין אין דרעסינג-רום אין גארדערזאבע, זע איך פארלעך מאכן דארטן פראבע.
 טראכט איך : דאנקען גאט, אין חדש תחת —
 נאר פונדעסן האב איך זייער ווינציק נאכעס...
 דיזעלבע פייגל, נאר אנדערש פארט געפליגעלט,
 ווי זאגט איר : עם האט זיך אויסגעביגלט !
 און אז איך קום אמאל באנאכט אריין אין רעקוויזיטן-צימער,
 זע איך פון דער אלטער צייט דעם בלאסן שימער...
 איך זע די אלטע בערד, די אלטע רעק, די קנאק-פיסטוילן
 איך זע ווי יארן ליגן דא און פוילן...
 די קרוין פון פינטעלע איד, מירעלע עפרעס' שמעקן —
 ביידע הענגען דא ווי טוימע פלעקן.
 אויך זעליק-איציקס ליולקע איז לאנג שוין אויסגעלאשן,
 און פאר דעם „אידיש הארץ“ גאט איך היינט א גראשן !
 אין גאנצן אידישן טעאטער איז איצט אריין א דיבוק,
 מי זויגט דעם פינגער און מ'זאגט : א ליולקע-ציבוק.
 נישטא קיין בילד פון לעבן — אט זעט איר הארדעסעס קאפ ?
 ער רעדט צו מיר פון טשוועקל דארט אראפ !
 און וואו איז איצט יעהודעס, און וואו איז אליפארנעס ?
 היינט האט איר שוין ליטוואקעס וואס זאגן „גאר ניס“ —
 היינט טוען שוין אף אונזער בינע הערשן
 אזוי מענטשן ווי דער רובין גערשן.
 און אנדערע ליטוואקעס, ווי לאזאר פריד, בען-אמי און באראטאוו
 איך זאג מיר מיינס : רעדסטו ווי א מענטש איז מה-טוב.
 רעדסטו אבער ווי א ליטוואק-גאנעוו, ווי א קאטשקע —
 ווינטש איך דיר א ניכפע, א כאליאטשקע.
 (עס איז בא מיר א מאשאל נאר אזא
 ווייל שעלטן זיך איז נישט מיין אמפולא !)
 איך מיינע מיינס : אז עקמן,
 דארף מען נאר אין אונזערע דיאלעקטן !
 און דארטן וואו מי דארף זיין אינטעליגענטיש
 מוז מען רעדן אף א שפראך וואס איז נישט יענטיש.
 הערנזיי... איך מעכטע זי בלאז פראגן —
 נאר אנטשולדיקט ! איך ווייס נישט צי דארף איך וואגן,
 מי זאגט אז איר אליין זענט אויך א „פאשעמיסט“ —
 נו, אויב אזוי איז דאך שוין מיין מיינען גאר אומזיסט.

ווייסן! פילייכט האָבן זי רעכט... גויאָה,
 איך בין דאָך נישט מער ווי אַלמער סופליאַר.
 איז וואו-זשע האָבן מיר די סצענע איצט געביטן?
 אַך-יאָ. כאַנאַכט צישן אַלמע רעקווויזיטן:
 דורך צענדליק אויסגעהוילמע סצענע-פענצטער
 קוקן זיי אָף מיר — די שפּיל-געשפענצטער,
 די אַלע העלדן מיט זייערע געווערע,
 די אַלע אַלמע, פיינע קאַראַקטערע.
 ס'איז אַלעס טויט און בלאַס ווי גיפּס.
 אַ פייגער מיט אַ ווייסן שניפּס...
 „גרינע“ עקטערס האָבן היינט די האַנע,
 צו זאָגן אַז זיי דאַרפן אויך פאַרנאַנע,
 אַלמע לייט וואָס האָבן באַ דער בינע די ציין זיך אויפגעגעסן,
 זיצן איצטער אין עקטער-קלוב — פאַרשעמט, פאַרגעסן.
 ביי-שאַס אַ יונגער וועווריק, אַ יונגער סמאַרק
 שפּילט „האַמלעט, פּרינץ פון דענעמאַרק“...
 יונגע נעמט מען צו און אַלמע לאַזט מען שטייען —
 אַז אַך איז אונז און וויי איז אונז געשייען!
 נישטאַ גאַר קיין דערעך-ערעץ פאַר אַלמע צי פאַר שלאַפע,
 ווערט איר אַלמ, זענט איר ווי אַן אַלמע שאַפע.
 איר קענט זיין אַ פרוי אַרום די הויכע אַכציקס,
 קומט צעניין אַ מיידעלע אַ יונגס, אַ שמאַכטיקס —
 און נעמט-צו אייער ראַלע אַלס דעלילע,
 (איך רעד קיין שלעכטס אָף קיינעם נישט כאַלילע).
 איך זאָג עס בלויז. אַז ס'קומט צו רייד נו רעדט מען —
 און די ראַל פון שאַבסיצווי וועמען מיינט איר געט מען?
 יוועלירן, קאַצמאַנען... צי אונזער ליבן בויען?
 ס'הויכט זיך נישט אָן. ס'לאַזט זיך נישט אויס.
 און איך, דער אויסגעדינטער קעסמלאַן,
 בין דאָך אויך אַן אַלמער וועטעראַן.
 דינען מיר די אויגן נישט און נישט דאָס קאַל...
 שריי איך העכער, ה ע כ ע ר וואָס אַמאַל. —
 שרייען קריק די עקטערס, אַז איך שריי צו הויך.
 וואָס-זשע קלערט איר? ס'גרימט מיר אינם בויך.
 פון יעדן צוציק, יעדן אינגל, יעדן שנעק,
 כאַטש נעם און שפיי אָף אַלעמען אַ קלעק.

קלער איך אבער קריק: נו, שוין געשפיגן —
 נו, וואָס איז וועמען וועל איך דאָ באַזיגן?
 אַ פיינמאַן. מאַרקס, אַ זאַלמען שנייער?
 און ווער וועט זיך צערייסן דען דעם שלייער —
 אז איך, דער אַלמער נאַר, דער אַלמער האַליצע,
 וועל לייגן מיינע באַקציינ אָף דער פּאַליצע?
 סיי-ווי-סיי זיי שרייען דאָך איך מאַך זיי קאַליע,
 איך! דער אַלמער דינער פון דער געמין טהאַליאַ.
 וואָס האָט געזען דאָס אידישע טעאַטער אין די ווינדעלעך,
 אַ י ד מ אַ ד ק אַ ל י ע ! אַך קינדעלעך, קינדעלעך!
 גאָט זאַל אייך נאַר פאַר די רייד ניט שטראַפּן...
 און איצט גענוג. איך גיי שוין שלאָפּן.
 נאַר איידער איך פאַרשווינד, וויל איך איר זאַלט וויסן,
 אז ע... פּראַפּעסאָר הורוויץ לאַזט אייך גריסן. —
 ער הייסט מיר זאָגן אייך, דער גאַנצער אַדיטאָריע,
 אז אין גאַנדין טרינקט ער בלויז ציקאַריע!...

עפילאָג

די בינע איז ליידיק. סופליאַרס קעסטל איז ליידיק.
 די אויסגעטראַכטע פּראַכטן זענען איצטער פּלעקן
 ווי אַ שלעכטער כעשבויך.
 די לייונט-זון איז אָפּגעריבן און פאַרשטויבט.
 אַ הונגעריקע בינעמוז גריזשעט פון דעם ליכט,
 וואָס דער נאַווי האָט דערמיט געזוכט זיין גאַט.
 דער קעניגמאַטל ליגט אַ ליידיקער
 אָף אַ ליידיק ווענטל פון אַ ביינקל.
 די שורע טרעפּ, וואָס האָט געפירט צו גאַט,
 איז איצט געבליבן אינדערמיטן.
 די שפּילער האָבן אָפּגעשפּילט די שפּיל,
 איצט שפּילט דער פאַרהאַנג בלויז זיין לאַנגע, נודנע ראַל,
 איצט וויינען ווענט און רעגעס,
 און שאַמנס שנעל-פאַרטריבענע
 וויינען פון די ווינקלען.

די גריל זעגט-אויס א לאנג געזעגן-ליד
הינטער א קוליסע...

א הויכער דארער געניץ,
דזשענטלמאניש אויסגעפוצט אין א צילינדער,
קריכט ארום אין אלע ווינקלען, אלע לעכער,
און זיגלט-אפ מיט גרויעס זיגלוואקס —
דעם גוירל פונם אלטן, אידישן טעאטער...

עקזאטישע געדאנקען פונם דיכטער זישו קיליבארג

דער קוטשעראווער, פולמוטיקער, קוגל-קוילעכדיקער אידישער דיכטער

(וואָס וואו אַ פאַרנאַסע-לאַך דאַרטאַהין קריכט ער).

האַט זיך געזעצט צום מיט מיט אַ שיסל קלאַפּסן,

זיך געשפּילט מיט זיין זויעראויגיק מאַפּסל,

זיך אַ גלעט געמאַן מ'בוך, וואָס פאַרשמעלט אים די שייך.

געשמייכלט און גערעדט אליין צו זיך:

כ'האָ בידאַרפט זיין נישט דאָס וואָס דיך בין.

כ'האָ בידאַרפט זיין עפעס אַנדערש. גאַר עפעס אַנדערש.

כ'האָ בידאַרפט זיין אַ לעמלטיגער, אַ ביקלוואַלף, פּול מיט

עקזאטיק,

כ'האָ בידאַרפט זיין אַ געמיש פון ראַקאַקאַ, לואי דער... נצימער

און גאַטיק...

כ'האָ בידאַרפט זיין אַ מאַמע מיט אַסאַך קינדערלעך

איינער קלענער פונם אַנדערן, און כ'האָ זיי אַלעמען

בידאַרפט זעצן אַף טעפעלעך: זיבן קינדערלעך, זיבן טעפעלעך.

זיבן געגלייזטע טעפלעך אונטער אַ פּרילינג-זון, אַף דער פּיצויניע

אַקעגן דער גאַלדענער קופּע מיסט און אַקעגן די קאַניעלעך.

כ'האָ בידאַרפט זיין אליין (עפשער) אַ פּיצוינע-אידענע, וואָס

העקלט

אַ זאַק, און לייענט שקספּיר, און טראַגט שפּאַקולן אַן גלעזלעך,

און האָט שפּיציקע געלע פּעדערשמע ציין וואָס קריכן אַרויס

פון די ליפּן.

און צוויי העלבלאַנדע צעפּ ווי גרעמל.

כ'האָ בידאַרפט זיין אַ רייכער, פּולבויכיקער עפענדי,

ליגן אַפּן הייסן דאַך פון מיין אַמאַרקאַהאַיאַמישן געצעלט.

דער פּופּיק באַשמירט מיט האַניק

און אַ גרינע, גרויסע פּליג זאַל שטיין פון אויבן

און איד זאַל האַבן דאַפּן אַ טיפּן טייניק.

כ'האָ בידאַרפט זיין לויטער מויל און לויטער ט.

כ'האָ בידאַרפט ליגן אין אַ וויינגאַרטן. עסן, וואַרצן און זאַגן

בראַכעס.

כ'הא בידארפט זיין א ליאכע מיט זעכציק ציצלעך,
 און זעכציק קינדערלעך זאלן מיך מיט די מילעכלעך קיצלען.
 כ'הא בידארפט זיין באקראנצט, באזאלבט און אויסדערוויילט,
 ס'האט מיר בידארפט זיין גוט ווי די גאנצע וועלט!
 כ'הא בידארפט זיין א גאון, א בערנטרייבער, א קלאון,
 אן אסקאר וויילד, אן איבן גבירל, א פראנסאז ווילאן.
 כ'הא בידארפט זיין א פעניקספויגל און לייגן פייערדיקע אייער,
 כ'הא בידארפט זיין א מאנדיוואזשקע אין דער וויע פון א
 שמערנזעער.
 כ'הא בידארפט זיין א פרויענהאסער, א היינע, א בא ברעמעל,
 כ'הא בידארפט זיין גלייכצייטיק א דאך און א שוועל.
 כ'הא בידארפט זיין ארויף און אראפ און אוועקצוצו און אינמיטן.
 כ'הא בידארפט זיין א פייערזייל, א פראמיד און א שליטן.

כ'הא בידארפט זיין אלץ, און גארנישט און גאר,
 כ'הא בידארפט האבן א פורפורענע בארד און גרינע האר.
 כ'הא בידארפט האבן אן אויג אפן נאקן, ווי א ציקלאפ,
 כ'הא בידארפט קענען פון מיין וואנצע אויספלעכטן א צאפ,
 כ'הא בידארפט האבן א שפעלטל אין שטערן, אריינצואווארפן
 גראשענע געדאנקען,
 ס'האט מיר בידארפט רינען פייער פון די פינגער און בלוט פון
 די פלאנקען.
 כ'הא בידארפט קענען מאכן פוטשאמבאסאס, זיך צעלאבן און
 געבן א באלעק.

און ניסלעך זאלן בא מיר שטיין גאנצע זעק,
 און האניק זאל בא מיר זיין געמישט מיט פיץ און מיט עסיק,
 און אלע פרייטיק זאל איך קוילען א איד וואס איז מיטלמעסיק.
 אזוי האט געטראכט איינמאל אין א זונטיק דער דיכטער זישו
 קיליבארג —
 וואס איז שטארק בארימט אפן סעקאנדעוועניו דיכטערמארק.
 געטראכט, געפרעסן, געשמונגען, און דערנאך גענומען א
 הענטלפענע
 און זיך אוועקגעזעצט אויסדיכטן אן עקזאמישן צענעווערענע,
 מיט פינגלדעק און טפילנשטאף און ציילעמפילמוזן.
 עס זאל קנאקן, פעכלען, און צימושעדרימדזשען.

פון פרעמדע קוואַלן

כ י נ ע ז י ש

.1

פלאַפּ-פלאַפּ, דער פויגל אין זיין שטייג —
ער שלאָגט די פליגל קעגן אלע פיר ווינקלען.

ענג, ענג איז דעם געלערנטן אין זיין שמאלער גאס,
ער האַלזט דעם ווינט און ער קושט דעם שאַטן.

און אז ער גייט ארויס אין דער גאס, וואוהין זאל ער גיין?
בערעלעך און דערנערלעך פאַרשמעלן אים דעם וועג.

איך האָב אַמאָל געהאַפּט אָף די פעמע פירעס פון די טעג.
איצט איז דער בוים וויאל, און די פרוכטן קאליע.

און אז דו טרינקסט אפילע פון א גרויסן טייך
קענסטו מער ווי אַ פולן בויך נישט טרינקן.

איך אליין בין אליין אין אַ וועלט מיט מענטשן,
גענוג איז גוט, צופיל איז בלויז פאַר שלעכמע.

אַ פויגל אין אַ גרויסן וואַלד קען שטיין בלויז אָף איין צווייג,
פונעם פויגל אַפן צווייג דאַרפן מיר זיך לערנען!

.2

דו האַסט מאַנטלען און יאַקן —
נאַר דו טראַגסט זיי נישט;

דו האַסט רייטוועגן און פערד —
נאַר דו פאַרסט אָף זיי נישט.

באלד, באלד קומט דער טויט.
וועט שימלען דיין ברויט.

דו האסט זאלן און קאמערן—
נאר זיי זענען נישט אויסגעקערט ;
דו האסט גלאקן און פויקן—
נאר זיי ווערן נישט געהערט.

באלד, באלד ליגסטו באגראבן.
אן אנדערער וועט זיי האבן.

דו האסט פלייש און וויין,
פארוואס זאגט נישט דיין פלייש,
אז דער טאג איז דיר קורץ
ווי א גאלדן קלייד ?

באלד, באלד קומט די נאכט,
ווערן דיר די אויגן פארמאכט.

.3

פון מיין שטוב אף די זומפן—
זע איך שיפן,
פיערלעך, פיערלעך.
נאר פונדאנען זיי קומען ?
וואוהין זיי גייען ?
דאס ווייס איך נישט.

.4

מיין לאגל האט בלויז זאמדיק וואסער.
אין שיפלעך ברענען לעכט און שלוקעכצן.
איך ווארט, מיין האר !

דער טייך רייסט און ווערט געשוואלן.
די קוראפאטקע רופט איר מאן אהיים.
איך ווארט, מיין האר !

5.

דער ווינט טראַגט שטויב אין זיינע הענט.
דער שפּריי-רעגן אין לופטן איז אַן וואַרצלען.
איך בין אליין מיטן קלאַפּן פון מיין האַרץ.

פאַרוואָס לאַזן די פייגל פאלן זייערע פעדערן
זישן ווייסע, ווייסע וואַלקנס?
ווען זיי זאלן טראַגן מינע בריף
צו אים, וואַלט געווען גוט.

דופטיגע מאַגנאָליאַס שמעקן שטיל.
נאַר שטענדיק פאלן בלעטלעך אַראָפּ.

איך פאַרמאָך מיין גיטאַר אין איר קעסטל.
איך לייג אוועק מיין פלייט פון עדעלשטיין.
איך בין אליין מיט דעם קלאַפּן פון מיין האַרץ.

אַ, קומט צו מיר היינט באַנאַכט.
איר אַמאָליקע לידער!

6.

ווי אזוי גייט די נאַכט?
דער זייגער צוועלף איז נאָך נישטאַ.
אין קייזערס הויף פלאַקערט דער פאַקל.
פון ווייטן הער איך ס'ציטערן פון דער פויק.

ווי אזוי גייט די נאַכט?
די נאַכט איז אַלץ נאָך נישט אוועקגעגאַנגען,
איך הער טרוממיטערס בלאַזן אין דער ווייט,
דער פאַקל פלאַטערט בלאַס אין מאַרגנאָרוי.

ווי אזוי גייט די נאַכט?
די נאַכט איז שוין אוועקגעגאַנגען.
דער פאַקל רויכערט אינס מאַרגנשיין.
אַ געלע פאַן באַגריסט די יונגע זון.

ע ג י פ ט י ש

1.

אינם גרויסן הויז, אין הויז פון פייער,
 אין דער טונקעלער נאכט, ווען די כאדאָשים און יארן
 ווערן געציילט,
 דעמאלט זאל מיר באשערט זיין צו געדענקן מיין נאָמען!
 ווען דער איינציגער, וואָס זיצט אָף די מיזראך-טרעפן,
 וועט זיצן מיט מיר אין פרידן,
 דעמאלט זאל מיר באשערט זיין צו געדענקן מיין נאָמען!

2.

איך בין דער וואַנדערער,
 און איך בין ריין.
 זע! קוק מיך אָן,
 ווי איך בין ריין.
 א, אה* (דו וואָס זיצסט אָף דער שוועל,
 זע, ווי ריין איך בין,
 איך בין ריין ווי האַמהאַר,
 וואָס איז ליבע.

3.

עפנט מיר אויף!
 ווער ביזטו? און וואוהין גייסטו?
 וואָס איז דיין נאָמען?
 מיין נאָמען? איך בין איינער פון אייך,
 עפנט מיר אויף,
 ווייל איך בין איינער פון אייך
 און איך גיי צום טויט.
 ווי מי גייט יעדער פון אייך.

* נאָמען פון אַ נאָט.

י א פ א נ י ש

1.

דער הערש וואָס וואוינט
אפן סאַסנע-באַרג,
דערקענט ס'אַנקומען פון ווינטער
בלויז פון זיין אייגענעם געשריי.

2.

פון אַלע זייטן
קומט דאָס געזאַנג פון פייגל.
איך קער מיינע אויערן
צו אַלע פיר ווינקלען פון דער נאַכט,
און איך הער דיין שטערן זינגען.

3.

אַה, גריל!
לויט דיין פריילעך געזאַנג
קען מען נישט וויסן,
ווי נאַנט דו ביזט
פון טויט.

4.

ווי אזוי, ווי אזוי,
וועסטו קענען אליין
ארויפקלעמערן צום הויכן באַרג.
וואָס מיר האָבן אין צווייען קוים דערגרייכט ?

.5

די נאכט איז אויסגערוגען—
 ווי וויין פון א צעשפאלטן קריגל.
 איצט מוזן מיר זיך
 איינס ס'אנדערע העלפן
 די קליידער אנטון.

.6

צען שיפן גייען ארויס פונם האפן.
 צען שיפן זענען ברידער און פריינט.
 צען שיפן פארלירן זיך באַלד אפן וועג.
 צען שיפן גייען אף צען וועגן.
 יעדע שיף—א וועג.

סאַנסקריט

1.

שנירלעך פערל לייכטן גרינג
 אף אלע מידע שיינע ברוסטן.
 די מיטאג שמראלן זענען היים ווי לעכט
 וואס ברענען אף אלטארן.
 פארגעסן איז אצינד די אלטע סינע
 צישן גארטן-פאווע און דער שלאנג.
 די פאווע איז מיד פון זון און זומער.
 פול מיט פלעקן פראכטיקט איר גוף.
 זי זוכט אין רעגנבויגן שאטן פון איר עק
 אפצוקילן זיך דאס הייסע קעפל.
 הינטער געלן קראנץ מיט פייער
 וואס לאזט אין ערגיץ נישט קיין קילן ווינקל—
 ווערט דער טייך אויסגעזויגן פון טומאן,
 און לאזט נאך זי א רויכיק בלאטע-גריבל.
 די קאברא וויל אצינד קיין שפייז נישט—
 קוקט זי נישט אינגאנצן אף דער זשאבע
 וואס רועט הינטער שלאנגיש-פיינעם האמערקאפ
 גלייך ווי הינטער קילן פארסאל.

2.

צייט איז דער ווארצל פון דר'ערד.
 די אלע שעפענישן וואס די צייט האט באשערט—

וועלן כאם סאף שלאפן אין איר האנט,
צייט האט נישט קיין דאך און קיין וואנט.

מיר אלע אין איין לאנגן קארטוואן,
שפאנען זינט די וועלט האט אנגעפאן.

מיר ווייסן נישט וואוהין, מיר ווייסן נישט פונוואן,
מיר ווייסן נאך די צייט פירט אן דעם קארטוואן.

.3

אומראכמאנעסדיג גיסט זיך די היץ פון הימל
באטאג. נאך די נעכט זענען קילער.

דאס באשטענדיקע באדן זיך מאכט נידריק
דאס וואסער אין טייכל.

מיט די פארנאכטן קומט א בלענדנדיקע רו.
עס איז זומער דא בא אונז אין אינדיע.

אים זומער איז דער הימל דארשטיק.
אים זומער ביינקט די זון נאך וואסער.

געדאנקען זענען שלאף און נידריק—
מיט זיסע קליינע לידער.

פעכערס איינגענעצט אין וואסער—
בריינגען טראפענדלעך מיט קילקייט.

5 א ט י י ן

1.

א וויזלמיר, וואָס איינער האָט געכאַפּט,
האָט זיך געכעטן און געצאַפּלט :
„א. טייט מיך נישט, איך העלף דאָך אַפּהיטן דיין שפּייז,
מיט דעם אליין, וואָס איך עס אויף די מייז“.

„דאָס איז עמעס“, האָט געזאָגט דער מאַן.
„נאָר א י ן דעם אמת איז אַ ליגן אויך פאַראַן.
אַז דו עסט-אויף די מייז מיינע איז וואָר,
נאָר אַז דו עסט מייז שפּייז א ו י ך — דאָס איז קלאַר.“

דעריבער, ברודערל, מוזטו גיין אַ גאַנג,
כאַטש דאָס טוט מיר זייער-זייער באַנג!
די סאַטירע פון דעם ליד איז אַט-וואָס :
דער, וואָס אַרבעט נישט דאַרף קייען גראָן,
און דער וואָס שטופּט דעם שטופּער פונם טרויבן-וואָגן,
דער דאַרף קיין אייגן קריגל וויין פאַרמאַגן.

2

פּרוכט-שוואַנגערע ערד טרינקט פונם רעגן,
די ביימער טרינקען דאָס קריק פון דער ערד.
דעם יאם טרינקט די לופט. די זון
טרינקט פונם יאם און די לעוואַנע פון איר.
זאָל איך דען איינער אַליין בלייבן דאַרשטיק
ווען די גאַנצע נאַטור טרינקט און איז פייכט ?

3

ווינטער אין טאָמי

דער שניי ליגט טיף. קיין זון, קיין שלאַקסרעגן
 שמעלצט נישט די ווינטערדיקע אייז-קאָוועס.
 עס איז קוים איין האַרבסט אוועק, ווי דער אַנדערער איז שוין דאָ,
 די שנייען ליגן פון יאָר-צו-יאָר ;
 פרעך ווען שטורעמדיק איז דער צאָפּן-ווינט.
 ער דעקט צו שטיינטורעמס. דעכער רייסט ער אָפּ.
 מיט פעל און הויז-קליידער שיצט מען זיך פון קעלמ.
 איר זעט נישט מער ארויס ווי מאַנצבילשע אויגן.
 זייערע האַר זענען צענויפגעפרוירן אין איין שטיק.
 זייערע בערד הענגן ווייס מיט בליציקן פּראָסט.
 זיי דאַרפן נישט קיין קרוגן פאַר דעם וויינגעטראַנק.
 זיי ברעכן אָפּ אַ שטיקל וויין און עסן עס.
 מיר רייטן פעסט אַריבער האַרטן וואַסער.
 די פּערדס פּידקאָוועס קלינגען הויך און העל.

ג ר י כ י ש

.1

ווי א זיסער עפל, וואס צייטיקט רוים
 אפן העכסטן צווייג, —
 העכסטער אפן העכסטן צווייג,
 אזוי ביזמו —
 מיין ליבסטע, מיין איינציקע!
 נישט פארגעסן האט מען דרך
 נאר נישט גרייכן האט מען דרך געקענט.

.2

ווי די ווילדע בלא-בלום אין דער אַוונט-שמונד
 בליסטו ווי א בלאער פלאם און ווי א וואונד.

.3

מוטער! איך קען מיין שפינדל נישט דרייען
 מיין האנט איז מיד, מיין ליפ פארשמאַכט,
 נאר קיינער קען נישט פילן דעם ווייטיק, וואס איך פיל.
 ווען איך שטיי באם שפינדל שפעט אינדערנאכט.

.4

ליבע? ווי א בארג-ווינט קומט איבער א דעמב,
 אזוי פאלט די ליבע אף מיר
 און רירט-אויף מייע בלעטער און מייע צווייגן.

.5

אין צישן טאג-און-נאכט איז געהאנגען
 די שטילע פולע לואאנע.
 אלע פרויען זענען געשטאנען פאר איר
 ערנסט, ווי פאר אן אלטאר. אט אזוי
 האבן די קרעטאנישע יונגפרויען געטאנצט
 מיט זינגנדיקע פיס ארום דעם לואאנע-קארבן,
 און צערטאטן צארטע בליאונגען פון ווייכע גראזן.

פ ע ר ס י ש

.1

האָפּיז זינגט אַ ליד אין פּוסמן טאָג אַרײַן,
זײַן ליד אַלײן טרײַנקט ער אױס ווי ווײַן.
דער טאָג — דעם קאַס וואַרפט ער שטײל אַװעק.
האָפּיז ווײַסט נישט, וואָס מי מעג.

איך בין אַ פּאַפּונאַי. אין שפּיגל זע איך בלוז :
עס רעדט די אײבקיט, איך פּלאַפּל קריק אַרױס,
גיב מיר, טאָג, וואָס דו ווילסט : רוײַז צי דערנער.
ווי אַ פּױגל זוך איך אײַנס מיסט די קערנער.

לאַכט נישט פּון מיר. איך האָב די פּערל געפּונען,
און ס'ליכט פּון מײַן האַנט האַט די פּערל אַנגעצונען.

.2

ליבע איז געווען אײדער זון איז נאָך געווען.
ווען קײַן זון וועט מער נישט זײַן
וועט נאָך זײַן ליבע.

ליבע איז געווען אײדער טױט איז נאָך געווען.
וועט קײַן טױט וועט מער נישט זײַן
וועט נאָך זײַן ליבע.

.3

דערצייל אים, אַ, נאַכט,
ווי דײַן שוואַרצע שווערד
האַט געטײט מײַן ווײַסן טאָג.

אז דיין שווארצע פעדער האט אויסגעמקט
די וועלט פון אונטער מייע ברעמן
און אז מייע אויגן זאגן ניין
צו יעדן טראפן שלאף.

די שווערע בריסט פון מיין צאצאר
זענען פול מיט מילך.
מיין שלאפבעט איז פון הארטע דערנער.
ווייל דו ביזט פון מיר ווייט.
דערצייל אים, א, נאכט!

.4

(געשריבן ארום דעם 7טן יארהונדערט)

אף לעכטיק צו מאכן מיין פינצטערניש—
זוך איך די רויטע האלב-לעוואַנע
פון אירע ליפן,
און אז זי באווייזט זיך נישט
זוך איך די בלויע האלב-לעוואַנע
פון מיין קרומען דעגן.

אינס פון די צוויי איז מיר באשערט :
איר גאלדן הארץ אָדער מיין שטאלענע שווערד.

.5

זי גיט אירע אַרעמס צום ווינט
זי גיט דעם ווינט איר נאָפּל.

עלפאנטביין נאָך נישט אָנגערירטער
זענען אירע בריסט.

זי גיט דעם ווינט איר לאַנגן זיכאליין,
איר געטאַקטן זיכאליין,
און היפטן אזוי רונד און שווער
אז זיי זענען מיד.

זיילן פון מירמלשמיינ און עלפאנטביין
 זענען אירע גלידער.
 אירע פיסקנעכל זענען געצירט מיט זילבערנע רינגען.
 אן איר בין איך ווי א זייקעמל
 וואס האט געמאפלט,
 און וואיעט אינם זאמד באנאכט.

.6

נאך פאר דיין טויט
 האב איך פיל טרערן פארלוירן.
 נאר איצט בין אליין
 א טרער געווארן.

די טרייסטער טרייסטן
 מיינע טויבע אויערן;
 מיט איר אין קיווער
 איז מיין הארץ פארלוירן.

.7

דערעסן מיר צו זיין אין דארף און שטאט.
 ווי בענק איך נאך א צעלט אין מידבאר!
 דער דופט פון מידבאר-בלומען זאל מיך טון דערפרישן
 און דער קילער שטיין זאל זיין מיין קישן.

איך זע די מעג ווי אלטע קעמלען דארע,
 זיי טראגן אף די רוקנס שווערע ווארע,
 טראגן זאפראן, סאס און סאמעט-סכוירעס—
 טראגן אויך אף זיך די שמומע דוירעס.

זיי האבן נישט קיין שרעק פאר קיינעם,
 און הערן נישט באנאכט ווי שאקאלן וויינען.
 זיי גייען גלייך און טראגן הויך די לאסטן,
 ווי שיפן שטארקע טראגן זייערע מאסטן.

ווי קניען פאר די אלטע שמיבער
און לייגן-אָפּ די בסאָמים און די לידער.

פון דר'ערד בליעט אלעס פריש ארויס,
דער מענטש, דער קעמל און די רויז.
און פון טויטע הערצער אין די הייסע שמויבן
זאָקסן הענגלעך לאַכנדיקע טרויבן.

אין מיטן שטראַם

אין מיטן שטראַם,
אין מיטן שטראַם,
שטייט איינער און גראַכט.
איז דער שטראַם בלאַטיק,
און ער איז דארשטיק

זאל איך מיטן שטראַם גיין,
ביז ס'זאָסער וועט זיך קלערן?
איז דער וועג ווייט, ווייט.
גיי איך קעגן שטראַם.

אַ שפּאַן בלויז פונעם אַרט
וואו דער גרעבער גראַכט,
איז ס'זאָסער קלאַר און פריש.

אלטע לידער

הויכער רייטער

1

הויכער רייטער אפן פערד!
 א, הויכער רייטער אפן פערד!
 לאַמך צושמעלן א לייטערל צו דיין זייער הויכן פערד.
 א, נעם מיך מיט, הויכער רייטער אף דיין הויכן פערד.

מירן ביידע רייטן, הויכער רייטער.
 מירן ביידע טרומייטערן, הויכער רייטער,
 אף אונזער גרויסן טרומייט.
 וואָס לאַכט צו דער זון.

מירן זיך ביידע טיילן מיטן בלישמש פון מעשענעם טרומייט,
 מירן ביידע רייטן דורך צעשפאלמענעם טאָג,
 מירן ביידע טראָגן דעם טאָג
 אף אונזער הויכן פערד.

דער רויטער רייטער רייט אף א פערד
 מיט שאַרפע שפּאַרן.
 די שפּאַרן קיצלען דאָס פלינקע פערד,
 אַבער פערד לאַכן נישט,
 נאָר זיי מאַכן: הע-שע-שע-שע.
 הויכער רייטער! דיין פערד האָט הויכע פיס —
 דו האַסט א הויכן ווילן,
 א הויכע פרייד איז אין דייןע אויגן,
 די וועלט ליגט דיר פאַרויס —
 פאַרויס, פאַרויס, פאַרויס!

איך שטיי אפן וועג, איך, בידנע אינגל.
 אן א פערד, אן שפּאַרן, אן הויכקייט,
 אין בענק מיך ארויף צו דיר,

צו דיר, רויטער רייטער אפן הויכן פערד.
א, נעם מיך מיט, א, רייטער אפן הויכן פערד.

2

מיליטער-מארש פון מיינע געדענקענישן.
ערשטע ריי :

דאס רויט-זילבער פון א ווינטער-מיטאג !
צווייטע ריי :

איך פאר צום ערשטן מאל קיין ברעזשאן.

איך פאר סיערשטע מאל אף א פור מיט שטרוי און גענו

און ווארעמע מיידן.

איך זע צומערשטן מאל א טייך — דעם זלאטאליפא...

איך בין מיך מעקאנע אן א שיר, וואס איך פאר צו דער מומען
קיין בערוזשאן,

און וואס מי פאלט א שטילער פוכענער שניי אף די ארומיקע
היגלען

און עס ווערן שנייענע יארמילקעס.

און איך צי ארויס א קאלט שטרויעלע פון דער פור מיט שטרוי,
(צישן די ווארעמע מיידלעך, וואס לאכן אזוי אן-א-שיר-גוט)

און איך זאג צום שטרויעלע-מיט-שניי : שטרויעלע, שטרויעלע,

ביזט אין מיינע הענט : וויל איך, נעם איך דיך מיט צו דער

מומע כאיע קיין בערוזשאן...

און וויל איך נ י ש ט, ווארף איך דיך אראפ פון דער פור,

און דו פארסט נ י ש ט מיט מיט מיר צו דער מומע כאיע

קיין בערוזשאן.

דריטע ריי :

א קאזעין מיט א שיינער בילמע אפן אויג.

א שטוב פול מיט ווארעמע בייגל און האלב-נאקעטע

בעקער-יונגען,

און קוישן מיט ווארעמע פארקעס,

און א שווארץ, ערדן טעפעלע, וואס קאפטשעט זיך אין פריסק—

א יאכעלע פאר אן ארימער קרויווע, א קימפעמארין.

און איך לערן מיך גיין, לערן מיך נישט-פארבלאנדעט-ווערן

אי אזא גרויסער שטאט.

אן איך טראכט : בינעך מיר אזוי פאוואלי אין ברעזשאן

ווי א גרויסער מענטש, אין א גרויסער שטאט, מיט א טייך,

און מיט א נאווידיגעק, און מיט א קרייזגעריכט און מיט

קאסעירן

פול מיט בלאַ מיליטער...
און איך גיי איבערן הילצערנעם טריטואַר און צייל די טריט,
און מאַך מיר אַ סימען איך זאל נישט פאַרלוירן ווערן
אין מיטן וועג, ווי דאָס שטרויעלע, וואָס איך האָב איבערגעלאָזט
לעבן דער ראַגאַטקע...

פערטע ריי:

דאָס אַרמע עסן פֿון ערדענע שיסעלעך אַרויס
מיט ווייסע שטרייפלעך אינווייניק.

פינפטע, זעקסטע און ווייטערדיקע רייען:

דער צעבער באַ דער טיר. דאָס וואַסער־פעסל.

דאָס קופערנע קוואַטירל.

דאָס קויטיקע האַנטעך. דער באַלעבאָס מוישע שמיירייבע מיט

אַ צעפליקטער בעקעשע און פייעס ווי בערד...

און וויינענדיקע ווינטער־ווענט, מיט פראַסט־בלאַטערן.

(און ווינער קאווע־הויז איז וואַרעם, רויכיק.

וועדעקינד לייענט אַ ליד פֿאַר... ברייטע, שוואַרצע קאַפּאַליטשן).

ס'האַרץ געדענקט די אַפּדערנאַכטן, ווען טאָג ליגט מויט:

הינטער בערג מיט ווייסן אומעט.

דער ווינט איז אַ דייטש מיט אַ גאַלדן קלאַרנעטל.

דער באַרג איז אַ שקאַרמיץ אַפּן קאַפּ

פֿון אַ קאַמעדיאַנט.

מיזערנע ליכט־ציטערנישן גייען אויף אין די אַרעמע שטיבלעך.

אין מינכן טרינקט מען דין און טונקל ביטער ביר.

פריילין לאַסקער־שילער איז אויכעט דין און טונקל־ביטער.

האַפּנונגלעך רירן זיך — דורך פינצטערניש און קעלט

און וועלט־פאַרלוירנקייט,

דער גוטער־יאַר האַט מיין כאַלעס געטראָגן, און

נישט דערטראָגן.

(צו שווער געווען צו שלעפּן זיך דערמיט).

אוועקגעוואַרפן עס לעבן איסט־רווער,

אַ שפּיי געטאָן, אוועקגעגאַנגען.

ווי פליגן אין אַ ברענעדיקן לאַמטערנדל

אונז דאָ געלאָזט

אויסצוגיין אין שמאַלן שטיקל וועלט.

ווינטערנאכט. ווינטערנאכט. וואו ? וואו ? וואו ? ...
 וואו ? — א — א ? ...
 (א לאַדנדל קלאַפּט ביז און אומגעדולדיק
 אין דערשראָקענעם פענצטער).

3

דער ריימער רייט נאכטווערטס
 צום מאַרגיקן מאַג,
 דורך גראַזיקע בערגלעך מיט זון.
 קליפּ-קליפּ. קלין-נלאַן. דורך וואַלד און דורך פעלד
 אין אייביקן ראַ—מא—מא—מא.
 מוט ריימט דער ריימער אַלץ ווייטער און ווייט.
 אַלץ ווייטער פון ברעג און אַלץ נענטער צום ברעג
 מיט אַדלערס אין ווייסל פון אויג.
 דורך איצט און דורך שוין. דורך דא און דורך דאַרט.
 צום פּייער, צום פּונק און צום פּלאַם.

א, כאַפּ מיך, דו שאַטן, אַרויף אַפּן פּערד !
 מיט הויכע ריימערס אַף ליכטיקע פּערד ! —
 דורך איצט און דורך שוין דורך דא און דורך דאַרט
 צום טראַפּן, צום קוואַל און צום יאַם.

4

— ווי לאַנג, א, הויכער ריימער אַפּן פּערד ?
 — ווי לאַנג ס'וועט זיין די נאכט !
 — ווי שנעל, דו הויכער ריימער אַפּן פּערד
 — ווי שנעל, די שאַען גייען !
 — וואוהין, דו הויכער ריימער אַפּן פּערד ?
 — וואוהין דאָס וואַסער רינט...

דאָס פּערד איז הויך און גרויס,
 און איך האָב קליינע פּיס.
 ס'לימקע-פּלייש באַ מיר
 איז נישט פאַר רייטעריי...

מיין אַרעם דין און בלאַם
 פאַר רימענדלעך פון טפילין. —
 מיין זאַטל-מוך איז זייד
 און פורפור-וואַל און האַמף.
 מיין רייט-בייטש איז געדרייט
 פון ציצעס-פעדעמלעך.
 די שפּאַרן זענען בלוז
 פון מאַצע-רעדלעך צוויי,
 אַף פלעדערווישן פליט
 מיין שפיציק פליגלפעדער.

און איך זיין שטיל און פלי,
 און ריר נישט אַן דאָס פּערד...
 ווי ס'רירט נישט אַן דאָס פּערד
 די וואַסעדיקע ערד.

5

שאַטנס שיטן זיך פולע זעק
 פריילעך קינדער אַט-אַזוי...
 פריילעך אַן אַ סאַף.
 רוף דורך וואַלד און רוף דורך באַרג,
 דיין ווידערקאַל וועק אויף.

אַ. שאַטן, רוף דיין אַמעדייש
 ווייל טאַג איז גוט און טאַג איז גרויס,
 און מעסט די לאַנגקייט פון דיין קאַל
 מיט אייביקייטס אַ טראַט.
 (ווייל טאַג איז גוט און טאַג איז גרויס).
 אַ שטערן לייכט פון ווייטן הויז.
 אַ נאַכט גייט אויף, אַ טאַג גייט אויס.
 און וואונדער זענען גרויס !

6

פאַרנעמט איר הימלען און איך וועל רעדן :
 אַף אייך, איר פּרעמדע, ווייטע קרויוויים

מרוי איך אן די מאַרבעם מיינע!
 אף די זומערדיקע זייגער-צוועלפס הענג איך אויף
 מיין וואַנדראַוויניק-שמעקן.
 אף קרומע פלוימנשאַמנס,
 באַ גערמנער קארשן,
 לאַז איך אַפרוען מיין לאַמען פּוס.

אף אלע וועגווינקלען שטייען מאַטקעבאַזשעם
 און קרענצלעך טראַגן זיי,
 און איך בין מיר אַן אַרעם אינגל.
 לייג איך אַפּ מיין זעקל באַ דער מאַטקעבאַזשעם-שטיינערנער
 שוים,

עפּן-אויף מיין מאַרבע מיט נעדאַווע-קויליש,
 צייל מיר איבער די פאַר נייע-גראַהצער
 באַ דעם ליכט פון מאַטקעבאַזשעם פּאַלשע דימענט-אויגן,
 צייל דאָס לעצט-געלט פון מיין רייכן פעטער
 אין טאַרנעפּאַל דער שמאַט,
 און ציבלקעלעך — גרין פון גאַרטן
 מיט ווייסע, כיינעוודיקע קעפלעך
 לעהנען אונטער מיר סהאַרץ.
 (בעיים דער הונגערדיקער שפּאַרבער פּיקט ס'קרענצל
 באַ דער טויטער, אויסגעפּוצמער מאַטקעבאַזשע!)

7

א. רייטער אַפּן פּערד,
 א. הויכער רייטער —
 ווי לאַנג וועסטו רייטן
 אין אייביקע ווייטן?
 א. הויכער רייטער אַפּן פּערד,
 רייט שנעלער ווי הימל,
 רייט שנעלער פון ערד.

8

ווי די אינדן אַפּן יאַם
 אַזוי אמרום מיין האַרץ.

שלאגן זיך, צעשלאגן זיך די ווילדע האפענונגען אף שוים.
 דער יאם איז לויטער, ווי אויג קאן מראכטן.
 דער כאלעם איז פאר טויזנט-טויזנט-טויזנט נעכט.
 שטיי איך איינזאם אפן יאר-יאריד פון פעסלעך שפינוועכס,
 לאז איך איבער מיר די זומערדונערס שרייען,
 לאז איך איבער מיר די בליצן לאכן.
 דער שמורעם רעדט פאר מיר. די וויסמעניש אומענדלעכע
 שווייגט מין שווייגן אויס.
 איך שטיי באם שמילן קוואל. געבויגן אף די קניעס
 ווי א פרעג-צייכן פון בלוט און פלייש,
 און קוש דאס ביסל וואסער, וואס איך מרינק
 און מרינק דאס ביסל וואסער, וואס איך קוש.

און ווייט, אין דער ווייט, הער איך אלץ
 דעם רייטער רייטן
 רייטן, רייטן, רייטן,
 אף זיין הויכן פערד,
 אף זיין זייער הויכן פערד
 מיט פלאקערדיקער גריווע,
 וואס פלאטערט דורך וואלד און פעלד,
 ווי א וואונדערלעכער כאלעם.
 וואס ווערט מעקויעם...

טילדי

שפאן-איון דעם שלימן, טילדי!
 מיט פיר הערשן אין דער ברייט:
 טילדי, טילדי, טילדי
 זאל קלינגען אין דער ווייט.

דער פראסט איז ריין היינט, טילדי,
 אט ווי א לייוונט-פאס;
 די גאנצע וועלט איז איצטער
 איין ווייסע, לאנגע גאס.

טא לאז די הירשן, טילדי,
 מיט הערנערלעך פון זילבער,
 זאלן הירשן אף די הערנער
 נעמען צייט און רוים.

נעם-מיט פייגן און האַניק,
 און בראַמפן נעם א פלאש;
 טאַמער שטאַרבט פון אונז איינער,
 טא נעם-מיט בייגל מיט אש.

דער וועג איז לאַנג, א, טילדי,
 דער שניי איז טיף און הויך,
 פון פיצל קוימענס זעט מען
 שוין באלד נישט אן דעם רויך.

ס'איז ווייט דער וועג, א, טילדי,
 נאָר הירשן גייען גרינג;
 זיי גייען און זיי שפּריצן
 פונקען, האַרטן שניי.

ס'איז גוט צו פאַרן, טילדי,
 אין שליטן שאַרף און גרינג,
 ווען טילדי-טילדי-טילדי
 שיט זיך אינס ווינט...

ווייזאָסעס פּאַנים אין דער לעוואָנע

1

אין ברייטע פלעשער-הויזן פון געלן זייד.
 זיצט דער גרויסער קעניג אכאשוויירעש.
 מעלקט מיט די ליפן דעם קאליאן פון זיין שרעקלעך לאנגער
 ליולקע. און דער רויך דערגרייכט זיין האלז ערשט אָף איבער-
 מאַרגן.

זיבן מוידן ווי די בערן,
 קרייזלען אים די שוואַרצע רינגל-באַרד.
 זעקס קנעכטאַטשעס קנעטן אים די פלייצעס
 מיט יאָכן-בסאַמים.
 מיט מירר און דירר.
 אַ נעגל-שניצער שניצט דעם קעניגס נעגל,
 און מאַכט פון יעדן נאַגל-שפיץ אַ געזונפּעדער אָף צו שרייבן
 פּראָנוג-
 משיאַ-
 מענטאַם.

(און ווייל דער קעניג, ווי מיר ווייסן, איז נישט קיין פאַר-
 גרעכטער, האַלט ער אין דער האַנט אַ בלאַקזשאַק-צעפּטער, וואָס
 אז עמיצער ווייזט אים קיין געטריישאַפט נישט ארויס, — גיט
 ער אים דערמיט אַ קנאַק אין קאַפּ און — אויס).
 פאַרטיק מיט די נעגל, נעמט מען און מ'זאַלכט דעם קעניג
 — מיט אַזאַ מין שפּריצערל מיט זאַלכ.
 (ענלעך צו די שפּריצעלעך, וואָס מ'נוצט באַ אונז אָף רייניקן
 די בעטן).

און מ'זאַלכט אים הינטערן אויער. די קנייטשן פונם קאַרק.
 די האַלבע רינגען הינטער זיינע פליישעדיקע בריסט.
 מ'זאַלכט און מ'זאַלכט. — אַיעדער שפּאַלט.
 דעם קעניגס ביגדי-מאַלכעס ווערט באַגאַסן מיט אַזאַ-
 מינזאַך, וואָס ס'איז שווער עס אַנצורופן אַקוראַט אָף אונזער
 שפּראַך — — —

דערנאכדעם גיבן דריי יעוואַנים א געשריי :

— אכא

— שוויי

— רושן !

און ס'גיט זיך מיט א קנאק א הויב ס'גאנצע ביסל פאלק
וואַרג און גיט זיך קריק א זעץ אוועק : פלומפלא !
ווערט שטיל. אלע אונטערטאנען — פרויען, מענער —
מוזן שווייגנדיקערהייט אינזינען האָבן מיט אלע קויכעס און אַן
שום איבערשלאַג :

אַז קעניג אַכאַשוויירעש איז ליכטיק ווי דער טאָג.

און אלע אַנדערע קעניגן זיינען קעגן אים —

מאַרקאַטשעס.

איצטער גייט מען עסן.

2

דער קעניג עפנט ס'מויל פאַנאַנדער און בלייבט שטיין אַזוי.
וואַרפט מען אים אין מויל אַריין פורים-קראַפן און האַמען-
מעשלעך אַנגעפילט מיט זאַפּאַפּיאַ.

דער קעניג טוט זיך זיינס מיט שטאַלץ און קאוועד.

און גראַגערס גראַגערן גראַגראַ.

און טרומיטערס מאַכן טראַטאַטאַטאַ.

און יעדעס מאַל, ווען דער קעניג וויל אַרונטערשלינגען אַ
געשלינג, העלפן אלע מאַכן מיט די ליפן און די וויישעטס, קעדיי
דעם קעניג זאָל דער שלינג זיין גרינג.

עסט מען אַפּ, — נעמט מען און מען וועגט דעם קעניג אַפּ

אַ וואַג.

איז צוגעקומען עפעס וואָס — איז גוט.

אויב נישט, נעמט מען און מען פיטשקעט-אַן דעם הויפט-

מיניסטער,

ביז סע שפּריצט ס'בלוט.

און באַשפּריצט דעם קעניגס געלע הויזן מיט שפּריינקעלעך

פון רויט.

און דער אַלטער שטערנזעער כאַפט די ליימער און נעמט

זיך דראַפען אַפּן בוידעם —

אַנידלען די שמערן.

און אויסקראצן באַס מענטשעלע פון דער לעוואַנע ס'לינקע
אויג.
און סעמוצעך!

3

אַנגעגעסן זיך מיט טרויבן-קאַשע, גייט דער קעניג שלאָפן.
שפּרינגען אום די פליי אַרום דעם קעניג — גאַלדגעפלייעכץ.
און זיי זינגען פלייגעזאַנגען — זינגען זיי!
און די אויבערפלוז זינגט אזוי:
„קעניג, קעניג,
אונטערטעניג —
בין איך דיר.
און איז דאָס דיר צו וועניג —
בין איך דיר
נאָך מ ע ר ר
אונטערטעניג.“
אַט אזוי
זינגט די אויבערפלוז.

4

נאָר דער קעניג קען נישט שלאָפן — ווייל זיין וואַשמי
וואַשט זיך נישט
מיט וואַסער, נאָר מיט כוּמל פון אַזאַ מין שמעקעדיקן פיש.
איז שווער צו גיין צום טיש —
מיט איר.
בפּרט אין בעט אַריין.
(אַ, ניין!)
און טויזנט מאַל ניין!
טראַכט דער קעניג און איז ביז און היים
און עס באַזעצט אים אַזש אַ קעניגלעכער שווייס —
און ער רייסט די באַרד אויס באַ דעם כאַכעם שישקאַבעק.
און ער זאָגט אָף פּערסיש: „מענע קוביעמא טרעבע.“
נעמט דער כאַכעם און פאַרקנייטשט דעם שמערן
און ער טראַכט און זאָגט: ס'עט ווערן!

5

קומט עסטער צוגיין. זיס ווי אַ געבראַמענע טויב.
פאַר איר גייט די שמעקעדיקע לויב —
צום קעניג און זיין קרוין.

דער קעניג זאגט: „אריין“
 און שטרעקט איר אויס ס'גאלדן רימל
 און זי בעט זיך אויס ס'גאלדן קווימל.
 און מיט יעדן ריר פון קעניגלעכן בעט
 הערט מען ווי א באס-קאל רעדט:
 „יסראל, עם הויבט זיך אויף דיין מאזל.
 דיין מאזל הויבט זיך אויף, יסראעל“.

עס רוישן יונגע פעדערן ארום —
 זאל דאס זיין א פליגל פון א מאלעך, וואס ער פליט דא אום?
 צי עפשער בלויז די פעדערן פון קישנס אפן קעניגס בעט?
 (א גאט, נייג אראפ דיין שטים און רעדט!)

אויסבעסערונגען

- אף זייט 50 דארף זיין „טויבער מאראראם“ (אנשטאט „טויטער“).
 אף זייט 53 איז איבריך דער דריטער סטראף.
 אף זייט 60 איז איבריך דער דריטער סטראף.
 אף זייט 68 דארף זיין „סאף-יוני“ (אנשטאט „זומער“).
 אף זייט 70 דארף זיין (אנהויב סטראף 5), „איר האט אונז צוגעקלעבט
 ס'מויל מיט הימל“
 אף זייט 73 דארף זיין „מיר האלטן וואס כט“ (אנשטאט „א וואך“).
 אף זייט 94 דארף זיין „צעמאסמעטע“ (אנשטאט „צעמאסמענע“).
 אף זייט 119 דארף זיין „וואס מעלדט פון א בעטעלע“.
 אף זייט 127 דארף זיין „פעדער-מארקעטענדערין“.
 אף זייט 131 דארף זיין ס'קעפל „אויבער פון 365 מעג“ (אנשטאט „563
 מעג“).
 אף זייט 157 דארף זיין (4טע שורע) „וואס רהעהכר,
 העכער דיין צעצונדענעם סאם“.
 אף זייט 164 דארף זיין „עפנט-אויף, קנעכט, עפנט-אויף“
 (אנשטאט „עפנט-אויף, עפנט-אויף, עפנט אויף“).
 אף זייט 176 איז איבריך די פיר שורעס (פון אויבן אראפ): 23, 24,
 21, 22.
 אף זייט 187, פערטע שורע, דארף זיין: „עס שפולט אף שטאלענע
 פלייסן“.
 אף זייט 194 דארף זיין: „די אויסגעלאשנקייט איז נאך דעם פאר-
 האנגס פארהאנג“ (אנשטאט „די אויסגעלאשנקייט איז נאך דער“ א.א.וו.).

אינהאַלט

פּױסטן און פּאַנען

7	א נאכט אפן פרויען פעלד
25	פּראָדוקציע
28	נאָטן
29	א קוימענקערער
30	מיר
32	רעד, וואָרט ענד בלוי
34	די רוימע שוואוע
36	אין שאָטן פון מילכאַמע
38	שאַרמאַנקע
40	סאַלוט דעם 7טן נאַוועמבער
42	מיט פּרױד פון זון
43	1931
45	צו אונזערע פּיאַנערן
46	א „דוּשאַב“
49	ניו יאָרק פון דער הויך
52	אין קריג קעגן אימפעריאליזם
57	מען וועט טיילן דעם אייזקרים
60	מענקסיווינג?
62	וואָס אַ רויטאַרמייער האָט ליב
63	צו די, וואָס ווערן געפּייניקט פון דער פּוילישער דעפּענסיווע
66	קראַפט
68	נאַראַיעוו — אונטער אַ רויטער פּאַן
70	מיר פאַרגעסן נישט, מיר פאַרגיבן נישט
71	אין געוועט מיט דער זון
73	די פען און די שווערד
74	דאַס דזשאַזיליד פון דעם קעסליהייצער דזשים
78	אונזערס איז דאַס קעניגרייך
80	שוויצענצער פון ניו יאָרק
85	דעפּאַרטאַציע
89	מאַס בוינד
91	פון רעכטס צו לינקס
92	זיי קומען קרוק
94	אין פּויער געבוירענע
95	קאַניונקטור
101	אומעטיק שטרוי
102	ליריק אָן אַ זייט
103	דער וואָלף גייט
103	באַפּרייאונג
104	קונסט
105	צו אַן אַרבקאַר

106	צו דער „אינטעליגענציע“
111	מאָמי דער שוסטער
157	אַנזאָג און ענטפער
160	זייט גרויט, פראַלעמן!
161	איווערנער אַרשין
162	אין מעטאלעניעם שפיגל
163	געזאַמלט
165	אונטער דער ערד
167	מישפּאַכע
171	גאַנדי
175	רעב יאַנקעלע הענקער
181	מיין וון מייערטשע קומט פון דער מולבאַמע מיט מענדאָלן
182	די דרוי אומפאַרמיאישע ברוידער
193	ערלעך איז שווערלעך
185	דער אַפּשיין
186	אַפרו אָף די בערג
190	רויטע פּאַנענטהעקער
191	“Men Working”

שמייענדיקע וויזערס

197	דאָס ליד פון ברויט־מיט־באַלעם
203	וואָלט איר געגלויבט, אַשמיגער, אַז
205	די באַבע
207	פעדקע פאַפּורילע
221	אַ מאַסט
222	סימפּאָניע אין שטוינגרוי
231	ביטערער וואַרצל
233	שטילקייט
237	דאָס האַרץ אין אַ פאַנצער
239	דער אַלמער סופּלאַר זאַגט
256	עקזאַמישע געדאַנקען פונם דיכטער זישו קיליבאַרג

פון פרעמדע קוואַלן

258	כינעזיש
261	עגיפּטיש
262	יאַפּאַניש
264	סאַנסקריט
266	לאַטיין
268	גריכיש
270	פערסיש
274	אין מיטן שטראָם
276	הויכער רייטער
282	טילדי
283	וויזאַסעס פּאַנים אין דער לעוואַנע

(נאָר לידער — אין בוך „מאַרנו אין מאַנטיק“, אין די אַפּטיילונגען „לידער אין פּראַזע“ און „אַלטע מאַטעריאַל“).